

IG.
0795/001.

688

וזאת

Handwritten notes:
Zusatz
1897

תורת הבית

מנוקה מכל און שגיאות שמיר ושית • חברו הרב הגדול
להכמים עטרת • ולאנשי השם והגדולים הוא צמרת • ה"ה הגאון
רבינו שלמה ז' אדרת • יסד ביתו באבנים יקרות לכבוד ולתפארת •
בצה לשון הזהב והאדרת • דינים הצריכים לבית האדם רשם למזכרת •
נקרא תורת הבית • יען תפארת אדם לשבת בית :

הובא לבית הדפוס והוגה ע"ד איצק היילפרון מק"ק ווראניק

נרפם פה ק"ק ברלין

תחת ממשלת אדוננו המלך הגדול החסיד האדיר פרידריך
השני מלך פרוסיה ודוכס בראנדיבורגיר"ה ותנשי
מלכותו אמן :

בשנת ברוך אברם לאל עליון לפ"ק

Berlin,

R. 1145

**הסכמות וחרמות מהגאונים ורבנים המאורים גדולים
והמפורסמים**

הסכמה שניי' מגאון המפורס' מופת הדור מוה' אהרן
ראב"ד ור"מ דק"ק ברלין

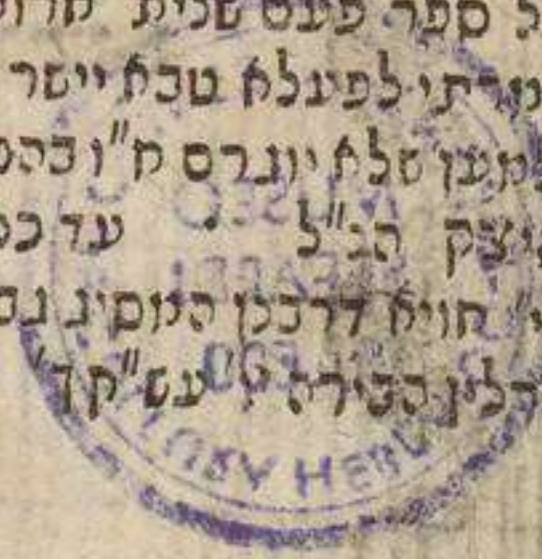
זה הדבר - אשר נאמר כבר בהסכמת הרבני בני המבורה -
נשמתם בצרור הקיים צרורה - ולא נישנית הכא - כ"א
לחוק ידי עושה המלאכה - ואלקי המערכה - ושלז במעשה ידיו
ברכה - ה"ה התורני הרבני המופלא מוהר"ר יצחק איצק במו'
שמואל - אשר רוצה לזכות את ישראל - בהביאו לדפוס ספר
תורת הבית הקצר - ועד הכה מן השמם כעצמו - וישבות מלאכת
הקודש להכנות - מ'חסרון אשר לא יוכל להמנות - וכמה יגיעות
והפרתקאות עדו עלה דהאי גברא יקירא - עדכלות הדפוס
הקדוש הזה פה עיר הבירה - בכך הדין נותן שלא יבא עוסקי
מז' הכוזקי' אגב גררא - בהדפסת הספר שנית ולגזול את העני
המהפך בחירה - לכן אוסיף שנית ידו בלאו יתרה - להטיל גודא
במ"א אשר אין לו התרה - שלא ירוס איש ידו להדפוס מחדש את
רבה הספר הנממד הכ"ל מיום כלות הדפוס משך י' שנים בלתי
דכון מהר"א - והשומע ישכון בטח ושאינו מפחד רעה וגזרה -
ויחולו על ראשן כל הברכות שבתורה - הכ"ד הרב המאה"ג
המפורס' מופת הדור ראב"ד ור"מ דקהלתינופ"ה ק"ק ברלין
ינ"ו - ד' מ"י תמוז בשנת ובכבוד גדול יהיה הבית
לפ"ק ליצרה -

הק' אהרן בהרבני מוהר"ר משה גר"ו מגזע צבי ראב"ד פה
פ"ה ק"ק ברלין יע"א -
הסכמת הגאון המפורסם אב"ד מק"ק ליפא

וזאת תורת הבית הקצור בכמות ורב איכות שונה הלכות -
הליכות עולה ויורד בעומקא דדינא נפית - אשר
חבר רבן של ישראל הגאון אמיתי הרש"ב זצ"ל אשר ממימנו
המתוקים לנו שותים ובאורו כראה אור - כתבו לנו יאיר -
ומרוכ הזמן ואיידא דוטררא אירכס ולא נמצא כ"א א' בעיר ורבים
נתאוים לשתות בזמא דבריו דברי חלקי' חיים מקור הדין בלאו
על ספר פעם שנית חרות - ה"ה הרבני המופלא ומופלג מ' יצחק איצק היילפרון במוהר' שמואל מק"ק ווראניק -
אשרתי לפעלא טבא יישר כמו וחילו ומן דין סמוכין לנו ומצוה לתומכו ידיו ברפות להפיק זמנו - להוציא לאור תעלומה
נמצאן שלא יוגרס ח"ו בהסגנת גבולו כהר פרסו רשת החרס על כל מי שדפס ספ' ת"ה קצור מיום כלות הדפוס ז"ה הרבני מ'
יצחק ה"ל - עד כלות עשרה שנים ה"ה בי' דינא דרבה המאורות הגדולים דק"ק ברלין הכני סניף לאריות - ולטרקי'
לי חויה דרבני הנסיג גבול הכ"ל והשומע לו ישכון בטח שאנו - עד ביאות ינון - כ"ד המדבר לכבוד התורה ולומדי' בעבריה פה
בבלי' הברי' ע"ש"ק תמוז גדול יהיה כבוד בית האחרון **תקוה בטוב** לפ"ק ה"ק פייבש בלא"א מ'ו הגאון מהש"ה זצ"ל
ה"ה אה"ד דק"ק ליפא יע"א

הנה זאת תורת הבית כל גבולו סביב קודש קדשים שיצא
מפי חכם חרשים שלמה שמו ושלים משנתו תורותו
והוראותו חריפתו ונקיאתו שמעתא דידי' מרפסון אנרא
ופלייתו אין להאריך בקלוסי של אדונינו מורינו ורבינו הגאון
מוה' שלמה בן אברהם אדרת תפארת גדולות מדברת
בספרו תורת הבית הקצר נוכח פני המזר הקודש מלא וגדוש
ברד ולכן ואוקי אהלכתא הוכח מחדש אל בית הדפוס על ידי
התורני הרבני המופלא מוה' יצחק איצק במוה' שמואל
מתושבי ק"ק ווראניק לזכות את הרבים למתקשי' להבין
ולסורות לירד לעומק הדין דון מינו ומני' ואוקי אדינא ויצא
יצחק לשי' אין שיטה אלא תפילה ונקשה לכל יעביר עליו הדרך
וכי וותורה וזו שכרה בכך הטלנו גודא רבה על המסיג גבולו
חלילה להעלות על לבולה היא ספר תורת הבית הקצר משך
עשרה שנים מיום כלות הדפוס והשומע לדברי חכמים יהי' לאורך
ימים בטוב ובכעיימים הכ"ד הרבנים הדיינים ובראשם הרב
המאה"ג המפורסם שלשלת יחוסים ראב"ד דקהלתנו ינ"ו
ק"ק ברלין הבאים עה"מ היום יום ג' ד' ניסן לסדר ולפרט
זאת תורת העלה היא העלה

הק' אהרן בהרבני מוהר"ר משה גר"ו מגזע צבי ראב"ד פה
ק"ק ברלין יע"א
הק' יואל במוה' יקותיאל זצ"ל מגלוגא דיין ומ"צ דק"ק
ברלין יע"א
הק' גרשון בן הר"ר אלי' זצ"ל דמתקרי' גרשון אונגר דיין
פה ק"ק ברלין יע"א

הקדמה

אם אדם לעמל יולד : או לי אמי כי ילדתי וערום יצאתי להלבישני בגדי התלחות ובלהות הזמן אשר נתכניתי תחתיו כמטרה לחץ . והזמן הרע התנכר לי הניח בכליותי בני אשפתו בלה בשרי ועורי :

אם הימים כוכבי חסם לדקרני הטילו עלי חכיותיהם להכותי : או לי איש מכאובים נגוע ומוכה חלקים ומענה . וזמן הכבוד בוגד והשודד שודד את כחי ועוצם חברי מעלי והחליף את קורותי בצרות מונים שונים אין מתום בבשרי :

אם הרבה שלומים למקום : והאלהים עשה שיראני מלפניו ולענות בהם בני איש כפרי מעלליו וכנמול ידיו יעשה לו : או לי כי שתיתי גם מציתי את כוס התרעלה וחמתו שותה רוחי . ועוד הזקיף ה' שנית ידו לנטות בזרוע הנטויה על עמי ועל עירי ק"ק ווראניק ערב חג הפסח תקכ"ח לפ"ק כי יצאה אשמן השמים ושרפה כל בתי בית ישראל והיו לכער . ובתוכם מצאה ביתי ותאחז בארבע פנותיו ויצאתי נקי מנכסי . כי אס גויתי וגויתי זוגתי ובתי תי' היו לי לשלל . וכל ספרי הקדושים המסולאים מפני ומפנינים יקראם היו ליקד אש אמרתי אבד תוחלתי וסגרי :

אם טלמולא דגברא קשה מדאיתתא : היו עלי לטורח שנים כאחד כללתי בשוא משמוע צגקת זוגתי הכנועה תי' וטפלי דתלי בי האומרים הב הב טרף לביתך ואין כל מאומה בידי לפרנסם ובעבור זאת הוכרתי לכתת רגלי ועזבתי ביתי ועיר מולדתי הלך הלכתי ובכיתי ואמרתי ועניתי אככה אוכל לעזוב עצמי ובשרי ואנא חלך ואנוס לעזרה על זאת בכוכי עשתנותי והמה היו בעברי :

אם חכם לב יקח מצות זה משה : מן הראוי לפאר מעשי ידי משה ה"ה הרבני המופלג החכם השלם הקצין מוהר"ר משה פרענקל כר"ו . בין לאיש תמים במעשיו כה' אברהם פרענקל ז"ל . אשר איתו מושבו פ"ה ק"ק ברלין . הלא דא היא קרתא רבתא מלאה חכמים וסופרי' עיר הכדק קריה הנאמך יע"א . אשר נחני ה' ק"ק ה"ל זה שלש שנים וכאשר ראה אותי התורני ה"ל לא הייתי רע בעיניו ודיבר על לבי דברים המתישבים על הלב והביאני אל חדריו והראני את כל בית נכותו חדר מלא ספרים כספירים . והראני בתוכם ספר תורת הבית המכונה בשם קצר ואמר אלי ראה חיבור נחמד הזה אינו בפנאל אף אחד בעיר ושנים במשפחה ואין זכרון לראשונים אשר כבר נדפסו . והראני עוד ספר אחד קדוש מדבר יקר מפני . ויען ויאמר אלי ראה אנכי בותן לפניך היום את שני ספרי הקדש האלה ובחרת מהם לדפוסו . אמנם רבים צמאו נפשם לשתות מבאר מים חיים נוזלים מן לבנון מחבור תורת הבית ע"כ איצחק ויהי' אלהים עמך . ואתה תבנה הבית הזאת אולי תבנה ממנו וזכות המחבר יעמוד לך . ויפג לבי לבחור באחד מהם כי לא ידעה נפשי אל מי מקדושים אפנה כי גם ספר השני יקר הערך מאוד בין כך ובין כך ברכתי ברכת בטוב והמיטיב . ותפלתי לאל אריך ימיו ושניו עם כל הנלוים אתו עוד יוכה לראות בניס ובני בניס עיסקים בתורה ואתה ה' תברכהו בכל מילי דמיטיב יען כי היטב מאוד אשר דיבר ודבריו היו לי למשיבת נפש ולמעט צרי :

אם מן הראוי שכל סבה תמצא עם המסוכב : כבר נודע לרבים וכן שלימים מהדפסת ספר תורת הבית ארוך זה שנים לא כבירים . והקצור הוא סיבה לחיבור הארוך כאשר ידוע לכל כי שם יבחר המחבר טעמו ונימוקו עמו על כל פסקי דין ודין הנאמרים בקצור ע"כ אמרתי לבחור בחיבור תורת הבית הקצור כדי שתהיה הסבה תמצא עם המסוכב וגמרתי בלבי לדפוסו ברוך המחיר כרי :

אם בכל החכמה בכל הכסף : כסף מציא וכסף נוכחים החכמה על מוצח הדפוס אשר חנו ה' בה לבני אדם להוציא ע"י הדפוס תעלומות החכמה להראות לעמים והשרים את יופי' ולעשות כרצון איש ואיש . ואם אין כסף לדון זה . יש קצף לאדם . אחר שכבר קיבל בדעתו לדפוס איזה חיבור ואין ידו משגת למלאות תאוותו כאשר היה הדבר אללי שלא היה סיפק בידי להוציא מכח אל הפועל אשר נדרתי זה שלש שנים של צער ישבתי משתומם ומצער מאכה הנחם נפשי אך נחמתי במה שרשמנא ליבא בעי אמרתי לנפשי דוס לה' והתחולל לזומאתו יבא עזרי :

אם נפלתי : קמתי . וה' עזרני ויענני משמי קדשו בגבורות ישע ימינו במציעות אדם גדול בעכקים זה אשרהם גדול שמו ביהודא ובישראל נודע . כזר הזמן וכבי תפארתי אבי החכמה ומועצה רד עם אל ועם קדושים נאמן רצוי לרוב אמי דורש טוב לעמו מדתו כמדת אברהם תורת חסד על לשונו ה"ה אשר והטפסר הקצין המפורסם כבוד הר"ר אברהם שטרעליץ שי' מברלין בן כבוד המכות הרבני המופלג מוהר"ר חיים ז"ל מנזיאן . אשר העיר ה' את רוחו והזיל מכספו סך רב לכל הוצאות הדפוס ולא חס על ממנו ועיקור מחשבתו ה' לשם שמים לזכות את רבים אשר צמאו נפשם אל החיבור זה . למען יוכל אדם לקנותו במחיר כסף מועט . לאיש אשר אלה לו כבוד אומרים כולו הוד והדר פעלו . אתה ה' תשמרהו ונתצרהו לנצח תברך את נפשו ונפש ביתו זו אשתו הכנועה והמסודה תי' תאריך ימיהם ושנותיהם עם זרעם וזרע זרעם עד עולם וזכו לראותם עוסקי' בתורה במצות יען היה עם לבבו לה' ציא מחשבתי מכח אל הפועל לשלם לך כדרי :

אם אמרתי אספרה מעלות תהלות איכות חיבור נחמד הזה : הלא יראתי לגשת לשבחא דאתא ממילא פן אהי' שמוק . לעמי באומרים הראיתם איש כנער מדעת יבא ויעיד על איש קדוש כזה הלא שמו נודע ברובו תורתו אשר כתב ובחכמתו אשר נתן ה' לשלמה ומה תנועיל עדות יתיש על גבורות ארי וננס על הענק ובלא ראי' ובלא מופת נודע היות מעלות איכות החיבור זה במקובל ובמורגש ובמפורסם ובמושכל הרשון ע"כ אמרתי לזדומי' תהלה ושתיקתי יפה מדיבורי :

אם

הקדמה

אם מהסיבות המונעת לפתוח הלימוד • אורך ההצעות : מה יקר ערך הכמות של חיבור הזה אשר יורה דיעה וטעם כל דין ודין על אופכיו כלשון נח וקצרה שכל איש אשר יבקש לדעת את ה' ומקותיו והאלה הכית בדרך קצרה ימצא מבוקשו כל דין ודין בהלכה פסוקה וברורה וכל המעיין בו הלא יעיד ויגיד שכנים דברי :

אם כל הויה חדשה הוא הפסד הויה הראשונה : כל איש אשר יעיין בחיבור הזה הלא יראה בעיניו ובלבבו יבין ההפרש שיש בין הנדפס עתה להנדפס כבר אשר כסו פניו חרולים ועלו כולו קמטונים כמעט אין בו עלה שלא נחסר בה כמה תיבות ולפעמים חצי שורות ואנכי שמתמנמת פני לתקן כל המעוות הראזונים אשר הלימוד והעיין והדקדוק כראוי כפי אשר ידי יד כהה יוכל להגות כאשר עין המעיין לנוכח יביט ועל זאת אודה יה אשר נתן לי לב להבין ולדעת המלאכה זאת ואהודנו משירי :
אלה דברי המר והנאמח על בגידת הזמן יצחק איצק בן לא"ה החבר רבי שמואל היילפרון מק"ק ווראניק מתגורר לע"ע פה ברלין יע"א

ישיב ה' לטובים ולימרים בליבותם ה"ה נדיבי עם קודש דק"ק ברלין יע"א שנדכו רוחם כל איש ואיש לקנות ממני מחיבר הנ"ל במחיר הקלוב זכות המחבר יעמוד להם ויאריו ימיה' בעצב עם כל הנלוים להם אמן :

שיר השירים אשר לשלמה :

- : שירתי הטיבי נגן השמיע קולך בבית שלמה
- : אשר בנה בית לתעודת חדר משכיתם •
- : שם תראהו זורח בגבורתו הוא שמש החכמה
- : ומאורי אור שמים קודרים מול זוהר יפעתו •
- : רוח אלקים דיבר בו ונפשו מלבוש חומר ערומה
- : תורתיו וחוקתיו כתר למבינים על לבם חותם •
- : מורה דרך לעומקא דדינא בלשון צח ונעימה
- : קחו בית לבתי נפש אשרי יושבי ביתו •
- : גלי שוק ונהרות עברי עד בואך בבית שלמה
- : אני המדבר • לכבוד המחבר • יצחק איצק היילפרון מק"ק ווראניק :

זאת לדעת כי כל מקום אשר ימצא בחיבור זה שם עכו"ם או ע"ז או גו' הם האומות אשר היו זמנים הקודמים ועליהם תסוב חנות תורתנו הקדשה ודברי חז"ל בפרושיהם אבל הגוים אשר אנתנו זמנים בנילס הם עובדים להק"ה ומאמינים בתורתנו הקדושה ומלילה לנו להרהר נגדס דבר רע עיין מ"ש הלבוש ועיין במורה"ל חלק ג' פ"א והם נקראו' אללו כת הצאכה ואין זה כוגע לגמרי אל העמים הזמן הזה אדרבה עליהם אמרו חז"ל הוי מתפלל בשלומה של מלכות כאשר אנתנו נוהגים להתפלל בכל שבת על שלומים איש על מקומו ובא בשלום :

ומתקדש לשבת בית
 עם שרים לבנות לך בית
 רעיון הם שומרי הבית
 דת וקרא שם ובנה בית
 בית יקציע מבית
 ידע מה אתו בבית
 ובחכמה יבנה בית
 ובזהב טהור מבית
 בית ישדאל את הבית
 לשמור משמרת הבית
 הנפש על כל הבית
 ומסודרים תכנה בית
 הנה זאת תורת הבית
 ודרשו מעל ספר שלומן
 מעודת חלומותיו לעמן
 וסכית אשר כנה שלמה

עורה לובש * בגדי קדש
 הישר נפש * לקנות חופש
 לערוך לפני * אל מכמוני
 קרב מחכמו * לב מנעמו
 סב לטהר לב * סור מסוג לב
 שח עינו לא * ראה אור לא
 תן משמרת * דת נבחרת
 רוץ לספרים * כספירים
 הם הם באמת * כג דים את
 קח מספר * אמרי שפר
 בני הוד תעטה * וכבוד בתי
 בא בשערים * הנמסרים
 הם סביב קדש * קדשים
 שאלו לויס ממודות שיר ידידות
 שא מכנת שלט עשרה כמדות
 שאו קודש ידכס לשערים

אמר שלמה בר אברהם אדרת ברצלוני

ראיתי את העם המתאווים תאוה לנפש . לשקוד על דלת ולדרוש מעל ספר ה' בבתי הנפש . לשמוע את דבר ה'
 לשמור את דרך עץ החיים . ומכל משמור לנצור לבם ולבחור בחיים . גם מעמל הימים ומשרדות הזמנים .
 לשמור את משמרת הבנות והבנים . נפשם בהם תתעטף . לנשים ולטף . לעתד בשדה מסלת לביתם . ויסחרו אל
 ארץ ויקשרו נפשם לערותם . יצאו בשדה ללקוט ולשכון בנצורים * באורים ביערים ובכפרים * על זאת היהודים
 הפרזים * היושבים בערי הפרזות תתעטף רוחם לבית מאוים . וידמו מים * למצוא להם מנוחה כי הספרים מקום
 הנהרים . ולא ישנו בימים קצרים . כי ילינו בכפרים . ללקוט פגיונים * מספרי התלמוד ודברי הראשונים . והתאוה תאוה
 מקצתם * לפתוח להם שער ויצאו בו ידי חובתם . ולערוך לפניהם שלחן בענין איסור והיתר באשר הם צדיקים ימים
 ולילות * לשמור רגלם . מלכד באיסורי מאכלות . ולהיות קדושים . בענין הנשים . ולהודיעם איזה הדרך ישכן אור
 ההלכות ההמה כדי להוציאם ידי חובה בשני הדרכים המבוקשים . והצריכים התלמוד והמעשה * כדכתיב לא ימוש
 ספר התורה הזאת מפין והגית בו יומם ולילות למען תשמור לעשות ככל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל
 ולכתוב להם קצרות וארוכות מאיזה צד יעשה העושה . ע"כ דחקתי ונכנסתי במלאכה הזאת . בשם ה' אשר עשה לנו
 את הנפש הזאת . ולכתוב עקרי הדברים . וללקוט אחד אל אחד דברים . כפי ויכולת קצרים . מתוך אותם הספרים *
 ואכתוב בעז"ה דרך משא ומתן מאיזה צד באו העניינים כדי שימצא המעיין מקום מוצא המים ויהיו מימיו נאמנים *
 מן הגמרא או מדברי הגאונים . ואחר אכתוב פסקי ההלכה קצרים . כאלו חדברים . בקבלה לנו מסורים . ובזה ינא
 הקורא ידי חובתו * בלמוד בשומרו השגחתו * לשקוד ולחקור וללמוד מתוך הלכתיו . ויצא בחיותו עושה * מתוך
 הקצרות את המעשה * וחיכתו לה וקויתו לו להיות מאמרי זה לבית מצדות ולמשיב נפשי * ליושבים לפני ה' ולבעלי
 הנפש :

וחלקתי המאמר הזה לשבעה בתים מוחלק כל בית ובית לשערים כדי להקל המלאכה למעיין * ויהיה רגיל
 בתורת הבית . כי אין בית אשר לא יצטרך תמיד למלאכה הזאת ע"כ קראתי לספר הזה תורת הבית
 כי לא מגאווה וגודל רוח עשיתי זאת כי ידעתי כמה חכמים היו לפני . גם מהם ראו עיני . אשר קטנם עבה ממתני . אך
 גלוי לכל בעלי עינים כי הכל לפי הצורך מסימין מלאכת שמים . ומהשם אשאל ובו אתאזר * כי מאתו עיקר כל נעזר .
 והוא ברחמי וחסדיו * כי כלנו מעשי ידיו . יראני נפלאות מתורתו * ישמרני משגיאות ויסכים עלי די לומר דבר
 כהלכתו . ולפניו אקוד ואשתחוה ואל רחמי אשא עינים . ואל חמלתו אקוד ואפרוש כפים . שלא אכשל בדבר הלכה
 ואסכים לאמת לכל דברי . ולא יכשלו בי חבירי . והאל העומד לימין אביון . ישלח עזרנו מקודש . ויסעדנו מציון .
 נירנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כדכתיב לכו ונעלה אל ה' ואל בית אלהי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו
 כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים בית יעקב לכו ונלכה באור ה' :

הא לך

מבוא השערים

הא לך הכתים וכל שעריהם • חיים הם לכל מולאיהם :

הבית הראשון אבאר בו עניין השוחטין והכשרין ופסולין וחלקתי אותו לחמשה שערים

השער הראשון * מי שוחט • ואכלול עם זה הדין המוצא את רנגולת בשוק שחוטתה לפי שעיקר העניין תלוי במי שמצוי אצל שחיטה אם לאו ועוד אכלול עם זה הדין השוחט לעכו"ם אם הוא כאלו שוחטו העכו"ם

ליאמר באכילה אם לאו : ועוד אכלול עם זה השוחט לשם הרים • לשם עולה • לפי שהדבר תלוי במחשבת השוחט :

השער השני • כמה שוחט • ואכלול עם זה הדין סכין של ע"ז • וסכין טריפה • וסכין של עכו"ם וסכין שלבנה באור :

השער השלישי באיזה מקום שוחט :

השער הרביעי באיזה זמן שוחט :

השער החמישי כסוי הדם • ואכלול עם זה הדין עניין כרבת השחיטה • והכסף :

הבית השני בביאור עניין הנשחטים • וחלקתי אותו לחמשה שערים :

השער הראשון בביאור הדברים המפסידים השחיטה • כחמשה דברים הידועים שהייה • דרסה • חלדה הגרמה • עיקור • ואכלול עם דיני דרסה דין שנים או חזין בסכין אחד ושוחטין • לפי שאמרו שאין חוששין שמא ירוסו זה על זה ואכלול עם דיני עיקור • דין פסוקת הגרגרת • לפי שרש"י ז"ל פירש שהוא עיקר • ואכלול עם דיני הגרגרת • השוחט מן העורף והשוחט מן הצדדין • שכל השוחט שלא במקום השחיטה הרי הוא הגרמה :

השער השני בביאור הכשר השחיטה • בכהמה • ובחיה • ובעוף ואכלול עם זה נקיבת הורדין • ודיניהן • ואכלול עור זה הדין השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה :

השער השלישי בביאור הדברים שהבהמה והעוף נטרפין בהן * ואין השחיטה מהרתן • ואכלול עם זה הדין האבר והכשר המדולדלין בכהמה ובעוף • וביצי זכר שנעקרו גדיהן ועדיין תלויין בכיסן • והם הנקראים בלשון חממים בעיני השליאיתא • ודין ביצה שהגעילה התרנגולת קודם זמנה מכח הכאה • ואכלול עם זה הדין חלב • והעובר שהוציא ידו * ודין ביצה טריפה * וביצה נבילה • וחלב טריפה • ועגל שנולד מן הטריפה או מן הנבילה עוד אכלול עם זה דין המוכר נכילות וטריפות לנכרי :

השער הרביעי בביאור דין מחוסרי זמן כאותו ואת כנו וכל של שמנה ימים בכהמה • ואפרוח שלא נפתחו עיניו • החמישי בביאור מי שניתר בלא שחיטה כחגבים והשליל • והדברים המותרים • והאסורים ממנו • ובביאור מי שאינו טעון שחיטה מן הדין וצריך שחיטה משום מראית עין כבן פקועה :

השער הרביעי בביאור דין מחוסרי זמן כאותו ואת כנו וכל של שמנה ימים בכהמה • ואפרוח שלא נפתחו עיניו • החמישי בביאור מי שניתר בלא שחיטה כחגבים והשליל • והדברים המותרים • והאסורים ממנו • ובביאור מי שאינו טעון שחיטה מן הדין וצריך שחיטה משום מראית עין כבן פקועה :

השער הרביעי בביאור דין מחוסרי זמן כאותו ואת כנו וכל של שמנה ימים בכהמה • ואפרוח שלא נפתחו עיניו • החמישי בביאור מי שניתר בלא שחיטה כחגבים והשליל • והדברים המותרים • והאסורים ממנו • ובביאור מי שאינו טעון שחיטה מן הדין וצריך שחיטה משום מראית עין כבן פקועה :

השער הרביעי בביאור דין מחוסרי זמן כאותו ואת כנו וכל של שמנה ימים בכהמה • ואפרוח שלא נפתחו עיניו • החמישי בביאור מי שניתר בלא שחיטה כחגבים והשליל • והדברים המותרים • והאסורים ממנו • ובביאור מי שאינו טעון שחיטה מן הדין וצריך שחיטה משום מראית עין כבן פקועה :

השער הרביעי בביאור דין מחוסרי זמן כאותו ואת כנו וכל של שמנה ימים בכהמה • ואפרוח שלא נפתחו עיניו • החמישי בביאור מי שניתר בלא שחיטה כחגבים והשליל • והדברים המותרים • והאסורים ממנו • ובביאור מי שאינו טעון שחיטה מן הדין וצריך שחיטה משום מראית עין כבן פקועה :

השער הרביעי בביאור דין מחוסרי זמן כאותו ואת כנו וכל של שמנה ימים בכהמה • ואפרוח שלא נפתחו עיניו • החמישי בביאור מי שניתר בלא שחיטה כחגבים והשליל • והדברים המותרים • והאסורים ממנו • ובביאור מי שאינו טעון שחיטה מן הדין וצריך שחיטה משום מראית עין כבן פקועה :

השער הרביעי בביאור דין מחוסרי זמן כאותו ואת כנו וכל של שמנה ימים בכהמה • ואפרוח שלא נפתחו עיניו • החמישי בביאור מי שניתר בלא שחיטה כחגבים והשליל • והדברים המותרים • והאסורים ממנו • ובביאור מי שאינו טעון שחיטה מן הדין וצריך שחיטה משום מראית עין כבן פקועה :

הבית השלישי בביאור הכשר האוכלין ואיסורן וחלקתי אותו לשבעה שערים

השער הראשון בביאור סימני בהמה חיה ועוף ודגים • וקרבי דגים • זביצים * וחגבים • ואכלול עם זה הדין דגים טהורים מלוחים ביד עכו"ם אם ניחוש להם שמא נמלחו עם השמאים אם לאו • ואכלול עם זה סימני דגים • ביאור אם נסמוך על סימני מקצתן להתיר את כולן • גופן או צירן : ואכלול עם סימני העוף דין ביצת עוף טמא • ואכלול עם סימני בהמה דין חלב בהמה טמאה :

השער השני בביאור מתנות פהונה • הניתנין לכהן אחר שחיטה • שהם הזרוע והלחיים והקיבה • ואבאר מי חייב ליתנם ולמי נותנים המתנות • ומאיזה חייבין ליתן ומאיזה פטורים • ואע"פ שאין המתנות מעכבו שמותר לאכול מן הבהמה אע"פ"י שלא הורמו מתנותיה • שכל שצריך להרים מן הבהמה אני כולל עם זה :

השער השלישי בביאור דיני מליחה וניקור הבשר • מגיד וחלב והוטי דם • ואכלול עם זה • אם נאמר בניקור הבשר רוב מצויין אצל ניקור מומחין הן * כמו שאמרנו רוב המצויין אצל שחיטה מומחין הן • ואכלול עם זה דין בישראל דאסמין • והכבוד • ואכלול עור עם זה מוראנא דבשרא וכווארי • והם התולעים הנמצאים בכהמה וברגלים • ודין הפירות המתליעים בעודם מתוברים • לפי שצריך לבדוק במינין שדרכן להתליע במחובר • ולנקר אותן מן הדחש הנמצא בהן כתמרים • והפולין • והעדשים • וכיוצא בהם :

השער הרביעי בביאור דין בשר בחלב :

השער החמישי בביאור דין ביצה שנמצא עליה קורט דם • ואכלול עם זה הדין דם דגים • וחגבים וזביצים ונקורי תאנים וכיוצא בהם • כצפור המנקר בתאינה ועכבר המנקר באבטיח ואכלול עם זה המשקין שיש בהם משום גלוי ודיניהן :

השער הרביעי בביאור דין בשר בחלב :

השער החמישי בביאור דין ביצה שנמצא עליה קורט דם • ואכלול עם זה הדין דם דגים • וחגבים וזביצים ונקורי תאנים וכיוצא בהם • כצפור המנקר בתאינה ועכבר המנקר באבטיח ואכלול עם זה המשקין שיש בהם משום גלוי ודיניהן :

השער הרביעי בביאור דין בשר בחלב :

השער החמישי בביאור דין ביצה שנמצא עליה קורט דם • ואכלול עם זה הדין דם דגים • וחגבים וזביצים ונקורי תאנים וכיוצא בהם • כצפור המנקר בתאינה ועכבר המנקר באבטיח ואכלול עם זה המשקין שיש בהם משום גלוי ודיניהן :

השער הרביעי בביאור דין בשר בחלב :

השער החמישי בביאור דין ביצה שנמצא עליה קורט דם • ואכלול עם זה הדין דם דגים • וחגבים וזביצים ונקורי תאנים וכיוצא בהם • כצפור המנקר בתאינה ועכבר המנקר באבטיח ואכלול עם זה המשקין שיש בהם משום גלוי ודיניהן :

השער

השער הששי בביאור דין גבינה של עכו"ס וחלב שהלבו עכו"ס ואין ישראל רואהו. ודין מוריים של עכו"ס וכבשין שלהן. וזיתם כבושין שלהן והן הנקראים בלשון חכמים זיתי קלוסתר: **השער** השביעי בביאור בישולי עכו"ס. ולא אכנים עצמי במקום זה בדיני מוקצה וגולד ופירות הנושרין ושאר דיני שבת וי"ט ולא באיסורי ההקדשות והנדרים וערלה וכלאי הכרם אלו כולם אכלול אותם במאמר אחד אם יגמר עלי השם ברחמיו:

הבית הרביעי בית התערובת בביאור איסור התערובת והכשרן וחלקתי אותו לארבעה שערים

השער הראשון כיצד יאסור דבר האסור את המותר בתערובת אם דוקא כשנתערבה גוף האיפור בתוך ההיתר. או אפילו בטעמא. כגון שמכיר את האיפור וזורקו. ויש כרוטב בנט וכן בביאור באיזה חס אנו חוששין לפליטת האיפור אם שתהא היד סולדת בו. או אפילו בחם מועט מיד סולדת * ואח"כ אבאר אם יש הפרש בין נחבשלו בקדירה שהאיפור וההיתר בתוך רוטב חם. והרוטב מכסה אותם * ובין צלי שהן נוגעין זה בזה כשהן חמין ואין רוטב מכסה אותן ואח"כ אבאר כשאנו משערים היתר בתוך איסור לבטלו כיצד משערינן ומה הן הדברים שמצטרפין לבטל האיפור. ואח"כ אבאר אם יש הפרש בין ששניהם חמין ובין שהאחד צונן והשני חם. ואחר כך אבאר בין שיהיה החם למעלה והצונן למטה ובין שיהא בהפך. וכן אבאר התיכת ההיתר שנאסר מחמת שקבלה טעם מן האיפור אם נעשית כולה כחתיכת נבילה לאסור תערובתה כשיעור כולה או לפי חשבון האיפור שבלעה. וכיצד היא אוסרת שאר חתיכות של היתר. אם דוקא ע"י רוטב. או אפילו בצלי ובמליחה. ואח"כ אבאר טעמו של איסור ולא ממשו. אם הוא אסור דבר תורה או מדברי סופרים. כדי שנעמוד על דיני ספיקתו לפי הכלל המסור בדיניו. ספיקא דאודייתא לחומרא * וספיקא דרבנן לקולא. ואח"כ אבאר מה שאמרו ספיקא דאורייתא לחומרא אם הוא דבר תורה או לאו. לפי שראיתי לאחד מגדולי המחברים שכתב כזה דברים שאין נכונים בעיני: ואח"כ אבאר שיעורי התערובת. לפי מקומות כמה הוא כדי לעמוד על מה שאמרו כזית בכדי אכילת פרס דאורייתא לחומרא או לאו. לפי שראיתי שאין כל האיסורים אוסרים בשיעור אחד. וכן אין הכשרן בשיעור אחד. אלא יש איסור אוסד תערובתו בכל מה שהוא ההיתר כמין במינו אליבא דר יהודא. ואבאר אם הלכה כר יהודא אם לאו. וכן מן הדברים שאין בטלין כדבר שיש לו מתירין כביצה שנולדה בי ט שנתערבה באחרות. ואעפ"י שאין מאמר זה כולל איסור מוקצה וגולד. מכמה מקומות יש לנו לתקור ולבאר ביצה של ספק טריפה שאמרוד שיחלא קמא משהינן להו אי הדר וטענא אחרינא שריין אם נדון כדבר שיש לו מתירין אם לאו. וכן הדין לגבינה שגבנו אותה מחלב ספק טריפה שנתערבה באחרות אינו בטל לפי שאין בעלי חיים בטלים. וכן דבר חשוב אינו בטל. כחתיכה הראוי להחכד לפני האורחים. ולבאר איזה אורח. אם דווקא ישראל או אפי' עכו"ס או אפי' אינה ראוייה בעצמה להתכבד בפני שום אדם מצד האיפור הרובץ עליה כחתיכת בשר בחלב אלא שכיוצא בה ראוייה להתכבד בפני האורחים. זכן כריה אסורה אינה בטילה. וכדברי הירושלמי בטלה בתשע מאות ושישים. ולבאר איזה תקרא בריה שאינה בטילה אם דוקא בריה האסורה מעצמה כגיד הנשה ונמלה וכיוצא בהן או אפי' בריה שהייתה מותרת אלא שקבל איסור במקרה כתרנגולת שנטרפה וכיוצא בזה. ולבאר אם הכונה דווקא בכריית נשמה כגיד ונמלה או אפילו שאינה בריית נשמה כחטה של כלאי הכרם וכיוצא בזה * וכן איסור קבוע שנודע מקומו אלא שאינו יודע מאיזה מהן אם מן האיפור המועט או מן ההיתר המרובה לעולם אסור שכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. ועוד יש אחרים שאינם בטלים כגון אגוזי פרך ורמוני בדין וחכיריהם אם לערלה ערלה. אם לכלאי הכרם כלאי הכרם. אלא שאין לי עסק בהן במאמרי זה. ויש איסור אוסר בריחו כבשר נבילה שצלאו עם בשר שחוטא בתנור אחד וכיוצא בו כדברי רב. ואבאר אם הלכה כדבריו אם לאו ויש איסור שבטל בס' ומן החלק הזה רוב כל האיסורי שבתורה ואבאר אם טעם האיפור נרגש בהיתר אע"פ שיש שם וחתוכת האיפור ניכרת. אם נתיר את התבשיל בטעימת קפילא אם לאו. ואח"כ אבאר איסור שנתבטל בתוך היתר חס בתוך הקדירה אם ניטל מן ההיתר בעוד שהוא סור ניכר בתוכו עד שלא נשאר שם ס' בהיתר כנגד האיפור אם חוזר האיסור וניעור ואוסר אם לאו ויש צריך ס' וא' כביצה. ויש שבטל בחמישים ותשעה ככחל ויש שבטל ברוב כיבש ביבש. ואבאר איזה יבש כיבש בטל ברוב לפי שיש שאינו בטל ברובהם כל האיסורין שהחמירו בהן שלא לבטלן כשישים כחמין בפסח וכיוצא בו. ויש שאינו אוסר תערובתו בפליטתו כגון גיד הנשה לפי שאין בגידן בנותן טעם ודוקא גופו של גיד אבל שומנו וקנוקנות שבו בס' כשאר האיסודים. וכן ביצה של עוף טמא שנתבשלת עם הטהורות. ואבאר אם דווקא כשאינה קלופה או אפילו בקלופה. ואיסור פגום וכיוצא בהם. ואבאר הדברים האסורים שהן פגומים כגון עכברא דביתא והרמשים המאוסים שבני

מבוא השערים

שבני אדם מוכרלים מהם אם אוסרין תערובתן אם לאו וכן אבאר שיש איסור שאינו אוסר אלא קליפה. ויש שאוסר כדי נטילה שהוא יותר מן הקליפה ויש שאוסר כדי גרירה ויש שאינו צריך אלא שפשוף גדול. ויש שאינו צריך אלא הדחה בעלמא. ומן החלק הזה כל איסור צונן שנגע בחתיכת של היתר צונן ואבאר כל אחד ואחד מאלו בפני עצמו בעזר העוזר :

השער השני בביאור ספק התערובות. אבאר בו דין אם נפל איסור במקום אחד ואינו יודע באיזה מקום אם לקדירה זו. ואבאר אם יש הפרש בדבר בין שהיו לפניו שתי קדירות של היתר ונפל האיסור באחת מהן ואינו יודע באיזה מהן נפל. ובין שהייתה הקדירה האחת של היתר והשנית של איסור. ואבאר אם יש הפרש בין שיש בקדירה האחת שיעור כדי לבטל ובאחרות אין שיעור. ובין שאין לא בזו ולא בזו שיעור כדי לבטל ואבאר אם יש הפרש בדבר זה בין אסורי תורה לאיסורים של דבריהם וכן אבאר אם יש הפרש בין שתהיינה שתי קדירות לאדם אחד ובין שהן לשני בני אדם זו לזה וזו לזה וכן יש לבאר איסור שנפל לתוך ההיתר ונתכטל אם צריך להרים כנגד האיסור ולהשליך לכלב אם לאו וכן יש לבאר חתיכת איסור והיא חשובה שאינה בטילה שנפלה לתוך חתיכות של היתר ונפלה אחת מאילו למקום אחר אם נלך אחר קרוב ונאמר זו שנפלה כאן מן ההיתר המרובה היתר או נחוש לומר שזו היא האסורה שם תחלה. ולבאר אם נפלה אחת מהן או שתים מהן לים הגדול או שנאכלו אם נתיר השאר ונאמר אותן שנאכלו או שנפלו לים הגדול בהם הייתה אותה של איסור והשאר מותר או נאמר שהאיסור נשאר בתוך הרב. ולבאר אם יש הפרש בדבר זה בין נפלה לים ונאבדה או שנאכלה ובין שפירשה אחת או שתים לצד אחד והרוב לצד אחר. ולבאר עוד איסור הנכלל בתוך ההיתר וחזר ונפל מקצתו להיתר אחר אם נשער לפי חשבון או נחוש ונראה כל אותו השיעור שנפל כאן מאותו התערובת כאלו כולו איסור אם לאו. ולבאר איסור מועט שנפל לתוך היתר מרובה ונתכטל וחזר ונפל עוד איסור לתוכו. אם נאמר ראשון ראשון בטל או נאמר מצא מין את מינו וניער. ואכלול בשער הזה ביאר דיני המפקיד או המייחד דבר המותר אצל העכו"ם או אצל מי שהוא חשוד אם נחוש לתערובת איסור או לחליפין. ובמה תהיה תקנתו אם בחותם אחד או בשני חותמות או ביושב בוכי שמר או ביוצא ונכנס. ואם מותר לסמוך על החשוד לאכול גבינה של עכו"ם ולומר לו קנה לי גבינה ממי שהוא נזהר מגבינת העכו"ם. או לומר קנה לי גבינה מאיש פלוני שהוא נזהר אם לאו. ואכלול עוד עם זה הדין מי שלקח מן המקולין בשר ואח"כ נמצאת טריפה במקולין ואינו יודע מאיזה מהן לקח ודין בשר שנתעלם מן העין ובשר שנמצא מושלך בלא סימן ובשר שנמא ביד עכו"ם בלא סימן. ואבאר כל אחד ואחד מאלו בפני עצמו בעזר העוזר ברוך הוא :

השער השלישי בביאור דיני ביטול האיסורין. ולבאר אם מותר לערב איסור מועט לתוך היתר מרובה ולבטלו בידים לכתחילה אם לאו. ולבאר אם נפל איסור לתוך היתר ואין בהיתר כדי לבטלו אם מותר להוסיף בהיתר כדי לבטל את האיסור אם לאו. ולבאר אם בטלו בין בשוגג בין במזיד אם הוא מבוטל אם לאו :

השער הרביעי איסור הכלים והכשירן. ואבאר בו הכלים האסורים. במה יהיה הכשירן. וכן אבאר דין הלוקח כלים חדשים מן העכו"ם או שמשכנס העכו"ם לישראל. ואבאר אם מותר להתשמש לכתחלה בכלי שאינו בן יומו לפי שהוא נ"ט לפגם אם לאו. ואבאר אם נאמר סתם כלים אינן בני יומין אם לאו. ואבאר אפילו כלי בן יומו שנאסר מחמת איסור משהו אם מותר להשתמש בו לכתחלה כיון שהאיסור מועט אם לאו. ואם יש הפרש בדבר שהכלי הזה עשוי להשתמש ובין שהוא עשוי להשתמש בו אפי' בדבר מועט. אם לאו. ואבאר אם כלי חרש יש לו הכשר בהגעלה אם לאו. ואפי' לא בלע אלא איסור מדבריהם ואם יש לו שום הכשר אפי' בהחזרת כבשונות אם לאו. ואנא אר כלי מתכות שבלע מן האיסור ונפלט ממנו קצתו בכלי שבשל בו בשר. ואחר כך בישל בו ירקות וכיוצא בזה. וכן שפוד שצלה בו בשר ואחר כך צלו בו דגים. וכיוצא בזה. אם מותר לבשל ולצלות בהן לאחר מכאן גבינה. ונאמר בישול הירקות וצליית הדגים אם נעשו גיעול לבשר אם לאו. ואבאר כלי שטף שנאסר ונתערב באחרים אם נדון אותו כדבר שיש לו מתירין הואיל והכשרו בהגעלה וכיוצא בו לפיכך צריך להכשיר את כולו. או נאמר שהוא בטל כיבש ביבש. ואבאר סתם כלים של עכו"ם אם אנו דנין אותם כשאינן בני יומין אם מותר לומר לעכו"ם לבשל בכליו אפילו בדברים שאין בו משו' בשולי עכו"ם ושאיין לחוש להם לתערובת איסור כפת של פלטר או מלקוחות או נאמר כל שהוא אומר לו לבשלו ולאפות בכלו כמי שמבשל הוא בידיו דומה ואסור. ואם עבר ועשה כן אם מותר אם לאו :

הבית החמישי בית היין אבאר בו ענין יין נסך וכליו וחלקתי אותו לששה שערים.

השער הראשון בביאור מי עושוי יין נסך. לאסור אותו אפילו בהנאה. ומי אוסר אותו בשתי הולא בהנאה. ואכלול עם זה. דין שכר של עכו"ם. ויין תפוחים ורמונים. ודין ריחו של יין נסך ואפילו קולטו בפיו לידע אם טוב אם רע וזהו הענין שקראוהו בתתיהא :

השער

השער השני בביאור מאימתי נעשה יין לקבל איסור ניסוך וכמה נעשה יין נסך לאסור אפי' בהנאה. ואכלול עם זה דין שכר יין נסך בפועל שהשכיר עצמו להעביר חביות של יין נסך או שהשכיר בהמתו וספינתו להוליך יין נסך. וכיוצא בזה וכן אכלול עם זה אם מותר לשמש לפני העכו"ם או להושיט לו את הכוס. וכן דין הרוצה בקיומו של יין נסך ואפי' לזמן מועט. וכדי לאבדו לאחר שעה כגון ששכרו העכו"ם לשבור לו חביות של יין נסך. או להשליכו באשפה וכיוצא בזה. וכן מי שנעשה שומר עליו ואפילו שומר הנס שכל זה בכלל רוצה בקיומו וכן אכלול עם זה דין דמי יין נסך ביד עכו"ם או ביד ישראל וכן אכלול עם זה אם מותר לסתום פי כובא ע"י עכו"ם כנעורת של פשתן וכיוצא בזה שהיא מטפטפת וכן אכלול עם זה דין המוכר יינו לנכרי ומודד לתוך כליו אם צריך להקדים וליטול ממנו מעות אם לאו :

השער השלישי בביאור איזה יין יש בו משום יין נסך ואיזו אין בו משום יין נסך ואיזה דבר של עכו"ם נאסר משום יין נסך כיון נסך אף על פי שהוא עצמו אינו יין :

השער הרביעי. בביאור אצל מי מהנכרים מייחדים יין ואפי' בלא חותם. ואצל מי מפקידין ומייחדים בחותם ואבאר אם פפקידי אצלם בחותם אחד או בשני חותמות או במפתח וחותם. וכל שאר דיני יין שנת"יחד עם העכו"ם ודין מטהר יינו של עכו"ם ואכלול עם זה דין יין שנגעו בו גנבים ואינו יודע אם גנבים עכו"ם או גנבים ישראלים. ודין חביות של יין שנמצאו ואינו יודע אם של יין נסך או של יין כשר :

השער החמישי בביאור דיני תערובתו של יין נסך בין של סתם יינם בין של וודאי יינם בין יין במים בין בשאר דברים ודין חביות של יין נסך בתוך חביות של יין כשר ואכלול עם זה דין נצוק ונצוק בר נצוק :

שער השישי בביאור דיני כלי היין במה נאסרין וכמה יהיו הכשרן :

הבית הששי בית הקדושה • בביאור עניין נטילת ידים •

ומים אחרונים • ומים אמצעיים • ודיניהם • ומלקתי איתו לחמשה שערים :

השער הראשון בביאור עד איזה פרק צריך ליטול ידיו לחולין במים ראשונים. ועד איזה פרק למים אמצעיים ולאחרונים ולאיזה דבר צריך ליטול תחלה ולאיזה דבר צריך לרחוץ באמצעיים ולאיזה באחרונים :

השער השני בביאור שיעור המים שיטול בהן את ידיו ובאיזה מים. ובביאור אם מותר לאכול בלא נטילת ידים • אם כירך ידיו במפה וכיוצא בזה. ובביאור דין אוכל מחמת מאכיל :

השער השלישי בביאור הכלי שהוא נוטל ממנו לידים והאיך נוטל ממנו ואכלול עם זה אם נוטלין מים ראשונים או מים אחרונים ע"ג כלי או אפי' ע"ג קרקע :

השער הרביעי בביאור אם צריך ליטול מבת האדם אם לאו. ופמי נוטלין. ואם צריך כוונת נטילה אם לאו • ואכלול עם זה אם צריך ליטול ידיו בכל פעם ופעם שהוא רוצה לאכול או אם מותר ליטול פעם אחת ביום ומתנא :

השער החמישי בביאור דיני החציצה לנטילת ידים. ואכלול עם זה דין היסח הדעת לנטילת ידים ועוד אבאר ענין הברכה למים ראשונים ולמים אחרונים ואמצעיים :

הבית השביעי בית הנשים בביאור עניין הנדה

והזה והיולדת וטהרתן ומ'קתי איתו לשבעה שערים :

ואכתוב שעריו ומה שהם כוללים בפני עצמן את"י כתבו סבת התעסקי בביאור הבית הזה אע"פ שכבר נכתבו בו לראשונה. חזורים רבים וכמהדים וכל העיסוקים שלו שנים מקבלים שכר בהועילם ואפילו תועלת קטנה והאלהים אשר בראנו לכבודו ולעבודתו. יראנו כפלאות מתורתו
 א"ת"א סלה הדריבני ואנתך
 למדני כי אתה אלהי
 ישי אנתך
 קויתי כל היום :

בית ראשון ושער ראשון

השער הראשון מבית הראשון כביאור הכתר השומטין ומי שומט :

מצות

עשה להיות אדם שוחט מה שירצה לאכול בהמה . חיה . או עוף . שנאמר וזבחת מבקרך ומצאנך . והוקשה חיה לבהמה
שנאמר בבכור בעל מוס . כאשר יאכל הצבי ואת האיל בן תאכלנו . ובעוף הוא אומר זאת הורת הבהמה והעוף
הקיש תורת לשחיטה . מה זה בשחיטה . אף זה בשחיטה . ושחיטת הנכרי גבילה שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחו
מכלל שזבחו אסור . ואפילו גר תושב שאינו עובד ע"ז שחיטתו גבילה : כל טבח שאינו יודע הלכות שחיטה . אסור
לאכול משחיטתו שמא קלקל בשחיטתו : סתם אנשים חמצויין אצל שחיטה מומחין הם . לפיכך הכל שוחטין ואפילו
שאינן מומחין אצלינו . חזקה כל המצוי אצל שחיטה מומחה הוא : ראה אחד ששחט ואינו יודע אם מומחה הוא אם
לאו . אם ישנו בפניו שואלו אם יודע הלכות שחיטה אם לא . שכל שאיפשר לבודקו בודקו ואם לא אוכל והולך חזקה
מומחה הוא כמו שאמרנו : ראה אחד ששחט ויודע בו שאינו מומחה . אם ראהו כיתחלה . ועד סוף מותר לאכול
משחיטתו . ואם לאו אסור לאכול משחיטתו . ואפי' שחט בפנינו שנים או שלשה פעמים כהוגן . ואפי' שחט בבהמה
זו אחד מן הסימנים יפה . אין אומרין כמו ששחט בפנינו הרבה פעמים כהוגן וגם עכשיו שחט אחד מן הסימנים . כך
שחט הסימן השני יפה . אלא חוששין שמא בסימן השני שהה ודרס אחר שאינו מומחה ומה שלא אירע לו פסול
בראשונה לא מחמת בקיאותה אלא מקרה היה : יש אנשים רבי לב ומתעלפים כשהם שוחטין . ולפיכך כל רך
הלב לא ישחוט . בינו לבין עצמו שמא יתעלף וישהה וידרוס ולא ירגיש : סתם אנשים אינם מתעלפים מחמת
שחיטה . לפיכך מוסרין לכל לשחוט . ואין צריך לשאול אם מתעלף אם לאו . ואפי' היה בפנינו אין צריך לשאול אם
נתעלף שאין חוששין לעלופ כלל . מי שאינו מומחה שאמרנו שלא ישחוט אם שחט בעו לבין עצמו ואמר בריא לי
שלא שהיתי ושלא דרסתי יראה לי שאין אוכלין משחיטתו דכל שאינו יודע אפשר שישהה וידרוס ולא ידע ולא
ירגיש . ויש מתירין שחט ואחריו רואין אות שחיטתו כשירה ולא עוד אלא שמוסרין לו לכתחלה אם יש אחריו מומחים
שעומדים על גביו שאין הגדול בן דעת אעפ"י שאינו יודע דומה לחש"ו שאין מוסרין להם לכתחלה ואפי' אחרים רואין
אותן לפי שהן מועדין לקלקלו וגדול בן דעת רוב מעשיו מתוקנין : מצא תרנגולות שחוטתה או בהמה . אם מצאן בבית
מותר . שרוב המצויין בשחיטה מומחין הן כמו שבארנו . וכן אם נגנבו או נאבדו ומצאן כשהן שוחטין בביתו . מצאן
באשפה שבשוק אסורין . שדרך נבילות להטילן באשפה שבשוק : מצא באשפה שבבית . או שמצא בשוק שלא
באשפה . יש מי שאוסר ויראה לי שחזקתן שחוטין . שאילו נתנבלה . באשפה שבשוק השליכום . בד"א כשמצאן
במקום שרובן ישראל . אבל בשוק שרובן עכו"ם אסורין . ואף על פי שהן שחוטין הסימנים יראה לי שאין סימן זה מחזיק
כשחיטת ישראל : קטן היודע לאמן את ידיו לשחיטה מוסרין לו לשחוט לכתחלה . והוא שאחרים עומדים על גביו .
אינו יודע לאמן את ידיו לשחיטה . ואפילו אחרים עומדים על גביו לא ישחוט לכתחלה כמו שאמרנו : וכן הדברים
בחרש ושוחטו ואחרים רואין אותו שחיטתו כשירה אין אחרים רואין אותו יש אומרים שאפילו להתלמד אין
מוסרין להם לכתחלה חוששין שמא הרואין שמוסרין להם לשחוט סבורין שמותר לסמוך עליהן כל שיודעים לומר
הלכות שחיטה : שכור שנתבלבלה דעתו הרי הוא כשוחט . אבל שתוי שלא הגיע לשכרותו של לוט . יראה לי
שהוא כפקח ושוחט לכתחילה ואעפ"י שאינו יכול לדבר בפני המלך . שחיטת כותי אסורה כשחיטת עכו"ם שכולן
קלקלו מעשיהן ולפיכך עשאו עכו"ם גמורים . שחיטת צדוקי ובייתוסי אם הוא מומחה שחיטתו כשירה . והוא
שיהיה ישראל עומד על גביו . אפילו נכנס ויוצא . שחט בינו לבין עצמו יראה לי ששחיטתו פסולה .
ואפילו חתך כזית ונתן לו ואכלו אין סומכין עליו דכל מצוה שאין הלכותיה כתובות בתורה אע"פי שהחזיקו בה אין
סומכין עליהם : ישראל אוכל נבילות לתיאבון בודקי סכין ונותנין לו זה לך ושוחט בינו לבין עצמו . חזקה אינו מניח
ההיתר ואוכל את האסור יראה אפי' שאין אנו יודעים בו שיודע הלכות שחיטה מזהר לאכול משחיטתו . שכל המצוי
אצל שחיטה מומחה הוא ישראל משומד לאכול נבילות לתיאבון ששחט בינו לבין עצמו למה אין חוששין שמא
נפגם הסכין בעור והוא נאמן לומר שאינו נפגם . לפי שאנו מעמידים הסכין על חזקתו . כל שלא ראינוהו שנפגם
והבהמה

בית ראשון ושער ראשון

זהבהמה שחוטתה יפה לפנינו . שהרילא מצינו בה שום ריעות ואפי' שחט מאה בהמות בבדיקה ראשונה די לו דלעולם מעמידין הסכין על חזקתו עד שגודע שנפגם . וכן הדין לבדיקת סימנין שלאחר שחיטה שכל השוחט כראוי הוא שוחט . וכדק בסימנין קודם שיעור שהייה . וחזקה על זה שבדק כראוי כשאר השוחטין המומחין שאינו מניח ההיתר ואוכל את האיסור שחט בינו לבין עצמו ולא בדקו לו סכין לכתחלה בודקין סכינו אחריו . אם נמצאת סכינו יפה אוכלין משחיטתו ואם לאו אין אוכלין משחיטתו . אחר שאפ' שחט בלא בדיקת סכין בודק סכין אחריו ופותר . כפנימה הצריכו לבדוק לכתחלה הוששין שמא ישכח ולא יבדוק אחריו ואולי בסכין פגומה שחט . גמר שחיטה בינו לבין עצמו . ולא ידענו באיזה סכין שחט ויש אצלו סכין יפה וסכין שאינו יפה ואמר ביפה זה שחטתי יראה לי שהוא נאמן . דלעולם לא שביק היתר' ואכל איסור' . יתר מיכן נראה לי שאפילו נמצאת בשר שחוטתו בידו כל שיש טבחים ומקולין ישראלים נאמן הוא לומר כן השחוטתה לקהתי . ואפילו יש בידו עוף שחוט שאינו נמכר במקולין אם יש אנשי כשרים ומומחים עמו במדינה נאמן הוא לומר ישראל מומחה וכשר שחט לי . ואין צל באומר ישראל פלוני כשר שחט לי שכל זה בכלל כה שאמרו אינו מניח את ההיתר ואוכל את האיסור . אע"פ שאינו טורח לתקן הסכין . טורח הוא ללכת אצל בקי לשחוט . לה"ד לחמצן של עוברי עבירה שמותר לאחר הפסח מיד מפני שהן מחליפין . משומר אוכל נבילות להכעיס יראה לי שאין מוסרין לו לשחוט לכתחלה ואפילו אחרים עומדים על גביו מפני שהוא מכון לנבל ולקלקל . ושמא לא יתנו לב הרואים כמה שהוא עושה כמה שנתן בידיו . כמה הפרש יש בין זה לצדוקי ולבייתוסי או הכותי קודם שגזרו עליהן שאלו שוחטין לכתחלה בשאחרים רואין אותן וזה אינו שוחט . לפי שאינן משומדים לנבילות . ואע"פ שאין להם בכיורא בזה לפני עור לא תתן מכשול . מ"מ אין מכוונין כ"כ לנבל אבל משומד זה שהוא מנבל ואוכל להכעיס כ"ש שמנבל ויאכיל לאחרים וזשוד הוא בדבר זה מן הנכרי בין המופקר אצלו וישראל יוצא ונכנס . ויש מורין בזה להקל שחט ואחרים רואין אותו שחיטתו כשרה ואינו בעכו"ם . ומשומד לדבר אחד אינו משומד לכל התורה כולה . והוא שבדקו סכין ונתנו לו או שבדקו סכין אחריו ונמצאת יפה . משומד לערלוה או לעבירה אחת מן העבירות שבתורה שוחט לכתחילה . ויראה לי שאין צריך לבדוק אחריו סכין . ולא לבדוק אותו אם מומחה הוא אם לאו . אלא הרי הוא אצל שחיטה כישראל גמור דמשומד לדבר אחד אינו משומד לכל התורה כולה בד"א במשומד לשאר עבירות שבתורה אבל במשומד לע"ז או שמחלל שבתות בפרהסיא הרי הוא כמשומד לכל התורה כולה והרי הוא כעכו"ם ושחיטתו פסולה : התחיל אחד מן הפסולין לשחוט כגון עכו"ם ומין או כיתי וגמר ישראל או שהתחיל ישראל וגמר אחד מאלו שחיטתו פסולה ששחיטתו של אילו אינה אלא כקוף . והרי נעשה בה מעשה טרפה בידם בד"א כשהתחיל אחד מאלו בדבר שעושה אותה נבילה כוושט או כרובו של קנה אבל אם התחיל בדבר שאינו עושה אותה נבילה כחצי קנה וגמר ישראל הרי זו כשירה : היו שנים או חזין בסכין וא' מהן פסול לשחיטה שחיטתו פסולה . שהרי נעשית השחיטה גם ע"י הפסול ואין מעשיו אלא כקוף ואין צ"ל בשני בני אדם ושני סכינים ואחד מהם פסול לשחיטה ואצ"ל כשאר השחיטה במעשה הכשר לבדו אלא בצירוף הפסול . אלא אפילו שחט זה רוב הסימן וזה רוב הסימן : נשים ועבדים שאינם משוחררים הרי הן בודקין סכין לעצמן ושוחטין לכתחילה כגדולי ישראל שחשחיטה כשירה בנשים ועבדים : הסומא לא ישחוט אם אין אדם אחר רואה אותו שוחט שמא יחליד או ירוס והוא לא ידע ואם שחט שחיטתו כשירה * השוחט במוכני שהוא גלגל הריחים שהוא מגלגל ע"י מים לא ישחוט לכתחילה ואם שחט שחיטתו כשירה בד"א בכח ראשון לפי שהוא בא מכח אדם אבל מכח ראשון ואילך שחיטתו פסולה לפי שאינו בא אלא מכח המים . גלגל היוצרים שמגלגלים אותו ברגל או גלגל הריחים של יד יראה לי ששוחטין בהן לכתחלה בין בכח הראשון בין בכח שני שכולן מכח אדם הן באין שוחט אדם אפי' בהמות הרבה כבת אחת ואפי' לכתחילה ואינו הושש ורוא שיהא מוליך ומביא או שיהא בסכין מלא הצווארין וחוצה להן כמלא צוואר כמו שבארנו בהלכות דרסה . השוחט אע"פ שלא כיון לשחיטה . ואפילו לחתיכה בעלמא שחיטתו כשירה לפי שאין חולין צריכין כוונה לפיכך זרק סכין לנעצו בכותל והלכה ושחטה הרי זה כשירה והוא שראה שלא החליד הסכין בין סימן לסימן או תחת העור : מצא נוצה שע"ג השחיטה חתוכה בידוע ששחטה כדרכה שאילו החליד לא הייתה הנוצה חתוכה . וכן הדין כשמצא שער העור חתוך . ולא עוד אלא אפילו הפיל הסכין בידו או ברגלו אפי' שלא בכוונה והלך ושחט כדרכו הרי זו כשירה : זה הכלל כל שבא מכח ישראל ואפילו מכח מי שאינו בן דעת שחיטתו כשירה : נפל הסכין מעצמו שלא בכחו ואע"פ ששחטה כדרכה הרי זו פסולה שנא וזבחת ואכלת מה שאתה זובח אתה אוכל : היה סכין מונח לו בידו ובחיקו ונפלה לה מידו . הורו הראשונים שזה כנפלה מן הגג עצמה והרי זו פסולה . ואע"פ שיש לי לדון ולהקל להם שומעין שאמרו להחמיר בשל תורה : השוחט לעכו"ם אף על פי שבהמה של עכו"ם שחיטתו כשירה . ולא עוד אלא אפי' שמענו העכו"ם אומר שהוא רוצה לזרוק דמו לע"ז או להקטיר חלבו לכו"ם הרי זו כשירה לפי שאין הכל הולך אלא אחר השוחט . חשב השוחט שהעכו"ם יזרוק דמו לכו"ם או שיקטיר חלבו

בית ראשון ושער שני

חלבו לכו"ם שחיתתו פסולה ואצ"ל כשחשב ישראל השוחט לשחוט בהמה זו לכו"ם שזו זכתי מתים היא ואסורה אפי' בהנאה. שנא' זוכח לאלהים יחרם: שחטה לזרוק דמה לע"ז או להקטיר חלבה לע"ז פסולה ואפי' שלא שחט אותה ממש לע"ז לפי שמחשבין מעבודה לעבודה: שחטה סתם ואח"כ נמלך עליה לזרוק דמה או להקטיר חלבה לע"ז חוששין כיון שעכשיו נמלך עליה שנא' אף בשעת השחיטה חשב לכך והוכיח סופו על תחלתו: השוחט לשם הרים. לשם גבעות. לשם ימים. לשם נהרות. לשם מדברות. לשם חמה ולכנה וככבים ומזלות. אם שחט לשם אחד מכל אלו על דעת לעבוד אותם בכך כדרך עובדי עבודה זרה ששוחטין לשם עבודה זרה הרי זו זכתי מו"ם ואסורה אפי' בהנאה אף על פי שאין ההרים נאסרים כע"ז הרי הן נעשין ע"ז והשוחט לשמן כשוחט לעבודה זרה והמשתחוה להן כמשתחוה לעבודה זרה. וזהו שאמרו אלקיהם על ההרים ולא ההרים אלקיהם אין הכוונה אלא שלא יהיו ההרים עצמן אסורין. אבל הן נעשין ע"ז להתחייב בעבודתן כשאר עובדי עבודה זרה. שהט לשם אחד מכל אלו שלא לעבודה אלא לכוונת רפואה כהללו המתעסקין בדברי הבאי שחיתתן פסולה מדבריהם לאכילה ומותרת בהנאה * שחט לשם שרו של הר. או לשם שר אחד משרי אחד דברים אלו בין ששחט לשם מיכאל שר הגדול בין ששחט אפי' לשם שרו של שלשול קטן שבים. אע"פ שלא נתכוין אלא לרפואה ולדברי הבאי הרי זה כזכתי מתים מדבריה ואסורה אפי' בהנאה. ישראל ששחט בהמת חבירו לשם אחד מכל אלו לאסרה שאין ישראל השוד להתכוין בדברים האסורים ולא עשה כן אלא לצער את חבירו. ויש מי שהורה יש לו בה שותפות לאסרה. ואף על פי שאילו היתה כולה שלו אסרו זה לא נתכוין אלא לצער שותפו: היה שוחט בהמת חבירו לשם אחד מכל אלו והתרה בו וקבל עליו התראה. אין לך משומד גדול מזה ואסרה: השוחט לשם עולה או לשם שלמים או לשם אשם תלוי * לשם פסח לשם תודה לשם קרבן נזיר שחיתתו פסולה. דברים אלו באין דרך נדבה ולפ"כ חוששין שמא עכשיו נדב אותן ונראה כשוחט קדשים בתוך ואוכל אפילו הייתה בהמה זו בעלת מום ואינה ראויה להקרבה אסורה. פעמים שאדם מכסה מומה ואינו ניכר. שחט תרנגולת ואווזין וכיוצא מן המינין שאינן ראויים למזבח מותר שהכל יודעים שאין אלו קדשים שחט תורים ובני יונה הרי אלו אסורים. ויראה לי שאם היו תורים קטנים ובני יונה גדולים כשרים שהכל יודעים שאין אלו ראויים להקרבה: שחט לשם אחד מכל אלו מן הקדשים שאינם באין בנדבה כחטאת ואשם ודאי לשם בכור לשם מעשר לשם תמורה שחיתתו כשירה שהכל יודעים שאין אלו אלא דברי הבאי שאילו היה חטאת ואשם נודע היה וקול יוצא לאלו בד"א כשלא נודע שעבר זה עבירה שחייב עליה חטאת או אשם אבל עבר עבירה שחייבין עליה חטאת או אשם ודאי ואמר לשם חטאת הרי זו פסולה שנים אוחזין בסכין בין בשני סכינין בין בסכין אחד ושוחטין אחד לשם אחד מכל אלו שאמרנו ואחד לשם דבר כשר שחיתתו פסולה עד שתהא כל השחיטה לשם דבר כשר:

השער השני כמה שוחט ודיני סכין:

בכל שוחטין חוץ ממגל קציר והשינים והצפורין * מפני שהן חונקין עבר ושחט באחד מכל אלו שחיתתו פסולה. בד"א בשתי שינים שהרי חוק שיש בין שן לשון נדון כפגימה לפי שהוא חונק. אבל בשן אחד שוחטין בה לכתחילה * והוא שתהיה תלושה * אבל במחוברת שחיתתו פסולה * וכן הדין בצפורין שאינה פסולה לשחיטה אלא במחוברת לפי שאין שוחטין במחובר כמו שיתבאר. אבל צפורן התלושה שוחטין בה לכתחילה. מגל קציר הוא שיש בו פגימות הרבה * ופגימותיה מסוכסכו' ונוטות לצד אחד * ואע"פ כ' אם שחט בו אפ' לו הוליק ולא הביא שחיתתו פסולה * כיון שיש פגימות הרבה חוששין שמא השיב ידו אחר מעט ונאחז אחד מן העוקצין כסימנין וקרע. אבל סכין שאין בה אלא פגימה אחת אם איגרת משתי רוחותיה שחיתתו פסולה. והרי היא נידונית כמגירה מה טעם בין שהוליק ולא הביא בין שהביא ולא הוליק לעולם הוא פוגע בפגימה וקורעת: הייתה מסוכסכת אם עוקץ הפגימה נוטה כלפי זנב הסכין והוליק ולא הביא שחיתתו כשירה לפי שאין עוקץ הפגימה קורע אלא בפגעו בסכין * ואם עוקץ הפגימה נוטה כלפי הראש והביא ולא הוליק שחיתתו פסולה: מגל יד והוא שצדו האחד סכין וצדו האחר מגל. לפיכך אם שחט בצד הפגימות שחיתתו פסולה ואפילו הוליק ולא הביא. אבל בצדו השני שהוא עשוי בסכין לא ישחוט לכתחילה גזירה צדו האחד משום צדו השני. עבר ושחט שחיתתו כשירה. הוחלקו שיניה שוחטין בכל צד. אין גוזרין הוחלקו משום לא הוחלקו * כמה שיעור הפגימה שפוסלת בשחיטה כל שהוא. ובלבד שתהגור כל שהוא ואפי' כחוט השערה * אבל אם אינה חוגרת כולם אין זו פגימה ואינה פוסלת השחיטה שאין זה אלא כראש השכולת שנמצא כאוגר ואינו. ויש מי שהורה שיעור פגימה הוא כפגימת המזבח ופגימת המזבח כרי שתהגור בו צפורן: לכן סכין באש לא ישחוט בו לכתחילה ואם שחט בה יש מי שאומר ששחיתתו כשירה שחדודו קודם ללבנו ובית השחיטה מרחיב ואינו נוגע בצדדין בד"א בשידע קודם ששחט שהוא מלובן אבל אם לא ידע שחיתתו פסולה מתוך שלא ידע חוששין שמא לא נזהר ונגע בצדדין ונשרפו. ויש מי שאומר ידע ואפילו עבר ושחט שחיתתו פסולה אע"ג שחדודו של סכין קודם ללבנו חוששין שמא נגע

ואין

ואין סומכין על זכירתו בכך וכן נראין הדברים . סכין שהוא ממשמשי ע"ז אם חדשה היא שלא חתך בה בשר אלא ששבר בה לפניו מקל או כיוצא בזה מותר לשחוט בה בהמה בריאה לפי שהוא מקלקל אבל לשחו' את הססוכנת אסור שמתקן הוא ונאמר לא ידבק בידך מאומה מן החרם . עבר ושחט יוליך הנאה לים המלח והרי הוא לאח"כ מותרת לו : כמה שיעור הנאה זו כדי שכר סכין לשחוט בו : היתה ישנה שחתך בה בשר הרי זה צריך לקלוף בית טביחתו אעפ"י שאינ' בת יומא ששומן האיסור הנדבק בדפני הסכין אינו נפגם ונבלע בכתלי בית השחיטה . שפה או נעצה בקרקע קשה עשרה פעמים אין צריך קליפה אפילו הסכין בן יומא שאין בית השחיטה רותח גמור שיפלוט מה שבתוך הסכין ויבליענו בכשר . וכן הדין בשוחט בסכין של עכו"ם אם לא שפה לא ישחוט בה ואם שחט צריך קליפה . וי"א שאין צריך אלא הדחה ושפשוף גדול כדי להסיר שומן האיסור הנדבק ממנו לכתלו בית השחיטה . ויראה לי שהראשון עיקר . הרוצה לשחוט בסכין ששחט בה טריפה או נבילה כיצד הוא עושה מקנחו בסמרטוט יפה כדי להסיר שומן הטריפה שנדבק על פני הסכין או מדיחה במים צוננים וריו * שחט בה עד שלא הדיחה ועד שלא קנח דינו כדין שוחט בסכין של עכו"ם י"א קולף מקום השחיטה . וי"א מדיח ומשפשף היטב עד כדי שיוסר שומן הטריפה הנדבק בכתלי בית השחיטה : הטבח צריך שי בדוק הסכין קודם שחיטה אם לא בדק לא ישחוט בו שסתם סכינים אינם יפים לשחיטה . שמא ישכת מלכדוק אחר שחיטה והרי זו כאוכל נבילה . עבר ושחט ונמצאת סכיניו יפה שחיטתו כשירה . כיצד בודקו בודקו בדיקה יפה ולאט ובכוונת הלב שפגימת כל שהוא קרוב שלא ירגיש בה אם יפנה לבו לדברים אחרים * ובודקו בבשר ובצפורן ומשלש רוחותיה ובודקו על דרך זה דרך הולכה והובאה שמא פגומה מסוכסכת יש לו ולא תמצא אלא בדרך הולכה או הובאה : בדק סכין ושחט צריך לבדוק אחר שחיטה אעפ"י שסכין עומד על חזקתו עד שיודע שנפגם אין סומכין על חזקה זו כל זמן שהוא לפנינו שפעמים שנפגם בעור והוא לא ידע . לא בדק סכין אחר שחיטה ונאבד הרי זה בחזקתו ושחיטתו כשירה * לא בדק אחר שחיטה והצניעו ולאחר זמן שחט בו אעפ"י שלא בדקו עכשיו ונאבד הרי זה בחזקתו אין חוששין שמא עמידתו נפגם מעצמו לפיכך הטבח צריך שיהא לו סכין מיוחד לשחיטה כדי שלא יחתוך בו בשר שפעמים ישחוט ואחר כך יחתוך בו בשר סבור הוא שלא נפגם . שאין הבשר מצוי לפגום כדרך שאין הסימנין פוגמין ופעמים יגע בעצמות שבבשר ונפגם והוא לא ידע . ויצניענו בחזקת שהוא בדוק ואח"כ ישחוט בו בלא בדיקה ונמצא שוחט בסכין פגומה . כדק ושחט ונמצאת פגומה שחיטתו פסולה שהרי פגומה היא בד"א בשלא שבר בה עצמות לאחר שחיטה אבל שבר בה עצמות לאחר שחיטה תולין פגימה זו בשבירת עצמות אלו ושחיטתו כשירה . לא שבר בה עצמות אע"פ שנגע בעצם המפרקת אין תולין בו להקל שאין העצם פוגם דרך הולכה והבאה שחט בהמות רבות ונמצאת סכיניו פגומה לאחר שחיטת כולן אפילו הראשונה פסולה . חוששין שמא בעור הראשונה נפגמה לפיכך צריך לבדוק בין כל אחת ואחת בדיקה יפה כדי שלא תיאסר אלא אותה שנמצאת הסכין פגימה אחריה . לא בדק בין כל אחת ואחת ונאבד הסכין הרי כולן כשרות . ולא עור אלא אם שבר עצמות לאחר שחיטת כולן ונמצאת פגומה כולן כשרות לפי שמעמידין סכין על חזקתו עם חזקת כשרות הבהמות שהן שחוטות לפנינו כראוי . ויש אוסרין את כולן חוץ מן הראשונה דחוששין להחמיר שמא נגע בבירור בעצם המפרקת בזו חוששין לכל אותן שבאו לאחר נגיעתו בעצם המפרקת . יש מרבתי שהורו שכל שנמצאת פגומה אע"פ ששבר בה עצמות שחיטתו פסולה אלא כ"ש בסכין כדי שיעור צווארין דאיפשר שאפילו יפגום בעור שמא לא פגעו סימנים בפגימות . אבל אין בסכין כשיעור זה אין תולין בזה להקל ולא יראה לי כן : סכין שנפלה ע"ג קרקע קשה או ע"ג אבנים הרי זה כמי ששבר עצמו בד"א כשנודע שנפל על חורה אבל אם לא נודע לאיזה הכלל (נד) אין תולין להקל אלא כשישבר עצמות וכיוצא בזה : בכל שוחטין בין בצור בין בזכוכית בין בקרומיות של קנה . בד"א בתלושין אבל במחוכרין לקרקע לא ישחוט שאין שוחטין במחוכר לקרקע בין במחוכר מעיקרו בין בתלוש ולבסוף חברו ואפילו לא בטלו . שחט במחוכר מעיקרו שחיטתו פסולה . שחט בתלוש ולבסוף חברו ובטלו יראה לי ששחיטתו כשירה ויש מי שאוסר . שחט בתלוש ולבסוף חברו ולא בטלו כשירה בד"א כשהסכין למעלה וצואר בהמה למטה אבל צואר בהמה למעלה כיון שהסכין נעוץ בכותל שחיטתו פסולה . ולא מחמת איסור חבורו אלא חוששין שמא תבבד הבהמה על הסכין ונמצא שוחט בדריסה . ולפיכך אפילו נעצו בקורה התלושה ושחט בו כל שהצואר למעלה שחיטתו פסולה כמו שאמרנו שם . ויראה לי שאפילו אמר ברי לי שלא דרסתי שחיטתו פסולה . בד"א בבהמה אבל בעוף הקל שחיטתו כשירה ויראה לי שלא בכל עוף הכשירו אלא בעוף הקל כתרנגולין אבל בעוף הגס כאוחזין וכיוצא בזה שחיטתו פסולה שאף הן מכבידין כבהמה : כמה יהא בסכין ויהיה ראוי לשחוט : אפילו איזמל קטן ובאיזמל שאין לו קרנים . וכמו שבארנו בדרסה דינים אלו כל הצורך :

השער

בית ראשון ושער השלישי והרביעי והחמישי

השער השלישי בלויז מקום שוחט

שוחט אדם בין בראש הגג . בין בראש הספינה אבל לא ישחוט לתוך הים ולא לתוך הנהרות שלא יראה כשוחט
!לשרו של ים ושל נהרות . אין שוחטין לתוך הכלים שלא יראה כמקבל הדם לזרקו לעבודה זרה . בד"א
בכלי ריקן אבל שוחט הוא לתוך אגן של מים . והוא שיהיו המים עכורין שאין צורתו נראית מתוכן . אבל מים צלולים
לא ישחוט חושישין שמא לצורתו הנראית בהן הוא שוחט . ואם שחט בכלי שיש בו עפר כ"ש שהוא מותר . לא
ישחוט בתוך הגומא ואפילו בתוך גומא שבבית שלא יראה כמאסף שם הדם לאכול עליו כדרך שהמינים עושים לשם
ע"ז . רצה לנקות חצרו כיצד הוא עושה עושה מקום מדרון חוץ לגומא ושוחט שם כו' שיהא הדם שותת ויורד
לתוך הגומא . שהכל יודעים שלא נתכוין זה אלא לנקות חצרו . אבל בשוק לא יעשה שאין דרך האדם לנקות השוק
ואם עשה כן הרי זה עושה כחוקותיהם של מינין וצריך לבדוק אחריו שמא מינות נזרקה בו . ויראה לי שאם עבר
ושחט באחת מכל אלו העניינים האסורים שאין שחיטתו פסולה שאין מוציאין את האדם מחזקת כשרותו עד שבדק
וימצא חשוד : היה בא בספינה ואין לו מקום פנוי לשחוט כדי שלא יטנף את מקומו כיצד הוא עושה שוחט ע"ג
הכלים אבל לא לתוכן . ואם רצה מוציא ידו חוץ לספינה ושוחט על דופני הספינה והדם שותת ויורד לתוך
הים ואינו חושש :

השער הרביעי בלויז מקום שוחט

לעולם שוחטין בין ביום ובין בלילה . בד"א כשהייתה אבוקה בנגדו אבל אם אין אבוקה בנגדו לכתחילה לא ישחוט
בלילה שמא ידרוס . שמא יחליד ולא ירגיש . עבר ושחט שחיטתו כשירה . וכן הדין השוחט ביום בבית
אופל . שהכלל לכל זמון לכל מקו' שאינו רואה בשע' שחיטתו מה שהו' שוחט . השוחט בשבת וביום הכפורים אפילו
בשוגג אסורה באכילה בו ביום לכל אדם ולערב מותרת אפילו למי שישחטה . בד"א בשוגג אבל במזיד אסורה לו
לעולם . קונסין אותו על שהזיד ושחט אבל אחרים אוכלי' אותה לערב . יש מי שהורה שאסורה לאחרים לערב עד
שימתין בכדי שתעשה . ויש מי שהורה שמוותרת להם לערב מיד . השוחט בשבת לחולה שהלה מבעוד יום ועדיין
הוא חולה בשעת שחיטה מותרת לבריא באומצא רוצה לומר בלא בשול ובלא מליחה . ואם חלה בו ביום יש מי
שאוסר ויש מי שמתיר ולזה דעתנו נוטה . חלה מבעוד יום והבריא הרי הוא כשוחט לבריא ואסור לו לעולם ולערב
מותרת לאחרים . בד"א בשוחט במזיד אבל בשוגג מותרת אפי' לו לערב כמו שבארנו :

השער החמישי כסוי הדם

השוחט חיה ועוף צריך לכסות את דמו שנאמר כי יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר
כסוי הדם לא בני צודין בלבד הוא נוהג אלא אפי' במזומנים שהרי ריבה הכתוב כי יצוד ציד חיה וגומר .
כוי טעון כסוי כחיה אלא שאין מכסין את דמו ביום טוב גזירה שמא יבא להתיר חלבו ולפיכך אין שוחטין אותו
לכתחילה ביו"ט ואם עבר ושחט ממתין ומכסה לערב אם רשמו של דם ניכר . וכן השוחט חיה ועוף לחולה בשבת
אע"פ שישוחט ברשות אין מכסין את דמו בשבת . ואפילו חיה לו דקר נעוץ מבעוד יום אלא ממתין לערב ומכסה אם
רישמו של דם ניכר . השוחט אפילו אינו צריך אלא לדם חייב לכסות שלא השוחט לאכילה בלבד חייב הכתוב . אלא
כל ששופך את דמו חייב לכסות . בד"א בשחיטה הראויה אבל בשחיטה שאינה ראויה לא שנאמ' כי יצוד ציד חיה או עוף
אשר יאכל כל שראויה לאכילה . לפיכך הנוחר בסימנים והמעקר בסימנין פטור מלכסות וכן השוחט את הטרופה
והשוחט ונתגלה בידו שאין אחד מכל אלו ראוי לאכילה השוחט מאה חיה או עוף במקו' אחד . ואפי' חיה ועוף במקום
אחד כסוי אחד לכולן ואין צריך לכסות חיה בפני עצמה ועוף בפני עצמו . כיצד מצות כסוי הדם נותן עפר תיחוח למטה
ומכסה בעפר תיחוח למעלה שנאמר וכסהו בעפר . עפר לא נאמר אלא בעפר . שחט ולא נתן עפר למטה כיצד הוא
עושה גורר הדם ונותן על גבי עפר תיחוח ומכסהו בעפר . שחט ונבלע הדם בקרקע אם רישמו ניכר מכסהו במקומו
ואם אין רישמו ניכר פטור מלכסות . מי שאין לו עפר לכסות בראשו' לשחוט עד שיהא לו עפר לכסות . השוחט ולא
כסה כל הקודם חייב לכסות שלא השוחט בלבד חייב הכתוב לכסות אלא כל ישראל כלל בחיוב זה שהרי נאמר במצות
כסוי ואומר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו . מצוה זו על כל בני ישראל . אלא השוחט קודם בחיובו . שנאמר
ושפך ופסה מי ששפך יכסה . הש"ו ששחטו ואחרים רואים אותם ששחטו בראוי חייבין לכסות . ואם בינם לבין עצמם
פטורי' מלכסות דפתם מעשיהם מקולקלין הם ושחיטה שאינה ראויה היא . השוחט וכסתו הרוח אם חזר ונתגלה חייב
לכסות ואם לא פטור מלכסות . שחט וכסה וחזר ונתגלה פטור מלכסות שהרי יוצא ידי כסוי שנאמר וכסהו אפי' פעם
אחת :

אחת: דם שנתערב במים אם יש בו מראה דם חייב לכסות ואם לאו פטור מלכסות נתערב ביין רואין את היין כאלו הוא מים ואם רואין שאילו נפל במים כשיעור יין זה יהיה בו מראה דם חייב לכסות ואם לאו פטור מלכסות. אין הפרש בדבר זה בין שנפל הדם לתוך המים ויין ובין שנפלו היין או המים על הדם כל שיש בו מראה דם חייב לכסות שאין דהוי אצל מצות. וכן הדין כשנתערב בדם בהמה לעולם רואים את מערובתו כאלו הוא מים. השוח' ועוף היה ולא יצא מהם דם מותרים באכילה שאין היתר אכילתן תלוי בכסוי הדם. אלא כל שנשחט כראוי מותר באכילה. השוחט וניתן הדם לחוץ וכן דם שעל גבי הסכין בזמן שאין דם שם. אלא הוא חייב לגרור ולכסות. ואם יש שם דם אחר שלא הוא. הורו הגאונים זכרונם לברכה שאין חייב לגרור ולכסות שהרי בסה מקצת דמו: ויש מי שהורה שחייב לכסות כל דמו ודברי הגאונים יותר נוחין. ועוד שדבריהם דברי קבלה הם. כמה מכסין בכל. ודבר שנקרא עפר שנוכסו בעפר. לפיכך מכסין בעפר. ובשחיקת זהב שאף היא נקראת עפר שנאמר ועפרות זהב לו וכן באפר שנאמר מעפר שריפת החטאת עפר המדבר אינו נקרא עפר אלא חול גם הוא ואין מכסין בו. שחקו עד אשר דק לעפר מכסין בו. מכסין בזבל דק ובחול דק. איזהו דק כל שאינה צריך כתישה* היה צריך כתישה אלא שהוא נפרך מיד אין מכסין בו עד שיהא דק שאינו צריך אפילו פריכה. מכסין בסיד ובחרסית ובכל בעיה ובמגופה שכתשן ובשחיקת אבנים ונעורת פשתן דקה. ובנסורת חרשים דקה. אף על פי שאין אילו נקראים עפר. ריבה אותן הכתוב לפי שהן כעין עפר שנאמר וכסהו מכל מקום. ואחר שריבה מיעט שנאמר בעפר לומר שאין מרבין אלא אותן שהן כעין עפר יצאו. זבל גם ותול גם ולבינה ומגופה שלא כתשן. וסובין וקמת ומורסן ושחיקת כל מתכות בד"א במתכות שלא נשרפו. אבל נשרפו חוזרין הן לעפר ומכסין בעפרן. כסהו באבנים או שכפה עליו כלי אין זה כסוי שצוה עליו הכתוב שנאמר וכסהו בעפר. השוחט צריך לברך קודם שחיטה. שכל המצות מברך עליהן. עובר לעשייתן. ומהו מברך בא"מ"ה אקב ועל השחיטה. שחט מאה חיות או עופות בכת אחת ברכה אחת לכולן גמר מלשחוט מכסה ומברך על הכסוי. ומהו מברך בא"מ"ה אקב"ו על כסוי הדם. מאימתי מברך. מכסה ואח"כ מברך שזו ברכה תלויה בשחיטה היא שאם שחט שחיטה שאינה ראויה פטור מלכסות וכיון שכן נמצאת שחיטה קודמת ובכר התחיל במצוה ואי אפשר לו לברך עובר לעשייתו ולפיכך גומר מצותו שהתחיל בה ואחר כך מברך. כך הורו מקצת הגאונים זכרונם לברכה וכן הורו מרבתי נוחי נפש. שחט חיה או עוף וכסה וכירך על הכסוי ודעתו לשחוט עוד כשהוא חוזר ושוחט אין צריך לברך על השחיטה. שאין הכסוי וברכתו הפסק לשחיטה. וכן כשהוא חוזר ומכסה אין צריך לחזור ולברך על הכסוי שהברכה הראשונה אין להם הפסק שהרי אפשר לו לשחוט ולכסות ולברך בכת אחת. השוחט וגמר בדעתו מלשחוט. ונמלך וחזר ושחט צריך לחזור ולברך. שחט וסח ויש בדעתו לשחוט עוד אם בצרכי השחיטה שחט צריך לחזור ולברך. שאין השיחה בצרכי השחיטה מפסקת. סח בדברים שאינם מצרכי השחיטה שחט צריך לחזור ולברך. בד"א שהתחיל לשחוט ואחר כך סח אבל בירך זסח עד שלא התחיל בשחיטה צריך לחזור ולברך. ויש מן הגאונים שהורו שצריך לחזור ולברך שהסיחה מפסקת לפיכך גומר מצוה ראשונה ומברך על הכסוי וחוזר ומתחיל במצוה שנייה שהיא שחיטה שנייה ומברך על השחיטה ושוחט וכן הורו מקצת מגדולי האחרונים זכרונם לברכה. וכן מקצת מרבתי ויש לחוש בדברי הגאונים וכן ראוי להורות. הסכמת ראשונים ואחרונים שלא להסיח בדברים שאינם מצרכי השחיטה כדי להרבות בכרכות דאסור לברך בדבר שאינה צריכה וכל שיכול לפטור את עצמו בברכה אחת אם ריבה ובברכה. ברכה שאינה ראויה. היא:

בשם הכית הראשון: בעזר אל אחרון וראשון

בית השני ענין הנשחטין

השער הראשון בדברים המעמידים השחיטה. והם חמשה שהיה דבסז. ח' לדה. הגרמה. עיקור:

השוחט ולאחר ששחט מיעוט הוושט בין בעוף בין בבהמה ושהה ולאחר זמן חזר וגמר. שחיטתו פסולה: הקנה אין בו דין שהייה בעוף לפי שאין טרפותו אלאי בפסיקת רובו. ולפיכך אם נשחט רובו הרי נכשר ואם ניקב אין נקיבתו במשהו עד שיפסוק רובו. השוחט את הבהמה ושחט סימן אחד ואפילו אחד וחצי ושהה ולאחר זמן חזר וגמר את השחיטה שחיטתו פסולה. בד"א כשהגביה ידו ולא שחט כגון שעף או שנפל הסכין מידו וכיוצא בזה. אבל היה סכינור ע' אפי' הולך והביא כל היום שחיטתו כשירה. מפני שהוא מתעסק בצורך השחיטה. בד"א בעוף אבל בבהמה אם הולך והביא במיעוט אחרון של סימן ראשון ושהה בכך כדי שיעור שהייה שחיטתו פסולה מספק אחר

בית השני ושער הראשון

אחר שאין מיעוט סימן מעכב בשחיטה הושיעין שמא אינו אלא כמתך בשר ויש כאן שהייה ושחיטתו פסולה שחט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה ושהה . ולאחר זמן מרובה חזר וגמר את המיעוט שהיטתו כשירה כמה שיעור שהייה כדי שחיטת בהמה דקה לבהמה דקה וגסה לגסה . ובעוף יש אומרים דינו כבהמת דקה ושהייתו כדי שחיטת בהמה דקה . ויש אומרים דשחיטת שהיית עוף כדי שחיטת עוף והוא כדי שיעור שחיטת סימן אחד בעוף . שיעור שחיטה שאמרנו לא שחיטת סימנין בלבד אלא כדי שירביצנה וישחטנה : ויש מחמירים ואומרים שאינו אלא כדי שחיטה בלבד כשהייתה רבוצה ועומדת וראוי לחוש לדבריהם : וי"א כדי שישחוט מיעוט סימנים . ואין הדברים הללו מחורין כלל . אלא כדי שישחט שיעור הכשר שהיטה רוב שנים בבהמה ורוב אחד בעוף .

דרסה כיצד השוחט צריך שיוליך הסכין או יביא בשעת שחיטה . כדי שלא ידחוק הסימנים ויחתכם בדרסה כדרך שאדם חותך הצנון מפי השמועה למדו ושחט אין ושחט אלא ומשך . ולפיכך אם התין את הסימנים בבת אחת והוא שלא הולך ולא הביא שחיטתו פסולה . היה שוחט והתין את הסימנים כהולכה או בהבאה אם יש בסכין מלא צואר וחויץ לצואר כמלא צואר שחיטתו כשירה . וכן הדין אפילו שוחט בהמות הרבה בבת אחת . אם יש בסכין מלא צואר וחויץ לצוארין מלא צואר שחיטתו כשירה . ואם לאו שחיטתו פסולה . ויש מי שהורה בשוחט בהמות הרבה ואין בסכין מלא צואר חויץ לכולן שאין פסולה אלא הראשונה ומראשונה ואילך כולן כשירות . שהרי יש באחרות מלא צואר חויץ לצוארין . ויש אוסר את כולן . וכן עיקר . כד"א כשהולך ולא הביא . הביא ולא הולך . אבל הולך והביא אפי' באזמל קטן שאין בו מלא צואר שחיטתו כשירה . ובאיזה איזמל אמרו באיזמל שאין לו קרנים . הולך והביא במחט של רצענין . לא ישחוט מפני שאינו שוחט אלא קורע . שנים אוחזין בסכין אחד ושוחטין ואפילו באלכסון ואין הושיעין שמא ידרוסו זה על זה :

חלדה כיצד השוחט והחליד את הסכין בין סימן לסימן ואפילו שחט הסימן השני מלמעלה למטה כדרכה של שחיטה . וחזר ושחט את העליון שחיטתו פסולה . ואין צריך לומר מלמטה למעלה . החליד הסכין תחת העור או תחת צמר המסיכך שבצואר הבהמה או שהיתה מטלית כרוכה על צואר בהמה ודבקה על הצואר בזפת וכיוצא בזה או שדבקה היטב על הצואר והחליד הסכין תחת אחת מאילו ושחט אלו פסולת מספק נפלה טליתו על צואר בהמה ושחט תחתיה שחיטתו כשירה . היה שוחט את הבהמה ושחט רוב סימן אחד והחליד הסכין תחת אותו המיעוט שנשאר . ושחט את השני גם זה פסול מספק . שחט רוב אחד בעוף ורוב שנים בבהמה ואח"כ החליד את הסכין ושחט אותו המיעוט כשירה לפי שאין אחר הכשר הרוב כלום :

הגרמה כיצד כל הצואר כשר לשחיטה בקנה משפוי כובע ועד כנפי ריאה התחתונים ואינו היא התחתונים שהיא סמוכה לקנה שהיא עליונה כשהריאה תלויה בקנה והוא כל המקום שהיא פושטת מן הצואר בשעה שהיא רועה כדרכה בלא אונס . ובושט למעלה כדי תפיסת יד . ולמטה עד מקום שהושט משעיר ועומד פרצות פרצות כדמות הכרס . שיעור תפיסת יד שאמרו יש מי שאומר ג' אצבעות . ויש מי שאומר כדי שיתפוס בכל אצבעותיו משני צידי הצואר והוא כדי שיעור רחב אצבע וזו בבהמה וחיה . אבל בעוף הכל לפי גודלו ולפי קטנו משהו כדי שיוכל לתפוס (לקרו') בשתי אצבעותיו וראוי להתרחק ולחוש לכל השיעורים . היה שוחט בקנה והגרים חוץ ממקום השחיט פעמים כשירה . ופעמים פסולה כיצד שחט שלישי והגרים שלישי ושחט שלישי שחיטתו פסולה . הגרים שלישי ושחט שני שלישי הורו רבותי ששחיטתו כשירה . ולי נראה ששחיטתו פסולה דכעין רובא במקום שחיטה בשעת יציאת חיותה ישחט שני שלישי והגרים שלישי כשירה . מצא חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא וגמרו והשלימה לרוב כשירה . הוושט אין בו דין הגרמה אלא אפילו התחיל לשחוט כל שהוא בתרביץ הוושט אף על פי שגמר כל שחיטתו בוושט הרי זו פסולה . לפי שנקובת התרביץ בכל שהוא . הרי שהיה הקנה נקוב באמצעות ושחט זה למעלה כנגד הנקב ופגע במקום הנקב והשלים לרוב כשירה . ואין זה דומה לשחט ישראל וגמר עכו"ם שכל שחיטה זו נעשית ע"י ישראל . ואין הפרש בין ששחט במקום נקב כהצי קנה פגום בין ששחט ופגע בנקב . השוחט מן העורף שחיטתו פסולה שאין השחיטה אלא בסימנין . וכבר נעשית זו נבילה או טריפה קודם שהגיע אל הסימנים : החזיר סימנים אחורי העורף ושחטן שחיטתו כשירה . שלא הקפידה התורה אלא במקום סימני' ולא במקום הצואר . השוחט מן הצדדים שחיטתו כשרה . לפי שהסימני' נשחטים עד שלא חתך המפרקת והבשר שעליה :

עיקר כיצד סימנים שנעקרו שניהם או אחד מהם בין בעוף בין בבהמה אם נעקרו כולן מן הלחי ומן הבשר ואינן אהוזין בבשר שעל הלחי הרי זו אסורה . ולא עוד אלא אפילו נעקרו ונתדלדלו רובן הרי זו אסורה . כד"א כשנפרקו בכח עד שנעקרו מקומות רבים . אף על פי שאוחזים בשנים ושלישה מקומות . הרי זו אסורה דכל שנתדלדלו כאן וכאן ברובן המיעוט המתחבר אין חיבורו יפה . ולפיכך הרי הנ כאילו נעקרו לגמרי . אבל נקלף רובו של

של סימן א' ועד יין מיעוטו מחובר מן הצד האחד הדי זו כשירה . ואין צ"ל כשהסימן כולו מחובר אל הכשר שבלתי
 אע"פ שנעקר הלתי ונטל לגמרי שהוא כשר . עיקור זה שאמרו אינו עושה אותו טריפה אלא כך למרו מפי השמועה
 שאין השחיטה בסימנים עקורים ולפיכך השוחט בסימנים עקורים הרי השחיט כאילו נחרה . והרי זו נבלה . אע"פ
 שאמרו שהכשרו של עוף בסימן אחד אם נעקר אחד מן הסימנים ושחט את השני שחיטתו פסולה . שכך למדוה מפי
 השמועה . לפיכך שחט את הוושט ואחר כך נשמטה הגרגרת בעוף שחיטתו כשירה . נשמטה הגרגרת ואח"כ
 שחט הוושט שחיטתו פסולה . שחט את הוושט ונמצאת הגרגרת שמוטה . ואינו יודע אם קודם שחיטה
 נשמטה או לאחר שחיטה נשמטה זה היה מעשה . ואמרו שחיטתו פסולה . שכל ספק שחיטה פסולה . בד"א
 בשלא נמצאת גרגרת שחוטה . אבל נמצאת גרגרת שחוטה כשירה . שהרי בידוע שלאחר שחיטה נשמטה שאי
 אפשר לשמוטה שתעשה שחוטה בד"א בשלא תפס בסימנין בשעת שחיטה . אבל תפס בסימנים שחיטתו פסולה
 מן הספק שהרי איפשר לשמוטה שתעשה שחוטה בשתפס בסימנין . ויש מן הגאונים ז"ל שאמרו שאף בלא תפס
 בסימנין שאין מתירין אותו עד שיקיף כיצד מקיפין מביאין בהמה אחרת ושוחטין אותה . ואח"כ שומטין את הגרגרת
 אם דומה לזו שנמצאת שמוטה . אומר אף הראשונה לאחר שחיטה נשמטת . שהרי דומין לזו ואם לאו הרי זו
 פסולה בידוע דמתיים נשמטה . שהרי אינה דומה לזו שנשמטה לאחר שנשחטה ולפיכך אין מתירין אותה מן הספק .
 עד שלא תהא בה תפיסה בסימנין והוא שיקיף . תפס ולא הקיף לא הקיף ולא תפס אין מתירין אותה . שחט את הוושט
 ופסק את הגרגרת בעוף כשירה . פסק את הגרגרת ואח"כ שחט את הוושט שחיטתו פסולה . ובבהמה בין שחט את
 הוושט ופסק את הגרגרת . ובין פסק הגרגרת ושחט את הוושט הרי זו נכילה . שכל שנפסלה בשחיטתה נכילה :

השער השני כשיעור הכשר שחיטה :

השוחט אחד עוף ואחד בהמה צריך לשחוט לכתחילה ב' סימנים גמורים . חוששין שמא לא ישחוט רובן . שחט
 אחד בעוף ושנים בבהמה שחיטתו כשירה ורובו של סימן כמוהו . שחט שני חצאי סימנים בעוף פסולה .
 ואצ"ל בבהמה וכן אם שחט אחד וחצי בבהמה פסולה . עד שישחוט רוב שנים באיזה רוב אמרו ברוב הנראה לעינים
 כשיעור . ולא רוב שאינו משער אלא כמה שבת הלב שאין מחצה על מחצה כרוב אבל אם היה שחט יותר מחציו .
 ואפילו כחוט השערה שחיטתו כשירה . סימן אחד שאמרנו בעוף בין וושט בין קנה . לא שחט רוב הסימן במקום
 האחד אלא שחתך כאן מעט . ועוד הפך את הסימן וחתך בצדדין . ועוד אם הפך ושחט למטה בפנים הרואים את
 המפרקת . אם יש בין כל החתכים כדי שיעור הרוב חללו והקיפו של סימן שחיטתו כשירה ואע"פ שאין שם שחיטה
 מפורעת . ואע"פ שאין החתכים בהקף שוה . אלא שהאחד כלפי הראש והשני כלפי חזה . אין הפרש
 בדבר זה בין שישחט אדם אחד בשנים ושלשה מקומות בין שישחטו שנים בשני סימנים . שחט את הסימנים
 באלכסון בקולמוס שחיטתו כשירה . שחט שחיטה העשויה כמסרק שחיטתו כשירה . שאע"פ שאין
 שם שחיטה מפורעת . אין חוששים לה כמו שאמר : מצא חצי קנה פגום והוסיף עליו כל שהוא כשר .
 אין הפרש בדבר זה בין שהתחיל לשחט בנקב והוסיף ונקב עד שנעשה רוב . ובין ששחט שלא במקום הנקב
 ופגע בנקב ונעשה רוב בין מה ששחט ובין הנקב כל שנעשה רוב ע"י שחיטתו הרי זו כשירה :
 הטבח צריך שיבדוק בסימנים לאחר שחיטה לראות אם שחט רובן אם לאו שהבהמה בחזקת איסור עומדת עד
 שיודע לך בביאור כמה נשחטה . לפיכך אין הטבח ראוי לסמוך בבקיאתו לומר כיון שהחזרת סכין בכל צד כודאי
 נחתכו סימנין עד שיבדוק וידע בבירור . לא ברק בסימנים הרי זו טריפה ואסורה באכילה . רוב דמים שבעוף
 ושבהמה הן נגדין דרך ורידין . לפיכך עוף הואיל ודרכו ליאכל כולו יחד בצלי צריך לנקוב הורידין בשעת השחיטה
 ולא שיהיו הורידין צריכים לישחט בשעת שחיטה . שאם שהה או דרס באן אינה פסולה . אלא צריך לנקבן בשעת
 שחיטה שהדם חס ויוצא . לא חתכן עד שתקרר הדם צריך לחתוך אותו אבר אבר . חתכו אבר אבר מותר
 ואפילו לא שחט את הוורידין שחטו לדעת שיהתכו אבר אבר עוף צריך לשחוט את
 הורידין הואיל וצולין אותו כולו כאחד חוששין שמא ימלך ולא יחתכנו ויצלנו כולו כאחד . בהמה אין
 דרכה לצלות אותה כשהיא שלימה אלא חותכה אברים אברים . לפיכך אין צריך לשחוט בהן את הוורידין . לפיכך
 גדיים וטלאים שצולין כולן כאחד אסור עד שידע בביאור שנשחטו הוורידים . עבר וצלה בין עוף בין בהמה כולו
 כאחד . ולא נשחטו הוורידין אסור . ויראה לי שכתבתי חוטי דם מותר וחוטי דם משליך . ומה שפלטו בכשר כשם
 שבלע הכשר כך פלט . ויראה לי שצריך ליטול את מקומן . בשלו בקדירה מחטט ומנקר חוטי דם והשאר אם יש בו כדי
 לבטל כל החוטין בס' מותר . שחט את הוורידין מותר לבשלו בקדירה . ואפילו שלם ואף על פי שלא חתך חוטין
 שבנוף . ויש פוגדולי המורים שאסרו ולא ראינו מי ענהגבו איסור ומנאגן של ישראל תורה :

בית שני ושער שלישי

השער השלישי בדברים שהתקמה ובעוף נטרפין כהן ולין טחיטתן מתרתן

בהמה או עוף המסוכנים כשרים. שלא אסרה אלא נבילה שמתה או הטריפה והוא שיש חסרון בגופה כנקובה או חסירה. או נטולה וכיוצא בזה ומחמת אותו ההסרון אינה חיה י"ב הודש השוחט המסוכנת והיא הבהמה והעוף שמעמידן אותו ואינה עומדת. ואע"פ שאוכלת את הקורות אם פרנסה כשירה. ואם לא פסולה. איזהו פרכוס כל שהיא עושה דברים שאין המתה עושה. ואיזהו דבר שאין המתה עושה בהמה דקה שפשטה ידה ולא החזירה אינה פרכוס שהמתה עושה כן שאין זה אלא הוצאת הנפש. היתה ידה פשוטה וכפפתה הרי זה פרכוס. ואין צריך לומר כשהיית' ידה כפופה ופשטתה והחזרה וכפפתה. בד"א ביד אבל כרגל אפילו פשטה ולא כפפה הרי זה פרכוס. ואין צריך לומר כשכפפת'. בד"א בדקה אבל בגסה בין ביד בין כרגל בין שפשטה ולא כפפה בין שכפפה ולא פשטה כשירה. חיה גסה הרי היא כבהמה דקה לפרכוס כשכשה בזנבה כשירה. וכן אם הטילה רעי אם מתרזת כשירה. ואם שותתת פסולה. הייתה גועה אם קולה עבה וחזק כשירה ואם קולה נמוך פסולה. ובעוף אפילו לא רפרף אלא בעינו ולא כשכש אלא בזנבו הרי זה כשר. בד"א בשעשה סימנים הללו בסוף שחיטה אבל בתחילת שחיטה. ואפילו באמצע שחיטה פסולה. סימנים אלו שאמר כשהייתה בחזקת מסוכנת. אבל הייתה בחזקת בריאה אפילו אין בה אחד מן הסימנים הללו כשירה אמרו משמן של גאונים ז"ל דמסוכנת שאמר דכשירה בשיש בה כל הסימנים הללו. לא אמרו אלא בבהמת ישראל וכישום הפסד ממונו. אבל בשל עכו"ם אסורה: ורבותי אמרו שזו להם מדת חסידות ולא לכל אדם אמרו:

השוחט בהמה מעוגרת העובר מותר בשחיטת האם. ואפילו מצא בה בין ט' חי כמו שיתבאר בשער החמשי של בית זה. הוציא העובר אחד מאבריו ונשחטה האם האבר עצמו אסור כטריפה: מפי השמועה למדנו שזה שאמר הכתוב ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לימד על כל שיצא ממחיצתו שהוא כטריפה. ואפילו החזירו אסור. שאין לו תקנה בחזרה כטריפה שאין לה תקנה לאחר איסורה. ואפילו מקום חתך שלא יצא לחוץ אסור ושאר העובר שבפנים מותר. בד"א בשלא החזיר האבר לפניו עד שלא נשחטה האם אבל החזירו בפנים עד שלא נשחטה האם. ואח"כ נשחטה אבר עצמו שיצא אסור ומקום חתך מותר: דבר זה שאמרנו אפילו יצא רובו של אבר ולא נשאר בפנים אלא המיעוט. ואין מטילין בכיוצא בזה המיעוט בפנים אחר הרוב בד"א בשלא יצא רובו של עובר. אבל יצא רובו של עובר הרי זה כילוד. ואפילו המיעוט הנשאר בפנים אינו נותר בשחיטת האם. יצא חציו ברוב אבר כגון שיצא רוב ידו. וכשאתה משער מה שיצא. אינו רוב העובר אילו תטיל מיעוט היד הנשאר בפנים אחר רוב היד ואתה רואה כאילו הוציא כל ידו. ונמצא שיצא רוב העובר הרי כולו אסור. מטילין אנו מיעוט האבר אחר רובו. יצא רובו במיעוט אבר אסור. ואין אומר נטיל מיעוט אבר זה שיצא אחר רוב שבפנים אלא מטילין אותו אחר רוב העובר שיצא ואסור. הוציא ראשו לבדו הרי זה כילוד ולפיכך אם בן שמנה הוא בין חי בין מת הרי זה אסור. לפי שלא נותר לא בשחיטת האם. ולא בשחיטת עצמו. וכן הדין לבן ט' מת. שאילו בן ט' חי היה נותר בשחיטת עצמו כמו שיתבאר בשער החמש. הוציא ידו והחזירה ועוד הוציא ידו השניה והחזירה. וכן רגלו והחזירה. וכן עד שהשלים לרובו יראה כי מה שנשאר בפנים שלא יצא מותר. אף על פי שיצא רובו כיון שהחזיר כל אבר ואבר. ולא נמצא רובו בחיץ ביחד. אין אנו רואים אותו כאילו נולד רובו. בד"א שלא לאסור המיעוט הנשאר בפנים מחמת אותו רוב שיצא בסירוגין. אבל מה שיצא הרי זה אסור. בד"א בשיצא והחזיר אבל אם חותך והולך מה שיצא לחוץ והשלים לרובו בין כל החתכים הרי המיעוט הנשאר בפנים אסור. אע"פ שלא יצא הרוב בבת אחת: דברים אילו שאמר בכ"ח חי בין מת לפי שאין במינו שחיטה. והואיל ויצא אינו נותר בשחיטת האם והרי זה כילוד ונותר בשחיטת עצמו אבל הוציא מיעוטו. הרי מה שיצא אסור כטריפה והשאר מותר בשחיטת האם. וכן הדין בבן ט' מת. אבל בן ט' חי כל שיצא ממנו רובו אינו נותר בשחיטת האם. השוחט את הבהמה ומצא בה דמות יונה וכן קלוט במעי פרה בין קודם שיצא לאויר העולם בין לאחר שיצא לאויר העולם. יתבאר דיניהם בשער ה' של בית זה עם הניתרים בלא שחיטה. וכן יתבאר דין חלב בן פקועה שהוציא ידו או רגלו עד שלא נשחטה אמו בשער ה' של בית זה בסוף הטריפות.

השוחט את הבהמה. ולאחר ששחט את הקנה ניקבה הריאה הרי זה כשירה. שהי הריאה אינו תלויין אלא בקנה. וכל שנשחט הקנה או רובו הריאה כאילו מונחת בכלי ואינה ראויה לקבל טריפות מעתה. וכן הדין כששחט את הוושט ונקבו שאר בני מעיין. שהי כל שאר בני מעיים אינם תלויין אלא בוושט. שחט את הקנה ונקבו בני המעיים או ששחט את הוושט וניקבה הריאה טריפה שיש טרפות לתצויות ויש מגדולי המורים שהורו דכל

בית שני ושער של שי

דכל שנטרפה הריאה או שאר בני מעיים בין סימן וסימן טריפ' ואפי' שחט את הקנה ונטרפה הריאה או הוושט ונקבו בני מעיים טריפה ויש להוש לבריהם . שחט חצי הקנה ונקבה הריאה או חצי הוושט ונקבו בני מעיים טריפה . שחט חצי הוושט ונקרע או נשרף אותו החצי הרי זו פסולה כאילו נקרע או נשרף ממנו הצד שלא נשחט . ולפיכך אסור לשחוט בסכין שליבנה באור . וכן בסכין שלא נבדקה כג' רוחתיה כמו שנתבאר בשער כמה שוחט : הרבה מיני טרפות נאמרו למשה מסיני חוץ מאילו שמנינו . יש מהן נקובין . ויש מהן פסוקין נטולין . חסרים . קרועין . דרוסים . שכורים . ולקיים תשעה עשר מינים יש בנקובים . ואילו הן . ניקב הוושט . ניקב הקנה . למטה מן החזה . ניקב קרום של מוח . ניקב הלב לבית חללו . הריאה שניקבה . ניקבה הקיבה . ניקבה המרה . ניקבה הדקין . הכרס הפנימי שניקב לחוץ בית הכוסת שניקב לחוץ . תרביץ הוושט שניקב . קנה הלב שניקב . קנה הריאה שניקב . קנה הכבד שניקב . סימן ון הריאה שניקב לחבירו . נקב הטחול בעוביו . ובעוף נקב הקורקבן . וכסויו . וגג הזפק . כל האברים אילו שהנקב פוסל בהם אם נטלו הרי זו טריפה . חוץ מן הטחול שאם ניטל כשירה : לפי שאף הוא אין כל נקב פוסל בו . שאם נקב בראש החד שלו כשירה . ולפי שכל אברי אילו הנטילה פוסלת בהן הוצרכו חכמים לפרוט בטחול . שאם ניטל כשר מוח זהב קרומות ישלו . עליון עב וקשה . והתחתון דק ורך . ניקב זה בלא זה כשירה . ויש מגדולי המורים שהורו בה שאם נקב התחתון לכדו טריפה . אבל נקב העליון ולא נקב התחתון כשירה בד"א חיה ועוף שאינו עוף המים . אבל עוף המים הואיל וקרומו רך . כל שנשבר העצם אף על פי שלא נקב קרום של מוח טריפה . אווה המצויות במים הרי הן כעוף המים : מוח שנתרכך עד שהוא נשפך כקיתון טריפה . אינו נשפך כקיתון אבל נתרכך עד שכנגדו בחוט השדרה אם היו מעמידין אותו לא היה עומד טריפה . אם לא הגיע לשיעור ריכוך זה אע"פ שנתנדנד כשירה . עצם שהמות נתון בתוכו יש בו חלל גדול כענין קדירה ויש על פיה כלפי השדרה כעין שני פולין וכל מה שבקדירה עד הפולין והפולין בכלל נידון כמוה ונקיבתו במשהו . התחיל למשוך מן הפולין ולחוץ . הרי זו כחוט השדרה . ואינו אסור עד שיפסיק רוב עורו כמו שיתבאר :

ב' עורות ישלו לוושט . ואם נקב זה בלא זה כשירה ניקב זה שלא כנגד זה טריפה . עורות אילו אינן נדבקין זה בזה . פעמים שזה עולה וזה יורד . ויהיו הנקבים זה כנגד זה ולפיכך טריפה : עלה קרום בוושט מחמת המכה . ונסתמו הנקבים אינו מציל שעתיד הוא לחזור ולניקב . ב' עורות אילו הפנימי לבן . והחיצון אדום . ואם נתחלפו נעשה הפנימי אדום . והחיצון לבן . לקות הוא וטריפה . ויראה שאם נתחלף האחד לכדו כשירה . לא היא זה שנתחלף חמור מנקב שחברו מגין עליו . וראיתי מן החכמים שנסתפקו בזה ויש לחוש לדבריהם . אחר שיעור החיצון זה אדום הוא אין לו בדיקה * אפילו אצל ספק נקב . ולפיכך עוף שהיה מבצבץ דם צריך בדיקת סימניו ובודק קנה ושושט . ומהפך וושט וכו' מכפנים . אבל בהמה אין לה תקנה . לפי שהיא צריכה בדיקה ואין לה . תרביץ הוושט שניקב טריפה . ולפיכך כל מקום שניקב הוושט מן המקום שנתחבר על הלחי ועד הכרס אין לו בדיקה . אלא כל שניקב טרפה . המוצא קוץ תחוב בוושט מכפנים חוששים שמא נקב ויצא לחוץ וטריפה . בד"א בשנמצא קורט דם בוושט או סביב הקוץ . אבל לא נמצא עליו קורט דם . בידוע שהוא לאחר שחיטה וכשירה . ומקצת מגדולי המורים אסרו בין כך ובין כך ולזה דעתי נוטה בד"א בשנמצא הקוץ תחוב בוושט . אבל נמצא בוושט ולא נתחב בו כשירה . הרבה בהמות יש שרועות ואוכלות את הקוצים : נתחב הקוץ בוושט כמו שאמר . יש מי שאומר שאין לו בדיקה . שאין בדיקה בעור החיצון . ואפי' אצל הנקב . ויש מי שאומר שיש לה בדיקה מכחוץ כנגד הנקב וכמו שאמרנו :

הגר גרת שנקבה למטה מן החזה שאין השחיטה כשירה בו נידון כריאה ובמשהו : שלשה חללים יש ללב אחד גדול באמצעו . ושנים קטנים אחד מימינו ואחד משמאלו . וכל שניקב לאחד מהן טריפה . ניקב וסתמו חלב הטרפשא אינו סותם שאינו מחבק אלא עומד עליו ככובע . לא ניקב לבית חללו כשיר . בד"א בניקב מחמת חולי . אבל ניקב בקוץ או בסכין או ביוצא בזה טריפה . ולא מחמת נקיבתו של לב אלא אומרי קוץ זה או מחט זה שניקבו מבחוץ אין לו דרך כאן אלא שבלעתה הבהמה דרך וושט ונקב הדקין ויצא או נכנס דרך דופן . וכבר אמ' בקוץ עד שתנקב לחלל ומאיזה טעם אמרו מפני שהאברים הפנימיים . שנקיבתן בכל שהוא רבים חוששי' שמא עם כניסתו פגע נגע באחד מהן ואין להם בדיקה . לפיכך אפי' נמצא מחט בחלל הבהמה טריפה מחשש זה . ניקב הקוץ בפנינו ונשחטה הבהמה ונמצא הקוץ תחוב מדופן הבהמה לאחד מן האברים . נראין הדברים שלא נגע במקו' האחד . ולפיכך אם פגע בלב וכיוצא בו . ולא ניקב בבית חללו כשירה . ב' קרומות יש לריאה והפנימי אדום . ואם ניקבו שניהם באיזה מקום שניקבו טריפה . עלה קרום על הנקב ונסתם טריפה * שעתיד הוא לינקב * ניקב אחד מב' קרומות * ולא ניקב השני כשירה * ויראה לי שאם ניקבו זה שלא כנגד זה אף על פי שניקבו שניהם כשירה נקלף כל הקרום העליון * ונשאר התחתון האדום כוורד כשירה * ויש מי שאמר שצריכה בדיקה בנפיתה * וראוי לחוש לדבריהם :

הריאה

הריאה שניקבה במקום שיד הטבת ממשמשת שם תולין ביד השכה וכשירה וכן כל כיוצא בזה. זה הכלל כל מקום שיש לתלות תולין. בא זאב ונטל אותה והחזירה כשהיא מנוקבת תולין בזאב וכשירה: הריאה שניקבה ועלה עליה קרום טריפה שחקרום עתיד לנקב ולהתפרק. ריאה שהיא מוציאה קול. אם יודעין מהיכן הקול יוצא מניחן על אותו מקום כנף או קש וכיוצא בזה. ונופתין אותה. אם מבצבצת שם טריפה. ואם לאו כשירה. לא נודע מהיכן מוציאה קול מושיבין אותה בכלי שיש בו מים ונופתין אותה אם המים מבצבצין טריפה ואם לאו כשירה. באיזה מים מושיבין אותה במים פושרין. שאם מושיבין אותה במים קרים הרבה מקשיין אותה. ואם יש נקב בתחתון ולא בעליון מתוך שהעליון דק. והמים הקרים מותחין אותו כשמתקשה הקרום נקרע. ואם מושיבין אותה במים חמים הרבה מכווצין אותה. ואפילו יש שם נקבים מסתמין. ואין זו בדיקה יפה. לפיכך אין לה בדיקה יפה אלא במים הפושרים. הפשר שאמר בהפשרת המים של ימות הקיץ לאתר שעמוז בבית קצת לאחר שנשאבו. ריאה שהאדימה בין שהאדימה כולה. בין שהאדימה מקצת כשירה. אדמימות שאמרו אפי' הזק שבאדומים. שאין אדמימות אלא מחמת שלא נבלע בה דמה ויש מי שאוסר כשהאדימה הרבה ואינו נראה כן: ריאה שיבשה מקצתה טריפה. ואין צ"ל אם יבשה כולה שכל מקום שיבש בריאה עתיד לינקב. והרי היא כנקובה וטריפה בד"א כשיבשה הרבה עד שהיא נפרכת בצפורן. אבל לא הגיעה ליבשות זו כשירה כיון שאין האויר שולט בה עדיין היא מתלחלת וחוזרת לבריאתה. צומקה כולה אף על פי שאינה יבשה אם צמקה ביד שמים מפחד רעמים וזוועות וכיוצא בזה כשירה. ואם בידי אדם שישחט הרבה בהמו' לפני' או כיוצא בזה טריפה. ומהיכן יודע הדבר זה מושיבין אותה במים מעת לעת אם חזרה ללחותה בידוע שהוא בידי שמים וכשירה. ואם לאו בידוע שהוא בידי אדם וטריפה. וכאיזה מקום מושיבין אותה בסתיו מביאין כלי חרס שאינו מחופה באבר מפני שאינו קר הרבה * וממלאין אותה מים פושרין. ומושיבין אותה בתוכה והוא שיהיו המים פושרין כל מעת לעת. ובקיץ כלי חרס מחופה אבר לבן וממלאים אותו מים קרים כמו שהן ומושיבין אותה שם כל מעת לעת: יש מראית שפוסל' את הריאה כמו שיחבאר. ויש מראות הנראין כשינוי מראה בריאה ואינם פוסלין אותה. וכל מראה שפוסל אותה שיעורו כנקב ובמשהו. וכל מראה שאינו פוסל אותה אפילו נהפכו כולה לאותה מראה כשירה נהפכה לגוונים הרבה מן המראו' שאינם פוסלים אותה אין אומרים כיון שנהפכה לגוונים הרבה נתקלקלה זו הרבה. ועתידה לינקב. אלא כל שלא נראה בה אחר מן המראות הפוסל' בה כשירה. הריאה שנפתחה ונתלבנ' ונעשית כמראה הבקעת או שנקשית וממשה כמו שוש הבקעת טריפה. שחזרה טריפה. ואם אינה שחזרה הרבה אלא שהיא כמראה הטחול כשירה. ירוקה כמראה הביצה וכמראה הקשות. וכמראה הכרוב טריפה. היית' ירוקה ככרתי כשירה מראה זה לא מחמת לקותא הוא. אלא מחמת שלא נבלע בה דמה. נשתנית ממראית' למראה הכבד כשירה. למראה הבשר טריפה. ויש אומרים שאם ממשה כמו שוש הכבד כשירה. וכמו שוש הבשר טריפה כל המראות הללו שפוסלין בריאה כיצד עושין נופתין אותה ואם כשהיא עומדת נפוחה חזרה למראה כושר כשירה שהריאה כגוף הבהמה נפוחה היא. וכן הורו הגאונים ז"ל הריאה נופחת ומונחת על הלב. ואם היית' אטומה ואינה יכולה להכניס הרוח ולהניף טריפה. ולפיכך נמצא בה מקום מטומטם מביאין סכין וקורעין סמוך ממש למקום המטומטם. ואם מחמת מוגלא הוא כשירה. ואם לא מניחים קשאו כנף ואם מבצבצת כשירה. ואם לאו טריפה נחסר בשר הריאה מבפנים וקרום שלה קיים בשר וחסרון שבפנים אינו חסרון. לפיכך נימוקה הריאה ונתרוקן חלק ממנה אף על פי שמקום הריקן שבה מחזיק רביעית כשירה והוא שקרום שלה קיים. נימות בשרה מבפנים ונגמס עד שהיא כמים כשירה. ובלבד שיהו סמפנות הריאה קיימים כיצד יודע דבר זה מביאים קערה מחופה באבר ושופכים אותה בתוכה. ואם נראו בה הורידין לבנים בידוע שאילו הם סמפנות הריאה שנימותו וטריפה. ואם לאו כשירה. סמפון הריאה שניקב לחבירו טריפה לפי שחברו קשה ואינו מגין. אבל ניקב לבשר הריאה כשירה שהבשר רך וסתום יפה ומגין עליו:

הריאה שעלו עליה אבעבועות אף על פי שקרוב לאבעבועות הגדול' בין עור לבשר שיקרעו הקרום אפילו כן אין חוששים להם. ואין צריכין בדיקה אפילו הן גדולות כבד. ויש מי שהורה שצריכים בדיקה אם מלאה מים זכים או מוגלא כשירה. ואם מלאים מים עכורים או מים זכים סרוחים טריפה. ויש מי שהורה שצריך לבדוק בסמפון שתחת אבעבועות לידע אם ניקב אם לאו ואין דברים אילו מחוורים. ב' אבעבועות סמוכות זו לזו בריאה אין להם בדיקה אלא אוסרים אותה מיד. לפי שהן עתידות לדחוק זו על זו. ומתוך דוחקן תבקע אחד מהן. והרי הוא נקובה וכל העומד לנקוב כנקוב דמי: היתה אחת ונראית כשת' נוקבין אותה בקוץ ואם שופכת למקום אחד אחת היא וכשירה ואם לאו שתים הנה וטריפה. אבעבוע שיעלה בשיפולי הריאה. הורה בעל ההלכות ז"ל שאם מקיף אותו בשר הריאה מכל צד ואפי' כל שהוא כשירה. ואם לא הרי הוא כיתר וכל יתר כנטול דמי. והרי היא כנקובה וטריפה ואף על פי שהדברים אילו אינם מתקבלים אל הדעת מן הראוי לחוש לדבריו: שדברי הגאונים ז"ל דברי קבלה הם.

אבעבוע

אבעבוע שנמצא נקוב בריאה . ולא נודע אם מחיים ניקב . או לאחר מיתה ניקב אין מקיפין ומדמין אלא הרי הוא מספק כמנוקב מחיים וטריפה אבל מקיפין בריאה ואפילו מריאה לריאה בד"א מבהמה דקה לבהמה דקה . אבל לא מדקה לגסה . ולא מגסה לדקה . מוראנא והם התולעים הנמצאים לאחר שחיטה בריאה שניקבו ויצאו ולא נודע אם מחיים ניקבו ויצאו . או לאחר שחיטה ניקבו כשירה הזקה לא יצאו אלא לאחר שחיטה . והרי זה נבא זאב ונטל בני מעיים . והחזירו כשהם נקובים לתולין להקל בזאב . כל טריפות שמנו חכמים בבהמה ובעוף אין צריך לחזור אחריהם . דחזקת בהמה ועוף כישר לפי שרוב בעלי חיים בריאים הם . ואפילו הריאה בחזקת כשירה היא . ולמה הצריכו לברוק בה יותר משאר הטרפיות . לפי שהסירות מצויות בה . ולפיכך הצריכו לכתתילה לבדוק בה מחמת סירות . וכן נוהגין בכל ישראל ומה טעם אמרו בסירכא שהיא אוסרות . י"א לפי שאין סירכא בלא נקב וי"א שיש סירכא בלא נקב ומה טעם אמרו מפני שהריאה נופחת תמיד ומתוך שהיא מתנועעת מושכת לכאן ולכאן . והסירכא מתפרקת וקודעת קרומות הריאה וכל העומד לינקב כנקוב דמי ולזה דעתי נוטה . לפיכך אונות הריאה שנסרכו זו לזו אם כסדרן הן כשירה . ואפילו שלא כבדיקה . מפני שכך רביעתה ורביעתה של בהמה בחיי הבהמה . ושוככות הן זו על זו ולפיכך אין הסירכא מתפרקת . אבל אם נסרכו שלא כסדרן טריפה . ואפילו בבדיקה אין מתירין אותה : איזהו כסדרן כל שהן מסתרכו מחתוך של זו לחתוך של זו הסמוכה . אבל מחתוך של ראשונה לחתוך של שלישית . ואפילו מחתוך של זו לגב של שנייה הסמוכה לה . או מגב לגב טריפה . וכן הורו הגאונים ז"ל . יש מי שאומר שאפילו מחתוך לחיתוך שאמר אין מורין בה להקל עד שתסרך כולה מראשה ועד סופה . שכל שיש פיצול ביניהם בראשו או באמצעו או בסופו מתנועעות ומתוך ניענוען מתפרקות . ולא כן הורו הגאונים ז"ל אלא כל שהיא מחיתוך לחיתוך כשירה ואפילו נסרכת באלכסון מראשה של זו לסופה זו . סירכה שהיא יוצאת בשיפולי הריאה פסולה שהיא כאילו נסרכת מן הגב . ובין שתהא נסרכת משיפולי לשיפולו ובין שתהא נסרכת משיפולי לחיתוך האונא טריפה . אונא שנסרכת לאומא שבצד מחיתוך לחיתוך יש מי שאוס' ונתן טעם לדבריו שלא הוזכר הכשר סדרן אלא באונא אבל הכשר אומא לא הוזכ' וגדולי המורים הורו . שהכל דין אחד וטעם אחד יש להן כל שהן כסדרן זו היא רביעתן וכשירה . וכן הורו הגאונים . ועל זה ראוי לסמוך . כל מקום שתסרך הריאה בין לגרגרת בין לחזה בין לטרפשות טרפה נסמכה האומא אל הדופן בסירכא מביאין סכין שפיה יפה . ומפרידין אותה מן הדופן . ואם יש מכה בדופן אע"פ שיש צמחים בריאה תולין סירכא זו בדופן וכשירה . ויש מי שאומר שכשירה לגמרי ואפילו בלא בדיקה וכזה הורו רוב המורים . ואם אין מכה בדופן תולין בריאה וטריפה עד שתכדוק . ויש מן הגאונים ז"ל שהחמירו ואמרו שאם אין מכה בדופן טריפה ואין לה בדיקה . ואפילו לא העלתה הריאה צמחים . ואם יש מכה בדופן כשיר' וצריכה בדיק' * וכן נוהגין ברוב המקומות . וכן ראוי להורות הורו גדולי הגאונים ז"ל * שאין להקל ולהחמיר בשיש מכה בדופן אלא בזמן שכל הסירכא יוצאת מתוך המכה : אבל אם נסרכה במכה וחוי' למכה . הרי זו כשאין שם מכה ודנין אותה כשאין מכה בדופן לכל דיניהם * וכן הורו גם גדולי האחרונים ז"ל :

נסרכה הריאה לאחת מהמקומות . שאין הנקב פוסל בה כחזה וגרגרת ושמנונות הלב והטרפשות דינה כדין הסמוכה לדופן . ואם יש מכה באחד מהן תולין בהן להקל כדרך שתולין במכה שבדופן . והוא הדין לכל שאר הדינין שבארנו בריאה הסמוכה לדופן . וכזה הורו הרוב המורים : ויש מגדולי האחרונים ז"ל שהורו שלא נאמרו דברים הללו להקל אלא בדופן . מפני שהוא קשה להסתרך . אבל שאר המקומות רבים וקלים להסתרך אל הריאה . כמו שהריאה קשה להסתרך אליהם ולפיכך אין תולין בהן להקל וכן נהגו במקומנו מעולם לא שמענו במקומנו במי שנהג היתר בריאה הסמוכה לשאר המקומות . ואפילו בשיש מכה באחד מהם . ואפי' בבדיקה . דברים אילו שאמרנו . אין הפרש בין סרוכה לסמוכה . וזו וזו אחת הן . אונא שנקבה ונסתרכה בסירכה אל הדופן . והדופן סותמת . אם שסירכה זו נסרכת כבשר שבין הצלעות כשירה לפי שסתמתה יפה וחזקה . ואם סירכא על הצלעות טריפה . נסתבכה לעצם ולבשר . יש מי שהורה להתר * ויש מי שהורה לאסור . ובכמה מקומות עושין מעשה להקל בדבר זה . ושמעתי כי יש מתירין אפילו בכולה נסתבכת אל הצלעות שגם הצלעות מחופין עור ובשר ולא אמרו סבין בבישרא אלא למעט בשלא נסתבכת כלל דכל שהיא מסתבכת על הבשר היא מסתבכת בד"א בשניקבה האונה לגכה שהדופן שוכב עליה וסותמת * אבל ניקבה מבפנים טריפה * ניקבה בשיפולי האונה וסירכה יוצאה אל הדופן טריפה חוששים שמא מבפנים היא באה וטריפה * כל בדיקה שאמר אם בסתיו בפושרין * ואם בקיץ במים קרים לאחר שעמדו בבית משנשאבו ונתחכמו בחום היום * וכל סירות שאמר אין הפרש בין שתהיה עבה וחזקה * ובין שתהיה דקה שבדקות לא כהללו שממעכין בידואם נתמעכה תולין להקל * שאין סירכא זו אלא ריר * וכל שנוהג כן כאילו מאכל טריפות לישראל * שזה לא שמענו לחכמים בשום מקום * סירכה היוצאה בין מהאונת בין מהאומה בין מן החתוכים * בין מן הגב * והיא תלויה ואינה נסרכות למקום אחר מותרת * ויש אומרים שצריכה בדיקה * ויש

מתירין

בית שני ושער שרישי

פתירין אותה לגמרי ובלא בדיקה ולזה דעתי נוטה * עינונייתא דוורדא כל מקום שהיא נסדכת טריפה * ואפילו נסרמ
לכיס שלה * הורו משמן של גאונים ז"ל שאם כל גג האומא * מהשלמת כל האונין ולמטה דבוק בשדרה כשירה שק
מראין הדברים שזו כך היא כברייתה בד"א בשכל הגג דבוק אל השדרה . אבל אם היה שם פיצול שאין הגג כולו דבוק
אל השדרה טריפה גג האונין שהוא סרוך אל השדרה כשירה . שכל מה שהוא למעלה מחיתוך האונין יש לו ד
החיתוך האונין . ויש מי שאוסר בזה . מחט שנמצאת בריאה * אם שלימה היא בודקין אותה ואם אינה מבצבצ
כשירה * חזקה דרך סמפונות נכנסה המחט * בין שנכנסה דרך חודה בין שנכנסה דרך קופה . באה לפנינו חתומ
אין לה בדיקה והרי היא כספק טריפה ואסורה : חוששים שמא אם שלימה הייתה לא הייתה עולה בנפיתה . מחט
שנמצאת בכבד בין שהיא שלם . בין שהיא חתוך רואין אם דרך קופה נכנס כשירה . נכנס דרך חודה ל שתדודו ש
מחט למטה כלפי חלל הכהמה טריפה . חוששים כל שהוא נכנס עד מקום הכבד וחודו למטה ועובר דרך צר שמו
עם כניסתו ניקב . והרי זו כספק טריפה האסורה בד"א במחט גסה אבל במחט דקה אפילו נכנסה דרך קופה טריפה .
שהרי מצויה היא לניקוב אפי' דרך קופה ואין אנו בקיאים במחטין איזו דקה ואיזו גסה לפיכך בין כך ובין כך אסורה . וירא
שאילו הייתה גסה כגרעינה של תמרה כשירה שהיא אינה עשויה לניקב . גרעיני שנמצא במרה כשירה דרך סמפונות
נכנסה והיא אינה יכולה לניקוב . בד"א בגרעינה של תמרה אבל גרעינה של זית הואיל וראשיה חדין הרי היא כמחט
וטריפה * מחט שנמצאת בטרפשא טריפה * וכן אם נמצאת בלב * נמצאת בכרס או בקרקבן העוף בין כך ובין כך כשירה
עם האוכלים והמשקים היא נכנסת ואינה ניקבת * חמשה אונות יש לריאה של שמיטין הנופה אותה ושתיים
השמאל חסרו או שנתחלפו טריפה * הותירו בין מן הימין בין מן השמאל כשיר * הרבה בהמות שיש להם יותר וחיו
יתירה זו אפילו אינה עומדת בדרת האונות כשרה שהרי עינונייתא דוורדא אינה עומדת בדרת האונות . ורוב הכהמות
יש להן וחיות * בד"א מבפנים אבל מגבה אפילו לא הייתה אלא כעלה של הדס טריפה ויש אומרים שאפילו פתות
מיכן טריפה * היו אונות שכימין חסרות עינונייתא זו שהיא עומדת מן הימין משלמת * היו לה שתי עינונייתא דוורדא
יש מי שאוסר שאפילו אחת לא התירו אלא בדוחק מפני שמקצת בהמות יש להם והגאונים ז"ל התירו ולהן שומעין
שדבריהם דברי קבלה הם . הריאה שדומה לבקעת שאין לה חיתוך האונין טריפה . ויש אומרים שאם יש סדק כמראה
הפרש ביניהם כשירה שתיים הנה אלא שדבוקות זו בזו . ויש שאומר שאם דבוקות זו בזו עד שאינם נראות כשתיים א
היה בניהם הפרש כמין עלה של הדס בין בראשון בין אמצעין בין בסופין כשירה . ואם לאו אחת היא וטריפה . ב' אונות
שנדבוקו כולן זו בזו בסירכה וכשאתה נותן אצבע ביניהם מתפרקת אותה סירכה ממנה ובהיא כשירה ממ"ג שהת
חיתוך יש להם . ואפילו נסרכו כבר אמרנו שכל מקום רביצתן כשירה :

ניקבה הקיבה טריפה . ואם היה חלב של היתר סותם כשירה . אבל חלב שעל הקשת אינו סותם . לפי שאמר חלב
טהור סותם . חלב טמא . אינו סותם . אפילו חלב היה שהוא טהור כל שכמוהו בכהמה טמא אינו סותם .
ניקבה המרה טרפה וכן הדין אם ניטלה או שחסרה ואפילו בעוף . ויש שאומר המרה בעוף כשר . הואיל ויש בעופות
שאין להם מרה כתורים ובני יונה . ואין נכון . שאין לוקחים ראי' ממין לשאינו מינו . הורו מקצה הגאונים זכרונם לברכה
ריאה שאין לה מרה טועמין במקום המרה אם נמצא מקומה מר כשרה בידוע שבלועה היא במקומה בכבד ואם לא
טרפה . מרה שניקב' וכבד סותמת כשרה . ניקבה ואיפשר לתלות בסכין או ביד טבת כשרה . הריא' שיש בה ב מרות
טרפ' כל יתר הרי הוא כנטול . אם הייתה אחת ונראין כב' נוקבין אותה . אם שופכות זו לזו אחת היא וכשרה ואם לאו
שתיים הנה וטרפ' : ניקב' הדקין טריפ' ואפילו הייתה ליחה סותמ' אינ' סתימה ואפילו אות' ליחה הדבוק במעי שיוצא
ממנ' על ידי דוחק . היה חלב טהור סותם כשיר' : חלב טמא סותם טריפ' : שאין חלב טמא סותם : בהמה שיוצא
ממנ' בני מעיה והפך בהן והחזירן טריפ' ואפי' שלא נקבו ואפילו לא יצאו ונמצאו מהופכין טריפה . דכל שהפכו בני
מעיה אינה יכולה לחיות :

חלולת שניקב' טריפ' . בד"א שלא במקום הדבק . אבל במקום הרבק אפילו ניטל כולו
כשיר' . לפי שהירכים מעמידים אותם והוא שנשתיר ממנה במקום הרבק כ' לא ארבע אצבעות
בשור . ובבהמ' דקה לפי שיעור זה הכל לפי גדלו . והכל לפי קטנו . הדקין הסוכבין סביב הכנתא שניקבו לחבריהם
כשרה . שהאחד מגין על הכירו . ואין צ"ל אם ניקבו לכנתא שהכנתא חלב טהור הוא . וכבר ביארנו שחלב טהור
סותם . ניקבו הדקין במקום שאיפשר לתלות בסכין או ביד הטבה כשיר' שהרי אומרים תולין בזאת . ניקבו ואין ידוע
אם קודם שחיט . או לאחר שחיט . אם רצה להקיף מקיף . ואם ממשש ביד באילו ממשש גם באילו שהוא נוקב
עבשיו לידע אם ידמו אם לאו . בהמה שהלעיט' קורטי הלתיח וכל דבר שנוקב בני מעי טרפ' . שכל העומד לניקוב
כנקוב דמי . הלעיטה דבר שהוא להסס המות כעלין של חלחית . או הרדופני או שהיית' מצוננת או שהיא מעושנת
או אחוותדם . או ששתת מים הרעים אע"פ שדבריהם אלו כסס המות לבהמ' כשרה . שאין זו אלא כמסוכנת ומסוכנת

כשרה . ב' בני מעיין היוצאים מן הבהמה כאחת טריפה . וכנגדן בעוף כשירה . לפי שאין זרחה של בהמה בכך
 ולפיכך יתר הוא . וכל יתר כנטול דמי . אבל בעוף דרכו הוא ואין דנין אותו כיתר בד"א כשיוצאים בבהמה מלמעל'
 ממש כאחד . או שיש באורך הפיצול יתר מכאצבע . שאין תזרק ומתערבין . אבל אם קודם שמתחילין להתפצל
 יש ברוחב המעי ברוחב אצבע . ואין באורך הענף היוצא יותר מכאצבע . וחוזר ומתערב בתוך המעי כשרה . מעי
 היוצא מבית הכוסות להמסס כשירה . שאין זו נחשב כיתר . שכל העזים המדבריות כן יש להם . אבל מעי היוצא
 מבית הכוסות לכרס יתרת היא וטריפה . שני סניא זיבי טריפה . ומקצת נוסתאות יש שכתוב בהן שאם שופכות
 אהודי אחת הן וכשירה . הכרס הפנימי שניקב טרפה . ואיזהו כרס הפנימי שמי שאומר כל מה שהוא נראה ממנו
 כשהטבח פירע ופוחח מן הירכים עד החזה וכל הצד ממנו שהוא נתון בין הצלעות . זו היא הכרס החיצונה ואינו
 נאסר בנקיבת משהו כמו שיתבאר . ויש מי שאומר שכל הכרס כרס הפנימית ואיזהו כרס החיצונית כשר החופה
 את רוב הכרס ולזה דעתי נוטה : המסס שניקב כלפי חוץ ל כלפי הצד שאינו מתחבר אל הבית הכוסות . אף על
 פי שלא ניקב אלא מקצת עביו . יש מי שאומר שלא אמרו נקב בחוץ אלא כלפי חוץ כמו שאמרנו . ויש שמתירים
 עד שניקב מעבר אל עבר ויצא הנקב לחוץ ממש . ולזה דעתי נוטה : בית הכוסות שתי עורות יש לו . ואם נקב זה
 בלא זה כשירה . נמצא בו מחט מצד אחד הופכין אותו . ובודקין אותו מבחוץ . אם נמצא עליו קורט דם בידוע שנקב
 לחוץ . שאם לא כן דם זה מהיכן בא . אם לא נמצא עליו קורט דם כשרה . נמצא המחט בשני צדדין בין בהמסס בין
 בבית הכוסות אם נמצא קורט דם סביב המחט בידוע שהוא קודם השחיטה . ואם לאו בידוע שהוא לאחר שחיטה .
 ומה שנשתנה נקב זה משאר נקבים שאתה אוסר אע"פ שלא נמצא עליו קורט דם . מפני שיש כאן מחט ואילו
 מחיים נקובה היה נאחז סביב המחט הדם ונדבק בה . המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה במקום שהם דבוקים
 ומתחברים אף על פי שנקב מצד לצד כשרה :

הקנה מתפצל לשלשת קנים למטה מן החזה . אחד פורש לריאה . ואחד פורש ללב . ואיזהו הפורש ללב חלב
 שעל גבי דפני הריאה . וכל אחד מאילו השלשה נידון כריאה ונקיבתו במשהו : ניטל הטחול כשירה .
 טחול זה ראשו אחד עב והשני דק . ניקב בראשו הדק כשירה . ואין צ"ל אם נחתך שם . ואם ניקב בראשו העב טריפ'
 בד"א בשלא נשתיר בעביו שלא ניקב בעובי דינר זהב . אבל אם נשתיר בעוביו כעובי דינר זהב שלא ניקב כשרה :
 עובי דינר זהב לא ידענו שיעורו ויראה לי שהוא פחות מחצי עביו . נחתך במקום עוביו יש מי שמתיר . ולי נראה
 שהיא אסורה מוספק : ב' טחולים שנמצאו לבהמה בין שהן יוצאין מב' קרומות . בין שהאחד יוצא מהשני לעולם
 כשירה . ויש מרבתיי זכרונם לברכה שאסרו אם הם מחוברים בדאש העב שלודכל יתר כנטול דמי עם מקומו דמי .
 ואם ניטל מקום העב של טחול טריפה . ויראה לי שהיא כשירה . שלא אמרו אלא כנטול דמי כלומר כנטול מן
 המקום אשר נתחבר שם וכשאתה נוטל את היתר עדיין ישאר כל עובי עיקרי הטחול ואפילו לא נשתיר בעובי דינר
 זהב כשרה . ויש לחוש למעשה לדברי רז"ל טחול של עוף עגול ואינו דומה לשל בהמה . ולפיכך יש מי שהורה
 שאין הנקב פוסל בו . ועליו אנו סומכין שכבר הורה הזקן :

ניקב הקרבן טרפה . קורקבן זה יש בו כיס שנקלף ממנו . ואם ניקב הוא וכסוי קיים . או שניקב הכיסו והוא קיים
 בשר . ניקבו שניהם זה כנגד זה וחלב הטחור הגדל עמו פותמו כשר . גג הזפק נידון כושט ונקיבתו במשהו
 ואיזהו גג הזפק מקום שנמתח עם הוושט . ויראה שהוא מתחיל לשפע כלפי הוושט ונעשה על הזפק ככפוי על
 הקדירה : קוץ שנכנס לחלל הבהמה או העוף הרי זה טריפה ואין לה בדיקה שכל שנכנס כדוחק לחלל חוששין
 שמא עם כניסתו ניקב אחד מכל האברים שנקיבתו במשהו . ואי אפשר לבדוקן מחמת נקב : פסוקין כיצד . ב'
 מינים יש בפסוקין . ואילו הן פסיקת הגרגרת ונפסק חוט השדרה . נפסקה הגרגרת ברוב חללה טריפה . היה רוב
 חללה קיים אף על פי שנפסק רוב הקנה כשירה . ניקבה הגרגרת נקבים שאין בהם חסרון . מצטרפים לרוב חללה
 שאילו נחסרה הגרגרת בכאיסור טריפה כמו שיתבאר . ואם ניקבה נקבים שאין בהם חסרון . מצטרפים לרוב חללה
 כאילו נפסקה . ובעוף שהגרגרת שלו קטנה חותך כל אותו מקום שהוא עשוי נקבים נקבים ומשים על פי הקנה ואם
 חופה כל אותה ההתיכה את רוב פי הקנה בין מה שנקב ממנה ובין מה שהוא בין נקב לנקב טריפה ואם לאו כשירה .
 נפתחה הגרגרת כמין דלת שלא נטל הפחת אלא תלוי עומד וזקוף שם כדלת על פי ארוכה אם הפחת גדול כדי
 שיכנס ויוצא בו איסור . טריפה . ואם לאו כשירה . הואיל ועוד הדלת סותם הנקב . ניטלת רצועה מן הגרגרת
 לאורך הגרגרת מצטרפת לכאיסור . נסדקה הגרגרת לארכה ולא חסרה כלום טריפה . בד"א כשנסדקה כולה . אבל
 גשתייר ממנה אפי' משהו למעל' ומשהו למט' כשיר' שכל שהיא פושטת צואר הסדקין מתדבקין וחוזרין לבריאותן .
 נפסק חוט השדרה טריפה . בד"א כשנפסק רוב עורו אבל אם רוב עורו קיים אף על פי שנפסק רוב המוח שבתוכו
 כשרה . נתקלקל המוח שפתו הרבה עד שהוא רך כמים שאם ניקב העור ישפך המוח כקיתון או אפילו נמס ונחתך

בית שני ושער שלישי

עד שאם מעמידן אותן ביד ומעט ממנו שהוא חוץ ליד שוחה ואינו יכול לעמוד מפני כבודו * חוששים שמא לקות היא ומחמתו הוא שאינו יכול לעמוד הרי זו אפורה מספק . נתנדנד המוח או שנתרסק קצתו מאליו בשירה . ומהיכן מתחיל חוט השדרה . ממקום שמתחיל לימשך מן הפולין שהן על פי הקדירה שהמוח נתן בתוכו ולחוץ והפולין עצמן כלפנים ובמשהו כמות . ועד היכן חוט השדרה שאנו חוששין לפסיקת עורו ולהפסיד מוחו כמו שאמרנו . עד הפרשה השלישית . פרשה זו מה היא . חוט השדרה עובר מן המוח ועד סוף הזנב דרך ישר . וחוט כל השדרה וכל החליות . וכשהוא סמוך לירכיים מתפצל ממנו פצול . והסב' חוטין א' ורד והולך כלפי צד ימין . וא' כלפי צד שמאל ועוד הולך חוט השדרה ונמשך כלפי ירכיים ומתפצל ממנו פיצל שני והסגס כן ב' חוטין בראשוני' וכן עוד פיצול שלישיית וכל מקום שנפסק חוט השדרה עד הפיצול השלישי טריפ' משם ואילך כשירה נפסק השלישי כשירה . שאינו אלא כבשר חוט השדרה של עוף מתחיל מן הפולין . שאמר עד למטה מן האגפים . מה הן אגפים שאמר . יש אומר עד למטה מן המקום שהאגפים מחוברים לגוף ויש אומרים עד למטה ממקום שהן שוכבת על הגוף .

נטולין כיצד שבעה מינים יש בנטולין . ואילו הן נטלה הכבד . נטלה לחי התחתון . או העליון . נטל עורה . והיא הגלידה . בוקא דאטמא דשף מדוכתיה . נטל צומת הגידין . נטל הזפק . נטלה האם : נטלה הכבד טריפה בד"א שלא נשתיר ממנה כזית במקום מרה וכזית במקום שהיא חיה . שהיא המקום שהיא תלויה . אבל נשתיר ממנה כזית במקום זה וכזית במקום זה כשירה . ובעוף הכל לפי גדלו והכל לפי קטנו . לא היו שני זתיים אלו שילמים . כל אחד ואחד במקומו . אלא מתלקטין או ברצועה או מחודדין שיש מהם בכענין זה כזית במקום מרה . וכזית במקום חיות' טריפה . נתדלדלה הכבד כולה מן המקום שהיא מחוברת שם ועדיין היא מעוכה בטרפשיין של כבד כשירה שהרי יש כזית במקום מרה . וכזית במקום שהיא חיה . יבשה הכבד במקום מרה או במקום חיותה טריפה . בד"א כשהיא נפרכת בציפורן דיבש כנטל דמי אבל לא הגיע ליבשות זה כשירה . הכבד שהתליעה אפילו במקום חיותה . ובמקום מרה * כשירה ואין צ"ל בשאר מקומות שבה . בהמה או עוף שנמצאו לה ב' כבדים יש אוסרים . לפי שאמר כל יתר כנטול דמי לומר שהיתר כחסר . ויש מי שאומר שלא אמרו כחסר אלא כנטול כלומר עם מקומו שהוא דבק בה ולפיכך אם הם מחוברים בכזית של מקום מרה . או בכזית של מקום חיותן טריפה ואם לאו כשירה . ויראה לי שלא אמר כנטל עם מקומו אלא כנטול כלומר כאילו היתר נטל ממקום שהוא בו . ולפיכך כל אבר יתר שאם ינטל ממקומו עושה אותה טריפה אסורה ואם לאו כשירה . ולפיכך יתרת הכבד כשירה דכשאתה נוטל את היתר אין עושה אותה טריפה . ומכל מקום לראשוני' שומעין להחמיר בשל תורה . בהמה או עוף שנפלו לאור ולא נחמרו בני מעיה אלא שהוריקה הכבד בראש העבה שבה שאינה כנגד בני מעיים אם ירקות זה כנגד המרה או כנגד כל מקום חיותה יראה שהיא טריפה שכל שהוריק מחמת מכות אש הרי הוא כנטול חס המכה נוקב ויורד כנגדו והרי הוא כנטול . וכן נראה שהורו קצת המורים . ויש להתישב בדבר . שני מיני ירקות יש . ירוק ככרתי . ירוק כזהב . וירקות זה שאמר הוא הירוק ככרתי . שאילו הירוק כזהב כבד שהוא שמן עינו כעין הזהב : סמפונות הכבד והן המזרקים שהדם מתבשל בתוכם בין שנקבו בין שנחתכו ואפילו חתך שיש בו חסרון כשירה . וקל וחומר הדברים ומה נטלה הכבד ונשתיר ממנה במקום מרה ובמקום חיותה כשירה נחתכו הסמפונות או ניקבו לא כ"ש ויש מי שאוסר ואין דבריו מחוורין במקום הזה :

נטלה כל עורה של בהמה טריפה . ואם נשתיר ממנה קצת כשירה שהוא מציל עליה . היכן נשאר עורו זה יש מגדולי המורים ז"ל שהורו שצריך להשתיר כרוחב סלע על פני כל השדרה . ויש מי שהורה שצריך כרוחב סלע על פני כל השדרה וכרוחב סלע על ראש פרק ופרק מפרקיה וכרוחב סלע על מקום טבורה : ויראה לי שאם נשתיר כרוחב סלע על מקום טבורה כשירה . אלא שיש לחוש לדברי הראשוני' באיסורי תורה ואין מתירין עד שיהא כרוחב סלע על פני כל השדרה ועל ראש כל פרק ופרק ועל מקום טבורה . נטל אחד מג' מקומות אלו ר"ל או מקום כל השדרה או מקום כל ראשי פרקיה או מקום טבורה אעפ"י שכל שאר העור קיים הרי זו ספק טריפה ואסורה . העוף שניטלה נוצתה כשירה : נטל לחי התחתון כשירה אבל אם נטל לחי העליון יש מי שהורה שהיא טריפה וראוי לחוש לדבריו . בוקא דאטמא דשף מדוכתיה שניטל ממקומו והוא ראש העצם העליון שכרגל המחובר אל הגוף טריפה . בד"א כשנפסקו הגידין ונתעכלו . אבל אם לא נתעכלה אף על פי שנפסקו כשירה . ראש התחתון של עצם זה המחובר על השוק שניטל ממקומו יש אוסרים ואף על פי שלא נתעכלו הגידין ולא נפסקו ויש מתירין ואפילו נפסקו ונתעכלו . ולזה דעתנו נוטה וכן יראה לי עיקר . שמוטת יד בבהמה בכל מקום כשירה . אבל בעוף אם נשמטו גפיה טריפה חוששין שמא ניקכה הריאה בהשמטת הגף . בדקאת הריאה והרי היא עולה בנפיתתה כשירה : גידין יש בבהמה ובעוף שאם ניטלו או נפסקו טריפה והן נקראין צומות הגידין . כמה גידין הן שהן בדין זה . בבהמה שלשה ובעוף ששה עשר . באיזה עצם גידין אילו כרגל בעצם האמצעי הנקרא שוק . מהיכן מתחילין

עצם

עצם קטן יש המחבר בין שוק זה לרגל הנמכר עם הראש והוא הנקרא ערקום למעלה מאותו העצם מתחברים וצומתין הגידין האילו ועולין ומתפשטין בשוק עד שהן מתרככין וחוזרין כעין בשר . נפסקו או ניטלו הגידין שעל הערקום עצמו כשירה . נפסקו או שניטלו למעלה מן הערקום והוא המקום שהטבחים תולין טריפה . יש גידין במקום הזה כלפי חוץ שהזנב מכה עליהן . ויש כלפי פנים כנגד גוף הבהמה ואינו בדין זה אלא פנימיים כלפי גוף הבהמה . ועד כמה מתפשטין י"א בשור כמדת ט"ז אצבעות . וי"א אינן מתפשטין אלא כמו ד' אצבעות . ופכהמ' דקה לא נהנו חכמים שיעור אלא במראיהן וכל שהן קשין וגסין ולבנים הרי אלו צומות הגידין . אבל מה שהן מתחילין לרכך אין להם דין צומות הגידין . וכן הקטנים ודקים מקום שאינם לבנים כ"כ אלא שהם לבנים קצת ועינם מזהיר כעין הזכוכית יש מי שאוסר . והגאונים ז"ל מתירין . גידין אלו יש מהם שנבלעים בתוך אחרים בזכרות ובנקבות . ואותם שנבלעים אינם בכלל צומות הגידין . שלשה גידים אלו שבנהמ' האחד עכ וגסוהשנים דקים ממנו הרב . נפסק או שניטל האחד העב כשיר' שהרי נשאר רוב מניין קיים . נפסקו או שניטלו השנים הדקים כשיר' שהרי נשאר רוב בנין קיים שהאחד העב גם משניהם . לעולם אין הבהמ' נטרפ' מחמת צומות הגידין עד שילך רוב בנין ורוב מניין . נפסק קצת אחד מהם כשירה עד שיפסק רוב כל אחד ואחד . בעוף יש ט"ז גידין בעצם האמצעי והוא השוק ומתחילין במקום שמתחילין בבהמ' וסימן שלהם כסימן שבבהמ' . חומר בשל עוף שאם ניטל או נפסק אחד מהם טריפה . נפסק רוב אחד מהם . יש מרבתי מתירין עד שיפסק רוב כל אחד ואחד כדרך שאמר בבהמ' . ויש מי שאוסר כל שנפסק אפי' רוב אחד מהם : ניטל הזפק טריפה . אבל ניקב כשיר' . אא"כ ניקב בגנו שהוא מקום שנמתח עם הוושט : ניטלה האם . יש אומרים בשל עוף טריפ' . ובבהמ' שהיותה גדול כשיר' . ויש מתירין כאן וכאן ולזה דעתנו נוטה : ניטל הטחול וכן שניטלו הכליות כשירה . וכבר בתבנו דין ניקב הטחול בעניין הנקובין ודין ניקבו הכליות ושאר דיניהן בלקויין : קרועה טריפ' . כיצד הכרס התיצונה שנקרעה טריפ' איזהו כרס התיצונה בשר החופה את רוב הכרס . אבל כל הכרס כרס הפנימות הוא ונקיבתו במשהו : בשר זה לא שיקרע רובו ממש אלא כל שנקרע ממנו רוב מה שהוא חופה את רוב הכרס . נקרע ממנו טפח אע"פ שהוא גדול טריפה . נקרע ממנו רוב החופה את הכרס אע"פ שאין הקרע בטפח טריפה . קרע זה שאמר יש מגדולי המורים שהורו אע"פ שלא נקרע קרע מפולש עד שירא מתחתיו בכרס אלא כל שנקרע רוב עביה של בשר טריפ' . ולא יראה לי כן אלא עד שיקרע קרע מפולש

חסרה כיצד . כ' מינים יש בחסרין ואלו הן הריא' שחסר רוב מניין האונין שלה . וחסרת הרגלים . הריאה שחסרה כבר נתבאר דינה למעלה עם דיני הריאה : בהמ' בתג' רגלים טריפ' בד"א בחסרה ברגל אבל חסרה ביד כשירה חסרת רגל שאמר בשנהסר העצם העליון שהרי הוא כבוקא דאטמא דשף מדוכתי . וכן אם חסר העצם האמצעי שהו' השוק שהרי היא כנחתכו רגליה . אבל חסרת הרגל הנמכר עם הראש כשירה שאפי' נחתך שם כשירה כבר אמרנו שכל מקום שהחסר טריפה היתר טריפה שהיתר כנטול דמי . ולפיכך אם הית' היתרה ברגל טריפה . בד"א כשהיית' בעלת ג' רגלים לפי שכשאנו רואין את היתר כנטול ממקומו הרי היא כחסרת הרגל . נמצאו לה שני רגלים דבוקים זה לזה . יש מרבתי שאומר שאם נדבקו במקום שאם נחתך היתר עם מקומו טריפה הרי אנו רואין אותו כנטול וטריפ' . ולא יראה לי כן שלא אמר כל יתר כנטול דמי עם מקומו אלא כל יתר כנטול דמי ר"ל כנטול היתר ולפיכך כל שניטל ממקומו ועושה אותה טריפה כנטולתו טריפה . ואם לאו כשיר' . וראוי לחוש לדברי רבותי שאמר להחמיר בשל תורה : כל אבר שנאמר בו שאם היה חסר טריפ' כך אם ניטל טריפ' . אבל כל אבר שנאמר בו שאם ניטל טריפה אם נבראת חסרת אותו אבר . יש מגדולי המורים שאמרו שהיא כשיר' שא"ל נמצאת החסיר' והנטול אחת . ולא יראה לי כן שהרי הכבד אחד מן המנויין כנטולתו וכל עצמו לא אמרנו נטולת הכבד אלא מפני המרה ואם נבראת בלא כבד טריפ' שגם היא חסרת המר' היא ולא מנו נטולה וחסור' אלא ללמדך שאחד הניטל ביד ואחד שחסר מן התולדות טריפ' שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק ולומר הדוקא . שחסרה מתולדתה אבל היה לה וניטל כשיר' או להפך :

דרוסה טריפה כיצד . אחד מן הדורסין שדרס במי שדרסתו טורפתו כודקים את הנדרס מכנגד המוח ועד הירכיים ואם האדים בשר מבפנים טריפ' שהארס מפעפע ויורד ונוקב האברין שכנגדו והרי הן כנקובין . לא האדים בשר מפנים כשיר' . הסימנים קשין הן אצל דריסה ולפיכך אין דריסה שולטתו בהם אא"כ היה הארס רוב עד שעבר והאדימו הסימנין עצמן לצד חללן . האדימו בפנים במשהו ואפילו קנה טריפ' . שהארס שורף ועתיד לשרוף רובו . האדימו מכחוץ ולא בפנים כשיר' : הפרש יש בין דריס' לקוץ שהארס כל שיש לנו והאדים בשר כנגד בני מעיים טריפה כמו שאמר ואף על פי שלא ניקבה הציפורין לחלל' וקוץ עד שתינקב ממש לחלל' חוששין שמא נגע באחד מן האברים שנקיבתו במשהו ונקבן . בהמ' אין לה בדיק' בדריסה לפי שהוושט אין לו בדיק' מבחוץ ולאחר שחייט' א"א לבודקו דחוששין שמא במקום ארס שחט וי"א שיש לה בדיק' שהארס שורף ואפילו היה שוחט במקו' הארס אדמימתו גיכרת

בית שני ושער שלישי

בצידי בית השחיטה . בדק ולא האדים הבשר אפילו מבחוץ אם סמוך לדריסתו בדק כשירה . בידוע שלא דרס שאלו
דרס בשר היה מאדים במקום דריסתו לא בדק סמוך לדריסתו יראה לי שחוששין לה שהרי חוששין לספק דרוסה
וחוששין שמא שינה מראיו מבחוץ והכריא ויורד ונוקב מלמטה . האדים הבשר מבחוץ ואפילו בעוף הורו מקצה
הגאונים ז"ל שאין אנו בקיאים עכשיו בדריסת הנדרסין ואין סומכין על בדיקתינו וי"א שסומכין על בדיקתינו שאין לדון
אלא מה שענינו רואות . ולא בספק דרוס' בלבד בודקים וסומכין על הבריק' . אלא בודאי דרוס' בודקים ומתירין וצריך
בדיק' יפה : צפרים קטנים ובני יונים האדמימות נמצאת בהם ובדיקתן קשה ולעולם אין בודקין אותם מבפנים . ומדבר
גדולי המורים ירא' שארס הנץ אינו אדום כ"כ ואינו ניכר ולפיכך אין לו בדיק' . איזהו שיש לזכמה יש לו דריס' . האר
יש לו דריס' בכל בהמה ואפילו בשור הגדול ובחיה ואפילו גדולה שבחיות ואין צ"ל בעופות . הזאב יש לו דריס'
בבהמ' דקה ובחיה דקה ואפילו בגדול' שבדקה ואין צ"ל בכל העופות . הזאב אין לו דריסה בבהמ' גסה ואפילו בקטנה
שבגסות כעגלים הדקים . כל היה טמאה שאינ' גסה מן הזאב אין לה דריסה בגדולה שבדק' ככשבים ועזים ואפילו
היתה גסה כזאב . אבל יש לה דריס' בגדיין וטלאין וכ"ש בעופות . ואם היא גסה מן הזאב דינה כזאב ויש לה דריס'
בדקה אבל לא בבהמ' גסה . ואפילו שהיא גסה כארי . היתה גסה יותר מן הארי הרי היא כארי ויש לה דריסה בכל
חתול ונמייה יש להם דריס' בגדיין וטלאין וכ"ש בכל העופות אבל אין להם דריסה בכשבים גדולים : שועל שדרס
גדיים וטלאי' חוששין לו מספק אבל לא בכשבים גדולים . ויש לו דריסה בכל העופות : החולדה אין לה דריסה
בבהמ' כלל ואפילו בעופות ואינה עושה אלא כמעשה קוץ בעלמא שאם נשך בשן או דרס ברגל ונקב לחלל חוששין
לו כדרך שחוששין לקוץ שניקב לחלל : כל העופות אין להם דריסה בבהמה כלל . ואפילו בגדיים וטלאים ואינו
עושין בהן אלא כמעשה קוץ בעלמא : דריסת העוף בעופות כנצד . הנץ והוא הנקרא אשפר"ב ירא' לו דריסת בכל
מיני העופות הדקים כיונים וכיוצא בהם וכ"ש בצפרים אבל לא בנסים כתרנגולים ואין צ"ל באווזין . בד"א בתרנגולים
גדולים אבל בקטנים יש לו דריסה : הגס שהוא הנקרא אס"טור ויש אומרים שהוא פלקין יש לו דריסה בכל העופות
ואפילו בגסים שבגסים . שאר עופות טמאים שהם למטה מן הגס יש להם דריסה בעופות שכמותן . אבל לא במינים
הגדולים מהם . ואם למעלה מן הגס יש לו דריס' בכל העופות כגס . שהגס וכל שלמעלה ממנו אמרו שיש להם
דריסת בכל עוף גם : וי"א דכל שהוא גס מן הנץ יש לו דריסה בכל העופות והראשון נ"ל עיקור : כל אילו שאמר
יש להם דריסה על דרך שאמר . ואפילו במקום שאין לו מצילין : דריסה שאמר אינה אלא ביד אבל ברגל דחיה לא
שאינ' הרגל עושה אלא כמעשה קוץ בעלמא . ואין דריסה אלא בצפורן אבל בשן לא . ואין דריסה אלא מדעת
הדורס' כיצד גפל הדורס על הנדרס אין זו דריסה לפי שאין מטיל את ארס אלא מדעת ואין דריסה אלא מחיי' של דורס
ושל נדרס' אבל לא לאח' מיתת אחד מהם כיצד הרי שדרס ונעץ צפורן בגבו של נדרס ועד שלא הוצי' הציפורין הומו
הדורס אונגשחט הנדרס הרי זה כשר לפי שאין דריסה אלא בסוף שבשעת הוצאת הצפורן הוא מטיל הארס . בד"א
כשראינוהו ומתחילה ועד סוף שלא הוציא צפורן משעה שדרס אבל בא לפנינו וצפורן תחוב בגבו לא . חוששין
שמא דרס וחזר ודרס שכן דרך הדורס' : אחד מהדורסין שנכנס לבית הנדרסין חוששין שמא דרסן . בד"א כשהוא
שותק והם מקרקרים אבל בזמן שהם שותקין והוא שותק אין חוששין פעמים שגר זאב עם כבש ונמר עם גדי ואינו
מזיקו . ובידוע שאילו היה מזיקן היו צווחין . היה הוא והם צווחין אין חוששין להם כל שהוא צווח בידוע שהוא ירא'
מהם . נכנס וחתך ראש אחד מהם אין חוששין לכל השאר שבהריגת זה שפך חמתו . בד"א כשהרג אבל פצע אחד
מהם ולא הרג חוששין לכולן דכ"ש שחמתו בערה בו כשהצילה עצמה ולא הרגה . בד"א כשנכנס בכלוב מלא
עוף או בדיר של בהמה שהוא להם . מקום צר שאין שם דרך לברוח . אבל ארי שנכנס באתר שהבהמות רועות שם
אפילו שמענום צוחות והוא שותק אין חוששין להם שאני אומר ברחו מפניו ולא השיגם . נסתפק לנו אם נכנס בדיר
אם לאו אע"פ ששמענום מקרקרין וצווחין והוא שותק אין חוששין לו שאני אומר שמא לא נכנס ואם נכנס שמא לא
נגע באחד מהם . ועוד שרוב הבהמות והעופות בחזקת שאין נדרסין הן . נכנס ולא ידענו אם כלב היה או זאב היה
תולין להקל מן הטעם שאמרנו שלא אמר חוששין לספק דרוסה אלא בענין זה שאמר למעלה :

בהמה או עוף שבאו לפנינו כשהן מבעבעין דם . ולא ידענו כמה נכאבו תולין להקל ואומר בקנה הוכו . או כלב
הכה אותן ואין צריכין בדיקה . אלא באותו המקום בלבד שהדם מבעבע . וכן אם לא ניקב בפנים ממש
כשירה . ויראה לי דוקא בשיש לפנינו כלב וחתול או חתול וקנה שיש לפנינו דבר שאפשר לתלות בו להקל . אבל
כשבאו לפנינו כדל"א ידענו כמה אין תולין אלא במצוי בין להקל בין להחמיר . וסעד מצאתי לדברי בדברי קצת
מגדולי המורים הראשונים : ארי שנכנס לבין השוורים והוא שותק והן שותקין ובא אחד מהן ונמצא צפורן שמוטה
יושבת לו בגבו בין שהיתה צפורן יבשה בין שהיתה לחה אין אומר כיון שלא שמענו אותם צווחין צפורן זה היתה בכוחה

תחובה

ותחובה ושור זה ככותל נתחכך וישבה לו צפורן כגבו אלא חוששין שמא אריזה דרסו ונשמטה צפרניו וישבה לו כגבו דכל כיוצא בזה חוששין לספק דרוסה : ולא לזה בלבד אנו חוששין אלא לכל השוורים שבדיר שכבר בארנו שאין אומר שכך רוגזו . אלא כשהרג אחד מהם . אבל דרס ולא הרג אדרבה רוגזו הוא ביותר ומכה ודורס : מעשים בכל יום שחתול נכנס למקום שהתרנגולים שם ואין חוששין להם . ויש נותנין טעם לדבר שאין החתול דורס אלא במקום שיש מצילין אבל במקום שאין מצילין אין לו דריסה . ואין ממש בדברים אלו ואפשר שהחתולים הנמצאים אצלנו בני תרבות הם עם התרנגולים שבבית וכל שלא ראינו שרדף אחריהם והכה אין חוששין לו . וראוי לחוש להם : ספק דריסה ששהה י"ב חודש בידוע שהיא כשירה . ואם נקיבה כל שנתעברה וילדה . ואם עוף כל שטעונה לידה שסימן טריפה בזכר י"ב חודש ובנקיבה כל שטעונה לידה : מהו להשהות ספק דרוסה עד שידע שתטעון ותלד . או שתתקיים י"ב חדשים . אם רבים הם אסור שמא מתוך שהם רבים ישכח ויכשל לאכל אחד מהם : אסור למכור דרוסה וספק דרוסה לעכו"ם גזירה שמא יתזור וימכרנה לישראל והוא לא ידע :

נפולה

טריפה כיצד כהמה שנתגלגלה ונפלה מן גגבוה עשרה טפחים חוששין שמא נתרסקו אבריה . וכן אם היתה עומדת על רגליה ונפלה בכור או במקום נמוך בזמן שיש מכריסה ועד מקום שנפלה שם עשרה טפחים יש בו משום רסוקי אברים פחות מכאן אין בו משום רסוקי אברים . שאין חבט בפחות מעשרה בד"א ובשנפלה מעצמה אבל הפילה אחרים בבח אפילו בפחות מכאן יש בו משום רסוקי אברים . לפיכך שוורים המנגחים זה את זה והפילו זה את זה לארץ יש בהם רסוק אברים : בד"א כשלא אמדה נפשה . אבל אמדה נפשה אפילו נפלה מגגבוה כמה מרדעות אין חוששין לה . אפילו לא הלכה ולא עמדה אין חוששין לה דכאב הוא שאחזה . ואפילו נפלה מארובה שבאמצע הבית שאין לה כמה שתניה צפרניה ותסתרך . ואין צ"ל אם היתה ארובה סמוכה לכותל שזו מסתרכת ונאחזת בצפרניה קצת בכותל ואינה נפלה בכח . הפילה אחרים ואמדה נפשה אע"פ ששנפלה בכח ונשמע קול גניחתה אין חוששין לה לפי שנועצת צפרניה בקרקע ונעזרת . לפיכך שוורין המפילים לארץ בבית המטבחים אין בהם משום רסוקי אברים . מעשה היה בשור שקשרוהו בבית המטבחים והפילוהו בכח והתירוהו : הפילוהו אחרים בכח אם נפלה על מתניה אין חוששין לה משום רסוק אברי . לפיכך גנבים שגנבו כהמה מן הדיר אע"פ שכותלי הדיר גבוהין עשר טפחים אין חוששין להם . חזקה על מתניה חשליכום כדי שירוצו לפניהם ולא יצטרכו לשאת אותם בחיק . וכן בשעה שמחזירין אותם אם מחמת תשובה שעשו החזירום אין חוששין להם . דכל המתזיר מחמת תשובה זהיר הוא שלא יפסידנה ולפיכך אינו משליכה אלא על מתניה ואם מחמת יראה השיבה חוששין לה : הניח בהמה למעלה ובא ומצאה למטה אף על פי שהיא כואבת ואינה עומדת אין חוששין חזקה היא שהפילה עצמה . וכבר בארנו ככל שהיא אומדת את עצמה אין בו משום רסוק אברי : כהמ שהיא גוררת את רגליה אין חוששין לפסיקת חוט השדרה אלא אומר שמא שגרונא אחזה . והוא כאב הירכיים : מעשה ובדקוה ונמצא חוט השדרה שנפסק ואע"פ"ב אמר שכל כיוצא בזה אין חוששין לה ואין צריך לבדוק לפי שחולי שגרונא מצוי ואין פסוקת חוט השדרה מצוי בד"א שלא נודע שנפלה אבל נודע שנפלה חוששין שמא עם נפילתה נפסק חוט השדרה וגוררת רגליה שפסיקת חוט השדרה מצוי עם כח נפילתה : עובר שנולד אף על פי שבית הרחם מקום צר אין חוששין משום רסוק אברי לפיכך אם קים לו שכלו לו חרשיו שחטו ביום שנולד ואינו חושש :

בהמה

שהכו אותה במקל והלך המקל מראשה ועד זנבה או מזנבה ועד ראשה אין חוששין לה . ואם פסק המקל באמצע השדרה או שישקשרים במקל חוששין לה שראש המקל במקו שהוא כלה מכה בכח ומרסק וכן קשר המקל : וכן אם הכה את הבהמ' לרוחב השדרה חוששין שמא פסק חוט השדרה עוף שנחבט על פני המים בכח יש בו משום רסוק אברי . נפל על גלימא מתוחה אם כפולה היא אין בו משום רסוק אברי . ואם לאו יש בו משום רסוק אברי . רשחות שיש בהן קשרים ונפל עוף בתוכן יש בו משום רסוק אברים . וכן אם נפל על גבי דק דק של פשתן או ע"ג פשתן שהודק ולא נופץ או ע"ג חריות של דקל . או ע"ג אבק דרכים ועל חול גס . או על חטים ושעורים ומיני קטניות אם עומדים בכלי ועל חטים אע"פ"י שאינם עומדים בכלי . יש עושין חתיכת עץ ומושחין אותו בדבק כדי לצוד צפרים שהם נחים עליהם וכנפיהם ורגליהם מהדבק בהם . וכשיבא לעוף נופל לארץ עמהם ומתרסק ולפיכך אם נדבקו בהם שתי כנפיו שם חוששין לו משום רסוק אברי אבל כנף אחד אין חוששין שעדיין נעזר ונסמך על הכנף השני : נפולה זו שאמר ה"ה והוא הטעם בשלא נפלה אלא אפילו דרסה בכותל או שרצתה בהמה או אדם ברגל ויראה לי שלא מחמת חשש נקב אמרו שאלו כן אין לו בדיקה שא"ל לבדוק מחמת נקב כל האברים שנקיבתו במשהו ולא חששו לנפילה אלא מחמת רסוק אברים . שמא נתרסקו עד ששינו מראיהו ונכאבו ועתיד' היא למות מחמת כאבה ורסוק אבריה : לפיכך נפולה שלא שהתה מעת לעת ולא עמדה על רגליה ושחטה טריפה . ואין לה בדיקה שכל שלא שהתה מעת לעת חוששין שלא נתחזק עדיין טבעה לגלות ולהראות מראה שינוי הריסוק אפשר שיש רסוק ואינו

ואינו

בית שני ושער שלישי

ואינו ניכר. שהתה מעת לעת אעפ"י שלא עמדה צריכ' בדיקה. בדקה ולא נמצא בה אחד מן האברי הפנימיים מרוסק כשירה * עמדה על רגליה אף על פי שלא שהת צריכה בדיקה. הלכה כשירה לגמר. ואינו צריכה בדיקה ואף על פי שלא שהת מעת לעת * בד"א כשהלכה הלוך יפה כדרכה * אבל הלכה והיא צולעת צריכה בדיקה שאין הילוך זה מוציאה מידי ספק: מעשה הי' בבהמה שהיתה מהלכת והיא גוררת על רגליה האחרונים ונבדק חוט השדרה ונמצא פסוקה ולפיכך אין צ"ל שאם פשטה רגלה להלוך ולא הלכה שאין זה מוציאה מידי ספק וצריכה בדיקה: וכן אם ננערה לעמוד ולא עמדה אינה מוציאה מידי ספק ולפיכך אם לא שהתה מעת לעת אף על פי שנגערה לעמוד ולא עמדה טריפה ואין לה בדיקה * עוף שנחבט על פני המים ושט מלא קומתו על פני המים אם ממטה למעלה שט הרי זה כהילוך בהמה ואין צריך בדיקה * ואם מלמעלה למטה שט אין זה כהילוך ואומרים שמא לא מכחו שט אלא עם מרוצת המים הוא שט: הפיל שם עץ או קש וקדם העוף את העץ או את הקש כשר ואינו צריך בדיקה בידוע מכחו שט עד שקדם את העץ הנתון עמו במים. בדיקה זו שאמר צריכה כנגד כל החלל. הסימנים אינן צריכין בדיק' שקשין הן אצל נפילה * נמצא אחד מן האברי הפנימיים מרוסק. אפילו היה אותו אבר מן האברים שאם נטלו או חסרו או שנקבו כשירה כטחול וכליות וכבד. טריפה. שהריסוק מכאיבה יותר מן הנטילה והנקיבה:

שבורה ג' מינין יש בשבורים ואילו הן נשברו רוב צלעותיה והגלגולת שנשברה. אע"פ שקרום של מוח קיים. ושבורת רגלים: כ"ב צלעות גדולות שיש בהן מוח יש לה לבהמה חוץ מצלעות קטנות שיש לה סמוך לבסלים ואותן צלעו אין להן מוח. צלעות גדולו' אילו י"א מכאן וי"א מכאן וכל אחת תקוע בתוליות שבשדרה כעלי במכתש. ועוד יש לבהמה חוליו' בשדרה בסוף הכסלי' שאין צלע תקועה בהן כלל נשתברו רוב הכ"ב צלעות גדולות שאמר שיש להן מוח בין שנשתברו כל הי"א שבצד אחד בין שנשתברו כ"ב צדדים טריפה בד"א כשנשתברו מחצין ולמעלה אבל לא נשתברו רובן או שנשתברו רובן מחצין ולמטה כשירה נעקרו מן החוליות קיימות דינן כשבורין ובין נעקרו ובין נשתברו ברוב כ' הצדדים שהן י"ב. נשתברו הצלעות הקטנות בין כלפי מעלה ובין כלפי מטה כשירה. נעקרה צלע אחת וחצי חוליה עמה טריפה: ויראה לי דווקא בצלעות גדולות אבל בקטנות שאין בהן מוח אפילו נעקרה חצי חוליה עמה כשירה. נעקרה חוליה אחת כולה אפי' מאותן שהן בסוף הכסלים שאין צלע תקוע בה טריפה לפי שנעשה גסטרא: נשברה רוב הגולגולת טריפה. רוב זה שאמר בין רוב גובהה אע"פ שאין רוב הקפה בין רוב הקפה אף על פי שאין רוב גבהה. נפתחה הגולגולת ר"ל שנחסרה. הגאוני' זכרונם לברכה אסרוה. ויש מתירים ודברי הגאונים עיקר. ועוד שדבריהם דברי קבלה הם. וכמה הפחת ותאסר כפלע ואפילו כסלע מצומצום פחות מכסלע כשירה. עוף המים כאווזות שלנו ששוטות תמיד במים קרום המוח שלהם רך וכל שנשבר העצם אפי' מיעוטו טריפה. וכמו שבארנו בניקב קרום של מוח. נשתברו רגליה ונחתכו טריפה. בד"א בעצם העליון הסמוך לגוף הוא העצם הנקרא קולית. נשבר העצם אמצעי ונחתך והוא הנקרא שוק שבו צומת הגידין אם למעלה מצומת הגידין נשבר ונחתך יש מן הגאונים זכרונם לברכה שמתירים ויש מגדולי המורים שאסרו ויראה לי כן עיקר וכן ראוי להורות: נשבר העצם ויצא לחוץ אלא שלא נחתך אס' עור בשר וחופן את רובו מותר ואם לאו דינו כנחתך לפיכך אם עצם הרגל הנמכר עם הראש הוא האבר אסור ובהמה מותרת. ואם עצם הקולית הוא בין האבר בין הבהמה אסורה. ואם עצם השוק הוא לדעת הגאונים זכרונם לברכה אבר אסור ובהמה מותרת. והוא שתהא צומת הגידין קיימת ולדעת האוסרים כנחתך גם זה הבהמה אסורה. וכבר כתבנו שהדעת מכרעת בזה וכן ראוי להורות רוב שאמרו צריך שיהא בו רוב עביו ורוב הקפו. ועור ובשר שאמר לא שיהא העור לבדו מציל כבשר אלא צריך בשר עמו. ומי שהורה שהעור כבשר לא נתכוונו דבריו. גדולה מזאת אמרו שאילו היה חופה העור מחצית של שבר ובשר מחצית אינו מציל עד שיהא רוב בשר. היה עור משלים ר"ל שהיה הרוב בשר ועור משלם את חפיית רוב השבר כשירה. בד"א בבהמה והיה אכל בעוף שעורו רך כבשר אפילו מחצה עור ומחצה בשר כשר. ויראה לי שעור לבדו אינו מציל אפילו בעוף. מקום יש שהעור לבדו מציל והיכן במקום הסמוך ממש לארכובה הנמכרת עם הראש לפי שאין שם אלא עור לבד דב קלעצם וכיון שהעור מדובק בתולדתו לעצם מציל הוא במקומו. היו רירין בין העור לעצם י"א שהוא מציל אע"פ שאין שם בשר. גידין הרכים שסופן להתקשות אינן כבשר: נשבר העצם ויצא לחוץ ואין עור ובשר חופן את רובו ונפל קצתו של עצם ונשאר רוב הנשאר מחופה עור ובשר טריפה. שאילו לא נפל אותו המיעוט לא היה רוב מחופה. היה רובו מחופה ונפל ממנו מקצתו לארץ כשירה. שהרי אילו לא נפל היה מחופה רובו עור ובשר וסופו כחוליתו. לא היה אותו בשר החופה את רובו במקום אחד אלא מתלקט מעט כאן ומעט כאן סביבות הבשר. או שהיה במקום אחד אלא שהוא מרודד וקלוגש או שהיה מתמסמם עד שהיה רופא גוררו כל אילו אינן מצילין מספק וטריפה. וכן אם ניקב הבשר או שנקלף או שנסרק או שניטל שלישייתו התחתון כל אלו ספק מצילין ספק אין מצילין ואסורים מספק * נקדר הבשר בסכין מעל שבר

בעיגול

בעיגול כמין טבעת ורוכ הקפו מכוסה כשרה שהרי כל שמפרט את הבשר מעלה ארוכה. כ"א בזמן שהעצם
 בבשר סביב הקדרה שכל העצם שמדובק לכשר סימן לעלות ארוכה הוא: נשבר העצם מקום שעושה אותו טריפה
 וחזר ונקשר ולא נודע אם יצא רובו אם לאו אמרו משמן של גדולי המורים כל שחזר ונקשר חזקה לא יצא רובו
 לחוץ. נשבר ולא נודע אם מהיים אם לאחר מיתה אם יש כמה לתלות כגון דרסה לכותל או שרצתה ברגל וכיוצא
 בזה תולין ואם לאו אסורה נשתברו ידי הבהמה אפילו נחתכו מהכל כשירה * נשבר העצם ויצא לחוץ אם עור
 וכשר חופין את רובו זהו זה מותר * ואם לאו האבר אסור. שהאבר והכשר המדולדלין בבהמה ובעוף אסורים *
 והבהמה מותרת וכנגדו בעוף אם נשתברה אגפיו ואפילו נשבר העצם העליון הסמוך לגוף. ושמעתי משם אחד
 מהגדולים שאם נשבר העצם המחובר לגוף ונשבר סמוך לגוף ממש חוששין שמא נדחק וניקב את הריאה ואסור
 עד שתדבוק הריאה. ואין דברים אלו מחוורין בעיני שהרי נשתברה מיעוט צלעותיה כשרה ואין חוששין שמא
 ניקב אחד מן השברים אחד מן האברים שנקיבתן במשהו ואינו דומה לקוץ שניקב לחלל שהקוץ נוקב ונכנס בדוחק:
 ביצי. זכר שנתקו גידיהם ועדיין תלוין בכיסן מותרים ובפוקוס שנהגו בהם איסור אסורים משום אל תטוש תורת
 אמוך. וביצה שהגעילה אותה תרנגולת קודם זמנה מכת הכאה כשירה * כד"א בשלא היתה מעורה בגידין
 אבל אם היתה מעורה בגידין הרי זו כבשר הפורש מן החי ואסורה. לקויין ב' מינים יש שזכרו בלקויין ואלו הן כוליא
 שלקתה והריאה שלקתה ולא אלו כלכד אלא כל אבר שנקיבתו או נטילתו או חסרונו פוסל בו הלכות פוסל בו
 שהלקות כמו שניטל וחסר ממנו שהרי כוליא שניטלה או שניקבה או נחתכה כשירה ולקתה פסולה * כיצד לקתה
 אפילו כוליא אחת מן הכליות טריפה. כד"א בזמן שהגיע הלכות במקום חרץ * ומקום חרץ היכן לובן שתחת המתנים
 שנכנס בתוך הכוליא. איזהו לקות שפוסל בו כל שהרופא גוררו ומעמידו על בשר חי. ולקות זה פוסל בין ככוליא בין
 כריאה. מים עכורין או סרוחים ככוליא טריפה אבל מים זכים כשר בין ככוליא בין כריאה. מוגלא כשר כריאה ופוסל
 ככוליא. כד"א בזמן שהגיע אחת מכל אלו במקום חריץ. אבל לא הגיע למקום חריץ כשירה. חולי הוא זה ומסוכנת
 כשירה. ניקבה הכוליא כשירה. ואע"פ שהגיע הנקב למקום חריץ וכן הדין כשנחתכה הכוליא. הכוליא שהקטינה
 טריפה. כמה תקטין ותהא טריפה. בבהמה דקה עד כפול ובגסה עד כביצה בנונית * ויראה לי דוקא שהקטינה
 מחמת חולי. אבל אם הקטינה מתולדתה כשירה ומראיתה מוכחת עליה * ויש מגדולי המורים שהורו שאין טריפות
 שבכוליא ככוליא שבעוף. ואע"פ שיש לדון ולאסור כבר הורה הזקן. נפלה לאור ונחמרו בני מעיה אם ירוקן פסולה
 ואם אדומים כשירה. כד"א בלב וקורקן וכבד. מפני שאלו אדומים בתולדתן. ומחמת מכות אש חזרו להיות ירוקן.
 וההפך בבני מעי שאם האדימו טריפה. לפי שבתולדתן ירוקן הם. זה הכלל ירוקן שהאדימו ואדומין שהוריקו
 טריפה * י"א שאין טריפות זה נהוג אלא בעוף הואיל ועורו רך ואינו עומד מפני חום האש. אבל בהמה שעורה
 קשה ועומד בפני אש ומגין. ואין דברים מחוורים שהרי כלל אמרו כל טריפות שמנו חכמים בבהמה כנגדן בעוף *
 ויתר עליהם העוף נשבר העצם אף על פי שלא ניקב קרום של מוח. שינוי מראה זה מחמת שעתידה מכות אש
 לנקבולפיכך שיעור ירוקן כשיעור נקיבתן מה נקיבתן במשהו אף ירוקן במשהו. ויראה לי שאפילו לא הוריקו
 הלב והקורקן לחללן טריפה שמכת אש שודפת היא ונוקבת והרי היא כארס שבדרוסה * ירוקן שהאדימו ושלקן
 והוריקו כשירה כיון שחזרו למראיהן בידוע שלא האדימו אז מחמת מכות אש אלא עשן בעלמא הוא שנכנס בהן *
 כד"א בירוקן שהאדימו אבל אדומים שהוריקו אף על פי ששלקן והאדימו טריפה. ואין אומרים בטריפות זו דומה
 לזו. אדומין שלא הוריקו ושלקן והוריקו טריפה שהרי נתגלה שנכוו אלא שלא היתה הטובה נכרת אף על פי שלא
 מנו חכמים הריאה בכלל האדומין שהוריקה יראה לי שהוא הדין והוא הטעם אלא מפני שצלעות של עוף נוגנות
 עליה ומן הסתם אינו צריך לכדוק כריאה אע"פ שנפלה לאור בפנינו לפיכך לא מנו אותה בכלל אלו שצריך לבדוק
 אחריהם כל שנפלה לאור אבל ירוקן אסור ראינו שהוריקה הריאה טריפה שהרי נודע שלא הצילוה צלעותיה. ויש מתירין
 ולא נתחווירו דבריהם כלל: וכן יראה שהכבד שהוריקה אפילו שלא כנגד בני מעים אם הוריקה כנגד מקום חיותה
 וכנגד מקום מרה טריפה שהרי כל מקום ירוקתה כאלו נשרף וניטל. ולפיכך מנו אותה עם לב וקורקן שטרופות
 מחמת עצמן * נפלה לאור והוריקה כבד כנגד בני מעיים טריפה בידוע שנחמרו בני מעיים. ויראה לי שאפילו שבני
 מעיים לפנינו ולא ניכר בהם שום ירוקות. דכל שהוריקה הכבד בידוע ששלט האור בבני מעיים אלא שאין ירוקתו
 ניכרת בהן. שאר מיני ירוקות יש ירוק ככרתיו ויש ירוקות כביצה. ויראה לי שהירקות הפוסל בכבד של עוף הוא הירוק
 ככרתיו שהכבד בתולדתו ירוק כביצה אם היה שמן ואין כאן שינוי מראה * וכן יראה לי שאין ירוקות פוסל בכבד של
 עוף בייתי * שיש בכינו מדברי לפי שכל מדבריים כבדם ירוק ככרתיו בתולדתו. וכל שכמיני מדברי ירוק אפשר
 שימצא גם בייתי לעתים ירוק. ובעגן שהתירו יתרת שבריה. כפיני שיש לעזים המדבריות כן * וכמה שעור
 ירוקות זה של כבד שכנגד בני מעיים אפילו כל שהוא * נמצאת הכבד ירוקה כנגד בני מעיים ולא נודע אם נפלה אם

לאו

לאו טריפה כידוע שנפלה ונחמרו בני מעיה * ויש אומרים שלא אמרו אלא כידוע שנפלה לאור אבל כשאנו יודע שנפלה לאור אין אנו חוששין לו שמא כותולדתה הוא או חולי הוא. והראשון עיקר ולזה הסכימו הגאונים ז"ל וכזה ראוי להורות. איזהו כנגד בני מעיים ראשו של כבד תלוי כנגד בני מעיים והוא הראש הדק שבה וראשה האחד למעלה שלא כנגד בני מעיים והוא הראש הגס שבה מקום שהיא תלוי בו. וכן הצד החיצון שלה החלק שהיא כלפי הצלעות הוא שלא כנגד בני מעיים ואפילו נמצאת ירקות באותו צד בראשה הדק כשירה. כבר בארנו דטריפה אינה מתעברת ויולדות וכן אינה חיה י"ב חדש. ולפיכך סימן לטריפה בזכר י"ב חדש ובנקיבה כל שטוענת ויולדת ואפילו תוך י"ב חדש: שלישה מינים פורשין מן הטריפה ומן הנבלה: שנים מהם לאיסור ואחד להיתר. כיצד ביצת טריפה ושל נבלה ואפילו כיוצא בה נמכרת בשוק אסורה. וכן חלב טריפה אסור. דמגופה הוא והרי הוא כגופה. וכבר נתבאר שהעובר שהוציא אחד מאיבריו קודם שנשחטה אמו ואחר כך נשחטה אמו אותו האבר אסור כטריפה. ולפיכך אם אותו עובר נקיבה היא חלבה אסור כחלב טריפה הרי אלו לאיסור: ואחד להיתר כיצד עגל שנולד מן הטריפה מותר ואף על פי שאמרו עובר ירך אמו הוא הרי אמרו טריפה אינה חיה וכין שאין אסורה של אסאלא מחמת שאינה חיה ועובר זה חי הוא ואין חיותו תלוי בחיי האם חי הוא ומותר. וכן אפרוח שנולד מכיצת טריפה מותר שאין אפרוח נוצר עד שתסרח הביצה ותבאש ואותה שעה מותרת היא כנכילה שאין ראוי לעכו"ם ונמצא אפרוח זה נוצר מן ההיתר: אסור למכור גבלות לעכו"ם בד"א כשמטעה לעכו"ם ואומר שחוטטה היא וכשירה היא. וכן אסור ליתנם לו כמתנה בעגין זה גזירה שמא ימכרנה או יתננו לו בפני ישראל ויחזר ישראל ויקנה אותה ממנו:

סעור הרביעי כמסוקר זמן והם שלשה מינים אחד בעוף ושנים בבהמה ואלו הן אפרוח בעוף ומי שלא טעה שמה ימים בבהמה ולוחו ואלו כנו:

אפרוח כל שלא יצא לאויר העולם אסור משום השדך השורץ על הארץ איסור זה אינו דבר תורה אלא מדבריהם יצא לאויר העולם ולא נפחתו עיניו יש מי שאוסר זה הגאונים זכרונם לברכה מתירים: ולד בהמה שלא שחה שמנה ימים הרי זה ספק נפל ואסור. בד"א בשלא נודע אם כלולו חדשיו אם לא אבל כידוע שכלולו חדשיו מותר מיד: שמנה ימים אלו שאמר לא שישחה שמנה ימים גמורים אלא כל שנכנס בכלל שמיני אפילו רגע מותר מיד: אותו ואת בנו אסור לשחוט ביום אחד * שנאמר ושור או שה אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד לא אסרה תורה אלא בהמה אבל חיה אין בה משום אותו ואת בנו דשור ושה כתיב ולא חיה ועוף. יוס זה האמור באותו ואת בנו היום הולך אחר הלילה ולפיכך השוחט בלילה אסור לשחוט ביום * שחט ביום מותר לשחוט בלילה. איסור זה נוהג בנקיבת לומר שאסור לשחוט את האם ובנה. שנאמר אותו ואת בנו מי שניכר שהוא בנו זו האם שהבן כרוך אחריה. נודע אביו של בן זה מי הוא. יש מהגאונים שהתיר שאין חוששין לזרע אב. ויש מי שאומר שחוששין לזרע אב מספק. ולפיכך אמר דאותו ואת בנו נוהג מספק אפילו בזכרים וראוי לחוש בדבריהם כשל תורה. בד"א בשנודע שזה אביו אבל מספק אין אנו חוששין לכל הבהמות לומר שמא זה אביו. וכן הדין באם אם אינה כרוך אחריה ולפיכך הלוקח בהמה בכל מקום ובכל זמן אינו חושש שמא נשחטה האם או הבן אלא הולך ושוחט ואינו נמנע * אחר שהדברים כן מי ששחט את האם או שמכר את האם לשוחטה הייב לומר ללוקח שני זה הזהר שלא תשחט היום שכבר שחטתי את אמה או מכרתי אותה למי שדעתו לשחטה היום כחתן או כלה שלקחו ביום חתנתם או כיוצא בזה. ושמא כבר שחטו: אותו ואת בנו נוהג בכלאים הבא מן העז ומן הרחל שמצד אב ומצד אם שה הוא * וכן צבי הבא על התיישה וילדה בן ושחט אותה ואת הבן הזה חייב משום אותו ואת בנו * ואותו אמר רחמנא ובנו ואפילו כד הוא. והייש הבא על הצביה וילדה בן ושחט אותה ואת הבן יראה לי שמוותר לשחטן לכתחילה דשה ובנו אמר רחמנא ולא צבי ובנו. תייש הבא על הצביה וילדה בת ובת ילדה בן לדברי האומ' דחוששין לזרע האב אסור לשחוט את אלו. ולדברי האומר ואין חוששין לזרע האב מותר וכבר כתבנו דחוששין מספק של תורה. אע"פ שאמר הכתוב אותו ואת בנו אין ההקפדה בשוחט אותו חתילה ואחר כך את הבן אלא אפילו שחט את הבן אסור לשחוט את האב שנאמר לא תשחטו. ויש במשמע שיש שנים בכלל אזהרה זו. כיצד אחד שוחט פרה ואחד שוחט אה"כ את אמה ואחד שוחט בתה של פרה ראשונה לאחר שחיטת פרה שניה. שניים האחרונים חייבים נמצא שוחט את הזקנה חייב משום בנו ואותו. ושוחט הפרה שלישי חייב משום אותו ואת בנו ומכאן אתה למד דמה שאסרה תורה לשחוט אותו ואת בנו לאו דוקא כשאחד שוחט את שניהם אלא אפילו זה שוחט את האם אסור בין לו ובין לאחר לשחוט את הבן * כשאסרה תורה לא אסרה אלא בשחיטה אבל להרוג שלא דרך שחיטת מותר לפיכך הנוחר והמעקר אינם בכלל איסור זה כלל. נחר את האם מותר לשחוט את הבן שחט את הבן מותר לנחור את האם. חש"ו שישחטו בינם לבין עצמם מותר לשחוט את האם אחריה לפי שרוב מעשיהן מקולקלים ואין שחיטתן כשירה אבל אם שחטו ואחרים רואין

הואין אותם ששחטו כראוי אסור לשחוט אהריהם : מחוסר זמן זה אינו כשנים הראשונים שהשוחט את הבהמה שלא שהתה שמנה ימים אסורה משום נפל וכן אפרוח קודם זמנו משום השרץ השורץ על הארץ . ואותו ואת בנו שעבר ושחטן ביום אחד מותרין באכילה . לפי שאין מחוסר זמן אסור להדיוט :

השער החמישי בני שני עשר כלל שחיטה . ארכע מינים יש מותרין כלל שחיטה . שלשה מהם מותרין כלל ושחיטה אפילו מדכריהם . והרביעי מותר דבר תורה כלל שחיטה שחטה מטוס מראית עין . ולבו הן דגים ומנבים ובין פקוע . והשליל :

דגים וחגבים מותרין בלא שחיטה כלל אפילו נחירה אינה צריכים . דגים שנאמר הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגי הים יאסף להם . באסיפה בעלמא . והואיל ונכתבה אסיפה שלהם אצל שחיטה דאחרים יש במשמע שאינם טעונין שחיטה ובאסיפה בעלמא מותרין . חגבים שלא מצינו להם שחיטה בכתוב ולא נכתבו אצל הנשחטים וכל שלא הצדיקה תורה שחיטה הרי זו בכלל היתר . השליל הוא העובר הנמצא בבהמה בשעת שחיטה בין שהוא חי בין שהוא מת ובין שהוא בן שמנה ובין שהוא בן תשעה נותר בשחיטת האם שנאמר וכל בהמה מפרסת פרסה וכו' מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו . מפי השמועה למדנו בהמה דבהמה תאכלו . ויש מי שאוסר בבן תשעה חי והדעת מכרעת כדברי המתירין . בד"א בשלא הפריס על גבי קרקע אבל הפריס על גבי קרקע טעון שחיטה משום מראית עין כמו שיתבאר . בד"א בשוחט את האם שחיטה ראיה ונמצאת כשירה אבל השוחט ונתנבלה בידו אפילו שחט כראוי ונמצאת האם טריפה אין הולד נותר בשחיטת האם שכל שחיטה שלא הועילה להתיר את האם לא תועיל להתיר את העובר כלל . לפיכך השוחט את הטרופה ומצא בה בן תשעה חי או בן שמנה בין חי בין מת אסור . מצא בה בן שעה חי שוחטו ומותר שבן תשעה חי מתיר את עצמו בשחיטת עצמו . ארבע סימנין יש לו לבן תשעה חי . סימני האם וסימניו כל שלא נותר בשחיטת האם מתיר את עצמו בשחיטת עצמו : השוחט את הבהמה ומצא בה בהמה שפרסותיה קלות כחמור מותר ואין צ"ל במעי אמו אלא אפילו יצא לאויר העולם מותר . דאפילו גמל במעי פרה התירה התורה . השוחט את הפרה ומצא בה דמות

יונה אסור שלא התירה תורה אלא פרסות או פרסה שנאמר וכל בהמה מפרסת פרסה ושוסעת שסע מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו לא התירה תורה אלא בשיש פרסות או פרסה אבל דמות יונה לא התירה תורה . מצא בה דמות בהמה ורגליה כרגלי יונה מתיר שהרי הוא בדמות מי שיש במינו פרסות ואפילו מצא בה דמות שישלה פרסה מותר . ויראה לי שכל שמצא בה דמות מין בהמה שהיא בת פרסה או בת פרסות מותר אבל מצא בה בהמה שאינה דמות בהמה אף על פי שהוא מין שיש לו פרסה כאדם אסור מספק . השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה חי זהו נקרא בן פקוע . מה דינו של בן פקוע זח אלא הפריס על גבי קרקע מותר בשחיטת האם . הפריס על גבי קרקע טעון שחיטה משום מראית עין . וכיון שאינו טעון שחיטה אלא משום מראית עין וכבשר בעלמא הוא אין משגיחין בטריפותו אלא בין שלם ובין טריפה כשר וכן הורו מגדולי המורים . ומתוך דבריהם נראה שאפ"י נמצאת סמין פגומה אין בכך כלום . וחלבו אסור שאף הוא יש בו משום מראית עין . היה בן פקוע זה קלוט מותר דכל שתי תמחות זוכרים בני אדם . בן פקוע שבא על הבהמה מעליא והוליד ממנו בן למאן דאמר חוששין לזרע אב וולד זה אין לו תקנה . שפימני האב כשחוטין הן וא"כ גם סימני וולד זה מחצהן שחוטין ולפיכך אין לו

תקנה . וכבר כתבנו למעלה דראוי לחוש ולהחמיר בדברי האומר דחוששין לזרע האב כשלא קנית קניי בעור אסור ואין שני

בית שלישי ושער הראשון

הבית השלישי הכשר האוכלין ואסורין וחלקתי אותו לשבעה שערים

השער הראשון כהמה חיה ועוף ודגים וקרכו דגים ונצים ומגבים. ואכלול עם זה אס נסמוך על סימני מקנתן להסיר את כולן גפן או לירן :

סימני בהמה כיצד : סימני בהמה נאמרה בתורה להכדיל בין הבהמה הטהורה שבשרה מותר ובין הטמאה שבשרה אסור. שנאמר וכל הבהמה מפרסת פרסה ושיסעת שסע פרסות מעלות גרה בבהמה אותה האכלו. וחיה בכלל בהמה לכלל סימני אלו שנאמר זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים איל וצבי ויחמור פתח הכתוב בבהמה ומנה עמה החיה. כל בהמה או חיה שפרסותיה סדוקות ומעלה גרה בידוע שהיא טהורה. כל בהמה או חיה שאין לה שיניים למעלה ולא ניבין והם תלתלי בשר כעין שיניים בולטין בחנכים כמו שיש לגמל בידוע שפרסותיה סדוקות וכשירה חוץ מכן גמל שאין לו אפילו ניבין עד שיגדל. לפיכך היה מהלך במדבר ומצא בהמה כל הבהמה שפרסותיה סדוקות כפיה אם אין לה שיניים למעלה ולא ניבין בידוע שהיא כשירה והוא שיכיר גמל וכן חתוך. ואינו יכול לבדוק בפיה בודק בפרסותיה אם סדוקות הן בידוע שהיא טהורה והוא שיכיר חזיר. היו לה קרניים הרי יצאה מספק חזיר והרי היא מותרת. אין לה בחיה או בהמה טמאה שבשר שבכנפי העוקץ הולך שתי וערב חוץ מערוד ולפיכך מצא בהמ' או חיה שפרסותיה חתוכות ופיה חתוך ואינו יכול לבדוק לא כזה ולא כזה בודק בכש' שבכנפי העוקץ אם הולך שתי וערב בידוע שהיא מותרת והוא שיכיר ערוד. יתירה חיה על הבהמה שהלכה מותר שלא אסרה תורה אלא חלב שור וכשב ועז. וסימני חיה שהלכה מותר לא נתפרשה בתורה אבל אמרו חכמים בודק בקרניה ואם קרניה כרוכות שעשויות גלדים כגלדי בצלים והגלדים מהודקים הרבה שלא כגלדי קרן השור שהגלדים רפים עד שמתקפלים זה מעל זה והקרניים עגולות שלא כקרני העז שהן רחכות ולא עגולות בידוע שהוא חיה וחלב' מותר. היו קרניה עגולות ועשויות גלדים אלא שאין הגלדים מהודקים הרבה אין חלבה מותר שיש להסתפק בשור שקרניו עשויין כן. היו עשויים גלדים מהודקים אלא שאין עגולים אין חלבה מותר שיש להסתפק בעז. ויש מי שאוסר עד שיהיו הגלדים מובלעים זה בתוך זה להוציא מספק עז כרבוז. ולא יראה כן שעז כרבוז נפסקה הלכה להתיר : היו קרניה מפוצלות ומשתרגות כענפים היוצאים מן הבד וכן אם היו ראשי קרניה כפופין כאגמון בידוע שהוא מין חיה וחלבה מותר : עז הבר מין חיה הן ומין אקו או זמר הן וחלבן מותר. שור הבר מין בהמה הוא וחלבו אסור. חלב היוצא מבהמה טמאה או מחיה טמאה אסור כבשרה שכל היוצא מן הטמאה טמא. אבל חלב בהמה טהורה או חיה טהורה מותר ואע"פ שפורש מן החי. שהכתוב התירו בפירוש שנאמר ולכו שכרו בלא כסף ובלא מחיר יין וחלב :

סימני העוף לא נתפרשו בכתוב אבל אמרו חכמים שכל עוף הדורס את החי ואוכלו חי. בידוע שהוא טמא. וכל עוף שיש לו אצבע יתירה וקורקבנו נקלף ביד ואפילו לאחר שמושיבין אותו בשמש מותר בידוע שהוא אינו דורס נקלף בסכין ולא ביד אין זה בכלל נקלף מן הספק : שאר עופות הבאים במקצת סימני אילו יש מהם מותרין ויש מהם אסורים. ולפיכך אין נאכלין אלא במסורת, היו נאכלין במקצת מקומות ובמקצת מקומות אין נאכלין יראה לי שסומכין על אותן מקומות שפשוט בהן היתרון שאלמלא קבלו כן מאבות הראשונים הבקיאם לא היו נוהגין בהן היתר. ואע"פ שמקצת המקומות לא כן קבלו אין אומרים למי שלא ראה את החדש יבא ויעיד אלא למי שראה את החדש. ואפשר דלאותן שנהגו בהם איסור שאסורים שאני אומר מותרין הן אלא שנהגו בהן אסור. מפני עופות טמאים הדומין לאילו הנמצאים באותן המקומות : הורו מקצת הגאונים ז"ל שכל עוף שחרטומו רחב שיש לו כף הרגל כרגלי האווז בידוע שאינו דורס : שכך קבלו מזקנים הקדמונים. סנונית הורה בכתיים אם כרסה לבנה מותרת ואם לאו אסורה. ובמקומות האילו לא ראינו מי שנהג בהן היתר אף בכרסה לבנה. ביצת עוף טמא אסורה.

שנאמר ואת בת היענה ואין ליענה בת אלא בת א כיצתה

סימני דגים מפורשים בתורה שנאמר כל אשר לו סנפיר וקשקשת בימים ובנחלים אותה תאכלו. ואילו הן קשקשים הדבוקים בו. וסנפירין שהוא פורת בהן. כמה יהיה לו ויהיה מותר. סנפיר אחת וקשקשת אחת. והוא שיהיה אותה קשקשת היחיד תחת לחיו או תחת זנבה או תחת סנפיר שלו. היה במקום אחר אני חושש שמא מאחר שניצור עמו או שנדבק לו נדבקה בו. ויש מן הגדולים שהורו לאיסור עד שיהיו ג' קשקשים א' תחת לחיו וא' תחת זנבו וא' תחת סנפיר שלו וראוי לחוש לדבריהם. יש מיני דגים שאין להם קשקשים עד שיגדלו. ויש דגים שיש להם קשקשים וכשהן עולין מן הים משירין אותן וב' מינים אילו מותרים דכל מין שיש לו סנפיר וקשקשת התיר הכתוב

הכתוב כל מין דג שיש לו קשקשת יש לו סנפיר אבל יש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת . לפיכך מצא חתיכת דג שיש בה קשקשת אין צריך לחזור על הסנפיר בידוע שיש לו . ולא כתבו הכתוב אלא להגדיל תורה ויאדיר . לא מצא בה קשקשת אע"פ שמצא בה סנפיר הרי אסורה מספק . יש מיני דגים שקשקשת שלהן דקה שבדק ואינה ניכרת בהן לפיכך כל שנכפהק אס' יש לו קשקשת אס' לאו אס' חפנו אותו בבגד או ששמו אותו בכלי חרס ונמצאו בו קשקשים בידוע שהיו לו ומותר : דגים טמאים ראשן חד ואין להם חוט השדרה . וטהורין דרכן אין ראשן חד . ולפיכך יש מגדולי המורים שהורו שכל דגים שניכר בראשו ושדרו שהוא דג טהור ר"ל שאין ראשו חד ויש לו שדרה . אע"פ שלא מצינו לו קשקשים מותר בידוע שיש לו אלא שהשירה או שלא גדלה עדיין . וראוי לחוש ולהחמיר שלא מצינו לאחד מן הגאונים ז"ל . ולא לאחד ממחברי ספרים שכתבו בן : מצא חתיכות דגים ויש באחד מהן קשקשים אס' היו החתיכות מתאימו' כולן מותרות תזקה מדג אחד היו ואין חוששי' לומר שמא זו טהורה וזו טמאה וכך אירע דרך מקרה שהחתיכות מתאימות . לא היו מתאימות . את הנמצא בו קשקשים מותרת והשאר אסורות . ואפילו היו כולן מלוחות בגרב אחד : כד"א להתיר גופן אבל להתיר צירן כל גרב סתום שנמצא בה דג א' ואפי' קטן ככלבית או שנמצא בתוכו חתיכה אחת שיש בה קשקשים כל הציר שבגרב מותר לפי שציר דגים טמאים זיעה בעלמא הוא ואינו אסור דבר תורה ובשל דבריהם הקילו וסמכו על מה שאין הדבר מצוי למלוח דג טמא ודג טהור כאחד שצריך מליחה יותר מזה . ואם גרב פתוח הוא צריך שיהיו בו כ דגים שאילו לא נמצאו בו אלא אחד אסור חוששין שמא נפל שם דרך מקרה . ובד"א כשאין שם חתיכות אחרות שאין בהם קשקשים היו בה חתיכות או דגים שיש בהם קשקשים וחתיכות שאין קשקשים ניכרן בהן הכל אסור ואפילו הציר גזירה צירן משום גופן . היו חכיות הרבה מלאות ציר אס' פתוחות הן ויש באחד מהם שני דגים טהורים כולן מותרות על ידה שכל שהן פתוחות הרי הן כאילו נתערבו וכאחד הן . אבל אם היו סתומות . כל שנמצא בו אפילו דג אחד קטן מותרות כמו שבארנו והשאר אסורות עד שיהא באחד מן הפתוחות שנים :

שרצים הגדלים במים שאין להם סנפיר וקשקשת אס' מים מכונסים הן כבורות שיהין ומערות וכ"ש הגדלים בכלים שוחה ושותה ואינו נמנע שלא הצריך הכתוב סנפיר וקשקשת אלא כמה שגדל בימים וכנחלים וכיוצא בהם וחריצין ונעיצין הנובעין . ויש אוסרין אפילו בחריצין ונעיצין שאינם מים נובעין . שלא התיר הכתוב אלא כלים וכיוצא בהן שהמים נעצרין בהן ככלים והן בורות שיהין ומערות שהמים נקוין ונעצרין בחוכן אבל חריצין ונעיצין המושכין אינן ככלים ולפיכך הרי הן כימים ונחלים לאסור כל שגדל בתוכן עד שיהא לו סנפיר וקשקשת . כלים ובורות שיהין ומערות שאמרנו . בזמן שלא פרשו אלא שוחה ושותה . אבל בזמן שפרשו אסורים משום השרץ השורץ על הארץ . ולא עוד אלא אפילו פרשו לאחורי הכלי או על שפת הבור מבחוץ אסורים . פרשו לדפני הכלים מבפנים או לדפני הבור הרי אילו מותרים . שעדיין במקום גדול הן ואין חוששין שמא פרשו לחוץ וחזרו אלא הרי אנו מחזיקים אותם במקום מציאותם . ולפיכך שכר שדרך התולעים לגדל בתוכו אסורים לשהותו כלילה בקשין שמא יפרוש אחד מהם לקשין ויחזור ויפול לכלי . והרי הוא עובר עליו אס' יבלענו משום שרץ השורץ על הארץ וכן אמר את נבלתם תשקצו לרבות יחבושין עוסינגן . דגים מלוחים טהורים שנמצאו ביד עכו"ם מותרים ואין חוששין שמא נמלחו עם טמאים . לפי שאין ציר של דגים טמאים אסור אלא מדבריהם כמו שבארנו וכיון שאין מליחת הטמאים והטהורים שונה הקילו בספקן לומר שלא נמלחו עם הטמאים . לפיכך אמר טרית שאינה טריפה הנמצאות ביד עכו"ם והם הדגים הקטנים המלוחים שראשן ושדרן ניכר שהם טהורין מותרין :

קרבי דגים אינן נקחין אלא מישראל שאינו חשוד * בד"א בשלא אמר אלו דגים ואילו קרביהן . אבל אמר אילו דגים ואילו קרביהן לוקחין אפילו מעכו"ם ומישראל חשוד * וירא הוא שמא יתבדה ויאחו * ואיפשר שאפילו באומר של דג פלוני טהור הן שגם זה ירא שמא יתבדה כל שאמר של דג פלוני יש מכירין אותו דג וקרביו . ויש מי שאוסר : אמר קרביו אלו של דג טהור הן ואני מלחתים יש מי שהורה שכל כיוצא בזה אפילו בעכו"ם וישראל חשוד נאמן ויש מי שהורה שאין סומכין על החשוד באומר אני מלחתים אבל במי שאינו חשוד אע"פ שאינו מומחה סומכין עליו כשאמר כן : קרבי דגים טהורים ראשן אחד כד ועגול וראשן אחד חד כעין ביצת הרנגולת . ואין לך מן הטהורים ששני ראשיהן הדין או כדן ויש בטמאים שראשן אחד כד וראשן אחד חד כטהורין ולפיכך אין סומכין בסימנים אילו להתיר קרבי דגים * היו ב' ראשיהן הדין או כדן אע"פ שאמר של פלוני טהור הוא או שאמר אילו דגים ואילו קרביהן אינו נאמן בידוע של דג טמא הן . היה ראשן אחד חד וראשן אחד כד אס' אמר של דג פלוני טהור הוא נאמן . לפי שכל הטהורים יש להן ואין לרוב הטמאים כן . עוברי דגים והן הבצים המקובצים הנמצאים בדגים מותר ליקח מכל אדם דכל דג טמא משריץ ואינו מטיל בצים ודג טהור כלבד הוא שמטיל ביצים :

בית שלישי ושער שני

סימני ביצים כל הביצים הטהורים ראשן אחד כד וראשן אחד חד. וכן החלבון שלהם מבחין והחלמון מבפנים. כל שאינו כן בידוע שאינה מותרת. אם כן למה אין סומכין על סימנים אילו לפי שיש מקצת המינים הטמאים שסימני ביציהם כסימני ביצי הטהורים: אמר של עוף פלוני וטהור הוא סומכין על סימניו אלו. אבל מן הסתם אינם סומכין ליקח אותם מכל אדם אלא מן המומחה. ועכשיו נהגו ליקח ביצים בכל מקום מכל אדם ואפילו כסתם לפי שאין המינים הטמאים מצויין אצלנו ואין הגילות לשום אדם למכרן: ביצים של טריפה ושל גבילה אסורים כמו שנתבאר בסוף שאר הטריפות ולפיכך אין מוכרין אותם לעכו"ם גזירה שמא יחזור וימכרם לישראל וכמו שבארנו שם: הרוצה למכרן כיצד יעשה טורף אותה בקערה ומוכרין לעכו"ם לפיכך אמרו שאין לוקחים ביצים טרופות מן העכו"ם בד"א כשמצאן טרופות ביד עכו"ם שחזותן מוכחת עליהן שמחמת שהיו אסורות טרפן ישראל ומכרן לו: מצא פת ביד עכו"ם שטחו פניו בביצים מותר ליקח ממנו במקום שנהגו לאכול פת של עכו"ם שאין כאן הוכחה על איסור. רובן של ביצים מן השלימים הן וישום חשש דם של ביצים רובן אין בהם דם:

סימני חגבים. כל מה שיש לו ד' רגלים וד' כנפים וקרסוליו וכנפיו חופין את רובו ושמו חגב מותר ובין שראשו ארוך או גויץ. ולפיכך אין נאכלין בסימנים שבגופן. עד שיודע שנקראין חגב. אבל ע"י מסורות שנקראין כן נאכלין. מי שאין לו עכשיו סימנים אילו ועתיד לגדלן לאחר זמן מותר שנאמר אשר לו כרעים נכתב באלף. ונקרא בו"ו ללמדך אע"פ שאין לו עכשיו ועתיד להיות לו לאחר זמן מותר: בנפים חופין את רובו שאמרו דווקא בשחופין רוב ארכן והגב הקיפן:

השער השני במתנות כהונה הכתובים לכהן לאחר שחיטה ופס הזרוע וכלמיים והקיבה:

דבר תורה השוחט בהמה חייב ליתן לכהן מתנות כהונה ממנו כמו שחייב אדם ליתן מפירותיו התרומה והמעשר שנאמר וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם זוכתי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרוע והלחיים והקיבה. לא חייבה תורה במתנות אילו אלא בקר וצאן אבל לא חיה ועוף. הכלאים חייבים במתנות כיצד עז שבא על הרחל וילדה בן אותו בן חייב במתנות שכולו שה הוא. ולא עוד אלא אפילו תיש הבא על הצבייה וילדה בן וזה שקראו חכמים כוי חייב במתנות כהונה שהתורה רבתה אותה במתנות שנאמר אם שור אם שה לרבות את הכוי. ולפיכך חייב בכל המתנות בששה. אפילו לא שחט אלא שור א או שה אחד חייב במתנות שנאמר אם שור אם שה: מתנות אלו אע"פ שחייב הכתוב להרים אותה כמו שחייב בהרומות גורן ובתרומת יקב. הפרש יש ביניהם שהדגן והתירוש עד שלא הופרשו מתנותיהם טבל הן ואסור לאכול מהם קבע. אבל מתנות אילו אינן טובלות ומותר לאכול מן הבהמה אע"פ שלא הורמו מתנותיה: לא כל השוחט חייב להפריש מתנות אילו אלא ישראל כלבד שנאמר וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם יצא השוחט לכהן ולנכרי שאינו בכלל עם ישראל: לוי אין נותנין לו מתנות אילו. וכן אין לוקחין ממנו מתנות מספק שמא עם בפני עצמן הם ואינם בכלל עם ישראל: קדם הכהן ונטל המתנות ממנו מה שנטל בטל ואין מוציאין מידו. כהן שנעשה טבח ושוחט ומובר לאחרים כל שקבע מקום למכור כדרך הטבחים חייב במתנות ואינו פטור אלא בשוחט לשלחנו לא קבע מקום אלא לעתים שוחט ומוכר שתיים שבתות או ג' פטור מכאן ואילך חייב. כהן ששחט לשלחנו ונשתתף ישראל עמו אם בכל הבהמה נשתתף עמו פטור בכל המתנות. נשתתף הבהן בראשו לבדו פטור הישראל מן הלחיים וחייב בכל שאר המתנות. נשתתף עמו בזרוע פטור מן הזרוע וחייב בשאר. זה הכלל הרי זה פטור בכל מה שנשתתף עמו הכהן שמתנות אמר הכתוב ולא הצי מתנות: זה שאמר הכתוב ונתן לכהן אפילו כהנת במשמע ולפיכך ישראל שנשא כהנת אוכל בשביל אשתו. וכל שכן שהוא פטור מן המתנות. עיר שיש בה כהן חבר וכהן עם הארץ. אין נותנין המתנות האילו אלא לכהן חבר. שנאמר וזה יהיה משפט הכהנים לימד שהמתנות דין ולומר שמן הדין נותנין לזה שראוי יותר. אין כהן חבר שם נותן לאיזה כהן שיש שם ואפילו עם הארץ. כל כהן שאינו צריך למתנות ראוי לו למשוך ידו שלא ליקח מהם. אלא לעתים רחוקות פעם בשנה. להחזיק עצמו ככהן. וזה מדרך הצניעות וכן הגון לו: מתנות אילו אינן נוהגת אלא בארץ ישראל. לפי שהוקשו הפתנות וראשית הגז לתרומה וכשם שהתרומה אינה צריכה בחוצה לארץ. כך ראשית הגז והמתנות אינן נוהגת בח"ל. וכבר אמרו חכמים שנהגו בראשית הגז כר אלעאי שפוטר בחוצה לארץ. וממנו אתה דן למתנות שאינן נוהגת אלא בארץ. או במקומות שבחוצה לארץ שהנהיגו בהם להפריש שם את התרומה. ויש מחמירים ומחייבים מתנות אף בח"ל. ונראין דברי המתירין וכן נהגו בכל גלילות אלו: איזהו שיעור של מתנות אלו הזרוע מפרק ארכובה הנמכרת עם הראש ועד כף היד שקורין אשפלד"ה: זה לחיים מפרק לחי ועד פיקה של גררת והוא מקום חיטי: איזה זרוע הוא נותן זרוע ימין ולא זרוע שמאל: הקיבה ידוע היא והוא מקום שמתכנס חלב שהיונק יונק: מקום שנהגו למלוג לא ימלוג את הזרוע לפי שיעור הזרוע * ואם ימלגנו ישראל

קדם

קודם שיתננו לכהן כדי להשיר השער וליקה לעצמו נמצא מפסיד את העור ואסור להפסיד חלקו של כהן אלא ליתן לו בעין יפה :

השער השלישי מבית שלישי במליצה ונקור הכזר מחוטי דם וניד ומלכ • ואכלול עם זה אם אומר באלו רוב מציין כנקור מומחין הם כדרך שאמרו כשמיטה אם לאו • ואכזר דין הכלים שמלחו בהם את הכזר • ואכלול כשער הזה דין כזרף דאסמיק והכזר • ודין התולעים הנמצאים בהמה • וכדגים • ודין הפירות שדרכו להתלע • בעודן מחוכרין לקרקע :

מליחה כיצד • דבר תורה דם אסור באכילה • שנאמר כל חלב ובל דם לא תאכלו • איזה דם אסור • דם בהמה וחיה ועוף • שנאמר כל דם לא תאכלו לעוף ולבהמה • וחיה בכלל בהמה היא • ודמו של כזי אסור • אף לדברי האומר כזי בריה בשני עצמה היא * שהתורה רבתה אותו מדין עוף ובהמה • אבל דם דגים וחגבים • ודם ביצים אינם בכלל דם האסור מן התורה • אלא שהחכמים אסרום כתנאים ידועים כמו שיתבאר : דם שהנשמה יוצאה בו אסור • והאוכל ממנו כזית חייב ברות : דם האיברים אם פירש ויצא לחוץ או שנצרר בחתיכה או שפירש ממקום זה ונתעורר לצאת ונבלע במקום אחר אפילו בתוך הבשר אסור דבר תורה • והאוכלו עובר בלא תעשה שנאמר כל דם לא תאכלו * בד"א בשפירש ממקומו כמו שאמרנו • אבל אם לא פירש אלא שהוא עומד במקומו מותר • ואפילו לכתחילה • לפיכך רצה לאכול בשר חי בלא צלי ובלא מליחה ונקר אותה חתיכה מחוטי דם הלך ואוכל ואינו נמנע • היו חוטי דם בבשר צריך ליטלם שהרי הדם העומד בתוך החוטים הרי הוא בפירש ועומד בכלי ולפיכך אסור * וכן אם נתעורר הדם לצאת ויצא ממקומו ונבלע במקום אחר אסור לאוכלו עד שיפליט את דמו כמו שבארנו • ולפיכך השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה אסור לאכול ממנה בשר חי א"כ מולחו יפה יפה • לפי שנתעורר הדם לצאת ונמצא זה שובר מפרקתה מחליש בהה ואינה יכולה לזנק ונמצא הדם פורש ממקומו ונבלע באיברים • מלחו מותר ואפילו לקדירה שהמלח מפליט הדם שנבלע בפנים • לפי שהדם הנבלע באיברים קלוש וצלול ויצא הוא במליחה : גזרר הדם בבשר מחמת מכה וכיוצא בזה אסור לאוכלו עד שיחתוך אותו מקום ומולחו יפה • שכל שנקרש ונצרר אין כח במלח להוציאו עד שיחתכנו ויעשה לו פתח לצאת דרך שם : צלאו על האש מותר • שהאש שואב את הדם ואעפ"י שלא התכו • וכן הוורידים מלאים דם חתכן ומלחן מותרין ואפילו לקדירה • לא חתכן מותרין לצלי בל שהניחן על האש • שהאש שואב את הדם :

קרום שעל ביצי הזכר בשגדל ומזריע מתמלא חוטי דם ואסור לבשלן בקדירה עד שיחתוך אותם וימלח אותם * הניחם על האש מותרים שהאש שואב את הדם כמו שאמרנו • בד"א בשגדל הזכר ועמד על שלשים יום • אבל קודם שלשים יום אין מחזיקים בהם דם • גדל ועמד על שלשים יום או יתר מבאן אם הזריעו חוששין להם משום דם • ואם לא הזריעו אפילו לאחר שלשים יום אין מחזיקין בהם דם • מאין יודע דבר זה אם הזריעו או לאו • אם יראו בהם חוטי אדומים בידוע שהזריעו ואם לאו בידוע שלא הזריעו • מכלל דברים אלו יראה לי שכל חוק שלשים יום אפילו נראים בהן חוטי אדומים אין חוששין להם משום דם אדמימות זו שבהם אינה אלא שומן בעלמא : הצלי אינו צריך מליחה שהאש שואב הדם • לא הצריכו מליחה כדם האברים אלא לקדירה שהדם נפלט ויוצא בתוך התבשיל ומתבשל עם הבשר • וכן הדין לכבוש שהכבוש הרי הוא כמבושל : רצה למלוח ולאכול בצלי ובלא הדחה עושה ואינו חושש לדם שעל המלח שהאש שואב את הדם ומונע את המלח מלבלוע את הדם • בד"א במלחו ומעלהו לצלי אבל אם שהה במלחו כולע את הדם ונאסר • ולפיכך מדיחו יפה וצולה ואוכל • בד"א כשחתך את הורידין בשעת שחיטתו או סמוך לה שהדם חם ונפלט דרך הורידין • לא חתך את הורידין אסור לאכול אפילו בצלי עד שיחתוך אבר אבר ויצלה • רצה לאכול ממנו בשר חי אסור עד שיחתוך וימלח • ויראה לי שאם ניקר הכשר מחוטי דם * אוכל אפילו בלא מליחה חי או צלי ואפילו עוף כולו כאחד • שדם האברים יוצא הוא דרך הסימנים אפילו שלא חתך הורידין • ולא הצריכו חתיכות הורידין או חתיכת אבר אלא מפני דם החוטי שבו שדרה • ויש מגדולי המורים שהחמירו שלא לאכול כולו כאחד אפילו בצלי אלא אחר חתיכת הורידין ורובב הסימנים : חוטי דם יש בעוף ובבהמה שאין מנקין את דמן לא דרך ורידין ולא דרך סימנים • והן חוטון שביד הבהמה והכתף • וחוטין שבלחי וכן שכל חי

בית שלישי ושער שלישי

שכלחי העוף ושכנוף ולפיכך צריך לחתכן . ואם לקדירה צריכין התיכה ומליחה . ואם לצלי צריכין התיכה ואין צריכין מליחה . ומה הפרש בין אילו לנרידין . או לחתיכה שנצרך הדם שאינן צריכין התיכה כמו שבארנו . יראה לי שלא התירו בורידין אלא כשהוציאן מתוך הבשר ושם פניהם על פני האש שכל שאין מבדיל בניהם ובין האש . האש שואב את דמם . וכן הטענה בבשר שנצרך בו הדם . אבל חוטין שמוכלעין בתוך הבשר . הבשר מבדיל בינו ובין האש ולפיכך אין האש שואב היטב את הדם ולפיכך אסור עד שיחתוך ויצלה או יחתוך ומלח . חוטין שתחת הלשון בכלל חוטי הדם של לחי . וצריכין לחתכן על הדרך שאמרנו :

כיצד מולחין את הבשר לקדירה . נותנין את המלח לשני צדדין מולח והופך ומולחו יפה . ואינו צריך ליתן עליו מלח עד שיכסהו כולו ולעשותו כבנין אלא מולחו יפה . עד שלא יהא ראוי לאכילה עם אותו המלח כדי שיפליט את דמו . ויראה לי שאין צריך למלוח מב' צדדים אלא מצוה מן המוכחר ובאפשר . אבל אם לא מלח אלא מצד אחד או שלא היה כח לעשות כן כמולח תרנגולין או אווזין שאי אפשר שידבק המלח בכל חללן א"כ בתר אותם . או שמלא חללן במלח כמולח מותר . והדין נותן שלא חתיכות בשר דקה חמורה מחתיכת בשר עבה כטפת . שזו צריכה מליחה מב' צדדין אע"פ שאין בכל עביה כחצי אצבע וזו די לה במליחת שני צדדין לבד אע"פ שיש בעביה טפת ודם שבאמצע חתיכה מי הוציאה . ואין לדבר קצבה . כבר בארנו שהבשר שיש בו חוטי דם כלחיים והיד וכן בהמה ועוף שלא נשחטו הורידין צריך לחתוך ולמלוח . ויש מן הגאונים שאמרו שצריך שיניח מקום החתך למטה כדי שיזוב דמן היטב וכן בכל מקום שצריך חתיכה : המולח צריך שידית הבשר תחלה יפה יפה כדי להסיר חלאת הדם שעל פניו ואחר כך ירחיק יפה כדי להסיר המלח שעל פניו מלא ובלוע דם ולרחוץ אותו מלחלוחית הדם שנפלט ונדבק על פניו . המולח צריך ליוהר בהדחה שלאחר מליחה שינפץ המלח או שישטפנו במים עד שלא יתנו בתוך כלי המים שהוא מדיחו בו שאם ינחנינו עם מלחו בכלי שאינו מנוקב עם המים נמצאו המים שזוכרין כח פליטת הבשר ונמצא הדם שעל פני הבשר ושעם המלח חוזר ונכדע בתוכו מחמת המלח שעמו בכלי . ולפיכך תקנה גדולה היא למלוח במלח גסה כמעט שהוא מנפץ אותה ננערת ונופלת . ואחר כך רשאי להדיח הבשר באיזה כלי שירצה עם קצת המים . מלח במלח דקה אף על פי שהוא רשאי צריך לשפשף היטב כדי להסיר מן הבשר המלח שהיא נדבקה עמו היטב . ועוד כדי שיזכר להדיח לאחר כן בתוך הכלי עם המים :

כמה שיעור זמן מליחה לקדירה . מקצת גדולי המחברים כתבו כדי שיעור צלייה . עמד במליחתו כדי שיעור צלייתו מותר לבשלו בקדירה ואין צריך להרתת המים אלא נותן הוא בין לרוחחין בין לצונין . שלא מצאנו צורך לחליטה אחר מליחה : מולח אדם חתיכות הרבה זו על גב זו וזו עם זו ואין חוששין שמא תפלוט זו ותבלע זו שכל זמן שיש בה פליטת דם ואפילו ציר אינה בולעת : בד"א במולח בשר עם בשר ואפילו בשר שור עם בשר גדיים וטלאים . ואפילו עם עופות שאי אפשר לגדיים וטלאים ואפילו לעופות לגמור כל פליטת צירן עד שלא יפלוט בשר השור את דמו . אבל דגים גומרין כל פליטתן עד שלא יגמור העוף פליטת דמו . עבר ומלח הדגים אסורים לפי שחוזרין הן ובלועין את דם העוף אבל העופות מותרין ויש מי שאוסר אף העופות לפי שחוזרין ובלועין הדגים ופולטים דם שבלעו ומבליעים בעופות . ודברים רחוקים הם מכלל דברים אלו אתה למד שאסור למלוח בשר עם בשר שכבר נמלח אם שהה הראשון במלחו עד כדי שיגמור פליטת צירן שחוזר הוא ובלוע מדם חתיכת שנייה זו כיון שאינו טרוד לפלוט אפילו ציר . וגדולה מזו שמעתי מרבותי שאפילו בשר שנמלח לעצמו אסור להשהותו במלחו לאחר גמר פליטת צירו לפי שחוזר ובלוע מלחלוחית דם שעליו ושעל המלח . עבר ושהה צריך קליפה שאין הדם נכנס יתר מכדי קליפה . ומקובל אני מרבותי שעד שתים עשרה שעות בקרוב בשר פולט ציר . יש מגדולי החכמים שאמרו כל זמן שהבשר פתוח לפלוט דם או ציר מותר למלוח עליו בשר חדש . שכל שהוא פתוח כשם שהוא בולע כך הוא פולט ולפיכך התירו למלוח על בשר שפולט דם או ציר וכן משעה לשעה זה ע"ג זה . ואפילו לימים הרבה . שכל הפולטת בולעת ופולטת ואינה נגמרת מפלוט : ודגים ועופות שאסרו לפי שהבשר הדגים יפה מאוד ופולט הוא כל דמו וכל צירו עד שלא התחילו העופות לפלוט שום דם . ולפי דרכם למדנו שאם מלח עופות עצמן ומשעה שהתחילו לפלוט מלח עמהם דגים מותרין . ודרך זו רחוקה בעיני שאי אפשר שלא יפלוטו העופות כלל בתוך שיעור שיפלוטו הדגים דמן וצירן : אסור ליתן בשר שלא נמלח כלל עם בשר שנמלח קודם פליטת דמו . לפי שבשר זה שלא נמלח בולע הוא מהדם שתבירו המלוח פולט שאין לו דבר שימנענו מלבלוע . ויש מגדולי המורים שהורו שחוזר הוא להכשרו עם מליחתו שכשם שפולט דם מעצמו כך פולט דם שבלוע מתוצה לו וזה נכון : וגדולה מזו אמרו קצת רבותי שאפי' מלחו בשר ע"ג בשר שנמלח והודה ובלע

דם חתיכה זו שמלחו עליו חוזר הוא ומולחו וכשר דכולעו כך פולטו. וכמו שפולט ע"י מלח דם של עצמו. כך יפלוט דם שכלע ממקום אחר. ואין דבר זה נכון בעיני. וראיתי בו תורת דבר זה ממה שאסרו דגים שמלחן עם העופות ואילו היה להם היתר במליחה לא אמרו אסורים. ולא היו שותקין מללמד עליהם את ההיתר:

הכבד דמו מרובה. לפיכך אסרוהו אפילו לצלותו בשפוד אחד עם בשר א"כ נתן הכבד בראש השפוד ושיתלה השפוד ראשו למטה וזנבו למעלה כדי שיהא הכבד לעולם למטה. שאילו היה הכבד למעלה יזוב דמו המרובה על הבשר ויש לחוש שימא לא יהיה כח בכשר לפלוט כל דם שבלע מן הכבד. ואם עבר וצלה הכבד למעלה מותר ומכאן יראה לי שהדין כן במליחה שאסור למלוח לכתחילה כבד על גבי בשר. אבל תחת הכבד מותר. עבר ומלח ע"ג הבשר מותר:

הלב מתקבץ דם בתוכו בשעת שחיטה ולפיכך קודם מליחתו צריך לקורעו ומוציא דם שבתוכו וא"כ מולחו. מלחו ולא קרעו. קורעו אחר מליחתו ומותר אף על פי שנמלח עם דם שבתוכו ככולעו כך פולטו. ולא עוד אלא שהלב חלק הרבה ואינו בולע כלל. ואפילו בבישול כל שכן במליחה. נתבשל בקדירה עם בשר או ירקות וכיוצא בזה הרי הוא אוסר תערובתו שהדם יוצא ממנו ונפלט בתבשיל הקדירה: כיצד משערין אותו משערין אותו בכולן לפי שאין אנו יודעים כמה יוצא ממנו. ואין הפרש בדבר זה בין שהלב דבוק עם העוף ובין שאין דבוק עם העוף לעולם אין משערין בכל העוף אלא בלב לבדו. ושמעתי שיש מחמירין לשער בכל העוף אם הלב דבוק בו. ולא נראין דבריהם: בני מעיים אין מחזיקין בהם דם לפיכך אפי בשלו אותם בקדירה בלא מליחה מותרים. באלו בני מעיים אמרו הדקין הסובבין את הברס סביב הכנתא והמעין והחלוחלית. אבל הכרס ושאר בני מעיים מחזיקין בהם דם. וצריכין הם מליחה ובני מעיים שאמרו לא אמרו אלא בהן עצמן אבל כשמנן מחזיקין בהם דם והעין מעידה עליו שיש בו דם. והכנתא עצמה יש מן הגדולים שאסרוה בקדירה לפי שהיא מלאה יתר מדי חוטין קטנים דקים מלאים דם. ואפילו חתך אותן חתיכות הרבה ומלחן אסורים. ועכשיו ראיתי שנהגו בה היתר. ואותן חוטי דם כשאדם בקי בהן מותחין ונשלפין הם הטיב עד שלא ישאר אחד מהם. אחר שאמרו אין מחזיקין דם בבני מעיים יש מי שאוסר למלוח אותן עם בשר שכל שאינו טרוד לפלוט בולע. ויש מתירין ונותנין טעם לדבריהם דכיון שאין לאלו דם אין בולעין דם הבא עליהן. אלא מחליק והולך הוא ואין טעם לדברים אלו. ויראה לי שאע"פ שאין מחזיקין דם בבני מעיים ציר יש להם. וכל שהן פולטין ציר אין בולעין דם. ודברים אלו של טעם הם. ולפיכך לא ראינו מי שנהגהר מלמלוח אותן עם בשר. ויראה לי כשמולחין החלוחלת אין מולחין אותן מצד הפנימי מקום מעבר האוכלין אלא מן צד החיצון ששם השומן דבוק ושמתזקן בו דם: הטחול יש לו דם. ודמו בלא תעשה כדם שאר אברים ולפיכך צריך מליחה. ולא אמרו בטחול שומנא בעלמא אלא להצריכה חתיכה ומליחה ככבד. ולומר שהמליחה מכשירתו כשאר אברים * ומראה אדמימות שבו לאחר מליחה אינו מחמת דם אלא טבעו ומראית שומנו הוא ככה:

הכבד מרובה בדמים הוא כמו שאמרנו. ולפיכך אסור לבשלו בקדירה. אף על פי שמלחו. אלא א"כ קרעו שתי וערב ומולחו וחותכו למטה כדי שיזוב דמו היטב. ולאכלו בצלי יש מי שהתיר בלא חתיכה ובלא מליחה שהאש שואב הדם כמו שכארנו בורידין ובחתיכה שנצרר בה הדם. ויש מי שאוסר אפילו לצלי בלא מליחה. וראוי לחוש לדבריו ויש מן הגאונים שאסרוהו לקדירה עד שיחתכנו ויצלנו וראוי לחוש לדבריהם לכתחילה אבל אם קרעו שתי וערב וחתכו למטה וכשלו עם בשר ואע"פ שלא צלאו הכל מודים שאינו אסור שזה שהצריכוהו צלייה חששת אחרונים היא שמא לא יחתוך או לא ישים חתוכו למטה ובחששת אחרונים בזו אין מדקדים להחמיר בדעבד אלא להקל שהתורה חסה על ממונן של ישראל. וכן הורו רבותי. חלטו בתומץ או ברותחין מותר. בד"א בשניקר והוציא מזרק דם שבתוכו מלאים דם שלא תועיל החליטה לדם המכונס ושעומד בעין תוך המזרקים. וכבר שלחו משיבת הגאונים שאין בקיאים עכשיו בחליטה. שלקו את הכבד בקדירה בפני עצמו בלא מליחה ובלא חליטה יראה לי שהוא מותר שהכבד אוסרת ואינה נאסרת שפולטות היא ואינה בולעת ואפי בתוך הקדירה לפי שפליטתה מרובה ומונעתה מלבלוע ואפילו נתבשל הרבה. ומה ששלחו מן הישיבות שאין מותר לאכול כבד שלוק אלא א"כ צלאוהו תחילה יראה לי שלא אמרו אלא לכתחילה אבל אם עבר ושלקו מותר. ואע"פ שראיתי לאחד מגדולי המחברים שאסר הכבד וכל מה שנתבשל עמה. אם לא הבהכה אותה תחילה או שחלטהו בתומץ או ברותחין ואין דברים אלו מחורק בעיני:

השוחט את התרנגולת ומצא בה בצים גמורות אינן צריכין מליחה שלא אסרה תורה דם בצים כמו שיתבאר בשער החמישי של בית זה. מצא בה בצים שאינן גמורות הרי הן כגוף התרנגולת וצריכין מליחה. אלו הן בצים גמורות כל שיש להן חלבון וחלמון אין להן חלבון עדיין בשר היא וטעונה מליחה היא ויש מי שאומר שאינה גמורה

בית שלישי ושער שלישי

גמורה עד שתגמר קליפתה התיצונה ותתקשה . והראשון נראה עיקר . אין מולחין אלא בכלי מנוקב שאם מלח בכלי שאינה מנוקב הדם מתכנס בתוך הכלי ונכבש בתוכו . מלחו בכלי שאינו מנוקב אם נמלח במלח כל כך שפוגם את הבשר מלאוכלו עמו הרי זה כרותח וכשהדם מתקבץ בתוך הכלי והבשר נכבש בתוכו וכבש הרי זה כמבושל * ולפיכך אסור ויש מי שהורה שאינו אסור אלא א"כ נמלח הרבה כבשר שמולחין להצניע ולהוליכו בדרך מרחוק שהו' נמלח עד שאינו יכול להיאכל מחמת מלחו אף לכשיורח מן המלח וכן יש מי שהורה שאינו נאסרא"כ עמד בתוך הכלי עד תשלום כדי מליחתו דמזמן זה ואילך נעשה אינו נאכל מחמת מליחתו ולא קודם לכן . ואין דברים אלו עיקר . והעיקר כמו שכתבנו . מלחו בכלי שאינו מנוקב רואין כל מה שנכנס בתוך הדם והציר שבתוך הכלי ואסור אפילו לצלי . לפי שהוא כבוש וכבש הרי הוא כמבושל . ודוקא מה שנכבש בתוכו אבל השאר שאינו עומד בתוך הציר מותר שאין הדם מפעפע עד שיתפשט בכל החתיכה ולא עוד אלא אפילו היה אותו מקצת שנכבש בתוך הדם שמן שכנגדו מפעפע עד שיתפשט בכל החתיכה אינו אוסר השאר כפיפועו לפי שהדם אינו מפעפע ומה שמפעפע בחתיכה זו אינו אלא מן השומן ושומן מותר הוא מצד עצמו . ואף על פי שנאסר מחמת הדם מה שמפעפע ממנו מותר הוא שאינו מוליך את הדם אלא במקום שכח הדם יכול ללכת ולהתפשט מצד טבעו שאם אין אתה אומר כן אין לך בשר שנמלח מותר . שהמלח נאסר מחמת בליעת דם שבתוכו והמלח טבעו דק ונכנס בכל חלקי הבשר עד שימצא טעמו בכולו ואם אתה אומר שהדם נכנס בכל מקום שהמלח נכנס או שהמלח אחר שנאסר כאלו הוא עצמו אסור מצד עצמו אף אתה אוסר את כל הבשר שטעם המלח האסור וטעם בכל מקו' שהמלח בכלי . וכן אין לך אסור קליפה זו לעולם שקליפה זו אוסרת מה שסמוך לה וכן מקליפה לקליפה : כלי שמלחו בו בשר בין שהוא כלי מנוקב ובין שהוא כלי שאינה מנוקב אסור לאכול בו רותח שהרי הוא בלוע מן דם והרותח מפליטו וכולע ממנו . כיצד נתן בה רותח יבש צריך קליפה נתן בה רותח לח כבשר רותח שאי אפשר בלא רטיבה קצת צריך נטילת מקום . נתן בה צונן לח יש מתירין לפי שהקערה אחר שהודחה צוננת היא . ויראה לי שאפילו הדחה אינה צריכה אלא כל שמקנחה יפה מותר לאכול בה צונן ולא הצריכו הדחה אלא לסכין ששחט בה דעלידי דוחקו פולט קצת . ומקצת מן הגאונים אמרו שהקערה שמלחו בה בשר רותחת היא . ואפילו לאחר שהודחה ונראה מדבריהם שאסור לאכול בה צונן לח גמור שהרי הוא כצונן לתוך חם שהתחתון גובר ואוסר את הכל . ויראה לי שאין זה עיקר :

קרום

של מוח שבראש חוטי דם יש בו ומוח עצמו דם יש בו ואינו יוצא במליחת הראש מידי דמו לפי שהעצם המוח מקיפו ועומד בפניו ואין מקום לזוב הדם דרך שם ואפילו צלאו על האש אי אפשר לאש לשאוב דמו והדם מתקבץ בעצם המוח העשויה כקדירה ומתבשל המוח . ומי שרוצה למלחו ולהכשירו כקדירה כיצד הוא עושה קורעו ומוציא מוחו וקורע הקרום ומלחו . רצה לאכול צלי מניח בית שחיטתו על האש והדם זכר דרך בית השחיטה . ואם נעץ קיסם או שפוד וכיוצא בו דרך נחיריו הדם זב ויוצא . ויש מן החכמים שאמרו שלא התיר לצלותו כן אלא להכהו על האש קצת כדי שישיר שעריו אבל להכשירו באכילה בכך לא עד שיוצא וינקה הקרומות מן הדם . ויראה לי שאין עיקר לדברים אלו : הניחו על צדדיו הדם מתקבץ בתוך עצם המוח העשויה כקדירה ואסור . ולא כל הראש נאסר בכך אלא המוח שבקדירה של עצם והשאר מותר . ניקב עצם שעל המוח וצלאו אם היה הראש מונח על האש והנקב למטה מותר ואם לאו אסור . ולפיכך הרוצה להשיר שער שעל הראש מניחו על בית השחיטה או על נחיריו על הדרך שאמרנו: הרוצה למלות את הראש כיצד הוא עושה והשער מפסיק בינו ובין המלח . י"א שמולח על השער ואת"כ מניחו על הרמץ עד שישיר השער וחוזר ומולח . ואיני רואה טעם לדברים הללו . אלא אם רצה חותך את הראש לשנים ומולח יפה את הראש מצד פנים והופכו ומולח על העור שאין השער מעכב ע"י המלח להפליט דם שבבשר הראש הרי מוח שבעצמות נכשר ע"י מליחה ואין העצם מעכב וקל וחומר הדברים לשער הראש . ולא אמרו כמות שבראש אלא מפני הורדין של דם שעל קרום של מוח שהוא כאלו דם כנוס שם בעין . אבל דם האברים שהוא קלוש וצלול יוצא הוא ע"י מליחה שעל השער וכן הדין לטלפים מתחך אותם מעט ומולח והדם יוצא מן החתך וצריך שיהא חתוכן למטה :

המהבהב

תרנגולי או אוזניים כדי לחרך שיורינוצה שעליהן רוחץ בית השחיטה כדי שלא יחבשל הדם שעל בית השחיטה ויבלע בבשר . ואת"כ מעביר באש ולא יעכב אותן הרבה כדי שלא יבלע דמן בבשרן ע"י חום האש ומה שיבלע ע"י האש מסתבך הוא הרבה ואינו יוצא ע"י מליחה : הרוצה למלוג גדיים וטלאים או עופות יש מי שאומר שמערה מים חמים בכלי ואח"כ מולג לתוכן . אבל לא ימלוג בתוך כלי ראשון לפי שכלי ראשון מבשל ויש בדבר זה משו' חלב ודם שמתבשלין עם הבשר וכן לא יערה עליהם מכלי ראשון דעירו כלי ראשון ככלי ראשון . ויש מגדולי החכמים שהורו דעירו דכלי ראשון אינו ככלי ראשון . וכדברי ראשונים שאמרו להחמיר ראוי להורות ולהחמיר כשל תורה . ויראה לי דזה וזה אסור אעפ"י שאין כלי שני מכשל מכליע הוא ומפליט לא יהא חום כלי שני מועט מתום בית השחיטה והלא אמרו שהוס בית השחיטה רותח : וכן חום הכסלים סמוך לשחיטת בהמה שאמרו

להניח על הבשר שמא יזכח חלב ויבלע הבשר ולפיכך אסור אלא לאחר ניקור חלב ומליחה : אווזין ותרנגולים שממלאין אותן בשר שנמלח כדי מליחה המכשרת לקדירה מותר בין בצלי בין בקדירה . לא אסרו לאחר מליחה אפי' לקדירה אלא הכבד כלבד וכמו שבארנו : מלא אותן בשר עד שלא נמלח אם לצלי מותר דכמו שהם בולעים דם בשר המלואים כך יפלטו אותו . ואין הפרש בדבר זה בין שפי המוליייתא למטה ובין שהוא למעלה . ואם לקדירה הרי זה אסור שהרי הדם זכ ויורד ומתערב בתוך הקדירה . וכן הדין באלו שממלאין את הכרכשא בבשר : הטופל את העוף בכצק כאלו שעושין בשר או עוף בתוך הכצק אם לאחר שנמלחו כראוי לקדירה הרי זה מותר . ואם עד שלא נמלחו אם בכצק של סמידא הוא בין שהאדים הכצק בין שלא האדים הרי הוא מותר קמח הסמידא גפ ומתפרר וכחלול הוא וכודאי ככולעו כך פולטו ולפיכך בין הבשר ובין הכצק מותר אדמימות זה אינו דם אלא מראה . היה הקמח מנופה ולכן שהוא דק ורך ומתחבר הוא יפה . ולפיכך אם האדים הכצק בידוע שבלע הדם ולא פלטו . אלא אם לא היה לבן הרבה ככסף הרי זה אסור . שאר הקמחים אם האדים הכצק אסור ואם לאו מותר אף על פי שאינו לבן וזך ככסף :

בשר שצולין אותו עד שלא נמלח אין נותנין כלי תחתיו לקבל שמנונית עד שיגיע לכדי שיהא ראוי לאכילה בצלייה זו . אף על פי שניצוצות הניתזות ממנו על האש מעלין תמרות עשן ואין דם מעלה תמרות עשן אפילו כן חוששין שמא פנים התחתונים הם שהגיעו לכלל צלייה . אבל העליונים לא הגיעו ועדיין יש דם גמור בתוכן אלא כיצד הוא עושה מניח בכלי שמקבל בו השמנונית מים ומשליך במים שני' או שלש' גרגרים של מלח לפי שהמלח מושך בטבעו הדם שבו לקרקעית הכלי והשומן צף ונפרד מן הדם וכשנצלה שופה בנחת השומן . והדם הנשאר בשולי הכלי משליך . ויראה לי שלא התירו לעשות כן אלא לאחד שתעלה תמרות עשן שאין שם רק חשש דם בעלמא . אבל קודם לכן שיש שם וודאי דם אסור . בד"א בבשר אבל ככר אסור בכל ענין לשופ תחתיו כלי לקבץ השמנונות * ומה הפרש יש בין בשר לבכר כרבר זה שהדם הבשר יורד ומתמצה למטה בשולי הכלי ודם הככר צף ומתערב עם השומן . והורו מקצת גאונים ז"ל שלא אמרו להתיר בנתינת מלח אלא שנים או שלשה גרגרים אבל ליתן מלח הרבה אסור חוששין שמא כח ריבוי המלח ישבר כח הדם ויתערב עם השומן ויש מגדולי אחרונים שאמרו שעכשיו שאין אנו בקי' אין בשיעור נתינת מלח אסור ליתן כלי תחת הבשר אלא "א"כ מלח הבשר ושהה במלחו שיעור מליחה . והודח יפה כדין בשר הנכשר בקדירה . ויראה לי דאם עבר ועשה אפילו נתן בו מלח הרבה מותר לפי שאין כאן דם אסור מדאורייתא דדם שבשלו הוא ואינו אסור דבר תורה ועוד דאינו וודאי אלא ספק שמא משעלתה תמרות נתבשל הכל ואפילו העליון . ולפיכך מותר . צלי שחתכו על גבי הכבד ויש על הכבד מראה דם אם הגיע הצלי לכדי שיעור צלייה עד שיהא ראוי לאכילה אין חוששין לאותו דם שאין כאן אלא מראה דם . ויין של בשר קורין אותו . ולא עוד אלא אפילו היה עב ואדום ועבר אדמימות הכבד מעבר אל עבר מותר . ואין צריך לומר אם עמד הבשר במליחתו כדי שיעור מליחה דכל ששהה במלחו כדי שיעורו אין כאן חשש דם כלל . ואפילו לקדירה אלא אפילו היה הבשר הפל מותר כמו שבארנו

ניקר ניד הנסה

גיד הנשה אסור מן התורה שנאמר על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה אשר על כף הירך ונוהג בבהמה ובחיה ובירך ימין ובירך שמאל אבל אינו נוהג בעוף לפי שאין לו כף עגול כשל בהמה . היה לעוף כף עגול אסורין מן הספק לפי שלא פירש הכתוב בבהמה וחיה אלא אשר על כף הירך ואפש' שכוונת הכתוב לאסור כל אשר לו כף אע"פ שאין במינו כף . וכן אם נמצא בהמה או חיה בלא כף אסור מן הספק . שמא כל שיש במינו כף אסרה התורה . אע"פ שאין לזה יש לזה שבמינו . ונוהג בכוי שהרי יש לכל מינו כף הירך : גיד הנשה של שליל ככר נתכאר דינו בשער החמשי של בית הנשחטין . שני גידין יש לירך האחד פנימי סמוך לעצם והשני החיצון סמוך לבשר ושניהם אסורים אלא שהפנימי אסור דבר תורה שהוא הפושט בכל הירך . והחיצון אסור מדבריהם * הקנוקנות שבזה ושבוה אסורין מדבריהם ולכך מחטט אחריהם בכל מקום שהם ושמן אסור לפי שישראל קדושים נהגו בו איסור : גופו של גיד אינו אלא כעץ ואין בו טעם ואע"פ אוסרה התורה . אבל אינו אוסר תערובתו בפליטתו לפי שהוא כעץ בעלמא ואין בו נותן טעם . הקנוקנות ושומן שבו יש בהן טעם ואסורין ואוסרין תערובתן בפליטתן : יש מרבותי שאמרו שהגיד אסור בהנאה ויש מרבותי מתירין אותו : וכן נראה וכן נהגו . רוב המצויין אצל ניקור מומחין הן שאין לך אדם בישראל ככנים עצמו במלאכת מצוה להכשיר את האיסור אלא אם הוא בקי ומומחה בדבר וכדרך שאמרו בשתיטה ובהרמת תרומה ומעשרות לפיכך ישראל ישלח ירך התוכה לחברו כדרך שמחתכין אותו מנקרי הבשר

בית שרישי ושער שלישי

הבשר שבישראל סומך עליו ואוכל ואינו נמנע . הצנועין מושכין את ידיהם עד שידעו שנקר אותו בקי במלאכה :

ניקר חלב

דבר תורה חלב בהמה אסור ושל היה מותר שהרי אמרה תורה בפרשת קדושים כל חלב וכל דם לא תאכלו ודבר הלמד מענינו הוא שלא אסרה תורה אלא חלב הקרבין על גבי המזבח והיה אינה קריבה . א"כ למה הוצרך הכתוב לומר כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו . לימד על האליה של חולין שהיא מותרת שלא אסרה תורה אלא דבר השוה בשור וכשב ועז . ואין האליה שוה בשלשתן . שאלית השור והעז אינן בכלל האימורין כאלית הכשב ואע"פ שכתוב חלבו האליה אין הכוונה בזה לומר שהאליה הוא חלב אלא לומר שהאליה בכלל אימורין וכן אמרה תורה והקריב מזבח השלמים חלבו האליה תמימה . חלב כוי אסור כשל בהמה שהתורה רבתה אותו לאיסור שנאמר את החלב המכסה את הקרב מה חלב המכסה את הקרב תותב קרום ונקלף אף כל חלב שהו' כזה שהוא תותב קרום ונקלף בד"א בחלב שאין הבשר חופה אותו אבל בחלב שהבשר חופה אותו לעולם ואפילו בחיי הבהמה מותר שנאמר את החלב אשר על הכסלים לימדך התורה שאינו אסור אלא שעל הכסלים ולא שבתוך הכסלים . חלב שתחת המתנים אע"פ שהבשר חופה אותו כשהבהמה מתה אסור שהבהמה בחייה מתפרקת ואכריה נמשכין והחלב שתחת המתנים מתגלה : לובן שבתוך הכוליא יש אסורין אותן . ויש מן הגדולים וגדולי המחברים מתירין מה שיש ממנו ובתוך הכוליא לפי שהבשר חופה אותו . ונראין דבריהם אלא שנהגו במקומותינו איסור וממרטין אותו מעיקרו : חלב שעל הכסלים אסור והוא הנקרא בלשון חכמים תרבא דקליבוסתא : חלב שעל הדקין אסור . והוא כשיעור אמה משמתחילין לצאת מן הקיבה . חוטין שבעוקץ אסורים משום חלב . חמשה חוטין יש בכסלים שלשה מן הימין ושנים מן השמאל שלשה שבימין מתפצלין ומשתרגין לשנים ושנים יש מן השמאל מתפצלין ומשתרגין לשלשה שלשה . וכשהבשר חסם נשלפים מן הכסלים כשאדם מושך בראשו . ולאחר שנתקרר הבשר הם מתיבשים ונאחזים בבשר וצריך לחטט אחריהם . חוטין שבכוליא ושבתחול אסורין משום חלב וצריך לחטט אחריהם . קרום שעל הכוליא המפסיק בינה ובין החלב שיעליה אסור משום חלב מדברי סופרים . וקרום שעל החלב שבכוליא חלב גמור הוא ואסור מן התורה . קרום שעל הטחול כולו אסור אלא שעל הדר והוא ראש הגם שבו אסור מן התורה והשאר אסור מדברי סופרים : הקיבה שני חלבים יש בה האחד עשוי כקשת . והשני עשוי כיתר . שעל הקשת אסור מן התורה . ושעל היתר בני ארץ ישראל נהגו בו היתר . ובני בבל נהגו בו איסור . ויש מן החכמים שאמרו שאנו בני גולה אחר בני בבל אנו נגררין ואסורין בו כבני בבל . ויש מן הגאונים שהורו שאין אנו נגררין אחר בני בבל במה שאין להם אלא כמנהג . וכל שמוותר מן הדין ובני א"י נוהגין בו היתר מי שרצה לנהוג בו היתר נוהג . ובלבד מי שאינו מבני בבל ואנו בגלילות אלו נהגו בו איסור כבבל :

הטבח המנקר החלבים צריך שיהיה לו שני סכינים בניקור הבשר אחת שמחתך בה בשר ואחת שמחתך בה חלבים . שאילו חתך בשר בסכין שחתך בה חלבים יאחז חלב שעל הסכין בבשר ולא יסור ממנו רק בשפשוף רב וחוששין שמא יפגע ולא ישפוף הטיב . עבר וחתך חלבים ואח"כ בשר באותו סכין משפוף יפה יפה . כך אם חתך בשר לא יחתך חלבים חוששין שמא ישכח ויחתך חלבים ואחר כך בשר וישכח מלשפוף יפה יפה . ועכשיו נהגו מנקרי הבשר לנקר בסכין אחת . ויראה שסמכו לנהוג כן מפני שלא אמרו אלא לחתיכת חלבים . אבל מנקרי גיד ושמו וקנוקנות ישבו אין בגיד חלב ושומן שמן כל כך שידבק מהנו בסכין . צריך אדם להיות מלמד בתוך ביתו שיהו משפופים בשר יפה יפה לצאת ידי ספיקות הללו וכן להיות מנקר הבשר מקנה תמיד בסמרטוט וכן נהגו רוב המנקרים וכן צריך שיהיה לו שני כלים מים אחד שמדיח בו בשר ואחר שמדיח בו חלבים . ומן הטעם שאמרנו . כל טבח המנקר בשר ומוכר לאחרים בחזקת מנוקר אם נמצא אחריו חלב אפי' כשעורה מעבירין אותו מאופנתו ואם נמצא אחריו כזית אצ"ל שמעבירין אותו אלא אף מלקין אותו : אסור לאדם ליתן הכסלים בעוד שהחלב עליהם חס על גב בשר . לפי שהקרום שעל החלב נקרע ונשבר עם משמוש ידי הטבח . וכשמניחן על הבשר החלב מתחמם וזכוי וירד על הבשר וכולע ממנו הבשר : ואם עבר ועשה כן יש מי שאוסר . ויש מגדולי המחברים שאמרו שאין דברים אלו נאמרים אלא לכתחילה רחוששין שמא ישכח מלשפוף וכדרך שאמרנו בשני סכינים : אבל אם עבר ועשה משפוף יפה יפה ודילול . ולדברי האוסרים יראה לי שדי לו בקליפה שאין חוס חלב הכסלים גדול מתוס בית השחיטה שאינו צריך רק קליפה . ועוד שהבשר צונן והוא כחם לתוך צונן . והלכה כדברי האומר חס לתוך צונן התחתון גובר ומנקר את העליון ואינו בולע זה התחתון אלא כדי קליפה :

ורענין תולעים הנמצאים בבהמה ודגים ופירות. תולעים הנמצאים במעי בהמה ואפילו בין עור לבשר אסורים לפי שאין דבר שבבהמה מותר אלא בשחיטה. וכיון שכן אף התולעים הגדלים בבשרה בהייה אסורים לפי שאינן בני שחיטה. והתורה רבתה אותם לאיסור. מפני השמועה למדו זה שאמר הכתוב ואת נבלתם תשקצו לרבות דרנין של בהמה ואין צריך לומר הנמצאים במעיה שאותן מן החוץ הן באים ואסורן משום שרץ השורץ על הארץ. וכן הנמצאים במעי הדגים אף על פי שאינן נמצאים דרך בית הרעי פעמים שהתולעים נכנסים דרך אזנו בשעה שהוא ישן: תולעים הנמצאים בדגים בין עור לבשר או בתוך הבשר מותרים שאלו באמת מכשרן נגדלו ולפיכך מותרים שהדגים אינן צריכין שחיטה ובאסיפה בעלמא מותרים: רחשים הגדלים בפירות בעודם מחוברים לקרקע אסורים משום שרץ השורץ. כל שהוא שורץ באילן המחובר וגדל בארץ כשורץ בארץ. אין הפרש בדבר זה בין שהחור גדול מן הרחש ויכול הרחש לשרוץ וללכת בתוכו בין שאין החור מחזיק אלא כדי הרחש לבדו. שכל שגדל בפרי המחובר לארץ כגדל בארץ וכל שגדל בארץ אפי' לא רץ בארץ אסור. ולפיכך זיזין שבעדשים ויתושין שבאוכלוסין ותולעת שבתמרים וכיוצא בהם אסורים. התליעו לאזור שנתלשו הרי הן כפירי עצמה ומותרין. כד"א בשלא פירשו לאויר אבל אם פירשו מהפירי בין שפירשו על גב הפרי בין שפירשו לאויר ואפילו לא הגיע לארץ ואפילו פירשו לאחר שמתו אסורין. נמצא בתוך הפרי אף על פי שחורו נקוב לחוץ אין חוששין שמא יצא וחזר לחורו שכל שיוצא מחורו אין חוששין שחזר לחורו. פירות שדרכן להתליע באיביהן צריך בדיקה שכל שהאסור מצוי בו צריך בדיקה. ולפיכך תמרים שהרחש מצוי בהם בעודם מחוברים לקרקע לא יאכל מהם בלא בדיקה. וכן עדשים ופולין וזתים הרחש מצוי בהם הרבה במחובר ולפיכך צריכין בדיקה עברו עליה שני עשר חדש משנתלשו אוכל והולך בלא בדיקה ואין נמנע שכל בריה שאין בו עצם אינו חי ואינו מתקיים שנים עשר חדש ולפיכך בידוע שאין רחש מן הרחשים הגדלים במחובר. עבר ובישל הוך שנים עשר חדש בלא בדיקה יכול לבדוק בודק ואם לאו יראה לי שמותר. הא למה הדבר דומה לבא זאב ונטל בני מעים של בהמה דמעמידים אותה בחזקת היתר. ועוד שהרי יש כאן שתי ספיקות. ספק היה שם רחש ספק לא היה וא"ת לומר היה שם שמא נימוח ונתבטל ואע"פ שאמרו בריה לא בטלה לא אמרו אלא בבריה שלימה אבל מחויה ואפילו חתוכה בטלה. כמו שיתבאר בבית התערובות ולפיכך כל שיש בו שתי ספיקות אפילו באסורי תורה הולכין להקל: פולין שני מיני רחשים מצוין בהם אחד קטן הגדל במחובר והוא גדל בין קליפה לבשר או בבשר סמוך לקליפה. ואחד גדול הנוקב ויורד לפעמים עד אמצע. אותו הגדול הגדל לאחר מכאן מותר קודם שפירש אבל אם פירש ואפי' מת אסור כמו שבארנו. ולפיכך הבא לבשלו בלא בדיקה כיצד הוא עושה. שורה אותן במים צונגין כדי שיכנסו המים בהורין ויוציאו הרחש שבתוכן ויפרוש כל העתיד לפרוש ואח"כ ישים בקדירה אחר רתיחת המים כדי שימותו הנשארין בהורין ואם נמצאו קצת בתוך הקדירה משליך ואוכל את השאר. שאין בהם כל כך שיאסרו בפליטתו את תערובתו. ויראה לי שאסור לעשות כן בכל שני' עשר חדש מפני הרחש הקטן המצוי בהן בעוון במחובר והרי אפשר לו להתקיים כל שני' עשר חדש. ולפיכך כל שני' עשר חדש צריכין בדיקה:

השער הרביעי בניאור דיני כשר בחלב

בשר בחלב אסור מן התורה שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו. ונאמר בתורה שלשה פעמים. ומפי השמועה למדו שהאחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור בישול. ולמה הוציאו הכתוב בלשון בישול לומר לך שלא בדרך בישול אינו אסור מן התורה אלא מדברי סופרי: איזהו בשר אסור בחלב. בשר בהמה אסור מן התורה. נאמר לא תבשל גדי בחלב אמו שלשה פעמים לומר לך גדי ולא חיה גדי ולא עוף גדי ולא בהמה טמאה. חיה ועוף אף על פי שאינם אסורים בחלב מן התורה אסורים הם מד"ס: השוחט התרנגולת ומצא בה בצים גמורות מותרין לאכלן בחלב וישאינן גמורות דינן כדין גוף העוף ואסור לאוכלן בחלב איזהו ביצה גמורה כל שיש לה חלבון וחלמון. אע"פ שמעורת בנידין אין לה אלא חלמון עדיין בשר הוא וכגוף העוף הוא ואסורה לאכלה בחלב. ו"א שאינה גמורה עד שתשלם קליפתה ותתקשה. והראשון נראה לי עיקר. זה שאמרה תורה גדי אפילו פרה ורחל במשמע שהרי כשרצה הכתוב לפרט גדי ממש כתב וישלח יהודה את גדי העזים. וכתוב ואת עורות גדי העזים הא למדת שכל מקום שנאמר בתורה גדי סתם אפילו פרה ורחל במשמע. וכן זה שאמרה תורה בחלב אמו לא הקפידה תורה בחלב אמו דווקא אלא בין חלב אמו בין חלב אמותו בין גדולה כפרה בין קטנה כרחל. בין שהניקה בין שלא הניקה ואפי' בשל גדי בחלב עצמה אסור מן התורה: המבשל במי חלב הוא הקום שבחלב מותר מן התורה שהמים של חלב אינו בחלב והאוכלו פטור אבל אסור באכילה מד"ס. שהרי אסור לטבל בשר בכותח וכותח אין בו אלא נסויכי החלב שהוא הקום. המבשל בחלב שבקיבה אפילו היה צלול מותר. דאינו אלא כפרש בעלמא. ויש מי שאוסר בצלול

בית שלישי ושער רביעי

בצלול אבל בשנקרש בקיבה מחיי הבהמה מותר. דעד שנקרש במעי בהמה אינו חשוב כפרש: והגאונים מסכימים להיתר: בשר דגים וחגבים מותר בחלב אפילו מדברי סופרים. נמצאו שלשה מינים בבשר בחלב בשר בהמה בחלב בהמה * וכן בשר בהמה במי חלב או בחלב מתה כחל אסור מדברי סופרים. כמו שיתבאר. בשר דגים וחגבים בחלב או אפילו בשר בהמה בחלב קיבה מותר אפילו מדברי סופרים * כל שאסור לאוכלו עם החלב אסור להעלותו על השלחן בשעת אכילה. גזירה שמא יערב הכל בקדירה רותחת כשהיא עוברת מעל האש מרותחת. ולפיכך אפילו בשר חיה ועוף אסור להעלותו עם הגבינה על השלחן. בר"א בשני אנשים המכירים זה את זה אף תוששין. וזה בא בגבינתו וזה בא בבשרו. ומעלין אותן על השלחן אחד ואוכלין. אנשים המכירים זה את זה שאסרנו אם היו עושין היכר בניהם כגון שאכל זה במפה וזה במפה אחרת וכיוצא בזה מותר שאין חוששין אלא שמא ישכחו ויערבו והיכר זה מודיען ולפיכך מותר: דגים שנתבשלו בקדירה שנתבשל בה בשר. אם הודחה הקדירה יפה קודם שנתבשל בה דגים עד שלא ישאר ע"פ הקדירה כלום מממש דבשר הרי אלו מותרין לאכול בחלב לפי שאין כאן אלא ג"ט בנ"ט של בשר בתוך הדג שהבשר נותן טעם בקדירה והקדירה בדגים ועדיין לא נתערבו הבשר והחלב ולפיכך אין ראוי לחול עליו שום איסור לאכלן בכותת. קערה חולבת וקערה שאכלה בה בשר שהדיחם ביחד במים רותחין מותרת ע"ד שבארנו: אבל בשר בהמה אסור לאכול גבינה אחריו שהבשר מתעכב הוא בין השניים ובשר של בין השניים בשר גמור הוא. שנאמר הבשר עודנו בין שניהם. כיצד הוא עושה ממתין כשש שעות ואוכל. אכל גבינה ורצה לאכול בשר אם לילה הוא מקנח פיו ורוחץ ידיו ואוכל מיד שהגבינה רכה היא ואינו מתעכבת בין השניים ואם כיום הוא אינו צריך לרחוץ ידיו שהרי הוא רואה אם נדבק בידיו מן הגבינה כלום אם לאו. ויש מי שהורה שאין צריך קנוח הפה לעולם לאכול את הגבינה תחילה. ואינו מחוייר. אבל עוף או חיה. יש מי שהורה שאוכל לאחריהן מיד הגבינה בלא קנוח הפה וכלא נטילת ידים ואין דבריהן מחוורין. וגדולי המחברים אסרוהו כאוכל את הבהמה. אבל אם אכל גבינה תחילה אוכל אחריה עוף או חיה בלא קנוח הפה וכלא נטילת ידים. ולזה דעתנו נוטה וכוזה ראוי להורות. קינוח זה שאמרנו שצריך בין גבינה לתבשיל של בשר. עושה אותו בכל דבר חוץ מן התמרים והקמח והירקות וי"א שצריך לקנח פיו והוא הדין שצריך להדיח עוד פיו במשקין. וי"א שמקנח או מדיח ודי לו באחת מהם. ולזה הדעת נוטה:

אין רשין את העיסה בחלב. ואם לש כל הפת כולה אסורה ואפילו לאכול אותו במלח מפני הרגל עבירה * כיוצא בו אין שטין את התנור באליה ואם שט ואפה בו את הפת כל הפת אסורה גזירה שמא יאכלנו בחלב * ואם שנה בצורות הפת ועשה כעין קטנים כעין השור מותרות שהרואה יודע שלא שנו בצורתו אלא להיכרא בעלמא וישאל ויאמר לו. הסיק את התנור קודם שיאפה את הפת כל הפת מותרת שכבר הוכשר התנור בהיסק זה. ואפילו היה התנור של חרס. בר"א שהסיקו מבפנים. אבל כוביא שהסיקו מבחוץ אסור. ואם מלא אותו גחלים מבפנים עד שיתלבן מותר: פת שאפה בתנור אחד עם בשר. יש מן הגאונים ז"ל שאסר לאכול אותה עם החלב שהפת קולטת ריח הבשר. לפי שהתנור צר ואין הריח מתפשט ונקלט בפת. וריחו של בשר כטעמו. ויש מי שהתיר ונראין דבריו. וכן הדין לדגים שנצולו בתנור אחד עם בשר ובשער הראשון של בית התערובות יתבאר יותר מזה: הכחל אסור לבשל עם הבשר מדברי סופרים בין שהיה הכחל של מגיקה שיש בו חלב הרכה. בין שהיה כחל שאינו של מגיקה חכמים אסרוהו גזירה משום בשר וחלב. ואפילו לבשל אותו בקדירה בפני עצמה אסור. כיצד הוא עושה קורעו שתי וערב וטחו בכותל או משימו תחת המכבש כדי שיסחוט הלבו ויצא. ואח"כ מבשלו ואפילו בקדירה עם בשר. בשלו בקדרה בפני עצמו ולא קרעו מותר. בשלו עם הבשר בקדירה אסור בין הוא בין הבשר שנתבשל עמו: עד שיהא בבשר וברוטב ששים כנגד כל הכחל וכחל עצמו מן המנין כמו שיתבאר בבית התערובות. ולצלי בפני עצמו מותר אפילו לכתחילה בלא קריעה וטיחה בכותל כלל. ויש מי שהורה דלא התירו לצלי אלא בקריעה קצת כדי למרק קצת החלב. אבל שלא בקריעה כלל אפילו לצלי אסור לכתחילה. עבר וצלה. קורעו ומוציא חלבו ומותר. וכן הדין לקדירה בפני עצמו. ויש מחמיר להצריכו לכתחילה קריעה שתי וערב וטיחה בכותל ואפי' לקדירה בפני עצמו ולצלי קריעה כל שהו: וראוי לחוש לדבריו וכן ראוי להורות הלכה למעשה: הכחל מותר לצלותו עם בשר בשפוד אחד שהוא מותר לצלותו בפני עצמו. בר"א בשנתן הבשר למעלה כנגד זנב השפוד והכחל למטה. ותולה את השפוד בתנור ראשו למטה וזנבו למעלה. נתן את הכחל למעלה והבשר למטה אסור כדי שלא יזוב החלב שבכחל. עבר וצלה הכחל למעלה מותר * ויראה לי שה"ה והוא הטעם למולחו עם הבשר נתנו למטה מן הבשר מותר לכתחילה. למעלה מן הבשר אסור לכתחילה. עבר ומלחו מותר. ומכאן אתה למד שמותר לכתחילה לחתכו בסכין שחתכו בו בשר. וכן מותר לחתוך בשר בסכין שחתכו בו כחל. וכן הדין לאכול זה בצלי שאכלו בו זה שהרי התירו לצלותו בשפוד אחד:

השער החמישי כדני דם וחגבים וכינים וניקור תאנים וענבים . ואכלול עם זה דין כינה שנמצא עליה קורט דם . וכן אכלול עם זה דין מטקין מגולין :

דם דגים וחגבים וביצים מותר מן התורה . שלא אסרה תורה אלא דם עוף ובהמה והדומה להם . שנאמר כל דם לא תאכלו לעוף ולבהמה והחיה בכלל בהמה ודמה אסור מן התורה . וכמו שנתבאר בשער שלישי של בית זה . וכן דם מהלכי שתיים אינו אסור מן התורה שאינו כעוף ובהמה לדינו . אעפ"י שדמים אלו מותרים מן התורה אסורים הן מדברי סופרים משום מראית העין . ולפיכך היה אוכל את הכבד ונושך בו בשיניו ונתגלעו שיניו דם שעל הכבד גוררו ואוכל את הכבד . אבל של בין השיניים אינו צריך לקנח פיו ולא להדיח אלא הולך ואוכל ממנו ואינו נמנע . וכן דם דגים אם יש בו דבר המוכיח שהוא דם דג מותר . לפיכך אף על פי שכנסו בקערה אם יש בו קשקשים הרי זה מותר . וכן בדם חגבים . ויראה לי שמכאן אנו למידין שאין דמים אלו אסורין תערוכתן וק"ו הדברים הן בעצמן כשיש להם מוכיח מותרים כ"ש בשנתערבו שאין ניכרן בתערובתן שהן מותרים . שלא אסרו את אלו אלא בעינן . ומשום מראית עין : דם ביצים שאמרנו דווקא בשאי אפשר להסתפק בהם שתהא הביצה מרוקמת אבל אם נפל הספק בדבר זה אסור . מעתה אינו דם ביצים אלא דם אפרוח . לפיכך ביצה שנמצא עליה קורט דם אם נמצא על חלמון שלה כל הביצה אסורה שכל שנמצא דם על חלמון חוששין שמא מחמת רקוס אפרוח הוא * אבל נמצא על החלבון שלה באיזה מקום שימצא זורק את הדם ואוכל השאר בידוע שאין כאן רקוס . וזה כדעת הגאונים ויש מגדולי החכמים שאמרו שאין הפרש בין חלמון לחלבון אלא בין זה ובין זה אם נמצא דם על הקשר וחוצה לו כל הביצה אסורה . נמצא על הקשר לבדו . או חוץ לקשר ואין מפניו נקשר כלל זורק את הדם ואוכל את השאר ולהורות למעשה ראוי לחוש לכולן ואין מורין בה להיתר אלא כשנמצא על הקשר של חלבון לבד שאינו פושט חוצה לו כלל . או שנמצא על החלבון ושלא נתפשט לקשר . קשר זה הוא בראשו החר והוא שנתפשט בה מזרע הזרע וניכר הוא לעין . בד"א בכיפה הראויה לגדל אפרוחים . אבל ספנא מארעא שאין ראוי לגדל אפרוחים אין הביצה אסורה בידוע שאין זה דם אפרוח אלא זורק את הדם ואוכל את השאר בכל מקום שהביצה מותרת שאין כאן ספק רקוס . ומפני מה זורק את הדם והלא הביצה מוכחת עליו . ומה הפרש בינו ובין דם דגים שיש בהן קשקשים שהוא מותר כמו שאמרנו . יראה לי לפי שהחמירו בדם הביצים כל שהוא בעין מפני שיש דם ביצים שאסור מן התורה כמו שבארנו . ביצים שנאסרו מחמת דם שנתכשלו עם אחרים בקליפתן . או קלופות וכן ביצים של עוף טמא יתבאר דינם בבית התערובות בע"ה . וביצה שהגעילה התרנגולת מכח הכאה כבר נתבאר דינה בשער השלישי של בית זה :

ולענין ניקורי תאנים וענבים ודכרים ט"ט בהם מטוס גילוי

צפור המנקר בהאנה ועכבר המנקר כאבטיח וכל כיוצא בזה חוששין שמא נחש או אחד מן השרצים שיש להם ארס נקר אותם . ואילו במקום שיש בו נקב נקבו והדברים ק"ו כשמצא אותם מנוקרים ולא ידע מי נקר אותם . ויראה לי דווקא מנוקרין או מבוקעין שהליחה שלהן מגולה אבל מבוקעין שאין הליחה שלהן מגולה מותרין ולפיכך פי תאנה אין בו משום גילוי ואוכל אדם תאנים וענבים בלילה ואינו חושש . דברים אלו אסור להקל בהם שהרבה החמירו בספק סכנה ממה שהחמירו בספק איסור . שאם בא זאב ונטל בני מעיים והחזירן כשהן מנוקבין מותרין ואין חוששין שמא במקום נקב ניקב . ובאלו חוששין שמא במקום נקב ניקר . ולפיכך ניקור תאנים וענבים נהקשואים והאבטיחים והדלועים והמלפפונות אפילו הן כבד בין תלושין בין מחוברים כל שיש בו ליחה אסור . משמרת של יין יש בו משום גילוי וחוששין שמא שתה משם הנחש . כל משקין שדרך הנחש לשתות מהן אם נתגלו אסור לשתות מהן . כמה ישוהו מגולין ויהיה בהם משום גילוי כדי שיצא הנחש מתחת אוזן הכלי וישתה ויחזור לחורו . וכמה שיעור המשקין שיש בהם משום גילוי ואין המרה נאכדת בהם בכלים כל שהם בין מועטין בין מרובים . ובקרקע ארבעים סאה היה בהם יותר מן ארבעים סאה המרה נאכדה בהם ומותרין : ואיזה המשקה יש בהן משום גילוי המים וחייך בין חי בין מזוג והחלב והדבש והיין שהחמיץ אסור משו גילוי לפעמים שהנחש שותה ממנו . יין תופס אין בו משום גילוי וכמה תסיסתו שלשת ימים . משקין שנתגלו בין כיום בין בלילה אסורין ואפילו ישן בצידן שאין אימת הישן עליהם . כל המשקין בזמן שהן מטפטפין ויורדין אם עושין טיף כנגד טיף אין בהם משום גילוי . שלשה מיני ארס הם . של בחור ושל בינוני ושל זקן של בחור שוקע של בינוני מפעפע והולך באמצע ושל זקן צף . לפיכך משקין שנתגלו אע"פ שישתו ממנו תישעה לא ישתה העשירי שמא הנחש בחור ששתה מהן והוא שוקע בשולי הכלי . וכן אבטיח . מעשה היה ואכלו ממנו תשעה וחיו ואכל העשירי ומת . לא ניקור של נחש בלבד

בית שלישי ושער הששי

בלבד אסור אלא אף ניקור שאר שרצים. לפי שארם הנחש ומית ושל שאר שרצים מלקה. משקין שנתגלו אסור לשפוך אותו לרשות הרבים שמא ידרוס עליהן אחד ברגל יחף ויזיקנו. ולא ירבץ בהן את הבי' ולא יגבל בהן את הטיט. ולא ישקה בהן לא בהמתו ולא בהמות חבירו. ולא ירחוץ בהן פניו ידיו ורגליו אפי' במקום שאין בו סרט כרימוני הפנים: אסור ליתן מעות לתוך הפה. ותכשיל תחת המטה. ולנעוץ סכין באתרוג וינחנו שם. וצריך אדם להזהר הרבה מזיעת אדם שכל זיעת האדם כסם המות חוץ מזיעת הפנים. במקומות אלו שהקילו משום גילוי. אפשר משום שאין הנחשים מצויין כאן. ושומר פתאים ה' :

השער הששי כדיני גבינה של עכו"ס וחלב שחלכו עכו"ס ואין ישראל רואהו ומוריים של עכו"ס. ואכלול עם דיני גבינה דין גבינה שנכנו אותו מחלב בהמה ידועה ואחר כך נשחטה הכהמה ונמאלת טריפה

גבינה של עכו"ס אסורה. והרבה טעמים נאמרה באסורה. מפני שמעמידן אותה בעור קיבת נבילה. ומפני שטחין פניה בשומן חזיר. ומפני שמערבין בה חלב טמא. ואפילו שחלב טמא אינה עומד אע"פכ"ש לחוש שמא נשאר מן החלב הטמא בתוך ניקבי הגבינה: החמאה שלהם אסורה ג"כ מן הטעם הזה שאמרנו ואפילו בשלו אותה אסורה. ואין אומרים בידוע שהלכו צחצוחי חלב טמא שבה שאם אתה אומר כן אף חלב שחלבו עכו"ס שאסרו מפני תערובת חלב טמא יהא מותר לגבן ממנו גבינה. או לעשות ממנו חמאה ויבשל עד כדי שילכו צחצוחי חלב טמא באומד. אלא מכאן אתה למד שאין להם תקנה לעולם לפי שכל הדברים האלו הלכו בהם לחומרא להתרחק מאיסורי עכו"ס. ומי שהתיר החמאה לאחר בישול לא נראו דבריו כלל: מקומות שידוע ממנה שבהם שאין מערבין לעולם חלב טמא עם חלב טהור שמאים הוא להם. וכן ידוע שנהגו בהם לאיסור לטוח פניהם בשומן חזיר כהללו שאוכלים גבינה בימי העניות ואסור להם לאכול בשר באותן הימים. וכן ידוע שאין מעמידן אלא בציצית הפרחים. אפילו כן אסור לאכול גבינות העכו"ס. לפי שדבר זה יראה שנאסר במניין כמו היין וכל דבר שנאסר במנין אע"פ שאסרוהו לטענה ובטלה הטענה האיסור במקומו עומד. חלב שחלבו עכו"ס אסור כמו שאמרנו חוששין שמא ערב לתוכו חלב דבר טמא. לפיכך אם היה חולב בביתו וישראל יושב בחוץ אם ידוע שאין דבר טמא בעדרו מותר ואע"פ שאין ישראל רואהו בשעה שהו חולב. היה דבר טמא בעדרו וישראל יושב בצד העדר והעכו"ס חולב לצורך ישראל וידוע שחלב טמא אסור לישראל אע"פ שאין ישראל רואהו כשהוא יושב אם כשהוא עומד רואהו מותר מתיירא הוא שמא יעמד ויראהו: כבר בארנו בשער שלישי של בית שני שחלב הטריפה אסור כגוף הטריפה. ולפיכך בהמה טריפה שגכנו גבינות הרבה מחלבה אסורים. גכנו גבינות מכהמה ידוע ונשהטה ונמצאת טריפה כגון שנמצאת מחט בעובי בית הכוסות או באחד מהמקומות שעושה אותה טריפה אם הוגלד פי המכה בידוע שהוא שלשה ימים קודם שנשחטה לכל הפחות ולפיכך כל חגבינות והחלב שחלבו ממנה תוך שלשה ימים שלפני השחיטה אסורים בוודאי ואם לא הוגלד פי המכה הרי זה ספק. וכן כשהוגלד פי המכה ונעשה גבינות מחלבה וקודם שלשה ימים. יש מגדולי החכמים שאסרו ואע"פ שחזקה דאורייתא ויש לומר שמעמידן הבהמה על חזקתה שהרי בשעה שנוצרה בחזקת כשירה היא אפילו כן גבינות אלו אסורות שלא אמרו חזקה דאורייתא אלא בחזקה שיש לה עת ברור כחזקות פנויה שבשעה שנולדה וודאי פנויה היתה בבירור. וכן חזקה נשואה שנשאת נודע בבירור שהיא נשואה. אבל בבהמה לא נודע בשעה שנולדת שלא היתה טריפה שמא טריפה היא מן הבטן אלא כשעברה עליה שנים עשר חדש נודע שלא היתה טריפה כשנולדה וכן כל זמן שהיא חיה נודע שהיתה כשירה קודם שנים עשר חדש לזמן הזה וכל חזקה כזו שאין לו זמן ברור אין הולכין אחריה. ויש מי שהתיר ונותן טעם לדבריו לפי שרוב בהמות כשירות הן והולכין אחר הרוב מן התורה וזו עכשיו היא שנטרפה שהרי אמרו נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיודע לך כמה נטרפה. ומ"מ בטריפות סרבא וכיוצא בזה שאי אפשר לומר שעכשיו ממש נטרפה אסורת דכל שאתה יודע באמת שלא נטרפה עכשיו ממש

טעונה

טענה מוריים לעכו מקים שהיין בזול ולא אפרוהו והושיבו עליה שומרים בעכו • לא אפרוהו מפני שבמקום שנעשה שם ושכא משם היה יין ביוקר יותר מן המוריים והושיבו עליה שומרים בעכו שכימא יערבו בו עכשיו שהיין בעכו בזול יותר מן המוריים • ויראה לי שמכאן אנו לומדים שבמקומות שהדבר ידוע שאין מערבים בו יין נקח מכל אדם שהרי לא נאסר לגמרי והרי חזר הכל עכשיו כראשון ושני בזמן-וכן מפקידן ושולחין אותו ע"י עכ"ם שאין העכ"ם נותן אל דעתו לסלק מוריים ולתת יין שהרי לא ידע שהיין יפה למוריים • ואם בא לסלק ולהחליף מיס הוא נותן בתוכו ולא יהא חמור מפקיד מלוקח מעכ"ם • וליקח עכשיו מעכ"ם מותר כמו שבארנו • כבשין של עכו"ם שדרכן לתת לתוכו יין לפעמים אע"פ שאינו יודע שכולן נותנין לתוכו יין אסורים באכילה ואף על פי שסתם ינם אינו אסור • אלא מדבריהם אסרו מספק • והרחק הוא שעשו כדי להתרחק מתבשיליהם ומכבשיהן של עכ"ם • כבשין שבידוע שכלן נותנין לתוכו יין אף על פי שאינו ידוע שנתנו לתוך אלו ממש אסורים בהנאה כאלו וודאי נתנו לתוכו יין • ויש מי שאומרים שכולן אסורין בהנאה לפי שהיין בתוך אלו מכשיר את כולן והרי אלו כאילו היין שבהן עיקר ולפיכך כולן אסורים בהנאה * ויש מרבותי שהורו שימכרו כלן חוץ מדמי יין נסך שבהם • וכיצד משערין ואנו לא ידענו כמה נותנו בהם אומדין כמה דרכן לערב בכיוצא באלו ומכרו חוץ מדמי יין נסך שאנו אומדין שנתנו בהן • ויראה לי שזהו עיקר • הזתים שהעכו"ם כובשים אותם מותרים ואפילו באכילה ואפילו הרפוין הרבה שאם תאחזנו ותשמש גרעינתו מותרת ואין תוששין שמא זלפו עליהם יין אלא שמנן הוא שרבה עליהן ומתמת כן הם רפוין :

השער השביעי בכישולי עכו"ם ופת של עכו"ם

הפת של עכו"ם אסורה ולמה אסורה מפני קירוב הדעת חששו חכמים שאם תהא פת של עכו"ם מותרת בא לאכול עמו ויתחתן עמו כדרך שאמר הכתוב וקרא לך ואכלת מזבחו ולקחת מבנותיו לבניך : הפת היי נפש יש בו ומפני תקלותו אסרוהו ומפני שחיי אדם תלוי בו עמדו עליו והתירוהו במקצת • כיצד פת של בעלי בתים אסרוהו לעולם • ואין מתירין אותו אלא מפני סכנות נפשות כשאר אסורים של דבריהם : ויש מגדולי המורים שאסרו אא"כ צפ"ש שלשה ימים בלא מאכל • ובשם מקצת גאונים אמרו שמשום עונג שבת מתירין אותה אם לא היה לו מה יאכל בשבת אוכל אפילו פת של בעלי בתים : איסורו של פת אף על פי שמחמת חשי חתנות נגעו בו אפילו בביתו של ישראל אסרוהו ואפילו חוץ לעיר שלא חלקו באיסור כדי להתרחק ביותר מן החתנות של עכו"ם שעיקר הדת תלוי בו שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחו ולקחת מבנותיו וזנו בנותיו אחרי אלקיהם והזנו את בניך אחרי אלקיהם • לפיכך האוכל פת מבעלי בתים של עכו"ם בשום מקום עבריין הוא • שעבר על גזירת ב"ד ואם ת"ח הוא אסור לספר שמועה משמו • עד שיפרוש ויקבל על עצמו דברי חברות • פת של פלטר אין תקלות החיתון מצוי בו כל כך שאין כאן קירוב הדעת אומנותו הוא ובאומנותו הוא עוסק והכל לוקחין ממנו ולפיכך התירו לקנות פת ממנו במקום שאין פלטר ישראל מוכר פת כמוהו : היה שם פלטר ישראל מוכר פת כמוהו אסור ואם לא היה פת פלטר ישראל כפת פלטר עכו"ם לוקח מפת פלטר עכו"ם שערב לו יותר • ופלטר עכו"ם שלקח פת של עכו"ם בעלי בתים אסורה כבעל הבית • עכו"ם שלקח פת של פלטר עכו"ם מותרת שלא הלכו באיסור זה אחר מי שהפת בידו עכשיו אלא מי שאפאה • כותח של עכו"ם אמרו משמן של גאונים שאין חוששין לו משו' פת שיש בו שלא אסרו פת אלא משום חתנות וכותח אין בו משו' חתנות הפת שלשה מלאכות יש בו • הסיק התנור • ואפייה • והיפוך גחלים להוציא חומן לקרב את האפייה • נעשה אחת משלש אלו ע"י ישראל הפת מותרת • יש מגדולי המחברים שהתירו אפילו השלך ישראל קיסם לתוך התנור שאף קיסם הוא מוסיף חום והרי זה כמהפך בגחלים • ויש מי שאומר שאין קיסם מועיל שאין זה מלאכה גמורה אלא קצת מלאכה • ודברי ראשונים נראין לי עיקר • שאין לך כל קיסם וקיסם שאין מוסיף החום ומקרב האפייה כהפוך גחלים • וכן נהגו ומנהגן ישראל הורה היא • ירקות או בשר או דגים שישלכו או שבשלו אותן עכו"ם אסורים ודבר זה גם כן אסרו משום חתנות • בד"א בשהתחיל עכו"ם וגומר בשולו • אבל אם לא נעשה הכל ע"י עכו"ם מותר • כיצד הניח עכו"ם על האש ובא ישראל והפך בו קודם שהגיע למאכל בן דורסאי מותר הניח ישראל ומיד בא עכו"ם והפך בו הרי זה מותר • הניח עכו"ם והגיע מחמת מעשיו למאכל בן דורסאי אף על פי שבא ישראל וגמר בשולו הרי זה אסור לפי שכל שהגיע למאכל בן דורסאי הרי הוא כמבושל • איזהו מאכל בן דורסאי כל שהגיע לשליש בשולו • הניח ישראל על גבי גחלים עוממות שלא היה התבשיל מתבשל עליהם אם בא עכו"ם והפך בהם ונתבשל הרי זה אסור שכל שלא היה יכול לבא לידי מאכל בן דורסאי בהנחת ישראל אין הנחתו נחשבת לכלום • הרי זה כאילו הניח עכו"ם וגמר עכו"ם • הניח ישראל על גבי האור והניח עכו"ם לשמור ולהפך בו ואינו ידוע אם סלקו עכו"ם מעל האור עד שלא הגיע למאכל בן דורסאי אם לאו הרי זה מותר ואין חוששין לו דספק בשל דבריהם הוא ולקולא • ועוד שאין לו הנאה

בסילוקו

II

יא

בית שלישי ושער שביעי

בפילוקו עד שנחוש שפלקו והחזירו. כשאסרו בשולי עכו"ם לא אסרו אלא בשנתכוין הגוי לבשל אבל אם לא נתכוין
העכו"ם לבשל מותר. לפיכך עכו"ם שהסיק את התנור לזשליך שם יתדות רטובות של עץ כדי לייבשן והיתה דלעת
וכיוצא בזה טמונה בתנור ועכו"ם לא ידעה הרי זו מותרת לפי שלא נתכוין העכו"ם לבשל לא הדלעת ולא היתדות
אלא לחזק היתדות. וכן עכו"ם שחרך את ראש הכהמה אף על פי שהעבירו על האש עד שנצלו ראשי האזנים שהן
רכין הרי זה מותר לאכול מהן לפי שלא נתכוין זה לגשל אלא להשיר השער. וכן כל כיוצא בזה נתכוין לבשל כלום
אף על פי שלא ידע ולא הרגיש בתבשיל זה של ישראל הרי זה אסור שהרי נתכוין לשם תבשיל בעולם. אף על פי
שאמרו שהמליח הרי כרותח של צלי והכבוש הרי הוא כמבושל עכו"ם שמלח בשר או דגים או שכבשן מותרין שלא
אסרו אלא דבר שנתבשל או נצלה ע"י האור. דברים יש שנכשרין באכילה ע"י עישון עשן עכו"ם הרי אלו מותרין
שלא אסרו אלא מה שנעשה ע"י האור כמו שאמרנו. כשגזרו חכמים על בשולי עכו"ם לא גזרו אלא על דבר
שאינו נאכל כמות שהוא חי ודבר חשוב שראוי להעלותו על שלחן מלכים אם לאכילה אם ללפת בו את הפת. דבר
הנאכל כמות שהוא חי אף על פי שהוא ראוי להעלות על שלחן מלכים או שאינו ראוי להעלות על שלחן מלכים
אף על פי שאינו נאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי עכו"ם. ולפיכך דייסא מותרת וכן הקליוח מותרין לפי
שהחטה נאכלת כמו שהיא חיה הרבה אנשים כוססין אותה. הדגים הקטנים המלוהים שבשולן עכו"ם הרי אלו מותרין
אף על פי שהן עולין על שלחן מלכים מחמת מלחן הרי הנאכלין כמו שהן חיים משעה שנמלחו ואין הפרש בין
שמלחו ישראל ובשולן עכו"ם ובין שמלחו עכו"ם ובשולן ישראל ובין מלחן עכו"ם ובשולן מותרן שמשעה שמלחו
הכשירין לאכיל' ועדיין מותרין כמו שבארנו שאין המליחה אוסרתן ובשחוז' ומבשל דבר הנאכל כמו שהוא חי בשול
דגים גדולים מלוחים אף על פי שיש מקצת אנשים אוכלים אותן חיים מחמת מלחן אכילה זו אכילת הדחק היא הרבה
ואינה אכילה היא לפיכך בשולן עכו"ם הרי אלו אסורין ויש מן החכמים שהתירו והראשון נראה עיקר. וכן בצים
שבשולן עכו"ם הרי אלו אסורין שעולין הן על שלחן מלכים ואינם נאכלין כשהן חיים אלא בדוחק גדול. ולא לכל
אדם. תמרים המתוקים שבשולן עכו"ם בתנור מותרין דנאכלין כמו שהן חיים לכל אדם תמרים שהם מרים הרבה שאין
נאכלין לעולם אלא ע"י האור אסורי' שאף הם מתוקי' הם אף על שלחן מלכים ואינם נאכלין אלא ע"י האור.
והקטניות יש מקצת אנשים אוכלין אותם כשהן חיים אף הם אסורים לפי שאין נאכלין אלא ע"י דחק גדול. דבר
הנאכל כמות שהוא חי שנתערב עם דבר שאינו נאכל כמות שהוא חי ובשולן עכו"ם רואין אם עיקר התבשיל מן
הדברים שיש בהם משום בשולי גוים הרי זה אסור. ואם עקרו מן הדברים שאין בהם משום בשולי עכו"ם הרי זה
מותר. לעולם הולכין אחר העיקר ומניחן את הטפל בין להקל בין להחמיר. ולפיכך הרסנא שעושין לדגים והוא
מציר דגים הנאכל כמו שהוא חי ומקמח הרי זה אסור. שאין הציר עיקר אלא הקמח וכן כל כיוצא בזה. ואותן לחמין
שעושין בתבלין וטחים פניהם בבצים לגוי הרי אלו מותרין שהלחמים עיקר והם מותרין שלחמי הפלטר הם. וביצה
שעליהם טפילה היא להם. כל שאסרו חכמים כענין של תורה אסרו ולפיכך כשם שפליטת איסורי תורה
אוסרות תערוכתן גם אסורים של דבריהם כן ולפיכך בשר או דגים שבשלו עכו"ם עם הירקות הנאכלין כמות שהן חיים
הירקות אסורות. וכן בשר שמבשלין בתוך הפת אם בשולן עכו"ם אע"פ שהסיק ישראל את התנור אין הפת אסור
מחמת בשולי עכו"ם הרי היא אסור' מחמת פליטת הבשר דבל שנאסר הבשר מחמת בשולי עכו"ם אף פליטתו נאסר
והוא שנבלע כפת ואסור. וכן הסכימו גדולי המחברים והוא עיקר ולפיכך הכלים שבשלו בהם העכו"ם דברים שיש
בהן משום בשולי עכו"ם אסורים. ולפיכך צריך לזהר בשפחות נכריות שמבשלות לעצמן בבית רבן ישראל בקדירות
של ישראל שלא יניחו הן על גבי האור ואם קדמו והניחו צריך שיהפך בו ישראל קודם שיגיע למאכל בן דרוסאי
כמו שבארנו :

בשם בית שלישי

הבית הרביעי איסור התערובות והכשירן וחלקתי אותו לארבעה שערים

השער הראשון כתיאור שיעורי התערובות באיסורין וזכשירן וכ"ל ילסר האסור אם היתר בתערובתו וכמה תהיה תקנתו

איסור שנתערב בתוך ההיחר אע"פ שלא נמוח ועומד בעינו וזרקו אסור את התערובתו בפליטתו אם אין בהיתר
ששים כנגד כל החתיכות של איסור. לפי שאין ידוע כמה פלטה עד שגשער בו ולפיכך מן הספק משערין
בכולו. ולא באיסורי תורה בלבד אמרנו אלא אפילו באיסורים של דבריהם ככחל וכיוצא בו משערין בכולו וממנו
אתה

אתה למד למי שבישל איסור בקדירה ואחר כך בישל בה היתר ביומה שמשערין בכל הקדירה ולא באומד פליטתה .
 ויש מי שאומר שלא אמר אלא באיסור שאינו חוזר להכשירו ככתל וכיוצא בו וכן בקדירה של חרס שאין החרס יוצא
 מידי דופן לעולם אבל בקדירה של מתכת וכף של עץ וכיוצא בזה אין משערין בכולו . אלא אומדין אומד יפה כמה
 יצא ממנו ומשערין בו והראשון עיקר . ניער כזית חלב בכף חדשה ואחר כך ניער בה ביומה קדירה של בשר אין
 משערין בכל הכף אלא בכזית חלב שניער בה שהרי נודע האיסור כמה היה . היה הכף ישינה שניער בה את הבשר
 הרבה וביומה ניער בה כזית חלב יש מי שאומר שבזו משערין בכל הכף לפי שהיא בלועה מבשר בחלב והרי כל
 הבלע חתיכת איסור כחתיכת נבילה ולא נודע שעור כל מה שבלעה וכל מה שפלטה ולפיכך משערין כבולה כמו
 שאמרנו . ויש מרבותי שהורו שאין אומד בבלע חתיכה עצמה נעשית נבילה ולפיכך בין בחדשה בין בישינה אין
 משערין אלא בכמה שבלעה מזה האיסור : דברים שאמרנו בשאין שם קפילא לטעום את התבשיל אבל אם יש שם
 קפילא עכו"ם ונתערב מין בשאינו מינו טועמו ואם אמר במסית לפי תומו שאין ניכר טעם האיסור בתבשיל מותר
 בידוע שאין בתערובתו אחד בששים . קפילא זה שאמרנו לא שיהא אומן אלא אפילו סתם בני אדם . שהטעם שאינו
 נרגש לפתם בני אדם אינו טעם . היה אומן יראה שאפילו שאלוהו אם נרגש בו טעם האיסור ויודע דלעגין איסור
 והיתר שואלין אותו סומכין עליו שאומן אינו משקר כדי שלא יקלקל אומנתו שיצא עליו שם רע שאינו בקי באומנתו .
 ויש מי שאוסר עה שיהא אומן ואומר במסית לפי תומו . הצונן אינו מפליט ואינו מבליע לפיכך אינו אוסר בנגיעתו
 את ההיתר כמו שיתבאר . ומה הוא שאוסר . החם . באיזה חם אמרו יש מי שאומר שאין מפליט ומבליע אלא חם
 הראוי לבשל ולפיכך חם של בלי ראשון שהוא מבשל הוא שיש בו כח להפליט ולהבליע אבל כלי שני שאינו מבשל
 אינו מפליט ואינו מבליע . וכן עירוי של כלי ראשון אינו מפליט ואינו מבליע . שאין עירוי של כלי ראשון ככלי
 הראשון . ואין דברים אלו נכונים שחום בית השחיטה וחום חלב הכסלים מועט הוא מחוס כלי שני ומפליטין
 ומבליעין . כמו שיתבאר שאין הבליעה והפליטה תלויין כבישול ולפיכך חוששין לכל חום שע"האש ואפילו אין היד
 סולדות בו כמו שבארנו :

וזמלח מחמם ומפליט ומבליע שהמליח הרי הוא כרותח לפיכך בשר שחוטטה שנמלחה עם בשר נבילה אסורה .
 וכן דג טהור שמלחו עם דג טמא . בד"א בשהיו שניהם מלוחים וכן כשהיה הטמא מלוח והטהור תפל .
 אבל אם היה טהור מליח וטמא תפל מות' לפי שאין חום המלח גדול שיפליט החתיכה שלא נמלחה אעפ"י שהחתיכה
 המלוחה נוגעת אליה החתיכה המלוחה מבלעת החתיכה הטפילה מה שהיא פולטת ואינה מפליטה ציר של עצמה
 אלא מעט ואותו מעט אין בו כח להבליע בחתיכה המלוחה מפני שחתיכה המלוחה פולטת וכל שהיא פולטת
 הרבה אינה בולעת אותו המעט . דברים אלו שאמרנו יראה לי דווקא בשהיה טמא המליח למטה והטהור התפל
 למעלה . שהתחתון גובר ומחמם את העליון ומבליעו אבל אם היה הטהור התפל למטה והטמא המליח למעלה
 אינו אוסר את התחתון אלא כדי קליפה . שהטהור שהוא התחתון צונן וגובר ומצנן את העליון ואינו בולע אלא כדי
 קליפה . ובד"א בשהיה הטמא שמן לפי שהשומן מפעפע ואפילו ע"י צלייה ואפילו ע"י מליחה ונבלע בכל ההיתר
 ואוסר את כלו אלא אם כן יש בו ששים של היתר כנגד כל האיסור . אבל אם אין הטמא שמן אף על פי שהוא למטה
 והטהור למעלה אינו אוסר אלא כדי קליפה . לפי שאין בו כח לפעפע אלא ע"י צלייה ולא ע"י מליחה שאין המליחה
 כרותח של מבושל אלא כרותח של צלי . ולפיכך כל איסור שאינו מפעפע שנמלח עם ההיתר כגון בשר שנמלח עם
 שומנו של גיד ועם קנוקות שבו וכן שנמלחו עמו הקרומות האסורים קולף ואוכל את השאר שאין שומנו של גיד
 וקנוקות וקרומות מפעפעין בין בכלי בין במליחה ואינם אוסרין אלא כדי קליפה בלבד . מליח זה שאמרו בשנמלח
 הרבה עד שאין ראוי לאוכלו עם מלחו אבל כל שנמלח פחות מכאן אינו כרותח אלא כצונן ואפילו קליפה אינו צריך
 אלא מדיח בצונן . איזהו מלוח שאינו נאכל מחמת מלחו כל שנמלח כדרך שאדם מולח לקדירה . ויש מגדולי
 המורים שאמרו שהוא הבשר המלוח הרבה שאדם מולחו להצניע ולהוליכו לדרך . והראשון עיקר : יש דברים
 חריפין שמבליעין כחריפותן כמו שיתבאר . עוף מליח שנפל לתוך כד של חלב או אפילו לתוך כד של כותח שנותנין
 לתוכו מלח אם נאכל הוא עם מלחו הרי הוא כצונן שנפל לתוך צונן שהכותח מלח מעט יש בו ונאכל הוא עם מלחו
 לפיכך מדיחו ודיו ואם היה מליח הרבה עד שאינו נאכל מחמת מלחו או שהוא צלי וחם צריך קליפה כחם שנפל לתוך
 צונן . וכן אם היה צונן שנפל ומתובל בתכלין . ואם הוא צלי חם יש בו קנקנים או שהיה מתובל ויש בו נקעים בולע
 הוא דרך הנקעים הרבה וכלו אסור . אסור להניח כד של מלח על גבי כד של כותח לפי שהמלח שואב את הכותח
 ושואב יאכל אותה עם הבשר . אבל מניחו על גבי חביות של חומץ של עכו"ם ואיני חושש : דגים שעלו בקערה
 מותרין לאכלו בכותח וכבר נתבאר בשער הרביעי מבית השלישי בבשר בחלב . הדם היוצא בשעת שחיטה ובגמר
 שחיטה חם קצת ומבליע . ובכר נתבאר בבית ראשון בשער כמה שוחט דיגי השוחט בסכין של עכו"ם והשוחט
 בסכין

בית רביעי ושער ראשון

בספין שישחט בו טריפ' הבשר והחלבי חכים קצת סמוך לשחיטת הכהמה ולפיל' לא יתן אדם הככלים על הבשר בעוד שזחלב עליהן שהחלבים זכין וכולע הבשר ואם עבר ונתן קולף קצה מן הבשר וכבר נתבאר בבית השלישי בשע' השלישי בניקור הבשר שהדברים החריפין מבליעין ולפיכך צנון שחתכו בסכין שחתכה בו בשר אסור לאכלו בכוח שהצנון חרף וכולע מן השמנונית שנקרש על הסכין. בד"א בשלא טעמו קודם שיאכלנו עם הכותח אבל אם טעמו היטב ולא הרגיש בו טעם בשר מותר לאכול עם הכותח לאחר שידיה היטב כמקום החתך דכיון שאין טעם בשר נרגש בו בידוע שלא גבלע ממנו כלום. חתך בו קישואין ודלועין ואבטיחין גורר מקום החתך ואוכל בירוע שלא בלעו שאינם חריפין וכן אין בטבעם למשוך גרירה זו במקום הדחה עומדת אלא שאי אפשר להדיחם לפי שהם רבים ואם ידחם כל שכן שיבלע בהם השמנונית הדבוק על פניהם. ואם חתך בו לפתות מדיח מקום החתך היטב ומותר לאוכלן בכוח. חתך בו סילקא אסור אע"פ שאינה חריפה כצנון כח משיכה יש לה בטבעה. ואם עירב כחתיכה לפתיה אינה צריכה רק הדחה כלפתות לפי שהלפתות מתוקים הרב' ומונעים כמתיקותם כח משיכתם מן הסילקא. ולפיכך מדיח ודיו * איסור זה של צנון וסילקא יש מי שאומר שהו' עד כדי קליפה עבה שהיא הנקראת בכל מקום נטילת מקום והשאר מותר. ויראה לי שהכל אסור הרבה הם בולעים שכן אסרו קורט של חלתית מפני שמחכין אותו בסכין של עכו"ס ולא התירוהו בנטילת מקום

יש איסור שהוא מפעפע ויש איסור שאינו מפעפע. מן הדברים שאינן מפעפעין הוא שומנו של גיד וקנוקנות שבו ולפיכך אין אוסרין את הערובתן אלא כדי קליפה. בד"א ע"י צלי או ע"י מליחה כמו שבארנו אבל ע"י בישול הרוטב מוליק את האיסור ופושטו בכל. והוא שניער את הקדירה או ישכסה אותה הרוטב מכסה את הכל. כל הכבושין הרי הן כמבושלין: החלב והשומן מפעפעין ולפיכך אפילו ע"י צלי ואפילו ע"י מליחה אוסרין את הכל עד שיהא בהיתר ששים כנגד כל האיסור. לפיכך גדי שמן שצלאו בחלבו אם אין בכל הגדי ששים כנגד כל החלב שבו אסור לאכול אפילו מראש אזנו שהחלב מפעפע בכל בד"א בגדי שמן אבל בכחוש אף על פי שאין בגדי ששים כנגד כל החלב שבו אינו אסור. שהחלב אינו מפעפע אלא כדי קליפה וקולף ואוכל עד שמגיע לחלבו שהחלב של כהמ' כחוש כחוש הוא בטבעו ואינו מפעפע. ויש אומרים שצריך נטילת מקו' והראשון נראה לי עיקר אלא שיש לחוש לדברי המחמירים. באיסורין של תורה: כוליא שצלאה בחלבה מותר לפי שהקרום מפסיק בינה ולבין החלב ומונע את הכוליא מלבלוע. ואף על פי שהקרום בעצמו אסור כמו שבארנו שהקרומות אינן מפעפעין. רוב כל האיסורין שיעורן בששים. וכשמשערין משערין ברוטב ובקיפה ובחתיכות ואפילו עצמות מצטרפין לבטל ולא עוד אלא אפילו עצמות של חתיכות איסור מצטרפין לבטל את האיסור כדרך שקליפי איסור מצטרפין עם אוכלי ההיתר לבטל את האיסור: מוח שבעצמות האיסור אסור ומצטרף עם האיסור חרסי הקדירה אין מצטרפין עם ההיתר לבטל את האיסור: כזית של איסור שנפל לתוך הקדירה שיש בה יתר מששים של היתר ונצמק ההיתר ונמצא שעכשיו אין בהיתר ששים כנגד האיסור אסור אף על פי שמתחילתו לא היה בו כח לאיסור לאסור ההיתר עכשיו שנתמעט חוזר ואוסר לאתהא קדירה זו חמורה יותר מקדירה אחרת. ואילו נפל כזית זה לתוך קדירה אחרת שאין בה ששים אוסר אף עכשיו אוסר בקדירה זו. יש מי שהורה שאומדין אומד יפה כמה בלוע מן ההיתר בתוך דופני הקדירה ורואין אותו כאילו הוא כעין הקדירה ומצטרף לבטל את האיסור. ויראה לי דדווקא במין במינו שבטל ברוב מן התורה ושיעור ששים בזה מדברי סופרים ולפיכך הולכים בהם להקל אבל מין בשאינו מינו דכזית בכדי אכילת פרס מן התורה ואפילו טעמו של גיד כעיקרו אין הולכין בו להקל ואין משערין אלא מה שבאלפנינו בתוך הקדירה היתר שבה בעין כנגד האיסור. כבר בארנו שהאיסור מפעפע אפילו בצלי אוסר את הכל ואפילו עבר מעל האש ונפל איסור חם על איסור חם אוסר את הכל. היה אחד חם ואחד צונן ונפל האחד על הבירו התחתון גובר לעולם. כמו שבארנו למעלה. ולפיכך נפל חם לתוך צונן אינו אוסר אלא כדי קליפה. ואם נפל צונן לתוך חם הכל אסור: **טיפת** חלב שנפלה על חתיכה של בשר אם יש באותו טיפה ליתן טעם באותו חתיכה חזרה כל אותה החתיכה כחתיכת נבילה עד שאפילו היה באפשר לסתו החלב שבה ולהוציאו כלו אפילו כן אסור לפי שאין כאן איסור מעורב לתוך היתר אלא כל אחד ואחד דבר בפני עצמו ותערובתו אוסרתו וחוזר הכל כגוף אחד של איסור והרי זה כבשר בחלב וחלב בכשר. ולפיכך בין שחזר ונפל לתוך יורה של חלב בין שנפל לתוך קדירה של בשר אסור עד שיהא בו ששים כנגד כל החתיכה מה שאין כן בשאר אסורים שאם נפל איסור על גבי חתיכה של היתר ואסרה ונפלה אותו חתיכה לתוך קדירה אחרת אינה נאסרת אלא לפי השבון האיסור שבה. שלא אמרו חתיכה עצמה נבילה אלא בכשר בחלב בלבד. בד"א בשלא ניער ולא ביסה מתחילה. ולפיכך קבלה החתיכה טעם החלב ואסרה ונעשית כחתיכת נבילה. אבל ניער הקדירה יפה מיד כשנפלה טיפת החלב עליה קודם שתספיק ליתן טעם בחתיכה או שכיסה את הקדירה אין משערין טיפת החלב כנגד אותו החתיכה לבר אלא כנגד כל מה שכקדירה שע"י שניער או שכסה הרוטב

הרוטב פוישט החלב ככל ולפיכך הכל מצטרף לבטלו ואין חוששין שמא לא נייער יפה ולא כיסה יפה יפה הפרש
יש בין בשר בחלב לשאר איסורין שנתנו טעם בחתיכה של היתר שהבשר שנאסר מחמת החלב שנתן בו טעם אין
רואין אותו בחלב שאסרו אלא הכל כבשר בחלב וכמו שבארנו אבל בשאר איסורים רואין אותו כדבר
שאסרו ולפיכך מלא שנאסר מחמת דם או ציר של נבילה ונפל לקדירה ויש בקדיר שישים כנגד ממשו של מלא אעפ"י
שטעם המלה נטעם ונרגש בקדירה וטעם אינו בטל אפילו הכי מותר לפי שאין רואין את המלה כמלה אסור מחמת
עצמו וכמלה של ע"ז ואלא כדם או כציר שאסרוהו דברים אלו שאמרנו שאין חתיכה שנאסרה מחמת בליעת
שאר האיסורין נעשת נבילה ואינה אוסרת אלא לפי השבון האיסור שבה מכל מקום אם נפלה לבסוף לקדירה אחרת
שיש בה ששים כדי לבטל האיסור הבלוע שבה אין החתיכה בעצמה חוזרת להיתר לפי שהאיסור שבה אינו נפלט
לגמרי ממנה ואינו נבלל בתוך ההיתר שבקדירה מה שאין כן בדבר הנבלל והנמוח שאילו נפל דם וכיוצ' בו לתוך רוטב
של היתר ואסרו מחמת מיעוטו וחזרונתרבה הרוטב של היתר עד שיהא בו בין כלו ששים לבטל את הדם הכל מותר
לפי שהכל נבלל ונתערב האיסור בין כל ההיתר : חתיכה שנאסרה מחמת שקבלה טעם ממקום אחד אינה אוסרת
חברותיה אעפ"י שנוגעת בהן כששתיהן חמות ואפילו נצלו שתיהן כאחד ונוגעת זו בזו בשעה שהן על נבי האש
שהדבר הבלוע אינו יוצא מחתיכה לחתיכה אלא ע"י רוטב שאם אתה אומר כן אין לך איסור קליפה שהקליפה
אוסרת קליפה הסמוכה לה וכן לעולם ואפילו היתה חתיכה היתר שמנה ושומן שבה מפעפע לפי שאין השומן
של היתר מוליד עמו את האיסור אלא במקום שהאיסור יכול להלוך בטבעו בד"א כשבלעה איסור שאינו מפעפע
אבל אם בלעה מן הדבר המפעפעין בטבעם יראה לי שאוסרת חברותיה בין בצלי בין שנוגעת זו בזו חס כחם שהאיסור
בעצמו הבלוע מפעפע ויוצא אפילו מחתיכה לחתיכה : דברים אלו שאמרנו אפילו בבשר בחלב שהחלב אינו מפעפע
ואפילו שעשאוהו כחתיכת נבילה כמו שבארנו לא עשאוהו כנבילה עצמה לדבר זה :

איסור שנתערב בהיתר דבר תורה מין כמינו בטל ברוב אלא שהחכמים הצריכו שיעורים אחרים לפי מה שהוא
אסור כמו שיתבאר ומין בשאינו מינו אם יש כזית מן האיסור בכדי אכילת פרס אסור ולוקין עליו וזהו
שקראוהו חכמים טעמו וממשו פחות מכאן אסור דבר תורה עד שיתבטל במיעוטו בששים אלא שאין לוקין עליו
וזהו שקראוהו חכמי טעמו ולא ממשו לפיכך אם נתער' לפנינו איסור לתוך הית' ולא עמדנו על שיעורו ונפל לתוך הית'
שאינו מינו הרי הכל אסור מספק דכל ספק בשל אסורי תורה אסור דבר תורה כודאי עד שנודע שיש בהיתר בכרור
ששים כנגד איסור או שטעמו גוי אומן ואומר שאין בו טעם אותו איסור דבר תורה וכמו שבארנו למעלה נפל לתוך מינו
כל שנתכרר שרבה ההיתר על האיסור ספקו מותר לפי ששיעור ששים במין כמינו בדבריה ז' כל ספק של דבריה להקל
אבל אם לא נתבאר שרבה ההיתר על האיסור הרי זה ספק בשל תורה וכל ספק בשל תורה אסור ויראה לי שאם נפל
לתוך מינו רואין את שאינו מינו כאילו אינו הוא מינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו כדרך שאמרנו רואין את מינו
כמי שאינו להקל כמה שיעור אכילת פרס יש מי שאומר שהוא ארבעה בצים ויש מי שאומר שהוא שלשה בצים
ולזה הדעת נוטה : דבר אלו שאמרנו בשאין ההיתר והאיסור לפנינו אבל בשהם לפנינו ולא עמדנו על שיעור פליטתו
הולכין בו להחמיר אפילו בשל דבריהם שכל שאסרו בשל תורה אסור * ולפיכך כחל שנפל לתוך קדירה של בשר
אף על פי שהלב החל מדברי סופרים ולא עמדנו על שיעור החלב שנפלט ממנה משערין בכל החל כמו שיתבאר
עוד כבר בארנו שהאיסור שנתערב בתוך ההית' מין כמינו בטל ברוב בשל תורה ומין בשאינו מינו בטל לעולם בששים
חכמים החמירו במקצתן ולא נתנו שיעור אחד לכלם ואף באסורים של דבריהם כמו שיתבאר וכן אין הכשר האיסורי
בענין אחד אלא כל אחד ואחד לפי מה שהו ענין כיצד יש איסור שאוסר תערובתו בכל מה שהו ההיתר ויש מי שאוסר
אפי בריחו ויש מי שאוסר תערובתו עד שירכה עליו ההיתר תתק"ס חלקים כנגד האיסור ויש מי שאוסר במאה כתרומה
שנתערבה במאה ויש במאתים כערלה וכלאי הכרם אלא שאין לנו עסק באן כתרומה וערלה וכלאי הכרם ויש מי
שאוסר עד שיהיה שם ששים ואח' היתר כנגד איסור ויש מי שאוסר עד ששים : ואלו הן רוב כל האיסורים
שבתורה ושבדבריהם * ויש שבטל בחמישים ותשעה ויש שבטל ברוב ויש שאוסר בפליטתו לעולם אלא

שכזמן שמכירו וזרקו אוכל אתה שאר דברים אילו יתבאר בשער זה :

כל דבר שיש לו מתירין אינו בטל לעולם ואפילו נתערב כאלף בד"א שנתערב במינו אבל נתערב בשאינו
מינו הרי זה בטל כשאר האיסורים ויראה לי שלא אמרו דבר שיש לו מתירין אלא כשמתיר עתיד לבא
על כל פנים כביצה שנולדה ב"ט שנתערבה באחרות שהיא מותרת לערב על כל פנים וכן אם המתיר בידו לעשותו
בלא הפסד כשבל שנתערבה בפירות מעושרין ויש בידו עוד טבלים אחרים שהרי יכול להפריש על הטבל שנתערב
מן הטבל שלפניו שעתיד עדיין לתקנו וכן כל כיוצא בזה אבל כמה שאין בידו ואינו וודאי שיבא המתיר אינו בדין
דבר שיש לו מתירין ולפיכך ביצה של ספק טריפה שנתערבה באחרות אף על פי שאפשר שתטעון עוד התרנגולת
ויתרו

בית שלישי ושער ראשון

ויתרו כלן או שתחיה התרנגולת שנים עשר חדש אין זה כדין דבר שיש לו מתירין לפי שאין המתיר וודאי ואינו בידו ולפיכך בטלה היא כביצה טמאה שנתערבה באחרות ואין כל כיוצא בזה כזה: בהמה או עוף חיים שהם ספק טריפה שנתערבו באחרים אפילו באלף אינם בטילים שבעלי חיים אינם בטילים לעולם שחשובין הן. נתפזרו כלן מותרין. שאני אומר כל שהוא פורש מן הרוב הוא פורש. בד"א בשנתפזרו מעצמן אבל הנידן ונתפזרו אסורים גזירה שמא יקח הוא ממקום קבוצים. וכן אסור לקבצם במקום צר כדי שינודו ויתפזרו שכל שהוא גורם נדנודם יש לגזור שמא יקח ממקום קביעתם. פרשו מקצתם למקום אחד ורוב למקום אחד המועטין מותרין והמרוכזין אסורין שאני אומר אסור לתוך הרוב נשאר. נאבד אח' מהם או שטבע אחד מהם כים השאר מותרין שאני אומר אותו שנאבד או שנטבע הוא אותו של אסור. והוא שנאבד מעצמו ולא שאבדוהו בידים. נשחטו כלן אם בשוגג כלן מותרין שכבר בטל השיבותן ואין קונסין שוגג מחמת מזיד אבל אם שחטן כמזיד כלן אסורין: חתיכה של נבילה או של דג טמא או התיכת בשר בחלב שנתערבה בחתיכה של היתר אם חתיכה קטנה היא שאין ראוי להתכבד בפני האורחין לכשתכשל אינה חשובה ובטילה כמו שיתבאר וכן אם היא גדולה כיות' שאין דרכן של בני אדם ליתן כיוצא בה לפני אורח' אינה חשובה שעומדת היא לתוך ובטלה אבל אם היתה בינונית שדרכן של בני אדם להתכבד בכיוצא בזה לפני האורחים אינה בטילה לעולם ואפילו נתערבו באלף שאין דבר חשוב בטל בעמדתו בחשיבתו. בד"א לבטל את עצמו אבל פליטתו בטלה בששים שאין לפליטתה חשיבות: דברים אלו שאמרנו בחתיכה שהיא אסורה מעצמה כחתיכת נבילה ודג טמא ובהמה טמאה ועוף טמא שאיסורן מצד עצמן אבל חתיכת היתר שנאסרה מחמת בליעת איסור הרי הוא כשאר אסורים שאינם חשובין שאין הבלע חשוב שלא להתבטל חוץ מבשר בחלב לפי שהוא כחתיכת נבילה כמו שבארנו: חזרו ונחתכו החתוכות לאחר שנתערבו עד שאינן חשובות להתכבד בפני אורחים בטל השיבותן והרי הן מתבטלות והוא שהן נחתכו בשוגג כמו שבארנו:

איסור קבוע שניכר ונודע מקומו. אין הולכין בה להקל אחר הרוב ואפילו רבה ההיתר על האיסור כל מה שהוא ואפילו אלף. כיצד תשעה חניות כולן מוכרת בשר שחוטטה ואחת מוכרת בשר נבילה ולקח מאחת מהן ואינו יודע מאיזה מהן לקח אסור דכל קבוע כמתצה על מתצה דמי. בד"א כשלקח הוא מן הקבוע או שיצא אחד ממקום קביעותם ואינו יודע מאיזה מהן לקח שהספק נולד לו בקבוע. אבל אם נולד לו הספק בפירוש מותר. כיצד הרי שמצא בשוק אעפ"י שכל הבשר הנמצא באותו העיר אינו בא אלא מאותן חניות אעפ"י כמותר לפי שלא נולד הספק בקבוע אלא בפירוש כי הפורש מן הרוב הוא פורש: יש איסור שריחו אסור כאילו נתערב גופו של איסור בחוץ ההיתר. כיצד בשר נבילה שמן שצלאו בתנור אחד עם בשר שחוטטה. ריח הנבילה הולך ומתערב עם בשר שחוטטה ואוסרן. ולא עוד אלא אפילו בשר שחוטטה שמן שצלאו עם בשר נבילה כחוש אסור ריח השמן עם הבשר הולך ומפטם את בשר הנבלה הכחוש וחוזר בשר הנבילה ומתערב עם הכשירה ואוסרו. וכן דג ובשר שצלאו בתנור אחד אסור לאכול הדג עם הכותח כאילו נתערב הבשר עצמו עם הדג. וכן הפת שאפאה בתנור עם הבשר אסור לאוכלו בכותח. בד"א בשנצלו בתנור אחד צר או כיוצא בו אבל אם נצלו במקום רחב הרוח מפזר ואין כחו גדול להיותו כמתערב עם בשר השחוטטה או הפת והדג. ויש מי שהורה בכל אלו להתיר וכן הסכמת רוב גדולי המורים הראשונים והאחרונים. ומכל מקום אסור לצלותם בתנור אחד צר. ואם בא לבשולן בקדירה זו לעצמו וזו לעצמו אפילו בתנור במקום צר ואפילו פי הקדירה מגולה מותר. ואפי' לכתחילה שאין ריח המתבשולין גדול כל כך.

בריה אסורה שנתערבו בתוך ההיתר אסור כל תערובתו עד שירבה ההיתר עליו תת"ק וששים חלקים. לפי שאין בריה בטלה בפחות מכן. בד"א בזמן שהיא שלימה אבל נחתך ממנה אבר שנתרסקה עד שנאבדה צורחה אין זו בריה ובטל חשיבותה והרי הוא כשאר האיסורים ואפי' נחתך ממנה אבר לאחר שנתערבה. בד"א ששנחתך בשוגג אבל במזיד הרי הוא אסו בכל שהוא. באיזה בריה אמרו בכרית נשמה כבהמ' וגי' הנשה וכיוצ' בהן. אבל שאר בריות כגון חטה של כלאי הכרם וכיוצא בה אינה קרויה בריה שלא תתבטל כשאר האיסורים וכן לא אמרו אלא לבטלו גופה אבל בזמן שמכירה וזרקה הרוטב בג"ט שאין לפליטתה חשיבות ולא דין בריה. טבל ויין נסך אסורים תערובתו במינו בכל מה שהן אלא שאין לנו עסק כאן בהם: ביצה של עוף טמא או ביצת טריפה שנטרפה בקערה עם ביצים אחרים אם יש ששים ואחת והיא מותרת. ואם לאו אסורות. ומפני מה הוסיפו כאן אהת מפני שהביצים יש מהן גדולות ויש מהם קטנות. ולפיכך הוסיפו אהת להשוות מידתן. כדי שלא יצטרך לשער כל אחת ואחת. ולפיכך ביצה שנתערבה בתבשיל בטלה בס' כשאר איסורים. כל שאר אסורים בטלין בס' בין איסורי תורה בין איסורי של דבריהם לפי שכך שיערו חכמים שאין טעם נרגש ביתר מכאן. ואפי' יש כאן אומן יודע להרגיש בטעמום אין צריך להטעימו לו אלא כל שנתערב ביתר מכאן מותר שאין הטעם נרגש בו. טעמו והרגיש בו טעם האיסור אע"פ שנתערב בס' או ביתר מכאן אסור שאין הטעם בטל. נתערב בפחות מס' ונמוח גופו של

של איסור בתוך ההיתר אע"פ שטעמו עכו"ס אומן ולא הרגיש בו טעם האיסור אין סומכין עליו להיתר בפחות מס' כד"א לבטל ממשו של איסור אבל בזמן שמכיר את האיסור וזורקו ולא נשאר שם אלא פליטתו אע"פ שאין שם ס' בנגד כל האיסור וטעמו עכו"ס אומן ולא הרגיש בו טעם האיסור סומכין עליו בידוע שיש ס' כנגד כל מה שפלט ולא אמרו משערין בכולו אלא בשאין שם אומן לטעמו . כבר בארנו שאפילו פתם עכו"ס שאינו אומן ובקי בטעמים אם אומר במפיה לפי תומו נאמן . אלא שהאומן ובקי נאמן לעולם חזקה אינו מכוב כדי שלא יקלקל אומנותו וי"א שאין סומכין אלא על האומן הנקי דמסיח לפי תומו . כבר בארנו באיסורי מאכלות שהכהל אסור לבשלו בקדירה עם בשר עד שקורעו שתי וערב וטחו ככותל . עבר ובשל משערין אותו בתשעה וחמשים והוא ולא הקילו בו מפני שאיסורו מדבריהם . שאיסורי סופרים גם הם צריכים ס' אלא שהכהל בעצמו ראוי לחושבו ממניין הס' מפני שהוא עצמו בשר הוא . בד"א בשנתכשל עם הבשר אבל אם נתכשל ביורה של חלב צריך ס' והוא שאין החלב שבו ניכר ונודע עד שנקל ונשער אותו לבטל את הבשר . נתבשל בקדירה עם הבשר אע"פ שיש בקדירה ס' לבטלו אין אומרים שנפלט כל חלבו ונבשר לה אלא אפילו חזר ונפל לקדירה אחרת אוסר בכראשונה . ויראה לי שאם נפל ראשונה בפחות מתשעה וחמשים הכהל עצמו תוור כחתיכת נבלה שבארנו בבשר בחלב . ולפיכך אם נפל לקדירה אחרת צריך ס' והוא . חתיכת נבילה שאינה ראויה להתכבד בה בפני האורחים שנתערבה באחרות וכן כל שאר האסורים שנתערב יבש ביבש בטלין אפילו אחד בתוך שנים ואפילו איסור של דבריהם אין כאן . והקילו בדבר זה לפי שכל אחד עומד בפני עצמו וכיון שנתבטל ברוב דבר תורה ואין כאן איסור של תורה כשאוכל האת' אני אומר זהו של היתר . וכן כולם ואפי' באחרון אני אומר מה שנאכל ראשון הוא היה של איסור וכבר הלך לו וזה של היתר הוא מה שאין כן בדברים הנכללין . ולפיכך אין אוכלין כאחד ואין מבשלין באחד . עבר ובשלו כאחד כל אחד ואחד מותר בפני עצמו כמו שאמרנו והרוטב בנ"ט ויראה לי שאין דברים אילו אמורים אלא באיסורי נותנו טעם דכיון דאין איסורו אלא מחמת עצמו ואפשר לומר בכל אחד אינו טועם עתה טעמו של איסור כמו שאמרנו חקל בו . אבל בכל האיסורים שהחמירו בס' לאסור אותם למעלה מכדי נתינת טעם ר"ל למעלה מס' אין הפרש בין יבש לבלול שהרי לא מחמת טעם בלבד אסרום אלא הומר א הוא שהחמירו ונתנו להם אינן בטלים למה הדבר דומה לתרומה שנתערבה בחולין שאפילו יבש ביבש אינה בטלה בפחות ממאה ולפיכך כבר חמץ שנתערב בפסח עם ככרות של מצה אינו בטל לעולם ואפילו כבר קטן שאינו חשוב בין ככרות של נחתום או אפילו פחות מכאן : כל האיסורים של דבריהם הקלים שאין להם עיקר בתורה כחלת חוצה לארץ וכתבשילי עכו"ס וכגינה של עכו"ס יש מגדולי המורים שאמרו שאין צריכין ס' אלא אפי' נתערבה גבינה של עכו"ס בתוך גבינה כשירה בין ביבש בין בבלול אפילו חד בתרי כשירה . ויש מחמירין גם באיסורים אלו להצריכין ס' כשאר האיסורים של דבריהם וכן ראוי להורות בכלן חוץ מהלכת ח"ל בלבד .

גיד הנשה שנתבשל עם הגיד' בזמן שמכירו וזרקו ואוכל השאר לפי שאינו אוסר תערובת בפליטתו שאין כגידין בנ"ט עץ הוא אלא שהתורה אסרתו בד"א בגופו של גיד אבל שומנו וקנוקנות שבו אוסרים תערובתן עד ס' כשאר האיסורים אע"פ שהוא כעץ התורה אסרתו ולא להקל לבטל את גופו בפחות מס' : בד"א כשנמחה או שנחתך אבל בזמן שהוא שלם ברי' הוא ובריה אינה בטילה לעולם כמו שבארנו . חתיכה שיש בה שומנו של גיד שנתבשלו בקדירה עם חתיכות של היתר ויש כהיתר ס' לבטל את האיסור . אם נטל מן ההיתר בעוד שהחתיכות האיסור חמה בתוך הקדירה הרי היא חוזרת ואוסרת שהרי אם נפלה לקדירה אחרת אוסרת לפיכך צריך לזהר שלא ליטול מן הרוטב וחתיכות ההיתר עד שיצטנן הכל . וכן לא יטול גם אותה חתיכה לעצמה בעודה חמה לפי שהאיסור שבה חוזר ואוסר אותה . מה תקנתו יגיד עד שיצטנן הכל : ביצה של עוף טמא . וכן ביצת הטרופה או של נבלה שגשלק עם התבשיל אינה אוסרת תערובתה כלום בפליטתה דאינה פולטת אלא זיעה בעלמא בד"א בזמן שהיא בקליפתה אבל אם היתה קלופה הרי היא כשאר האיסורים וצריכה ס' ואתה אם נתכשלה עם ביצי טהורות . וכמו שבארנו . ויש מרבותי שהזרו להיתר אפי' קלופות בקלופות . וראוי להחמיר בדברי הראשונים : דברים אילו שאמרנו כביצת עוף טמא ושל נבילה ושל טריפה . אבל ביצה שנמצא בה אפרוח או שנמצא עליה קורטדס והיא אסורה אף היא אוסרת את תערובתה כשאר האיסורים בין קלופה בין שאינה קלופה שאין פליטתה של זו מי ביצי אלא פליטת בשר :

כל הדברים הנפגמין בטעמן והנבאשין אינם אוסרים תערובתן לעולם שלא אסרה תורה אלא נותני טעמים לשבת אבל נ"ט לפגם מותר . ולא זו בלבד שהדבר אסור פגום ובאוש אלא אפילו הוא מוטעם ומושבח בפני עצמו אם פוגם תערובתו אינו אוסר . כיצד חומץ . יין נסך שנפל לתוך גריסין חמין הרי חומץ זה פוגם טעמן של גריסין החמין ואע"פ שהחומץ בפני עצמו מוטעם ומושבח . פגם זה שאמרנו לא שיפגום לגמרי עד שאדם קץ באכילתו אלא

בית רביעי ושער ראשון

אלא אפי' פוגם קצת אינו אוסר את תערובתו: קדירה שאינה בת יומה אינה פוגמת את התבשיל ועולה הוא אפי' לפני מלכים. ואפי' כן לא אסרה תורה אלא קדירה בת יומה. ויראה לי והוא שרבה ההיתר על האיסור. אבל בזמן שהאיסור כהיתר אינו מותר עד שיפגום לגמרי שכל שאין היתר רבה עליו הרי הוא כאילו הוא בעינו וכל איסור שהוא בעינו לא התירתו התורה עד שלא יהא ראוי לגר. מעתה קדירה שאינה בת יומה שאין בפגימתה לגר מפני מה מותר והלא בכל הקדירה משערין וכמו שבארנו יראה לי שהטענה בזה מפני שאין כאן ממשו של איסור אלא טעמו בלבד. וכל שטעמו בלבד מעורב בו אם נותן טעם לפגם אפילו קצת מותר. אבל צירו של איסור וכ"ש כשנתערב בו גופו ממש של איסור אינו מותר עד שידכה ההיתר על האיסור או שיהא פוגם לגמרי אפילו לגר. ועוד הומר הוא שהחמירו חכמים לשער בכל הקדירה. דבודאי אינה פולטת כמידה כולה לפי שאין פליטתה ממלאה את הכלי ואם טעמו עכו"ם אומן ואינו טועם מותר. ואימתי החמירו לשער בכולה בזמן שטעמו לשבח. הושישין שמא יש כתבשיל נתינת טעם האיסור אבל בזמן שהיא נותנת טעם לפגם. הרי זה כאילו טעמו נהו ואין בו טעם האיסור ומותר: איסור שאינו פוגם בפני עצמו אא"כ סייעו דברים אחרים בפגימתו אפילו כן מותר. כיצד איסור שנתערב בשנפל לתוך קדירה שיש בה תכלין או מלח מרובה ולולי ריבוי התכלין או המלח לא היה האיסור פוגם אפילו כן מותר * בד"א בפוגם מתחילתו ועד סופו. אבל השביח ולכסוף פוגם אסור כיצד יין שנפל לתוך גריסין צונגין והשביחו והרתו ופגמו הרי אילו אסורים וכן כל כיוצא בזה. הדברים המאוסים שנפש האדם קצה בהם כזבובים ונמלים ויתושים וכיוצא בהם שכל אילו אדם בודל מהם למאוסן אפילו נתערבו בתבשיל ונמחה גופן בתוך התבשיל אפיה היתר רבה עליהן מותר. ומכל מקום כל שאפשר לכדוק ולהעביר במסנת בורק ומסנן. עכבר שבבתיים וכיוצא בהן מאוס אלא שחשו לו חכמים בזמן שנפל לתוך השכר או לתוך החומץ שמא משביח וצריך שיעור ס' לבטלו ולבטל גם פליטתו. כל איסור שאינו מפעפע ואעפ"י שנפל חס לתוך חס קולף מקום שנפל שם ומותר. וכן אפי' נפל ע"ג חתיכת היתר שבקדירה. בד"א בשנפל ע"ג מקום החתיכה שחוי' לרוטב ושל אכיסה הקדירה. אבל אם נפל לתוך הרוטב או שניער או שכסה את הקדירה הרוטב מפעפע עולה ומבלבל ומוליך את האיסור בכל כמו שבארנו למעלה. וכן הדין לכל הקרומות האסורים שנצלו או שנמלחו עם חתיכת של היתר כמו שבארנו. איסור מפעפע חס שנפל על היתר צונגין זה קולף ואוכל את השאר שהתחתון גובר כמו שבארנו. כל איסור מפעפע חס שנפל ע"ג היתר חס אע"פ שיש בה יתר מס' לבטל. צריך ליטול ממקום שנדבק שם האיסור קליפה עבה ביותר. והוא הנקרא בכל מקום נטילת מקום. יש איסור שאינו צריך אלא גרירה בעלמא שהיא קלה מן הקליפה. כיצד קישות ואבטיח שחתכן בסכין של עכו"ם וכיוצא בהן מן הדברים הלחים שאי אפשר להדיחם גורר מקום חתך מחמת שפנונות שעל הסכין שנתקנה על גבה חתך: יש דברים שאינן צריכים כ"א הדחה. כיצד לפתות שחתכן בסכין של עכו"ם וכן כל כיוצא בזה מן הדברים שאינן חריפים ולא מושכים בטבעם. וכן בשר מבושל שנגע בגבינה. מדיח מקום חתך ודיו. ואם לא הדיח אסור. ולפיכך צריך לזהר שלא יהא צורך בשר עם גבינה בזמן שהסנוגעין זה בזה שמא ישכח מלהדיח ונמצא אוכל את האיסור. בד"א בבשר מבושל. אבל בשר חיי מותר שאין דרכן של בני אדם לאוכלו חיי ובלא הדחה. ולפיכך אין חוששין שמא ישכח * ולפיכך מותר לשים בשר או דגים או בשר חיי שלא הודחו בקדירה של עכו"ם או בכלי שנשתמשו בו באיסור. הזקה לא יאכל בלא הדחה וכן מותר להשתמש באיסור צונגין בכלי שדרכו להדיחו בשעה שהוא משתמש בו. ואין חוששין שמא יפשע וישתמש עד שלא ידח. וכן כל איסור צונגין שנגע בהיתר צונגין מדיח ודיו. יש איסור שנגע בהיתר וצריך לשפשף את ההיתר יפה יפה. כיצד סכין שחתך בה חלבים ואח"כ חתך בה בשר צריך לשפשף היטב שהחלב נדבק יפה ע"ג הבשר ואינו עובר עד שישוף הרבה. ולפיכך אסור לחתוך בה בשר לכתחילה שמא ישכח ולא ישפשף כל צרכו. וכן אסור להדיח בשר במים שהדיח בהם חלבים מפני שהחלבים נדבקים ביותר על הבשר כמו שאמרנו וצריך לשפשף הבשר היטב ושמא ישכח ולא ישפשף. וזה מדרך הזהירות המביאה לידי נקיות:

השער השני בכיור ספק התערובות

איסור שנפל למקום אחד ואינו ידוע לאיזה מהם. יש בזה להקל ולהחמיר. כיצד שתי קדירות אחת של היתר ואחת של איסור ונפלו אילו אסורן של דבריהם הוא אני אומר איסור לתוך קדירה של איסור נפל והיתר לתוך קדירה של היתר נפל ואפילו אין ההיתר שבקדירה רבה על האיסור שנפל כאן. כיצד שתי קדירות אחת של בשר שחוטטה ואחת של נבילה וכיוצא בו ולפניהם שתי חתיכות אחת של חלב גיד הנשה ונפלה אחת מהן לתוך קדירה זו ואחת לתוך קדירה זו. אני אומר שומן לתוך היתר נפל וחלבן של גיד לתוך האיסור נפל. וכן הדין

הדין לשתי קדירות אחת של גבינה של עכו"ם ואחת של גבינה כשירה ונפלה חתיכת גבינה של עכו"ם לתוך אחת מהן
 וחתיכת גבינה כשירה לתוך האחרת וכן כל כיוצא בזה . וכן הדין לחתיכה אחת של איסור שנפלה לתוך אחת מהן אני
 אומר לתוך של איסור נפלה . בד"א כשאין האיסור שנפל רבה על ההיתר אבל אם רבה האיסור על ההיתר אין תולין
 כל כך להקל לומר לתוך איסור נפל . היה איסור מאיסורי תורה אין תולין בו לומר לתוך איסור נפל עד שירבה ההיתר
 על האיסור עד כדי שיתבטל בתוכו מדברי תורה . היה ההיתר רבה על האיסור כדי שאילו נפל איסור זה לתוכו היה בטל
 מדין תורה תולין גם בזה להקל לומר איסור לתוך איסור נפל . כיצד שתי קדירות אחת של בשר שחוטטה ואחת של בשר
 נבלה ונפלה חתיכת נבילה לתוך אחת מהן אם רבה ההיתר שבקדירה ההיתר קצת על חתיכת נבילה שנפלה כאן תולין
 להקל כמו שאמרנו לפי שדבר תורה מין במינו בטל ברוב ואעפ"י שהמירו הנמים להצריכן ס כל ששיעורו של
 דבריהם הקילו בו כמו שבארנו . היו שתי הקדירות ממין אחד ושתי החתיכות ממין אחד אין תולין להקל עד שירבה
 ההיתר על איסור ס' מפני שאין מתבטל מין בשאינו מינו דבר תורה בפחות מס' . ויש מקילין כל שאין בו כזית בכדי
 אכילת פרס . היו שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור מין האיסורים של דבריהם כגון שומנו של גיד וקנוקנות
 שבו וכיוצא בו ונפלה אחת מהן בידוע לתוך הקדירה של בשר שחוטטה ואינה ירוע איזה חתיכה אם של שומן גיד
 הנשה מותר שאני אומר של היתר נפלה כאן . ואף על פי שאין ההיתר רבה על החתיכה שנפלה כאן וכמו שבארנו .
 ואם איסור של תורה הוא אין מתירין עד שירבה ההיתר על האיסור על הדרך כמו שבארנו . היו שתי קדירות ושתיהן
 של היתר ולפניהן שתי חתיכות אחת של היתר ואחת של איסור ואפילו מאיסורי' של דבריהם ונפלה אחת כאן ואחת
 כאן שתיהן אסורות שאי אפשר לתלות בזו יותר מכזו בד"א כשאין באחת מהן כדי לבטל האיסור אבל בשיש באחת מהן
 לבטל שתיהן מותרות שאני אומר איסור לתוך אותה שיש בה כדי לבטל נפל . ואין הפרש בדבר זה בין שתי הקדירות
 של אדם אחד ובין שהאחת לאחד והשנית לאחר . היו שתי קדירות של היתר ונפל איסור לתוך אחת מהן וידוע לאיזה
 נפל וחזר ונפל איסור אחר לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נפל . אני אומר למקום שנפל האיסור ראשון שם נפל
 האיסור השני . נפל האיסור לתוך אחת מהן ואין ידוע לאיזו מהן נפל . ואח"כ נפל איסור לתוך אחת מהן וידוע לאיזו
 מהן נפל שתיהן אסורות דאין אומרים למקום שנפל האיסור האחרון נפל הראשון . היו שתי קדירות של היתר ונפל
 איסור לתוך אחת מהן ואינו ידוע לאיזו נפל ואין באחת כדי לבטל האיסור אבל יש בין שתיהן כדי לבטל שתיהן
 מצטרפות לבטל את האיסור . ולא עוד אלא אפילו היתה אחת בבית והשנית בעלייה מצטרפות לבטל את האיסור .
 בד"א בשהיו שתיהן לאדם אחד עשוי להתערב במקום אחד ולפיכך רואין אותן מעתה כאילו נתערבו . אבל היו לשני
 בני אדם אין מצטרפין . ויראה לי שאפילו היו לשני בני אדם . אלא שאחד מגדולי המורים אוסר ויש לחוש ולהורות
 הלכה למעשה כדבריו . חתיכות איסור שנפלה לתוך חתיכות של היתר ויש בהיתר כדי לבטל האיסור הכל מותר ואין
 צריך להרים ולהשליך אחת כנגד האיסור שנפל שם שכל שהוא בטל התורה התירו ואפילו מאיסורי הנאה . ולא
 אמרו בכל האיסורים שצריך להרים אלא במתנות כהונה כלבד כגון תרומה ותרומת מעשר של דמאי . והחלה
 והביכורים והטעם באילו כדי שלא יהא גזול את שבט לוי . חתיכת איסור שנפלה לפחות מס' ואפילו היתה חתיכה
 הראויה להתכבד לפני האורחים או בריה כגיד הנשה או דבר שיש לו מתירין שאין להם ביטול לעולם כמו שנתבאר
 בשער הראשון . אם פירשו העשרים למקום אחד והשלישים למקום אחר כל העשרים מותרים והשלישים אסורים
 שאני אומר האיסור לתוך הרוב נשאר . וכן לעולם כל שפירש המיעוט לצד אחד והרוב לצד אחד אני אומר האיסור
 לתוך הרוב נשאר . נפלו כל השלישים למקום אחד הכל אסור באילו נפל כאן האיסור בידוע בתוך הרוב אבל אם נפלו
 בזה ספק ספיקא לקולא שכל שנפל הרוב למקום אחד רואין אנו כאילו היה האיסור בידוע בתוך הרוב אבל אם נפלו
 שם המיעט טבול מותרין כמו שבארנו . ויראה לי שאפילו נפלו שם מהצתן מותר שגם כיוצא בזה אנו דנין אותו
 בספק ספיקא ולקולא . כיצד אני אומר שמא האיסור לא היה לתוך אילו שנפלו כאן . ואת"ל כאן היה זה שאני אוכל
 עכשו לא זה הוא של איסור * בד"א כשאין האיסור תולה לתוך הרוב . אבל נתערב חתיכת איסור עם חתיכת היתר
 וחזרה אחת מאילו לתוך חמישים של היתר ונפלה אין אומרין בזו ספק ספיקא כיוצא בזה להקל * דברים אילו שאמרנו
 בספק ספיקא שעל ידי שתי התערובות כמו שאמרנו . אבל שלא ע"י שתי התערובות לא . כיצד ספק טריפה שנתערבה
 באחרים כולן אסורים עד שיהא שם היתר כדי לבטל דהאין אתה אומר שמא לא זהו ואם תמצא לומר זה הוא שמא
 ספק מותר היה והלא כבר אסרתיו מספק שנפל בגופו ואחר שאסרתו האין אתה הוזר ומתירו . ויש מגדולי המורים
 שהורו גם בזה להקל וראוי לחוש למי שאסר הלכה למעשה . חתיכת איסור שנפלה לתוך חתיכת היתר אפילו נפלה
 חתיכה לתוך עשרים ואפילו הייתה ראויה להתכבד בה בפני האורח' או משאר האיסורים שאינם בטלים לעולם ונפלה
 אחת מהם בשוגג לים הגדול או שנאכלה אחת מהן בשוגג וכיוצא בזה הותרו כל השאר שאני אומר אותה שנאבדה
 הייתה של איסור . ואין אומרין לתת הרב הנשאר אלא בשכולן לפנינו אבל בשנאבדה או שנאכלה בשוגג לא . בד"א

לאכול

בית רביעי ושער שני

לאכול השאר שתיים שתיים שישוהיתר על כל פנים כמה שהוא אוכל אכל אחת אחת לא : והטעם בכל אילו מפני שכבר נתבטלו ברוב כבר . איסור שנפל לתוך של היתר זאין בהיתר כדי לכטל את האיסור כבר בארנו בשער הראשון שאין אומרים חתיכה עצמה נעשית נכילה בכל שאר האיסורים וזלתי באיסור ראשון בשר וחלב בלבד . לפיכך אם חזר ונפל מאותו תערובות לקדירה אחרת אינו אלא לפי חשבון האיסור שבו : איסור שנפל לתוך של היתר מרובה ונתבטל וחזר עוד ונפל שם איסור יש מן המורים שהירו דכל איסור שנמות ונבלל בהיתר מתבטל ואינו חוזר ונייעור . ולא עוד אלא שאם נפל שם עוד איסור אותו איסור שנתבטל מצטרף עם ההיתר לפי שראשון ראשון בטל וחזר היתר גמור חוץ מין נסך בין כמו שותכאר . ויש מרבתי שהירו דכין נסך בן כל שאר האיסורים ואם חזר ונפל שם איסור אף על פי שהראשון נתבטל עכשיו חוזר ונייעור שלא נתבטל הראשון אלא מפני שלא היה בו כח ליהן טעם בהיתר . אבל אם יש בכל האיסור שנפל שם מתחילה ועד סוף עד כדי ליתן טעם בהיתר שהוא אחד בפחות מששים הכל : אסור שהאיסור חוזר ונייעור שטעם האיסור אינו בטל לעולם וכן עיקר :

המפקיד ביד עכו"ם או ביד ישראל חשוד או שמשלח על ידו בשר או חתיכת דג טמא שאין בו סנפיר וקשקשת וכיוצא בו מן הדברים שאם החליפן באיסורים יש בהן איסור דבר תורה צריך לעשות בהם חותם בתוך חותם : ומפתח וחותם כחותם בתוך חותם הם כדרך שאמרו בין נסך . הפקיד בידם או ששלח על ידו דבר שאין איסורו אלא מדברי סופרים כמוריים וגבינה ופת שאפילו החליפן בשל עכו"ם אין בהם אלא איסור של דבריהם אפילו בחותם אחד מותר ומפתח אינו מועיל במקום חותם אחד . שלח על ידיהם ירך מנוקר מותר דחתוך זה ניכר הרבה ואין העכו"ם עושין כן . ואם בא לזייף עמל הוא בעיניו . שלח ע"י עכו"ם בהמה או עוף שחוטין בלא חותמות אסורין שאין סימן השחיטה . סימן לסמוך עליו . המשלה כשני חותמות או בחותם אחד לפי מה שהוא הדבר שמשלח כמו שבארנו וחזר על חותמו ולא הכירו חוששין שמא זייף . בד"א בשחזר הוא ועמד עליו ולא הכירו . אבל אינו צריך לחזור ולראות אם יכירו אם לאו . חזקה לא טרח ולא זייף . השולח ע"י עכו"ם או ע"י ישראל חשוד ראוי לו לשלח ולהגיד לו שסימן פלוני עליו . וכן יודיע לשליח שהוא מודיע לחכירו איך סוחמו וחותמו שעל ידי כן יראים ביותר ונמנעו מלזייף . המניח עכו"ם בכיתו ויש שם בשר וכיוצא בזה מן הדברים שיש לחוש להחליפם אפילו משום איסורי תורה אם ישראל יוצא ונכנס מותר . ולא עוד אלא אפי' הפליג והלך למרחץ או לבית הכנסת אם לא הודיעו שהוא מפליג מותר דמתירא הוא שמא עכשיו יבא ויראנו מחליף . ודינים אלו יתבאר עוד יותר בבית היין . ישראל ועכו"ם ששפתו שתי קרירות זו בצד זו בשר שחוטתו זו בשר נכילה זאפילו פיהן של קדירות מגולות מותר דאין חוששין שמא ינתזו ניצוצות מזו לזו . וכן אין חוששין שמא כשיחזור ישראל פניו לכאן ולכאן יחליף העכו"ם שלו בשל ישראל או ישליך שם בקדירה ממה שבקדירתו בקדירה של ישראל . ישראל החשוד לאכול גבינה של עכו"ם מותר ליתן לו גבינה כשירה לבשל אותה לו אע"פ שהוא אינו נשמר מגבינה של עכו"ם אינו חשוד לגזול ולחליף . בד"א בנותן לבלל עני הארץ . אבל אם נתן למי שחושש בתקנתו אסור חוששין שמא יתקלקל מה שנתן לו והוא מחליף המתקלקל ומחליף בשלו . כיצד הרי שמסר לחמותו אסור דבושה היא והוצה בתקנת בחה וכן הנותן לפונדקית פעמים שהיא בושח מן האכסנאי ומחלפת לו טוב ברע וכן כל כיוצא בו . דברים אילו שהתירו לא התירו אלא בשנתן לו גבינה כשירה ואמר לו בשל לי מאותה שיש לי בביתי אבל בזמן שאמר לו בשל לי גבינה כשירה משלך או קנה לי מן השוק אסור חוששין שמא יבשל לו ממה שהוא אוכל . וכן אם נתארח אצלו אסור לאכול מן הגבינה שלו . בד"א בזמן שהוא חשוד לאכול מגבינות העכו"ם אבל אם הוא אינו חשוד לאכול מגבינות העכו"ם אע"פ שהוא חשוד למכור לאחרים מתארח אצלו ואוכל ואינו חושש . וכן אם שלח לו תוך ביתו מותר חזקה ממה שהוא אוכל ומשגרו לו . האומר למי שהוא חשוד לאכול גבינה של עכו"ם קנה לי גבינה מן המומחה והלך והביא לו ואמר מן הכשירה קניתי וכן המומחה קניתי אינו נאמן . אמר לו מאיש פלוני מומחה קניתי נאמן חזקה לא בחשלו מתיירא הוא שמא ילך זה וישאלנו ונמצא בדאידיאחו . הביא לו מנחה בשם אחד מן המומחין נאמן שכבר בארנו שאינו חשוד להחליף . ואם אתה חושש שמא משלו הוא נותן לו אין אדם עשוי ליתן מתנה משלו בשם אחר . ועוד שאם אתה הושדו בכך אף אתה עושו אותו כעכו"ם גמור אחר שהוא מתכוין להעביר . בד"א במי שאינו חשוד על הגזל אבל החשוד על הגזל כ"ש שהוא חשוד על החליפין . השולח ביד עכו"ם אפי' בשר בלא חותם אם אותו מקום מעביר לרבים מותר מתירא הוא שמא יראנו אחד מן העוברים כשהוא מחליף ויתפס כנגב עליו . וחמחמר תבא עליו ברכה . מקולין שמוכרין שם בשר שחוטתו ובשר נכילה אע"פ שרוב הניות ששם מוכרת בשר שחוטתה ולקח מאחד מהן זאינו יודע מאיזה מהן לקח הרי זה אסור שכל איסור קבוע ונודע מקומן וניכר הרי הוא כמתחזה על מחצה . מצא בשוק בשר הרי הוא מותר . חזקה מן הרוב פירש שהוא כשר . שכל הפרוש מן הרוב הוא פרוש . וזה שלקח נפל לו ספק בקבועה . אבל זה שמצא בשוק לא נפל לו הספק בו אלא

בפורש

בפורש • ולפיכך מצא כיד אחד אעפ"י שהדבר ידוע שאין לוקח בשר אלא מן המקולין והוא אינו יודע מאיזה לקח
 מותר שבפורש נפל לו הספק • כד"א שלא ראה אותו יוצא מן המקולין אבל ראה אותו יוצא מן המקולין באותה שעה
 נפל לו הספק ונמצא שבמקום קבוע נפל לו הספק ואסור • ויראה לי שלא אסרו אלא בזמן שהיא בפני עצמה אבל
 אם נתערבה באחרות בטלה היא ברוב משום ספק ספיקא • ולפיכך מי שלקח בשר מן המקולין ואפי' חתיכה הראויה
 להתכבד ואח"כ נמצא טריפה במקולין ולא נודעו חתיכות הטריפה בין שאר החתיכות והוא אינו יודע מאיזה לקח כל
 מה שלקחו מן המקולין קודם שנמצאת טריפה זו במקולין מותר • שלא נפל בו ספק בעודם בקבוע אלא לאחר
 שפירשו אבל לוקח מכאן ואילך אסור בד"א בחתיכות הראויות להתכבד שאין להם ביטול מחמת חשיבות כמו שבארנו
 ואע"פ שאין מקומן ניכר • אבל שאר החתיכות מותרות דיבש ביבש מתבטל הוא כמו שבארנו ויש שאוסר במקולין שאין
 הכל בקי אין בדברים אילו • ואם אתה מתיר להם בשאינם חשוכות קרוב הדבר לטעות ולקח אפי' מן החשובים • וכך
 אנו נוהגים • הלוקח בשר והניח ע"ג הדף או שתלאה במקום שהעופות והשרצים יכולין לישא וליתן שם ונתעלם מן
 העין יש מן הנאינים ז"ל שאסרו חוששין שמא עורב בא ונטל מזה והביא אחרת במקומה • לפיכך אם אינו מכירה
 בטביעות עין או שאין לו בה סימן אסורה • כד"א כשהניחה במקום שהעופות או השרצים יכולין לישא וליתן שם ולהביא
 אחרת במקומה אבל תלאה במסמר וכיוצא בזה שאי אפשר שנתחלפה לא ע"י עוף ולא ע"י שרץ מותרת • נמצא
 כיד עכו"ם במקום שרוב טבחים ישראל זרוב המקולין מוכרין שם בשר שחוטא מותר שאין לחוש אלא לשרצים
 ולעופות המביאים ממרחק • ויש מגדולי המורים שהורו להתיר בכל בשר שנתעלם מן העין • ואפילו בשר
 שנמצאת מושלכת בדרך בעיר שרוב מוכרי בשר ישראלים דלעופות ושרצים אין חוששין וב"ש במי שהניח בשר
 בכיתו זבא ומצאה שם אינו חושש להחליף • ואע"פ שאין לו בה סימן ולא טביעת עין • כד"א בשבא ומצאה
 במקום שהניחה אבל בשמצאה במקום אחר בדין הוא לחוש בכיוצא בזה שאני אומר אותה הלכה וזו אחרת היא
 ואפי' הניח עשר חתיכות ובא ולא מצא אלא תשע יראה לי שחוששין שמא אותן הלכו ואילו אחרת הן • ולפיכך
 בכל כיוצא בזה אם אין לו סימן או טביעות עין אסורה • הניח בשר בשוק בין העכו"ם • יש אומרים שאפי' בא
 ומצאה במקום שהניחה אם אין לו בה טביעת עין אסורה • ובן אס שלחה ביד עכו"ם • ויראה לי שאסור טבחי
 ישראלים אע"פ שרוב אוכלי בשר עכו"ם אפילו הניח בשוק בין העכו"ם ובא ומצאה במקום שהניחה מותרת •
 גדולה מזו אמרו בנמצא הלך אחר הרוב כ"ש זה שהניח חתיכת בשר בשירה ובא ומצאה במקום שהניחה
 שחזקה בושר :

השער השלישי כדיני בטול האיסורין

כבר נתבאר כשער הראשון של בית זה שיעור התערבות באיסורין זהכשרן • אם נתערב איסור בתוך היתר
 בכמה יעלה • אבל אסור לערב איסור בתוך היתר בידיים כדי לבטלו • עבר וביטל אם בשוגג מותר אבל
 במזיד אסור • כד"א למי שבטלו ולמי שנתבטל בשבילו כדי שלא יועילו מעשיו הרעים • שלשה דינים מוחלקין
 זה מזה יש בבטול האיסורין • איסורי תורה • זשל דבריהם ויש לו עיקר בתורה • ואיסורין של דבריהם ואין לו
 עיקר בתורה • איסורי תורה • כנבילה וכיוצא בה • אין צריך לומר שאין מערבין ומבטלין אותו לכתחילה בידיים
 אלא אפילו נתערב בהיתר עצמו ואפילו מן בנינו וההיתר רבה על האיסור שהוא בטל • דבר תורה אלא שהחמירו
 חכמים בו שלא להתבטל לעולם • אם עבר וגרם להם בטול במזיד אסור • כיצד הרי שנתערבה חתיכת נבילה
 חשוכה הראויה להתכבד בתוך חתיכות של שחוטא או בריה בגיד הנשה בתוך הגידין ועמד וחתכן כדי לבטל
 חשיבותן ויתבטלו בשאר האיסורין אם עבר ועשה כן במזיד אסור לו ולמי שביטל בעבורו • אבל אם עשה כן בשוגג
 מותר ואין קונסין שוגג משום מזיד • איסור של דבריהם שיש לו עיקר בתורה כגבינות של עכו"ם שאסרו משום
 תערובות חלב שמא וכשומנו של גיד שאסרו משום גיד אין מערבין בתוך היתר בידיים כדי לבטלו • עבר וערב
 בהיתר כדי לבטלו במזיד אסור • בשוגג מותר • נפל מעצמו להיתר אע"פ שאין בהיתר כדי להכשירו למה
 הדבר דומה לעצים שנשרו מן הדקל בתוך התנור ב"ט שמותר להרבות עליהם עצים מוכנים ולהסיקם • איסור
 של דבריהם שאין לו עיקר בתורה כתרומת חוצה לארץ וכתלת חוצה לארץ לא אסרו אלא כדי שלא יטעו בתרומה
 וחלה של תורה • שאין בחוצה לארץ חלה ותרומה אלא בדי שלא תשתכח תורתן • לפיכך הקילו בהן לבטלן
 אפילו לכתחילה בידיים ומבטלין אותם ברוב ואוכלין אותם אפי' זרים והוא הדין לכל שאר האיסורין שכווצא באילו שאין
 להם עיקר בתורה • ויש מי שאומרים שאף באילו אין מבטלין אותם להאכילן לזרים אלא להאכילן לכהן כימי
 טומאתו

בית רביעי ושער רביעי

טומאתו : וכאילו בלבד אמרו אבל בשאר האיסורי שכיוצא בהם שאין להם עיקרן בתורה לא וראוי לחוש לדבריהם הלכה למעשה :

השער הרביעי באיסור הכלים וצמחיהא הכשרן

הלוקח כלי תשמש מן העכו"ם שלא נשתמש בהם כל עיקר מטבילין והן טהורין אבל בלא טבילה לא ישתמש בהם. שבכלי מדין כתיב אך במי נדה יתחטא. בד"א בכלי סעודה ככוסות וצלוחית וקומקמין וכיוצא בהן ובכלים של מתכות. אבל שאר כלים שאינן של מתכות ואפי' היו כלי סעודה אינם צריכין טבילה אלא לוקח ומשתמש בהן מיד דכלי מתכות אמורים בפרשה שנאמ' אך את הזהב ואת הכסף וגו'. היו של מתכות ואינם כלי סעודה כזוג של מספרי וכיוצא בו אינ' צריכין טבילה דכלי סעוד' אמורי בפרש' שנא' כל אשר יבא באש וגו'. שאל כלי חדשים מן העכו"ם או ששכרו ממנו משתמש בהן מיד ואינן צריכין טבילה שלא הייב הכתוב טבילה אלא בשל ישראל. ככלי מדין שבזו ישראל איש לו. ושאלה ושכירות אינם קונים. כלים שמשכין אותם עכו"ם לישראל אם נראה לו לישראל שדעתו של עכו"ם לשקען בידו הרי הן כשלו וצריכי' טבילה. ואם לאו יש מי שהורה שאינו צריך להטבילין ויש מי שהורה שצריך טבילה. ויראה לי שזהו עיקר : כלי זכוכית כיון שאלו נשברו יש להן עוד תקנה ככלי מתכות הן וצריכין טבילה : כלי חרש המצופין באבר הרי הן ככלי מתכות :

טבילת הכלים כטבילת הנדה. וצריך שלא יהא בהם שום דבר חוצץ מן הדברים החוצצין בנדה. וכן צריך שיטבול אותם במים שהנדה טובלת בהם בארבעים סאה : כלל אמרו בכל הכלים כבולעו כן פולטו לפיכך הלוקח כלי תשמיש ישנים מן העכו"ם אם הם כלים שמשתמשים בהם כגון כגון בכוסות וצלוחית וכיוצא בהן משפשפן כדי להסיר ולמרק חלודת האיסור שעל גביהן ואח"כ שוטפין במים כשטיפות הכוס ומטבילין והן טהורים : כל מקום שאמרנו כאן מטבילין והן טהורין בכלי מתכות או של זכוכית או שמצופין באבר הדברים אמורין. אבל שאר הכלים אינם צריכין טבילה דכלי מתכות אמורים בפרשה כמו שאמרנו : וכל מקום שאמרנו כאן מטבילין והן טהורים בכלי מתכות אינן אלא לבסוף לאחר שאר ההכשר שאין הטבילה אלא לצאת מטומאתו לקדושת ישראל. וכל שחלודת האיסור בכלי אינו נפרד מטומאתו ויש מי שהורה שאם עבר והטביל קודם לכן עלתה לו טבילה. לקח מהן כלים שמשתמש בהם העכו"ם בחמין כגון היורות והכלים שמחמים בהן בחמין או שמבשלין בהן מגעילין ומטבילין כיצד היא ההגעלה משפשף היטב להסיר חלודת שעל גבי הכלי ואח"כ מגעילו. אם כלי ראשון הוא כגון היורות וכיוצא בהן מגעילו בכלי הראשון ולערות עליו מכלי ראשון יש אומרים יורד מכלי ראשון וכן נראית הסכמת הגאונים ז"ל וכן עיקר אם כלי שני הוא מגעילו אפי' בכלי שני ודיו : כל הכלים שנשתמשו בהן האיסור בו ביומן אין מגעילין אותן ביומן אא"כ יש בכלי שמגעילין בתוכו ששים כנגד גופו של כלי שהוא מגעיל : הגעיל בפחות מכאן לא עלתה לו הגעלה לפי שכל המים אסורים שבכל הכלים משערין כמו שנתבאר בשער הראשון של בית זה. ולפיכך האיסור הנפלט חוזר ונבלע וחוזר הכלי לאיסורו כמות שהיה. ואם טעם אומן ובקי בטעמים את המים ואין טעם האיסור הנפלט נרגש בהם בידוע שהאיסור הנפלט מועט עד שנתבטל טעמו בתוך המים כמו שנתבאר בשער הראשון : כלי שאינו בין יומו אעפ"י שאין במים ששים כמדת הכלי מותר והוא שיצא במים כדי שיוכל להתכסות בהן הכלי שהוא מגעיל שאפילו קבלו המים טעם האיסור הנפלט הרי המים מותרים שכל כלי שאינו בן יומו נותן הוא הטעם לפגם ונ"ט לפגם מותר ולפיכך אם הגעיל אפי' בכלי אסור מותר והוא שלא יהא בן יומו. וצריך שישהה במים עד כדי שיראה באומד יפה שפלט מה שבלע : כל כלי שנגעל צריך שטיפה בצונן לאחר הגעלה כדרך שאדם שוטף את הכוס. ואם של עכו"ם היה מטבילין לבסוף כמו שבארנו : כלים שמשתמשים בהם ע"י האור כגון השפוד והאסכלא צריך לשפשף היטב ואח"כ מלבנן ומטבילין. כיצד מלבנן מביאן באור עד שיהא ניצוצות ניתזות הימנו הגעיל כלי הראוי ללבן אסור להשתמש בו ע"י חמין שכל שתשמישו ע"י האור אינו פולט את הכל על ידי הגעלה וכשמשתמשים בו אפילו ע"י חמין פולט הוא מעט מעט ככלי חרס שאינו יוצא מידי דופןנו לעולם שאעפ"י שהגעילו אסור לבשל בו : יראה לי שכל שתשמישו ע"י חמין מועטין ע"ג האש דינו כשפוד ואסכלא שאף האסכלא מושחין אותו בשמן עד שלא יבשלו בה * וכן חוזרין ומושחין תמיד אלא שהמשקין המועטין אין עומדין בפני האש מלהסתבך הבלע בתוך הכלי. ולפיכך מחבת שמטגנין בה כשר ודגים ע"ג האש כיון שמשתמשים בשמן מועט ופעמים שימצא האיסור שמטגנין בה במקום שאין השמן נוגע אליו הרי הוא כאסכלא וצריכין לבון. כלי מתכות שנאסר מקצתו נאסר כולו ולפי שהוא מתחמם ביותר וכשחם מקצתו חם כולו ולא אמרו אלא לענין איסורו אבל לענין הכשרו לא עלה בו הכשר עד שיבשיר את כולו. אם מגעילו צריך להגעילו כולו. ואם מלבנו עד שילבין כולו. וכל הכלים נכשרים אפילו להצאין. הצאין כיצד ליבן השפוד עד מחיצתו וחזר וליבן מחציתו האחר מותר : הסכינים בין גדולים בין קטנים אם בא להתוך בהם צונן אפילו

אפי' הדברים החרפים כאתרוג וצנון וכיוצא בהם. נועצה עשר פעמים בקרקע קשה ודיו. והוא שתהא הסכין יפה שאין בה גומות. ואם בא לשופה במשהות של נפתים ומעבירה על גבה היטב עד שמשיר קליפתה מותר לחתוך בה צונן אפילו חריפים כמו שאמרנו. בא לחתוך רותה יש מגדולי המורים שהורו שצריכה ליבון ויש מי שאומרים שהסכין הגדולים צריכין ליבון פעמים שצולין בהם בשר ע"ג האש כשפוד. אבל קטנים מגעילין ודיו: בד"א בסכנים של עכו"ם אבל סכנים שמכשירים בפסח מגעילין ודיו ואפילו הגדולים שבהם ויש מי שהורה להקל בכולן להגעילן בכלי ראשון ודיו. וכן נהגו: סכין ששהט בה אסור לחתוך בה רותח דאגב דוחק הסכין בולעת היא מן הדם שהוא בעין ופולטת היא ע"י רותח גמור כצלי או מבושל. בא לחתוך צונן אפילו דברים החרפים כאתרוג וצנון משפשפם היטב ומדיחה ודיו. ומה הפרש בין זה לסכין של עכו"ם. זו לא בלעה ע"י רותח גמור וזו בלעה ע"י רותח גמור. זו בלעה פעם אחת וזו פעמים הרבה. שפוד שצולין בה בשר שחוטתה קודם מליחה בולע הוא מן הדם ונאסר ולפיכך אסור להפך בה בשר שבקדירה וכיוצא בו לפי שחוזר הוא ופולט דם שכלע. והורה אחד מגדולי החכמים שאסור להשהות הצליע"ג השפוד לאחר שהוסר מע"ג האש שמא יחזור הבשר ההם ויבלע ממנו. אבל מותר לצלות בו ולהשהות בו כל זמן שהבשר זב שכל שהוא זב ופולט אינו בולע מדם השפוד:

סתם הכלים אינם בני יומן. וכל שאינו בן יומן נורן הוא טעם לפגם. לפיכך הלוקח כלים מן העכו"ם סתמן אינו בני יומן ואם עבר ונשתמש בהן קודם שליבן הראוי ללבן וקודם שהגעיל הראויה להגעיל הרי זה מותר דכל נותן טעם לפגם מותר. בד"א בשעבר ונשתמש בהן אבל אסור להשתמש בהן לכתחילה דכלי שבלע מן המשובח אעפ"י שחזר להיות בתוכו לפגם כשאינו בן יומן הרי הוא עומד באיסורו שלא להשתמש בו לכתחילה. ואין הפרש בזה בין איסורים כנכילה וכיוצא בה ובין שבלע חלב וכא לבשל בה בשר שלא ביומה או שבלע בשר ובא לבשל בה חלב שלא ביומה ואעפ"י שנפגם קודם שיבא לכלל איסור בשר. הא למה"ד לקדירות בפסח שאינו בני יומן ונפגם החמץ שבתוכם עד שלא נכנס הפסח ואסורין. דברים אלו שאמרנו כשהדיח את הכלי וסר מעליו שמנינות האיסור המודבק על פניו אבל בשלא הדיח אסור. שהאיסור שהוא בעין על פני הכלי אינו נפגם בשהייתו אחר. איסור מועט שנבלע בכלי אסור דרכו של אותו כלי שלא להשתמש בו היתר מועט בכרי שנותן מועט זה טעם בהיתר כקדירה וחבית וכיוצא בו הדיח מותר להשתמש בו לכתחילה. ואעפ"י שהוא בין יומן. לפי שאי אפשר לבוא לידי נ"ט. אבל אם כלי שמשתמשין בו בדבר מועט הוא כקערה וכיוצא בה אסור להשתמש בו לכתחילה לפי שכבר נתבאר שאין מבטלין איסור לכתחילה. ואפילו איסור מועט. ואפילו איסור הבלוע: כלי חרס שבלע אחד מן האיסורין אינו חוזר להכשרו לעולם שהתורה העידה עליו שאינו יוצא מידי דופנו לעולם. בד"א בהגעלה אבל אם הסיק אותו מכפנים עד שנתלבן מותר. בד"א כשהסיקו בפנים. ובכלי שדרכו להסיקו בפנים כתנור וכיוצא בו. אבל אם הסיקו מכחוץ לא. ואם כלי שאין דרכו להסיקו מכפנים כקדירה. אעפ"י שהסיקו מכפנים אסור חוששין שמא יחוש עליו שלא יבקע ולא יסיקנו כל צרכו. ואם החזיר אותו לכבשן מותר. דברים אלו שאמרנו בשבלע אחד מאיסורי תורה. אבל בלע אחד מאיסורים של דבריהם. מגעילין ג' פעמים ודיו. ואפשר לומר שלא התירו אלא באיסורין של דבריהם שאין להם עיקר בתורה כתרומה וחלה כהוצאה לארץ. וכן בישולי עכו"ם. אבל שאר איסורים של דבריהם החמירו בהם כשל תורה. וראוי לחוש שלא להקל בהן. כלי שבלע היתר כשפוד או קדירה שבשל בה בשר ואח"כ בישל בה דגים או ירקות וכיוצא בזה הותר לבשל בהן לאחר מכאן גבינה לפי שכבר נתמעט בלעה בשר ונקלש עד שאינו ראוי להוש עליו שום איסור בשר וחלב. בד"א בשבלע היתר כמו שאמרנו. אבל בלע איסור מן האיסורים הרי הוא באיסורו לעולם עד שיגעל הראוי להגעיל וילבן הראוי ללבן: כלי מתכות או של עץ נאסר בבליעת איסורין מן האיסורים. ואם נתערב באחרים ואינו ניכר איזהו אעפ"י שאפשר להגעילו ולהחזירו להכשרו. יראה לי שאין דנין אותו כדבר שיש לו מתירין לאסור את כולם עד שיגעילם או ילכנס. אלא הוא כאיסור יבש שנתערב ביבש ובטל ברוב כשאר איסורין שאין לו מתירין שלו כאין מאילה ואינו צריך לפזר מעותנו. ולהוציא הוצאות במחיריו אינו בכלל דבר שיש לו מתירין: כבר בארנו שסתם כלים של עכו"ם אינם בני יומן וכן ביארנו שכל כלי שאינו בן יומן נ"ט לפגם. וכל נ"ט לפגם מותר. וכן בארנו שאפילו כן אסור לכשל בהן לכתחילה. ולפיכך יראה לי שאסור לומר כן לעכו"ם בשל לי ירקות אילו בקדירתן וכן לא יאמר עשה לי מרקחת אופת. וכיוצא שכל האומר בשל לי הרי הוא כמי שבשל הוא בידיו. ואפשר שעל ידי הפלטר או על ידי הרקתים מותר שכל האומנין כלים נקיים הם מיוחדים למלאכתן כדי שלא יפגמו אומנותם. ובעל גפש יחוש שהדברים אלו מביאין נקיות וטהרה:

פגם הכית הרביעי. וכו' כולם בית התערובות. בעורת ה' רועי

בית חמישי ושער ראשון

חבית החמישי בית היין אבאר בו עניין יין נסך וכליו: וחלקתי אותו לשישה שערים:

השער הראשון מי עושה יין נסך לאסור אותו אפילו בהנאה. ומי אסר אותו בשתייה לכד ולא בהנאה. וכל מקום שאמרנו כן איסור הכוונה בו איסור גמור ואפילו בהנאה. וכל מקום שאינו איסור כוונה בהנאה. וכל מקום שאמרנו שיש בו איסור שתייה. ואכלול בשער זה דין שער של עכו"ם ויין תפוסים ורמונים:

דבר תורה יין או מים שנהנסכו לכו"ם אסורים אפילו בהנאה כע"ז שהתורה הקישה ניסוכי כו"ם וזבחיה למת שנאמר ויצמדו לבעל פעור ואכלו זבחי מתים: חכמים גזרו על סתם יינם לאסור אפילו בהנאה כודאי מפני שהורגלו בזמן הזה הרבה לנסך והיתה חבת נסוך עליהם תקפה ולפיכך אפילו מגע של עכו"ם ביינו של ישראל אסור כודאי ניסוכו. בד"א בעכו"ם גדול שיודע בטיבה של עבודת בו"ם ומשמייה. אבל קטנים שלא הגיעו לכלל זה אינו עושה יין נסך אלא לאסור בשתייה בלבד. כיצד יודע שיודע בטיב עבודת בו"ם ומשמייה כל שהוא זוכר ומזכיר בפיו עבודת כו"ם ומשמייה: גר שנתגייר וקבל עליו מצות ומל ולא טבל הרי הוא עושה יין נסך לפי שאינו גר גמור עד שימול ויטבול: ויראה לי שלא אמרו אלא לאסור בשתייה אבל בהנאה מותר. ולא יראה זה גרוע מגר תושב שקבל עליו מצות בני נח שאין יינו אסור בהנאה. גר שמל וטבל הרי הוא כישראל מיד. ויינו מותר ואפילו בשתייה: השפחת עכו"ם של ישראל שהולידו בנים בביתו של ישראל הבנים אינם עושים יין נסך ואף על פי שלא פלו ולא טבלו ומגען מותר אפילו בשתייה. בד"א בקטנים. אבל בגדולים היודעים בטיב עבודת כו"ם ומשמייה הרי הן כשאר העכו"ם ואסורים אפילו בהנאה כבר בארנו שמי שקבל עליו בפני שלשה שלא לעבוד עבודת כו"ם והוא הנקרא גר תושב יינו מותר בהנאה. ולפיכך יש מן הגאונים שהתיר מגען של ישמעאלים הללו בהנאה. שהדבר ידוע שאין עובדין עבודה זרה. ואפילו שלא קבלו בפני שלשה. שלא אמרו קבלת בפני ג' אלא להחיותו בלבד. שכר של עכו"ם אסור בשתייה. הרחקה יתירה נהגו בו משום חתנות ולפיכך אסרוהו בשתייה כשלקות שלהן וכישוליהן בד"א בביתו של עכו"ם אבל חוץ לביתו מותר. ואפילו לפתח חנותו של עכו"ם שמוכר את השכר. שלא מגזרת חכמים הייתה אלא מנחג קדושים שנהגו בו הרחק כדי להתרחק ממסכה של הם. ובעל נפש לא ישתה ממנו עד שיביאנו לרשותו של ישראל אבל לא בפתח חנותו שנמכ' בו: היה מקום שישראלים שבו נוהגים קלות ביינות של עכו"ם אפי' חשכר אסור שם: חומץ שכר של עכו"ם אם היה נמכר בהניות לשעה אסור פעמים שמערבין בו שמרי יין. אבל אותו שהוא באוצר ובחביות גדולות מותר בידוע שלא עירבו בתוכו שמרי יין. מפני שהשמרים מסריחין אותו אם יתערבו בתוכו. ולפיכך אין מערבין אלא באותו שנמכר לשעה. יין של תפוחים ורמונים מותר בכל מקום. בד"א בשבא מן האוצר או מן החביות. אבל הנמכר על יד לפני החנוני בחנות אסור חוששין שמא ערב בתוכו יין. אומנים הבקיאים בטעימת יין פעמים שקולטין ריח היין בפיהם ובוחנים אותו בקליטת הריח כדרך שהיו מטעימים בטעימתו. ואם בא ישראל לטעום בן יינו של עכו"ם מותר שאין הריח כלום. ואפילו שקלטו בפיו. ואין צ"ל לישראל להטעים יינו כן לעכו"ם:

השער השני כתיאור מאימתי עושה יין נסך לאסור כתיאור אפילו בהנאה. ואכלול עם זה דין שכרו של עכו"ם. ומאז גשמש כיון נסך בפני העכו"ם ודין דמי יין נסך כיד עכו"ם אפילו ביד ישראל. וכן אכלול עם זה אם מותר לסתום כנעורות וכיוצא בזה על ידי הכוונת בזמן שהיא מטפטפת:

ענבים הנדרכים בגת אף על פי שהגת פקוקה ולא ירד ממנו לבור כלל. אם נמשך היין ועמד לצד אחד למעלה או בצדדין בגת צלול הרי זה נעשה יין נסך. וכן אם היתה הגת מלאה ודרך שם ונמצא היין מלמעלה למטה הרי זה נעשה יין נסך בהמשכתו מלמעלה למטה. ואין צ"ל בשירד לבור. היה היין בגומא שלמטה בהוך העביט של ענבים. ואין עומד צלול בפני עצמן. או אפילו עומד בגומא של מעלה או בצדדין ונרעיני האשכולות ופסולת שלהן מעורבין בו אינו עושה יין נסך. ולפיכך אם היתה הגת פקוקה שאינו יכול לירד לבור ומלאה שאינו יכול לימשך מלמעלה למטה אף על פי שיש שם יין הרבה שהיה ראוי לימשך אילו היה בגת שאינה מלאה מותר. לקח מן הענבים שבגת שאינה מלאה ומן האשכולות שבה ונתן לצד אחד ונשאר יין צלול לצד אחד הרי זה יין. יין שנמשך מקצתו בין לבור בין לגת כמו שבארנו הוא וכל שאר היין שכנת ואפי' מה שבגת נעשה יין לאסור בנגיעת עכו"ם לפי שהמשכת מקצתו יש לכולו תורת יין. ויש מאדולי המורים שאמרו שאין לו תורת יין לאסור בנגיעה ובנצוק. אבל לענין הערובות הרי הוא ביינ שנמשך ונאסר בהערובת יין נסך כדרך שנאסר יין גמור ביינ: העכו"ם עושה יין נסך כנגעתו אפילו

אפילו בהנאה בין שנגע בו בידיו בין שנגעו בפיו . כיצד הרי ששתה ככוס כל מה שנשאר בכוס אסור . אף על פי שלא נגע בו ביד אלא שוחה ושוחה . נגע ברגל מותר בהנאה ואסור בשתיה שאין רוב העכו"ם מנסכין ברגל דכזיון הוא להן לנסך כן . מכל מקום אסור הוא בשתייה לפיכך לא ידרוך העכו"ם עם ישראל כגת שאוסרו הוא עליו כרגלו בשתיה . בד"א בשמור ישראל שלא נגע בידיו אבל לא שמר ידיו אסור אפילו בהנאה הזקה נגע בידיו שהיבת ניסוך עליו . בד"א בשנגע ביין בכוונת יין שהוא יודע שהוא יין אבל נגע ביין ופכור שהוא שמן או שאר משקין מותר בהנאה ואסור בשתיה אפילו נגע בו שלא בכוונה כלל אסור בשתיה . כיצד הרי שהיה יורד מן הדקל וכיוצא בזה ובירידתו נגע ביין שהיה למטה מן הדקל והוא לא הרגיש בנגעו בו וכיוצא בזה אסור בשתיה * נגעו ביין באונס גמור שף על פי שהוא רואה ויודע שנגע ביין אסור בשתיה ומותר בהנאה . בד"א כשהיה באונסו כל זמן שהוא נוגע בו אבל אם היה תחלתו ונגיעתו באונסו עבר אונסו ועודנו נוגע בו אסור אפילו בהנאה . כיצד הרי שנפל לתוך בור יין ומת בתוכו מותר בהנאה בידוע שלא נסכו באונסו היה טרוד . עלה חי אסור אפילו בהנאה . דחיבת ניסוך עליו . זאע"פ שהוא בהול שקרוב למיתה אפילו כן מפני הצלתו נותר דעתו ומנסך מפני שדומה לו כיום חגו דהולך ומודה לע"ז שלו כל שכו בשאר אונסק שמגיס דעתו אחר עכור אונסו ומנסך . מגע עכו"ם בכוונת יין אסור אפילו על ידי דבר אחר ואפילו בהנאה . כיצד נגע עכו"ם בכוונה בכלי שבידו או בקנה והוא אחז בשעת נגיעתו אסור . בד"א כנוגע בו בכוונת יין כמו שבארנו . אבל אם היה סבור שהוא שמן או שכר וכיוצא בזה אפילו שכוונתו ליגע בו מותר אפילו בשתייה . שלא אסרו מגע עכו"ם ע"י דבר אחר אלא בשיש שם כוונת יין . ואפילו בכוונות מגע . וכל שכן אם אין שם כוונת מגע שהוא מותר אפילו בשתיה . וי"א דמגעו אפילו ע"י דבר אחר ושלא בכוונת יין ואפילו שלא בכוונת מגע אסור . ויראה לי שהראשון עיקר : פעמים שהוא נוגע בכוונה ביין ואפילו בידו מותר בהנאה ואסור בשתיה . כיצד מרד את היין בין בקנה שבידו בין בידו לידע כמה יין יש בחבית או בכור שהיו פסולות גרענים על פני החבית והעבירן אפילו בידו . או שהיו זכוכין ויתושין על פי החבית והתיזן בין בקנה בין בידו מותר בהנאה ואסור בשתיה לפי שמעשיו מוכיחין עליו בבירור שאינו מתכוין לאסור את היין על בעליו אלא לתועלתו הוא מתכוין . וכן חבית שנסדקה אפילו לארכה ובא העכו"ם וחבקה אפילו שנגע בבירור עם דפני שבירי החבית בין שהיה זב ונשפך מותר בהנאה שמעשיו מוכיחין שלא נתכוין זה אלא להצלת היין שאילו לא עמד הוא וחבקה היו כל חרסי החבית נופלים ונשפך היין לארץ : בד"א בשלא היה שם ישראל שיוכל להציל אבל אם היה שם ישראל וקדם העכו"ם והציל אין כאן הוכחה ואסור אפילו בהנאה נסדקה לרחבה אע"פ שהיה מטפסף מעט ובא העכו"ם וחבקה מותר אפילו בשתיה . שאין כאן נדנדוד ושכשוך יין כלל אלא מעשה לבנה הוא עושה : נפל לעכו"ם כלי או אתרוג וכיוצא בו לבור של יין של ישראל או לתוך החבית והשיטו להצילו ולהעלותו מעשיו מוכיחין שלא נתכוין בנגיעה זו לנסך אלא להציל כליו ולפיכך מותר בהנאה ואסור בשתיה . בד"א בשמיהר ישראל ואחז בידו של עכו"ם שלא יוכל לשכשך בידו ליין לאחר שיאחז בכליו והצילו . אבל אם לא אחז בידו הרי זה אסור בהנאה . שכוא לאחר הצלת כליו נותן דעתו לנסך . וכיצד הוא עושה אחז בידו כדי שלא ישכשך . ופוחה נקב החבית מלמטה ומוציא היין עד שלא תהא ידו של עכו"ם נוגעת בו . ויראה לי שאין למדים מדברים אלו למקום אחר שאין אנו בקיאים לדון בדברים המוכיחים ואין לדון אלא אותן שמנו הכמים . ומעשה הית בעכו"ם שבא בחנותו של ישראל לקנות יין ואחר לו החנוני אין באן יין וחוישיט העכו"ם ידו לכלי שהיה בו יין ואמר ואין זה יין . זבא מעשה לפני חכמים ומקצתם רצו להתיר בהנאה שמעשיו מוכיחין שאינו מתכוין לנסך ולא עמדו דברים אלו ואסרוהו בהנאה שאין זה הוכיח גמור ואם הם לא עמדו על ההוכיח כל שכן שאין אנו בקיאים בו : חבית שנשמת העץ שבנקב החבית והיין נגר ונשפך ויש שם ישראל שאיפשר לו להציל ולשים ידו על הנקב וקדם העכו"ם והניח עליו ועכב את היין מלצאת כל היין שלמעלה מן הנקב אסור בהנאה וכל שלמטה מן הנקב אסור בשתיה ומותר בהנאה . בד"א בשהניח כף ידו על הנקב אבל אם הכניס אצבעו בנקב או שהחזיר העץ למקומו ועבר האצבע או העץ עד חלל החבית אפילו שלמטה מן הנקב אסור בהנאה כל שנוגע בחלל נוגע הוא למעלה ולמטה ורואין אנו לעניין יין שלמעלה כאילו נוגע בשולי החבית ולעניין יין שלמטה כנוגע בפי החבית ואלו אסורין בהנאה : כחו של עכו"ם בכוונת יין אסור אפילו בהנאה כמגעו . כיצד עכו"ם המערה מכלי לכלי בכוונת יין אסור אפילו בהנאה . בד"א כמה שיצא לחוץ . אבל מה שנשאר בפנים אם היה מערה במקסף שלא היה מה שנשאר בפנים מחובר למה שיצא לחוץ מותר אפילו בשתיה . שלא נזרו לאסור בכחו אלא במה שיצא לחוץ : הית מערה כדרכו ולא יקסף מה שיצא לחוץ אסור בהנאה ומה שנשאר בפנים יראה לי שהוא מותר בהנאה אבל אסור בשתיה מחמת נצוק : כח כחו הרי הוא כחו ואפילו כח עשירה ואפילו למעלה מיכאן אסור ככתו . כיצד היו ענבים בנת וגלגל עכו"ם את הגלגל בכחו ובכת הגלגל נתהדקה הקורה והקורה סתשה ענבים ונמשך היין מהם הרי זה אסור כאילו סחט עכו"ם

בידו

בית חמישי ושער שני

בידיו את הענבים וכן כל כיוצא בזה . כח של עכו"ם שלא בכוונה מותר אפילו בשתיה . כח של עכו"ם וכח של ישראל מעורב בו מותר . בד"א כשגלגלו ישראל ועכו"ם אבל גלגלו עכו"ם ולא היה יכול לגלגלו אעפ"י שישראל מסייעו אסור . יש מי שהולך בזה להחמיר משום דמסייע אין בו ממש . ויראה לי שהוא מותר דאף העכו"ם מסייע לישראל ולמה יעשה העכו"ם עיקר וישראל מסייע שבדברי סופרים הולכים להקל :

יש דברים שאין בהם משום יין נסך כל עיקר אלא שאסרו לעשות כן להרחקה יתירה . כיצד יין של ישראל ומזגו עכו"ם ושפך בו מים עד שהכשירו לשתיה במזיגתו שורת הדין שיהא מותר שהרי לא נגע בו לא בידו ולא ע"י דבר אחר אלא שאסרו לעשות כן שמא יהא רגיל אצלו להשקותו ויגע בינו או שמא יצוק יין לתוך מים .

אומרים לנזיר סביב הכרם אל תקרב . עבר ומזגהרי זה אסור בשתיה ומותר בהנאה . ויש מגדולי המורים שהתירו כשעבר ומזגולא יראה לי כן . בד"א במזוג יין שבכוס וכיוצא בו מן הכלים הקטנים למזוג לשינה . אבל נותן מים בחבית שאין דרכן של בני אדם למזגה יחד אם עבר ושפך לתוכו מים מותר דבר שאינו מצוי הוא ובכל שאינו מצוי לא חששו . דברים אילו שאמרנו במזוג מדעת אבל מזוג שלא מדעת מותר . דלא גרע מזיגתו של עכו"ם לתוך היין שלא מדעת מכחו שלא בכוונה שהתירו אפילו בשתיה : עכו"ם שהביא ענבים בסלים ובדרדורין ונפצן ע"ג יין שבגת מותר שאינו אלא בזרק אבן לתוך היין שמותר . אבל אסור לעשות כן לכתחלה שמא יגע בידו ביין שבגת . יש מי שהורה שאסור להביא ענבים בדרדורין לגת ע"י עכו"ם מפני שהענבים נסחטים והיין מתאסף בשולי הדרדורין . וגמצא עכו"ם שופך יין צלול לגת ואם סייעו ישראל בנתנתו לגת מותר ואפילו לכתחילה שהרי יש כאן כח ישראל מעורב . עבר והביא עכו"ם לבדו ושפך לגת אעפ"י שהיין מטיף על הענבים מותר מפני שעדיין לא נדרכו ולא נמשך יינו ואין העכו"ם מתכוין לשפכת היין . אלא לשפכת הענבים ואין דרכן של מנסכין כן . ישראל המערה יין מכלי לכלי לא יסייעו עכו"ם עמו שמא יטיל ישראל כל הכלי על העכו"ם ונמצא כל העירוי בא מכחו של עכו"ם לאיסור . עבר וסייעו עמו עכו"ם מותר הכל כח עכו"ם וכח ישראל מעורב בו מותר . ויש מי שהורה לאיסור אף בשעבד ועירה . והראשון נראה לי עיקר . עכו"ם שזרק אבן או כלי וכיוצא בו לגת של יין מותר שלא אסרו אלא בנגיעתו וזריקה אינה נגיעה . ואם היה הכלי נופל מידו והולך ומתגלגל והוא אותו ונשמט אסור חוששין שמא נתן דעתו ושכשך היין בכלי . זרקו בחמתו אע"פ שאוחז ונשמט אין חוששין לו ומותר . וישראל שהיה מערה מחבית שבידו לכלי שביד העכו"ם מותר . ואע"פ שהיתה החבית סומכת על הכלי שביד העכו"ם . ואין חוששין שמא יצדד העכו"ם הכלי שבידו ויגרום להרבות העירוי שאפילו עשה הרי כחו של ישראל מעורב בו ומותר . ויש מי שהורה שאם נודע שצדד העכו"ם בכלי שבידו אסור . ואין דברים אילו מחזורין כמו שבארנו נתמלאה כלי שביד העכו"ם ועדיין בידו הוא והיה העכו"ם מצדד בו אסור חוששין שמא נגע בו בשעה שמגדד עכו"ם שהיה מוליך יינו של ישראל וישראל הולך עמו אם היה היין נתון כנוד בין שהנוד הסר מותר ואעפ"י שהנוד הסר והעכו"ם משכשכן מבחוץ ומגלגל את היין מראש הנוד לרגליו ומרגליו לראשו מותר שאין המערה מראש הכלי לרגליו כמערה מכלי אל כלי . ומפני שמשכשך בו מבחוץ ומגלגל היין אין כאן איסור שאין שכשוך אלא כמשכשך בידו או בכלי בתוך היין . אבל משכשך בכלי שהיין נתון בתוך הכלי משכשך אין בו שכשוך שאסרוהו בין שהיה הכלי סתום בין שהיה פתוח * היה היין נתון בכובא אם היה הכלי הסר מותר ואעפ"י שהוא משכשך היין עם הכלי אין חוששין לו כמו שבארנו . היה הכלי מלא אם היה ישראל הולך לו מאחריו אסור בשתיה . אפשר שמא נגע בו שלא מדעת ישראל ולא ראהו מפני שהולך אחריו . ומכל מקום מותר הוא בהנאה שלא חששו לנגיעה בכוונה שהעכו"ם במלאכתו הוא עוסק . וגם מתירא הוא שמא ישראל הולך אחריו יראנו נוגע אלא שחששו להם חכמים שמא יגע שלא בכוונה . היה ישראל הולך עמו כצדו אפילו הכי מותר שאי אפשר לומר לעכו"ם ליגע בשום צד שלא יהא ישראל רואהו : עכו"ם שהיה נושא חבית במוט נקובה ומציאה יין שלא מדעת העכו"ם מותר ואפילו היה היין נשפך מכחו של עכו"ם דכל כח העכו"ם שלא בכוונה מותר אפילו בשתיה . ויראה לי שאפילו היה נושא על כתפו ומן הטעם שאמרנו . היה החבית מטפפת מעט מעט יראה לי שאפילו נושאה על כתפו והוא יודע שהיא מטפפת מותר שאין היין נשפך מכה של עכו"ם ולא מרבה בשפיכה בנדנדו וזכחו . שאפילו היתה מונחת על גב הקרקע היתה מטפפת ומוציאה כדרך שהיא מטפפת ומוציאה על כתפו . ואין כאן כחו של עכו"ם כל עיקר . ולפיכך מותר אלא שיש להתיישב בדבר : גיגית של יין שהיא מטפפת יש מן החכמים שהורו שאם בשולי הגיגת היא מטפפת אסור להיות עכו"ם תוחב נעורת או מטלית בסדקין שנוגע בו ביין אבל בסביבות השוליים מקום שמתחברין אל דפני הגיגת מותר שראשי השוליים מפסיקין שתחובין כחריצין שבדפני הגיגת . כל מקום שאמרנו בינו של ישראל שנאסר בהנאה מחמת נגיעתו או כחו של עכו"ם לא אמרו אלא למכור אותו לאחרים אבל ליטול דמיו מאותו עכו"ם שנסכו מותר שאין זה כמוכרו אלא כנוטל דמי נזקו ממנו . וכדרך שאסור למכור מסתם יינם . כך

אסור

אסור להשתכר בו . ואין צ"ל בין נסך גמור . לפיכך ישראל ששכר אצל עכו"ם או ששכר חמורו או ספינתו להוליך לו יין נסך ואפילו סתם יינם שכרו אסור בהנאה . כיצד הוא עושה נטל ממנו מעות בשכרו שוחק וזורק לרוח או מטיל לים . נהן לו פירות בשכרו וליכס לים המלח . או ישרף אותם ויקבר האפר בבית הקברות ולא יפזר אותו מתוך שאפרם מרובה שמא יפול ממנו הרבה במקום אחד ויבא ישראל לזרוע זרעיו שם ונמצא נהנה והכתוב אומר לא ידבק בידך מאומה מן החרם . ואעפ"י שהשכר אינו אסור אלא מדברי סופרים החמירו עליו כשל תורה . נתן לו קרקע או בהמה בשכרו אעפ"י שאין קרקע ובעלי חיים נאסרין ואפילו בהשתחוויה ועבדן אפילו כן החמירו בשכר יין נסך והרי הן לישראל אסורין בהנאה . שכר חמורו לעכו"ם לרכוב עליו אעפ"י שהניח העכו"ם לגיגו עליו מותר . וכן המשכיר ספינתו להוליך כליו והניח כלי מאכלו ומשתהו לתוכה מותר . שאין עיקר שכרו אלא להולכת עצמו וסחורתו . ואעפ"י שהוא יכול להניח מן הדין מאכלו ויינו בספינה . או על גבי חמור . מכל מקום כיון שאילו לא הניח אינו יכול לומר לישראל נכה לי מן השכר ונמצא שאין עיקר השכירות עליו :

ישראל ששכר אצל עכו"ם להעביר לו חביות של יין ושל שמן אם שכרו להעביר לו כל חבית וחבית בפרוטה נמצא שכר כל חבית וחבית בפני עצמו * ולפיכך הפרוטות שכנגד חבית היין נסך אסורות והשאר מותר . שכרו להעביר לו מאה חביות במאה פרוטות והייתה אחת של יין ביניהם השכר כלו . אסור לפי שזה קבלנות ואותה פרוטה מעורבת בכל שאילו לא העביר אותה העכו"ם מעכב כל השכר עד שיעביר לו אותו חבית . ולפיכך השכר כולו אחד הוא והכל אסור ויראה לי שאין דברים אלו אמורים אלא בזמן שיש ביניהם שוה פרוטה משכר יין נסך אבל פחות אינו חשוב לכלום וכלו מותר . כיצד שכרו להעביר לו ק' חביות בחמשים פרוטות ונמצא אחת של יין נסך ביניהם . אף על פי שיש שם חצי פרוטה כנגד אותה של יין נסך הכל מותר . וכן יראה לי שאם שכרו להעביר לו חביות ולעתותי ערב קודם שנשלם זמן עבודתו אמר לו העביר לי חביות זו והיא של יין נסך אם נשאר לו מזמן עבודתו כל כך שיש בו כדי להעביר חבית זו השכר כנגד אותו חבית אסור והשאר מותר . שאין זה כמקבל קבלנות . ואם לא נשאר מהזמן כ"כ הכל מותר שאין זה אלא כמעביר מרצון ואינו מכלל שכירתו . ואפשר שאפילו כן כנגד אותה חבית אסור . ואפילו היה עושה עמו בטובה ממשכנין אותו מנכסיו עד כדי שכרו . ולפיכך לא יחא ישראל מוזג יין נסך לעכו"ם אפי' אמר לו עכו"ם לישראל שמור לי חבית זו של יין נסך בחנם אסור אעפ"י שאם נשברה או נגנבה או נאבד פטור מכל מקום מיצר הוא אם תגנב או תאבד מתוך שמירתו ורוצה הוא בקיומו של יין ורוצה בקיומו של יין אסור . בד"א בשרוצה בקיומו להשיבו לבעליו או עד שימכור וכיוצא בזה . אבל אם רוצה בקיומו עד שיאבדנו הוא בידיו מותר . כיצד ישראל ששכר אצל עכו"ם לשכר לו חביות של יין כל החביות בפרוטה או ק' חביות במאה פרוטות אף על פי שהוא רוצה בקיומו עד שישכרם הוא ויטול שכרו מותר . שזה ממעט את הטפלה וישכר ותבא עליו ברכה . עכו"ם שמכר יין נסך או עבודה זרה ודמיהן בידו מותר אבל ליד ישראל אסור . גרולה מזו אמרו ישראל שהיה נושה בעכו"ם מנה ומכר יין נסך או עבודה זרה והביא לו מותר . אבל אם אמר לזה מתין עד שאמכור יין נסך או ע"ז ואביא לך אסור . מפני שזה רוצה בקיומו עד שימכור ויביא לו . ויש מגדולי המורים שאמרו שאין דברים אלו אמורים אלא בשהיה לנגשו ומדעתו ומרצונו המתין עד שימכור ויביא . אבל אם לא היה בידו לנגשו על כרחו הוא ממתין ומותר . על דבר זה נהגו בהרבה מקומות להתיר אף בשאמר לו המתין עד שאמכור ואביא * ויראה לי שאפשר לסמוך בזה על דברי הגאונים ז"ל שאמרו שאין האומות עכשיו . אופרים בהנאה לפי שאינם עובדים עכשיו ע"ז . ואף על פי שאין אנו נוהגים על פיהם בהוראה זו להתיר יינם ומגעם בהנאה . מכל מקום כדי הם לסמוך עליהם בדבר זה שהדמים ביד עכו"ם אלא שהמתין לו ישראל עד שמכר והביא :

מי ששכר פועלים עכו"ם ופסק עמם להעלות להם מזונות אסור להשקותו יין נסך . אמר להם צאו ושתו מחנוני עכו"ם ואני פורע אם הקדים ישראל לחנוני דינר ואמר לו יהא דינר זה בידך עד שתשקה פועלי ואני מחשב עמך באחרונה הרי זה אסור . ויראה לי שאם נתנו לו להוציא מעבשיו אם יצטרך לו מותר ולא אסור אלא בשנתנו לו להיות בידו עד שיחשוב עמו באחרונה . ואין צ"ל כשנטל בעל הבית ונתן ביד : אמר לחנוני להיות שעבודו עליו אף על פי שהדינר עדיין ביד בעל הבית יש מי שהורה לאסור כיון שיחד לו שעבודו . ולא יראה לי כן . פועלים ישראלים שעשו מלאכה אצל עכו"ם ולא פסק עמם שכר ולערב שלהם חבית של יין שוה דינר אם קודם שזכו בה אמרו לו עד שאתה נותן חבית שוה דינר הן לנו את דמיה מותר . שאין אלו כמוכרין לו . ואם משזכו בה אמרו כן אסור : וכן ישראל ששכר פועלים בדינר ואמר לעכו"ם צא ופרע פועלי ושלח להם העכו"ם חבית של יין עד שלא זכו בה מותר לומר לעכו"ם הן לנו את דמיה . ואם משזכו בה אסור . יש מקומות שנותנים למלך חלק ידוע מפירות הן שליש או יותר . אם יש לישראל יין מותר לו לומר לעכו"ם צא והפיס המלך על מנת שהוא לוקח מייני . ואף על פי שהעכו"ם נותן למנת המלך יין לפי שלא אמר לו ישראל זה ליתן לו יין אלא שיפגסנו ממה שיוכל לפייסו . ולפיכך

בית המישי ושער שלישי

כשהוא פורע לעכו"ם לאדמי"ן נסך הוא פורע אבל אם אמר הכנס אתה במקומי ליכנס לאוצר המלך הרי זה אסור
באלו אמר לו פרע לו יין כמדת שאני חייב לו . בד"א בשקדים ישראל לעכו"ם על דעת שיחשוב עמו באחרונה וכמו
שבארנו . ויראה לי שאפילו לא הקדים לו מעות דכיון שהוא חייב לו מנת המלך יין ממש . ולפי שאמר לו הכנס אתה
במקומי הרי הוא כאלו קונה מן העכו"ם והעכו"ם נותנו לאוצר במצותו : מלך שיש לו חק על בני המדינה כשיש לו יין
הרבה הוא מוכר לעכו"ם וכותב על זה לישול סאה בכך וכך מאוצר המלך ועל זה סאתיים בכך וכך אם נתנו על ישראל
בכך וכך סאה או סאתיים בכך וכך והלך ישראל ואמר לעכו"ם מלטני מן האוצר מותר . לפי שזה הולך וקונה לעצמו
מן המלך כדי שלא יכופו את ישראל לקנותו . אבל אם אמר הפנס אתה במקומי וקח מאוצר המלך הרי זה אסור
שהרי זה כאומר לו קבלהו בשבילי ואני מוכרו לך . ישראל שמכר ינו לעכו"ם אם היין נתן בכלי ופסק עמו דמים
ואת"כ הגביה העכו"ם כדי לקנות היין שבתוכו אף על פי שמדד העכו"ם לעצמו דמיו מותרים דכל שפוסק דמים גומר
הוא בדעתו לקנות וכשהגביה קונה את הכל וכשעירה נעשה יין נסך לא של ישראל הוא אלא של עכו"ם :
פסק ולא הגביה ולא קנה עדיין ומדד לעצמו דמיו אסורים . שהרי געשה יין נסך בעירו ויעדין לא קנאו שהגביה
בשעה שהוא מודד אין הגביה זו לקניה אלא למדידה הקדים לו העכו"ם מעות מותר אף על פי שהוא מודד לעצמו
דכל שפוסק ונותן קנה היה ישראל מודד לתוך כליו של עכו"ם ופסק עמו דמים אף על פי שלא הקדים לו דמים אף
על פי שיש עכבת יין נסך בשולי הכלי מותר ואפ"ל לכתחילה והוא שיהא הכלי מונח בחצירו של עכו"ם דאז קונה לו .
ולפיכך משנכנס יין לאזיר הכלי קנה ויין נסך אינו עד שמגיע לקרקעיתו של כלי : היה הכלי מונח בחצרו של
ישראל לא קנה . וכבר נעשה יין נסך כשהגיע לקרקעיתו של הכלי . בד"א בשהיה מונח על גבי קרקע . אבל היה
הכלי מונח בידו של עכו"ם בעל הכלי מותר ואפילו לכתחילה שאזיר כליו קנה לו . הרי שלא פסק לו דמים ומדד
ישראל לתוך כליו של עכו"ם והיה הכלי מונח בחצרו של ישראל וע"ג קרקע מותר לו ליקח דמי יינו שאין סתם יין
אוסר בל תערובתו בהנאה כמו שיתבאר אלא מוכר כולו חוץ מדמי יין נסך שבו :

גמלם השער השני - תהלה לאל מאיר אישון עיני :

שער השלישי כתיאור איזה יין ישבו משום יין נסך ואיזה דבר של עכו"ם נאסר משום יין נסך אעפ"י שאינו ינו :

חומץ של עכו"ם שהיה תחילתו יין אעפ"י שהחמיץ לא נסתלק איסורו ממנו איזהו חומץ כל שעמד שלשה ימים
לאחר שגמר ריחו והתחיל להחמיץ . ויש מגדולי ישראל שהחמירו בו מפני שאין אנו בקיאין בחומץ . יש
יין שנראה בחומץ ואינו אלא יין שלא נתכשל בענבים כל צרבו והמחמיר תע"ב . ויראה לי שאם מבעבע בשמשליכין
אותו על הארץ חומץ גמור שהחומץ מבעבע על הקרקע ולא היין : הבוסר של עכו"ם אין בו משום יין נסך שאין
מנסכין בו ולא אסרו בוסר אלא היין : ויש מגדולי המורים שחוששים ואין דבריהן מחזורין . בוסר של עכו"ם
יראה לי שבמקום שיש יין לבן וגם דמי היין קלים מן הבוסר הנמכר ממנו בחנות אסור חוששים שמא ערב יין בתוכו .
אבל הכא מחבת גדולה או מן האוצר מותר שאין מערבין בו כ"א לשעה שלא תקלקל . והיו דמי היין קרים מן
הבוסר מותר שאין מערבין היוקר בזול ובמקום שהיין לבן אינו מצוי בין כך ובין כך מותר . יין מבושל שלנו שנגע
בו העכו"ם אין בו משום יין נסך שאין מנסכין בו . איזהו מבושל כל שהרתח נעשה מבושל וכן קבלת הגאונים ז"ל .
ויש מי שאומר שאין קרוי מבושל עד שיתמעט ממדתו ע"י בשולו . ויראה לי שאי אפשר להרתח בלא מיעוט
מדה כל שהוא . וקבלת הגאונים ז"ל תכריע : אלוניתית שלנו שנגע בו העכו"ם אין בה משום יין נסך . וכן
אנו מלין . איזהו אלוניתית יין ישן ומים צלולים ואפרסמון . אלוניתית של עכו"ם הכאה מן האוצר מותרת בידוע
שלא עירב בה יין עדיין עד שהוא שותה או שהוא מוכר בחנות כדי שלא תתקלקל : אנו מלין יין דבש ופלפלין והוא
הנקרא קונדיטון . ויש מי שאומר שלא התירו אלא בשנתן בתוכו שליש דבש ושליש פלפלין . ואפילו לא נתנו
דבש בו כל שנתנו בו שליש פלפלין נשתנה טעמו הרבה ואין בו משום יין נסך ויראה לי שאפילו פחות משליש טעמו
משחנה הרבה ולא אמרו שליש דבש ושליש פלפלין להטעינו כן אלא שאמרו איזהו יין מלין ואמרו שהוא אותו
משקה שהורגלו לתת בו שליש דבש ושליש פלפלין . בד"א שנתן בו דבש עד שמשנה טעמו . אבל אם נתן
בו מעט דבש יש בו משום יין נסך . אע"פ שאין מנסכין אותו ע"ג המזבח . העכו"ם אינם נמנעין מלנסך בכך .
שלא כל הנאסר למזבח נאסר להם שכן מחוסר אבר יש להם ודוקין שבעין אין להם . וכן אע"פ שנתן בו טעם
שאור יש בו משום יין נסך . ומ"מ יין מלין שהרתחו ע"ג האש בדרך שעושין עכשיו מותר . לא יהא גרוע מ"מ
מבושל : יין מזוג יש בו משום יין נסך . ומי שהורה שאין בו משום יין נסך לא גראו דבריו . כמה יהא במזיגתו
ויקרא

ויקרא יין יש מי שאומר בשאין בו יותר משהחלקימים • אבל יתר מכאן אין זה יין • ואעפ"י שטעמו טעם יין
 אין טעם ביין אלא חמוץ בעלמא • ויש מי שאומר כל שטעמו טעם יין יש בו משום יין נסך ולא ירדו לשיעורין
 אילו אלא במתמד משמרים בלבד • ויש מגדולי החכמים שהתירו אפילו יין של עכו"ם לתוך ששה חלקי מים נותן
 טעם לפגם הוא בתוך המים המרובים כ"כ וכמו שיתבאר בשער דיני התערובות : המתמד ונתן מים במדה בין
 שמתמד בשמרים בין שמתמיד בזגים וחרצנים • אם עצר אותן בגלגל ונתן שלשה ויצאו שלשה וחצי אין כאן יין
 אלא טעם בלבד • וחמוץ בעלמא הוא • נתן ג' ויצאו ד' הרי זה יין גמור • לא עצר אותם בגלגל אלא כרגל לעולם
 יש בו משום יין נסך • ואפילו לא מצא כדי מדהו פעמים שהיין יוצא והמים נכלעים בשמרים ובזגים וחרצנים •
 ופעמים לאחר דריכת הרגל ימצאו גרעיני ענב שלא נסחטו כל עיקר • חרסים הבולעים יין הרבה עד כששורין
 אותן במים פולטין את ינם אם בלעו יין הרי הן כיון נסך ואסורים אפילו כהנאה • יבשם מותרים ואפילו באכילה •
 אלו הן לחים כלי"ב חדש • יבשים לאחר י"ב חדש • שמרים של יין נסך אעפ"י שיכשוו ועברו עליהן י"ב חדש
 אסורין • תמזן זהו ציא מהו יין כל י"ב חדש אסורין לאחר י"ב חדש מותרין • חמץ בהם את העיסה כל י"ב חדש
 הפת כולה אסורה שהטעם אינו בטל ואפילו באלף • בד"א בשמרים שתמזן • אבל לא תמזן אפי' לאחר י"ב חדש
 אסורים • ואוסרים כמו שבארנו : תמצית היין שנקרש ע"ג דפני החבית והקנקנים נהגו בו היתר • ואפשר כל
 שנתייבש כ"כ הרבה כבר כלה לחלוות יין שבו • ומעתה בעפר בעלמא הוא ומותר • ומעשים בכלים
 שמשתמשין בכלים של עכו"ם לאחר מלוי וערוי • ואין מקלפין אותו התמצות הקרוש על דפניהם • והנח להם
 לישראל אע"פ שאינם גביאים בני גביאים הם •

כשלא השער השלישי • תהלה לאל מריס ראשי :

השער הרביעי כתיאור אלל מי מפקידין או מייחדים יין ואם כמותם אחד • או בשני חותמות או כמפתח ומותם • וכתיאור
 שאר כל דיני יין שנתיימד עם העכו"ם ודין מטהר יינו של עכוס • ואכלול עם זה דיני יין שנגעו בו נכסין ואינו ידוע אם עכו"ם הן
 או ישראלים • ודין חבית של יין שנמצאת ואינו ידוע אם של יין נסך או של יין כשר :

כבר בארנו כל העכו"ם עושין יין נסך • ישראל המפקיד יינו או שייחד יינו אצל העכו"ם הרי זה אסור אפי' בהנאה
 כמו שיתבאר בד"א בגוי שעובד ע"ז שכל שעובד ע"ז שכל שעובד עבודה זרה חבת נסוך עליו • ומנסכים הם • גר תושב והוא
 הנכרי שנודע שאינו עובד ע"ז מייחדין אצלו יין בידוע שאינו מנסך • אבל אין מפקידין אצלו יין אעפ"י שאינו מנסך אם
 נכנס אצלו אחד סעע"ז אינו מקפיד • לפיכך חוששי שמא יכנס אחד מן המנסכין וינסך : ישמעאלים הללו אינם
 עובדים ע"ז ולפיכך מייחדים ברשותם יין • אבל אין מפקידין אצלם יין : גוים שבחוצה לארץ אעפ"י שאינם ע"ז אין
 מפקידין ואין מייחדים אצלם יין • בד"א שלא בשני חותמות אבל סותמו וחתמו בחותם בתוך חותם מפקידין אצל
 העכו"ם יין אעפ"י שחבת ניסוך עליהם אין טורחין לזייף שני חותמות • מפתח וחותם בשני חותמות : שני מפתחות
 אינם בשני חותמות • נקבים שמניחין בחבית לצאת הרוח דרך שם חוששין שמא ישתה העכו"ם דרך שם במינקת •
 ולפיכך אעפ"י שיש בפי החבית כמה חותמות אין מפקידין אותה אצל העכו"ם חוששין שמא ינסך דרך שם עד שיסתום
 כל נקבים שבה ויהתום עליהם בשני חותמות • איזהו חותם בחוץ חותם היה פי החבית טח בטיט זכיוצא בו וחתום וכפה
 ע"ג כלי מהודק הרבה שיש עמל בהסרתו ובחזרתו הרי זה כשני חותמות • וכן אם חתם נבל יין ושם אותו בשק אם פי
 הנבל למטה עמל ה' א בעיניו להוציאו ולזייף חותמו ולפיכך הרי הוא בחותם לתוך חותם • היה פי נבל למעלה אין זה
 כחותם בתוך חותם • בו"א כשאין פי הנבל כפוף לתוכו אבל אם היה פי הנבל כפוף לתוכו אעפ"י שפיו למעלה הרי זה
 כחותם בתוך חותם • שני קשרים משונים הרי הן כשני חותמות • שני אותיות הרי הם כשני חותמות • חתם בשני
 חותמות וחזר על חותמותיו ולא הכירם חזקה זייף ואסור • לא חזר עליהם חזקה לא טרח ולא זייף • ולפיכך אינו
 צריך לחזור אחריהם לראות אם זייף אם לאו • אעפ"י כהיה משלח יין לחבירו ע"י עכו"ם וחתם בשני חותמות ראוי
 הוא להודיע אל מי שנשתלח לו באיזה סימן סתמו וחתמו כדי שיעמוד עליהם וכירם • אחר שנתבאר שחוששין
 לחותם אחד שמא יטרח ויזייף מפני מה אין חוששין שמא יקוב החור בדפני החבית וישתה ואח"כ יסתום • חזקה אינו
 טורח לנקוב את החבית אלא פותח פי החבית ונקבה עד שיהא בהן שני חותמות • ישראל שישכר או שקנה בית בחצרו
 של עכו"ם ומלאהו יין אם ישראל דר שם אעפ"י שהניח היין בחצר ואין לו עליו לא חותם ולא מפתח מותר • ואפילו
 היה העכו"ם דר באותה חצר מותר : היה ישראל דר בחצר אחרת אם היה מפתח וחותם ביד ישראל מותר ואין צ"ל שני
 חותמות • לא היה מפתח וחותם ביד ישראל אסור אפילו שהיה היין באותה בית שישכר או שקנה • ומה הפרש

בין

בית חמישי וישעיה רביעי

מין זה למי שהניח יינו בכיתו שאינו חושש שמא נכנס שם עכו"ם ונסכו . שזה שהשכיר ביתו או שמכרו ישר לו שייכות בכיתו ואינו נתפס כגנב בכניסתו לפי שאדם עשוי לראות בבית שהוא משכיר או שהוא כוכר לו אות מה השכיר או מה מכר . בד"א בשהעכו"ם דר באותה חצר אבל בשאינו דר באותה חצר אינו עשוי לבא אחר שאין לו שייכות באותה חצר ומותר . ויש מי שאומר שאפילו נמצא עומד בצד היין מותר דכל שאינו דר באותה חצר הרי הוא כעכו"ם אחר . ויש מגדולי המורים שאמר דכל שהשכיר או מכר ישר לו שם שייכות . ואם נמצא עומד בצד היין אסור וראוי לחוש לדבריו : המניח את יינו בחזקת המשתמר אע"פ שהניח שם עכו"ם ויש לעכו"ם שייכות בבית מותר . כיצד היה בא בספינה או בקרון ויינו עמו והניח עכו"ם שם ויצא ונכנס שם והלך לו לבית הכנסת או לבית המרחץ . אף על פי שאין מפתח וחזתם בידו הרי זה מותר שהעכו"ם ירא שמא יבא ישראל פתאום ויראנו נוגע . וכן אם הניח עכו"ם בחנותו ויצא . וכן המעביר חביות ממקום למקום ע"י עכו"ם . בד"א בשלא הודיעו שהוא מפליג ושללא אמר שמור ואין חוששין שמא נעל בחנותו או שמא הפליג ספינתו ופתח ונגע . אבל אם הודיע לו שהוא מפליג או שאמר לו שמור או שמפליג העכו"ם עם הספינה בים במקום שלא יראנו אדם אם יסיר מגופה מעל החבית או שנעל דלת החנות הרי זה אסור . בד"א בששהה כדי שיוכל להסיר מגופת החבית ולהחזירה . ואם של טיט היא או של סיד כדי שיפתח ויסתום ויגוב המגופה . ששהה פחות משיעור זה מותר . ששהה כדי שיקוב חור ויסתום ויגוב הנקב אין חוששין שהדבר ניכר הוא ואין חוששין לו : היו חביות פתוחות ולא הודיען שהוא מפליג מותר . בד"א בשיש שם דרך אחרת שיוכל לבא עליהם דרך עקלתון . אבל אם אין שם דרך אחרת או שאמר להם לכו ואני אבא אחריכם כיון שנתעלמה עינו מהם הרי זה אסור . שהרי העכו"ם רואה הדרך לפניו שאין שם הבעלים ויכול הוא ליגע ואינו יראה . ויראה לי שאפילו היה יכול לבא דרך העקלתון אם היו שנים או שלשה עכו"ם אסור . אפשר לאחד לשמור הדרך העקלתון והאחרים יגעו ביין . ויש מי שאומר במעביר חביות ע"י העכו"ם אע"פ שלא הודיעו שהוא מפליג אסור אא"כ חביות פקוקות שאי אפשר לו ליגע דרך הלוכן . אבל פתוחות ואין עליהם פקק אסור שמא יטה בעודן על כתיפו ויגע ונכון הוא שאפילו ישראל הולך אחריו אסור בשהחביות מלאות וכמו שכארנו למעלה . בד"א במלאה או אפילו חסירה ובלבד שיכול להטותה בעודה על כתיפו וליגע ביין . ויראה לי שאפילו הודיעו שהוא מפליג אם החביות פקוקה והוא בזמן שיש עוברי דרכים הרבה כזמן בין הגתות מותר שמתירא מעוברי דרכים :

ישראל שזימן את העכו"ם לאכול עמו והיה היין על הספסלים ויצא ישראל והניח את העכו"ם על השולחן כל היין שעל השולחן אסור ואפילו אותו יין שהוא חוץ לפשוט ידיו אסור שאינו מתירא מליגע שהרי הוא כמורשה ממנו לשתות מכל היין שעל השולחן אבל היין שעל הספסלים את שהוא תוך פשוט ידיו אסור ואת שהוא חוץ לפשוט ידיו מותר . ואם אמר לו מזוג ושתה ברצונך אפי' שעל הספסלים אסור שהרי הרשהו לשתות מכל אשר יבחר ולפיכך כל החבית הפתוחות אסורות . אבל הסתומות מותרות אם לא ששהה כדי שיפתח ויסתום ויגוב המגופה : כל מקום שאם הודיעו שהוא מפליג אסור לא אמרו אלא בשבמקום הפגלתו שהודיעו יש בו כדי שיפתח ויסתום ויגוב . אבל פחות מיכן מותר . דאדרבה מתירא הוא שמא יבא ויראנו והוא אין לו שהות לפתוח ולסתום . ולפיכך אפילו עמד יתר מכדי שיעור זה מותר שבכל שעה הוא מתירא . ואפילו היה בו כדי שיפתח ויסתום ויגוב בדרך אשר הלך אם יש שם דרך עקלתון קרוב מכדי שיעור זה מותר . אא"כ אמר לו שהוא יבא אחריו בדרך זה . ישראל שיש לו חבית של יין פתוחות בתוך ביתו ויצא וסגר הדלת אחריו ומסר מפתח ביד עכו"ם אף על פי שהודיעו שהוא מפליג מותר . שלא מסר לו אלא שמירת המפתח בלבד . ולפיכך העכו"ם מתירא מליכנס לבית שמא יתפס כגנב . ואינו אלא כשאר עכו"ם שבעיר שיראים ליכנס מפני העוברים והשבים : אוצר שישאל ויעכו"ם כונסין יין לתוכו אף על פי שחביות פתוחות והעכו"ם יושב שם מותר מפני שהיין בחזקת משתמר כל שלא הודיעו שהוא מפלוג כמו שאמרנו . נעל עכו"ם דלת האוצר היין אסור שהרי ישר לו שייכות בבית ואינו נתפס כגנב על נעילת הדלת . היו נקבים בדלת אם יכול ישראל להסתכל משם ולראות כל חביותיו מותר ואם לאו את שיכול לראות דרך שם מותרות והשאר אסורות . ויראה לי שאפי' חביות סתומות אסורות ואף על פי שאילו בא ישראל אין העכו"ם יכול למונעו מליכנס מ"מ יכול הוא להשמט ולומר ישן הייתי . בד"א בשאין ישראל דר באותה חצר אבל אם דר באותה חצר . אינו יכול להשמט ממנו שאין לו לסגור דלתים בפניו אחר שהוא דר שם . וראיתי לאחד מגדולי המורים שהחמיד בדבר זה אחר שיש לו לעכו"ם שייכות בבית וצריכין אנו לחוש לדבריו . בית שהיו ישראל ועכו"ם כונסין לתוכו יין . ועכו"ם דר למטה בבית וישראל דר בעליה ושמעו קול תגר וכיוצא בזה אף על פי שאין מעבר לישראל לעליה אלא דרך הבית וקדם העכו"ם ובא וסגר הדלת אחריו היין מותר דעכו"ם מתירא ואומר שמא הקדימני ישראל ובא וישב לו בעליה ואם אגע בינו יראני . ישראל ועכו"ם שהיו שותים יין זה יינו וזה יינו . ושמע ישראל קול תפילה בבית הכנסת ויצא ללכת לבית הכנסת

הכנסת היין מותר מהיירא העכו"ם מליגע בינו של ישראל ואמר נזכר ישראל את יינו וימהר ויביא . בד"א בשכל אחד שותה יינו אבל שניהם שותים מיינו של ישראל כל היין שעל השולחן אסור . ואפילו מה שהוא חוץ לשולחן בתוך פישוט ידיו כמו שבארנו . ויש מתירין אפילו בששניהם שותין מיינו של ישראל והוא שכלק ישראל את היין מעל השלחן והניחו חוץ לשלחן והכל קרוב לענין אחד : וכן ישראל ועכו"ם שהיו בספינה ושמע ישראל קול שופר שתוקעים בערבי שבתות לשבות ממלאכה . ויצא מן הספינה ליכנס ולשבות במדינה היין מותר דמתיירא עכו"ם כשיזכיר ישראל את יינו וימהר ויבא אעפ"י שיש בינו ובין המדינה יותר מאלפים אמה שהעכו"ם חושבין שאין ישראל משמרים שבת במקום שיש להם שום הפסד . ובריס אילו שאמרנו יראה לי דווקא בשיש דרך עקלתון לבא שלא מדעת העכו"ם ואם לאו אסור כמו שבארנו . ועוד יראה לי שלא להתיר מחמת טענה זו דעכשיו יזכיר יינו ויחזור אללא במפליג לדברים שאפשר לעשותן כאן לכשיחזור כהפילה ושבת שבת . אבל במפליג ליכנס במרחץ וכיוצא בזה מדברים שיש להם מקום ידוע ואי אפשר לעשותו כאן אסור שכבר הודיעו שהוא מפליג . לדברים אלו שא"א לעשותן כאן . כל מקום שאמרו שהוא מפליג או בשסגר דלת בפניו שהוא אסור . יש מי שאומר שאסור בהנאה ויש מי שהורה להקל שאינו אסור בהנאה : ואסור בשתיה :

עכו"ם שהלוח מעות לישראל אעפ"י ששעבד לו כל נכסיו והגיע זמנה של מלוה . ונכנס העכו"ם ועמד בצד הגת של ישראל ואפילו בתוך פישוט ידיו היין מותר באין לו מלוה על אותו יין . אבל יש לו מלוה על אותו היין הרי זה אסור . כיצד עשאו לו אפותיקי מפורש או אפילו שמשכנו אצלו ונמצא עכו"ם עומד בבית שהיין נתון שם אסור דאינו נמנע מליגע בו . שהרי יש לו שייכות ביין ואינו נתפס כגנב . ויראה לי שאפילו היה מפתח או חותם אחד בידו של ישראל עד שיהא שם מפתח וחותם : ישראל שעושה יינו של עכו"ם בטהרה בין שמכרו העכו"ם לישראל ולא פרע לו מעות בין שלא מכרו לו אלא שהוא מטהרו כדי למוכרו על ידו לישראלים אם נתנו ישראל בחצרו של אותו עכו"ם בעצמו ואין העכו"ם סדר באותה חצר אם מפתח האוצר פתוח לרשות הרבים והיו ישראלים ועכו"ם דרים באותה העיר מותר . ואע"פ שאין ישראל דר באותה חצר ואין מפתח וחיתם בידו ומתיירא הוא העכו"ם מליכנס שם שלא יראה ישראלים הדרים באותה העיר ויפסידו עליו יינו : היה פתוח לאשפה הרי הוא כפתוח לרה"ר . היה דקל בבית של ישראל שאם יעלה שם יראנו נכנס הרי הוא כפתוח לרשות הרבים מתיירא הוא שמא יעלה לראות משם בהמה שנאבדה לו : היה חלון של ישראל פתוח עליו הרי הוא כפתוח לרה"ר ומותר . בד"א בשלא נמצא עומד באותו בית שהיין נתון בו . אבל אם נמצא עומד שם אסור . וק"ו הדברים עכו"ם שיש לו מלוה על יינו של ישראל ונמצא עומד בצדו אסור כמו שבארנו ק"ו לזה שהיין שלו והחצר שלו . ויש אומרים שלא נאמרו דברים הללו אלא ביום אבל כלילה צריך להיות ישן בהוכו . ויש מחמירים שאפילו ביום אין באשפה וחלון ודקל ופתח לרה"ר מתירין אלא מה שנראה ממנו מן הפתח או מן החלון והאשפה והדקל אבל שבצדדין אסור . ולא יראה לי כן שכל שהוא פתוח לרה"ר או לאחד מאלו מתיירא הוא מליכנס באותו בית כלל . מכרו העכו"ם לישראל ופרעו לו המעות ואפי' לא פרעו אלא שזקף המעו' עליו במלוה . ואילו רצה ישראל להוציא יין מרשותו אינו יכול לעכב על ידו היין מותר אעפ"י שאין פתח פתוח לרה"ר ואין מפתח וחותם ביד ישראל . ולא עוד אלא אפי' נמצא עומד בצדו מותר . אין זה אלא כמי שיש לו מלוה על ישראל ונמצא עומד בצד הכור של יין שלו שמותר כמו שבארנו . ויש מחמירים בנמצא עומד בבית שהיין נתון בו לפי שהוא נתון בחצירו וכל שאינו נתפס כגנב בכניסת הבית היין אסור . ודברי הראשונים נראין ליעיקר . כתב לו התקבלתי וכשבא להוציאו אינו מניח הרי זה אסור עד שיהא פתח פתוח לרה"ר וישראלים דרים באותה העיר כמו שבארנו * התקבלתי זה אינו אלא כהערמה . שאילו מדעה גמורה כתב לו לא היה מעכב מלהוציאו . לא היו ישראלים דרים באותה העיר אעפ"י שפתח פתוח לרה"ר ואפילו מפתח וחותם ביד ישראל אסור מהיירא הוא מן הישראלים ואינו מתיירא מן העכו"ם . ואעפ"י שישראל זה דר באותה העיר אינו נמנע מליכנס ומלזייף . לראות איש אחד לבד אינו מתיירא ואינו נמנע הואיל והיין והבית שלו לפיכך אין לו תקנה ואפילו בשני חותמות עד שיהא ישראל יושב ומשמר . ואם היה נכנס ויוצא הרי זה כיושב ומשמר . בד"א בעיר גדולה שיש לה דלתים וברית שרוכלית ממנה . הייתה עיר גדולה שרוכלים נכרים נכנסים בה מותר מתיירא הוא שלא יכנסו בה רוכלים ישראלים ויראוהו . היה ישראל דר באותה חצר ואין העכו"ם דר בה לעולם מותר ואפילו אין מפתח וחותם בידו . ולא עוד אלא אפי' היה העכו"ם וישראל דרים בה מותר . היה העכו"ם דר בה וישראל דר בחצר אחרת לעולם אסור עד שיהא ישראל יושב ומשמר . המטהר יינו של עכו"ם והניחו בחצר של עכו"ם אחר אם אותו העכו"ם משועבד לו כגון אריסו של עכו"ם בעל היין או עבדו וכיוצא בזה שהוא מתיירא מלמנעו מלגלותו הרי הוא כאילו הניחו ברשותו של עכו"ם בעל היין לא היה משועבד לו אם היה מפתח וחותם ביד ישראל מותר . כינו של ישראל המופקד ביד עכו"ם ואין חוששין שמא יניחנו זה ליכנס וליגע כדי שיגמול לו הוא כן בשעה אחרת שאין חוששין לגומלין . כבר בארנו שאלו נמצא עכו"ם עומד בביתו של ישראל במקום שהיין נתון בו

בית המישי ושער רביעי

ובצדו כחוק פשוט ידים מותר . ואפילו היה לו מלוה על אותו ישראל ולא עוד אלא אפילו נמצא קצפו של יין המצוי בדפני החבית כידו של עכו"ם אין חוששין לו שאני אומר לא מפיה החבית נטלו אלא בדפני החבית מגבו היה ונטלו . כד"א בדברים המצויים לפעמים בדפני החבית אכל בדברים שאינם מצויים אלא בפי החבית אסור אעפ"י שנתפס עליו כנגב מ"מ מה שנמצא כידו מהיכן בא אם לאו מפי החבית :

אריה ששאג ונמצא עכו"ם נחבא בין החביות הפתוחות היין מותר ואע"פ שיין העכו"ם נתפס על בניסתו כנגב שיש לו טענה מיוחדת קול אר"י נכנס שם ונשמע למרחוק אפילו כן מותר מפני שהוא מתיירא שמא גם ישראלים ששמעו קול פחדו ונחבאו כאן ויראה לי שאפי' נכנס וסגר הדלת לפי שהוא מתיירא שמא קדמו ישראלים ונכנסו ונחבאו בין החביות ויראוהו : חצר שהיתה חלוקה בשתי יתרות בין ישראל ועכו"ם אע"פ שיין שחביות פתוחות עומדות סמוך לחלקו של עכו"ם בתוך פשוט ידים מותר . וכן אם היה גגו של ישראל למעלה מגגו של עכו"ם ישראל פניה שם יינו ואע"פ שיין שידו של עכו"ם מגעת שם אינו חושש . וכן אם היה גגו של ישראל בצד גגו של עכו"ם ישראל פניה שם יינו ואינו חושש ואע"פ שיין שידו של עכו"ם מגעת שם . גנבים שנכנסו לאוצרו של ישראל ופתחו החביות ואין ידוע אם גנבי ישראלים או עכו"ם רואין אסור גנבי העיר ישראלים מותרות ואם רוב גנבי העיר עכו"ם אסורות . גיראה לי שאם ישראלים רבים בשכונה ורוב גנבי העיר עכו"ם הרי אלו מותרות שהשכונה בעיר בפני עצמה . כד"א בשאין דרך העכו"ם מפסיקתה אבל אם היתה דרך העכו"ם מפסיקתה הולכים אחר רוב העיר שהם עכו"ם . חיל של פולך שנכנס לעיר ונכנסו בבתיהם של ישראל בשעת שלום חביות פתוחות אסורות שאינם יראים מליגע . סתומות מותרות כידוע שלא פתחום שאם פתחו לא היו מטריחים לסתום . בשעת מלחמה אפילו פתוחות מותרות לפי שאין להם פנאי לנסך . חבית של יין שנמצאת מושלכת בעיר אם רובה ישראלים מותרת ואם רובה עכו"ם אסורות ואם בא ישראל ונתן סימניה אם סתומה היא מותרות כידוע לא מצאה עכו"ם ופתחה שאלו מצאה ופתחה מפני מה טרח וסתמה : חבית שהייתה צפה בנהר אם נמצאת כנגד עיר שרובה ישראלים מותרת ואע"פ שרוב הסביבות עכו"ם . כד"א שיש מקום מכשולת ועקלקלות וסגר אגמי המים בדרך מבוא מקום העכו"ם עד כאן . שאילו באה משם דעקלקלות וסברי אגמי המים היו מטביעין אותה . ואם לאו אפורה . דכל מקום רוב וקרוב מניחין את הקרוב והולכין אחר הרוב . הייתה כנגד עיר של עכו"ם אם רוב הסביבות ישראלים מותרת אם היא יכולה לבא משם דרך ישר שלא מטבע . ולא עוד אלא אפילו הייתה קרובה לעיר של עכו"ם עד שמוכיח קורבתה שהיא של עכו"ם מניחין את הקרוב והולכין אחר הרוב . ולפיכך חביות של יין שנמצאת מוצנעת בכרמו של ישראל ויש כרמים אחרים של ישראלים סמוכים לה וכרמים רבים מהם של עכו"ם בסביבות רחוקים משל ישראלים חבית אסורה ונדון אותה אחר הרוב שהן של עכו"ם . ואין צ"ל בשאין שם כרם של ישראל אלא זולפי שאין דרך לגנוב מכרם זה ולדרך שם ולהצניע בתוכו . וכן הדין להקל בשנמצאת בכיוצא בזה בכרמו של עכו"ם ויש סביבותיו כרמים של ישראל . כד"א בשיושבים בין הרים שאינם מעביר לעוברי דרכים . ואם לאו אסור שרוב עוברי דרכים עכו"ם הם . כד"א בבקבוק שדרך עוברי דרכים להוליך בכיוצא בו . אבל חבית גדולה אין דרכן של עוברי דרכים להוליך בכיוצא בו . ואין חוששין בה לעוברי דרכים . נודות של יין שנמצאו מושלכים בדרך אם רוב שופבי יין ישראלים מותרים ואם עכו"ם אסורים . דברים אלו שאמרנו שאם שופכים ישראלים מותרים דווקא בשהיו נודות גדולים אבל קטנים שדרך עוברי דרכים להוליך בהן אסורין . חוששין שמא מעוברי דרכים נפלו . ורוב עוברי דרכים עכו"ם הם . היו בהם גדולים וקטנים מותרים שהגדולים מוכיחים על הקטנים משופכי יין ורובם ישראלים הם והקטנים להכריע המשאבאו . ולפיכך אלו ואלו מותרים :

השער השמישי כתיאור דימי הטהורות של יין נסך בין של סתם יינם בין של וודאי יינם . בין יין כהן בין יין כמים וט"ל דברים . ובין חפיות של יין בחביות ואכלול עם זה דין כלוק וכלוק כד נלוק

יין נסך שנתערב ביין אסור תערובתו בכל שהוא . ואפילו סתם יינם ולא דווקא ממשו של יין אלא אפילו טעמו . כיצד ישראל שהכניס יינו בקנקנים של עכו"ם או שמרד יינו במשפך של עכו"ם אפילו שאין בקנקן וכמשפך יין כלל זה אסור בשתייה ומותר בהגאה : ממשו של יין שנתערב ביין אם מסתם יינם הוא אסור תערובתו ואפילו בכל שהוא בשתייה ומותר בהגאה ובלבד שלא יהנה מאותו משהו של יין נסך . ואם וודאי יינם הוא אסור תערובתו אפילו בהגאה : סתם יינם שנתערב ביין כיצד הוא עושה מוליך הגאה לים המלח או מוכרו כולו לעכו"ם חוץ מדמי יין נסך שבו . ויראה לי שאינו צריך לומר לעכו"ם הריני מוכר לך חוץ מדמי יין נסך שבו אלא מוכר לו כפי מדה יין כשר שבו ודין . ויש מרביות שהורו לומר לו בשעת מכירה חוץ מדמי יין נסך שבו או שיוליך הגאה לים המלח קודם מכירה . פכר סתם ולא פירש כן אע"פ שלא מכר אלא כדי מדה כשר שבו הכל אסור בהגאה . ולפיכך אם

נטל את המשפך ומדד לתוך צלוחיתו של עכו"ם ונאסר היין שבמשפך אם נשארה אפילו לחלוחית של יין במשפך כדי
 שיהא בו בכדי טופח להטפית ואח"כ מדד לתוך צלוחיתו של ישראל הכל אסור אפילו בהנאה ולא
 נתחווירו לי דברים אלו . וכד"א בסתם יגם אבל בוודאי הכל אסור אפילו בהנאה כמו שבארנו ואין
 לו תקנה ואפילו בהולכת הנאה לים המלח . דברים אלו שאמרנו אין הפרש בין שנפל יין נסך משהו לתוך
 בור של יין כשר ובין שנפלה חבית של יין כשר ע"ג טפה יין נסך לעולם יין אסור תערובתו כמשהו על הדרך שבארנו .
 אין נסך שנערב במים אינו אסור עד שיהיין טעם במים . נתן בהם טעם הכל אסור בהנאה לפי שהיין
 מכשיר המים . וכל מכשיר אוכלין ומשקין הריהו כעיקר המשיקה והתבשיל לפיכך הכל אסור
 ויש מי שאומר שאפילו במכשירין מוכר את הכל חוץ מדמי אותיין המכשיר את המים ואת התבשיל וכן דעת
 רבותי . ויראה לי שהוא עיקר . באיזה טעם אמרו יש מי שאומר בששים כשאר כל האיסורים ויש מגדולי המורים
 שאמרו דכל שנתערב בתוך ששה חלקי מים מותר . כלל גדול אמרו בכל נותני טעמים נ"ט לפגם מותר וכל
 שנתערב יין בששה חלקי מים המים נפגמים כטעם היין ולפיכך אם נתערב בכדי שיעור זה הכל מותר ואפי' משתיה :
 יין נסך שנפל ע"ג מים מעט מעט ואפילו מצלצול קטן ואפילו לסירוגין אין אומרין ראשון ראשון בטל דכל שנ"ט
 לבסוף הכל אסור שלא הותר מתחלתו אלא מפני שלא היה בו כדי נתינת טעם ועכשו שנצטרף לנותן טעם אין בטל
 לעולם ויש מתירין . והראשון נראה לי עיקר : יין נסך שנפל לבור של יין כשר ונפל שם קיתון של מים אם יש במים
 כדי לבטל את היין על הדרך שאמרנו הכל מותר לפי שרואין את היין הכשר כמי שאינו ואינו מצטרף עם יין נסך שהו'
 במינו ומים שבו רבין על היין נסך ומבטלין אותו . ויש מי שאומר שאין דברים אלו אמורים אלא בשנפל קיתון
 של מים לתוך יין כשר תחלה שתערב יין נסך אבל אם נפל יין נסך לתוך יין כשר מיד גאסר הכל ונעשה הכל יין נסך
 ואף על פי שנפל שם מים לבסוף אינם מבטלים עד שירבה המים כ"כ כדי לבטל את כל היין : ויש מי שאומר דבין
 שנפל שם קיתון של מים תחילה בין שנפל לבסוף שלא אמרו אפשר לסוחטו אסור וחתיכה עצמה נעשית גבילה
 אלא בכש' וחלב בלבד וכמו שנתבאר בבית התערובות וזה עיקר שמרים של יין נסך וכן חרצנים של יין שתמדן במים
 ונתן מים במדה ועצרן בגלגל ובקורה שכל לחלוחית שבהם יוצא אם נתן ששה לוגין מים ויצאו שבעה מותר וכפי
 מה שבארנו דיין מתבטל בתוך ו' חלקי מים . וכדברי האומר שאין מתבטל בפחות מס לעולם אסור ואפילו נתן מים
 ג"ט לוגין ויצאו ששים . שמרים או חרצנים הנדרכים ונעצרים שלא בקורה אפילו נתן ששה לוגין ולא יצאו אלא ה' או
 פחות מיכן הכל אסור לפי שאינן נעצרון כל צרכן פעמים שאינו מוציא אפילו כדי מדתו וטעמו כטעם יין משובח .
 לפיכך התמר בשמרים או בחרצנים של יין כשר ודרכן בגלגל אף על פי שלא הוציא כדי מדתו ונגע בו עכו"ם נעשה
 יין נסך שאין אנו יודעים כמה נשאר מן המים בשמרים ופמה יצא . אבל המתמד בקורה נראין הדברים כל שנתן במדה
 ונתן ג' ולא יצאו ד' אינו יין ואף על פי שנטעם בו יין תמוץ בעלמא הוא ואינו ראוי לקבל שם יין נסך : חבית של יין
 שנתערבה בחביות של יין אפילו של וודאי יגם ימכר לעכו"ם חוץ מדמי יין נסך שבו . ולהוליק הנאה לים המלח . אם
 שלסתם יגם הוא הרי זה מותר ואם של וודאי יגם יש מי שאומר דאסור . ויש מי שאומר דכל שהוא מותר במכירה
 כלו חוץ מדמי יין נסך שבו כ"ש בהולכת הנאה לים המלח וראוי להחמיר בדברי האוסרים . נפלה אחת מהם לים
 הגדול או שנאכד' או ששתו אותה בשוגג הותרו כל השאר שאני אומר אותה שנפלה של איסור הייתה : יין נסך שנפל
 ע"ג ענבים ידיחם והם מותרות . ואם היו מבוקעות הרי אילו אסורות אלא ימכרו חוץ מדמי יין נסך שבהם . ועוצר
 ומוכרן לעכו"ם ולא ימכרם כשהם שלמים גזירה שמא יחזור העכו"ם וימכרם לישראל אחר . ואם נחדלדל תותמן של
 גרעינין הרי הן כמבוקעות . בד"א בשנפל שם יין מרובה עד שיהא בו כדי נתינת טעם בכל הענבים פחות מיכן מותר
 וכמו שבארנו שכל מינו ומינו ודבר אחר רואין את מינו כאילו אינו ושאינו מינו רבה עליו ומבטלו . והחרצנים והזגים
 אינו מינו של יין ואפילו היה יין חדש שאין הולכין אחר טעמן אלא אחר שמו וזה נקרא יין זאילו נקראו ענבים : יין
 שנפל ע"ג שעורים או עדשים וכיוצא באלו משאר מיני התבואה הזריעה ידיחם והם מותרים . נפל ע"ג חטים הרי אלו
 אסורים שחטים כמבוקעים הם וכול עין ע"י סדק שלהם . וכד"א בשיש כאן כדי ליתן טעם בהם ואסור למוכרן לעכו"ם
 ואפילו במפרש חוץ מדמי יין נסך שבו שכל שדרכו של ישראל לקנות מעכו"ם אסור למכור לעכו"ם אם נאמר חושיין
 שמא יחזור העכו"ם וימכרנו לישראל . כיצד הוא עושה טוחנו ועושה אותו עיגות ומכרן לעכו"ם שלא בפני ישראל
 בידוע שאין ישראל חוזר ולוקח אותם מן העכו"ם דפת של עכו"ם אסורה . ובפני ישראל אחר לא ימכרם לעכו"ם דכל
 שישראל רואה שבאו מיד ישראל חוזר ולוקח דפת של ישראל ביד עכו"ם מותר . דברים אלו שאמרנו במקום שאין
 אוכלין פת של עכו"ם אבל במקום שאוכלין פת של עכו"ם אפילו שלא בפני ישראל אסור . אלא שורפין או מוליקן לים
 המלח וככל מקום אסור למכור לפלטר שפת של פלטר בכל מקו' נהגו בו היתר : חומץ של עכו"ם שנפל לתוך יין אינו
 אסור עד שיהן החומץ טעם ביין נתן בו טעם אסור . וימכר כולו לעכו"ם חוץ מדמי חומץ שבו ומפני מה אסור והלא
 פוגם הוא טעמו של יין מפני שהיין

שחור

בית המישי ושער חמישי

שחזר להיות חומץ אינו פוגם שיש מי שחפץ ביין ויש מי שחפץ בחומץ . וכן אם נפל יין לתוך חומץ אינו אומר עד
 שיהא בו כדי נתינת טעם אף על פי שהיין קודם שיפול לתוך החומץ כבר נשתנה ריחו . להיות כריח חומץ אפילו כן
 אינו נקרא חומץ דכל שטעמו ייורחו חומץ אינו חומץ אלא יין והרי זה כמין בשאינו מינו ובנ"ט : חומץ של יין נסך
 שנפל לתוך גריסין רותחין פוגם הוא טעמן וכל שפוגם אינו אומר נפל לתוך גריסין צוננין אסור דטעמו בהם לשבת
 ואעפ"י שהרתיחם לבסוף וחזר טעמו בהם לפנס אסור דכל שתחלתו משבת ולבסוף פוגם אסור :
הנצוק הרי הוא כמחומר . ולפיכך המערה מחבית של ישראל לכלי של עכו"ם אם יש בכלי של עכו"ם אפילו טפת
 יין הכל אסור כאילו נתערבה אותה טפה לתוך החבית ואוסרת הכל . עירה וקטף עד שלא נגע יין הקטוף
 לכליו של עכו"ם כבר נפסק הקלוח היורד מן היין הנשאר בחבית כל אותו קלוח אסור ומה שנשאר בחבית מותר .
 עכו"ם שהיה מערה מחבית של יין כשר אף על פי שהיה מקטף כל מה שנשאר בחבית אסור שאי אפשר שלא נגע
 מה שבפנים לקלוח היורד בשעת קיטופו ונעשה לו חיבור ואף על פי שלא גזרו בכחו של עכו"ם אלא כמה שיצא
 בחוץ ולא כמה שנשאר בפנים הרי הוא אסור משום נצוק כמו בארנו : איסור נצוק אינו אלא מדין חיבור . ולפיכך
 אם נעשה לסתם ינם הכל מותר בהנאה אבל אם נעשה נצוק לודאי ינם אסור בהנאה כאילו נתערבו זה בזה . ויש מי
 שהורה לאסור בכל נצוק ולא יאה לי כן : נצוק זה שאמרנו שמעתה משמן של גדולים שלא אמרו אלא כשעירה
 ליין נסך האסור בהנאה אבל ליין המותר בהנאה אינו חיבור ונראים הדברים שלא אמרו אלא הנצוק ליין נסך הוי
 חיבור ולא נקרא יין נסך סתם אלא האסור בהנאה . ולפיכך המודד לתוך כליו של עכו"ם אף על פי שלא הדיח את
 שמדד בתוכו אסור בשתייה ואת שעירה ממנו מותר ואפילו בשתייה . עכו"ם שהיה מערה מחבית של ישראל
 לאשפה או למקום לכלוך או לטיט כל מה שנשאר בכלי מותר דאין דרכן של מנסכין לנסך ע"ג דבר מאוס
 ומה שנשאר בפנים לא אסרוהו בכחו של עכו"ם אלא מה שיצא לחוץ אבל לא כמה שנשאר בפנים . ומשום
 חיבור למה שיצא אין כאן שאף מה שיצא בחוץ לא נאסר הואיל ואין דרכן למנסכין כן כמו שבארנו :
 היה ישראל או עכו"ם מערה לתוך טיטובא עכו"ם אחר ונגע בקלוח אף מה שנשאר בפנים אסור משום נצוק .
 אע"פ שהולך לאיבור ולתוך הטיט הואיל והוא אינו מאבדו ומכטלו בידים מחשיבותו : חבית של יין שנתנו לתוכה
 קיתון של מים ואח"כ ערה ממנה לתוך צלוחיתו של עכו"ם אם יש במים שבחבית כדי לבטל יין נסך שבצלוחתו של
 עכו"ם הכל מותר לא יהא חמור מייין נסך שנתערב בחבית . וכבר בארנו שאין רואין את מינו כמי שאינו ושאינו
 מינו רבה עליו ומבטלו : וכן הדין לגת בעוטה שהיה יין יורד ממנה לתוך הבור ונגע בו בקלוח היורד רואין את היין
 הקלוח כמי שנתערב בגת וסלק את היין שבגת כמי שאינו . וחרצנים וזגים וענבים שיש בגת רבים עליו ומבטלין אותו :
 נצוק בר נצוק אינו חבור ומותר אפילו בשתייה .

השער השביעי באור דיני כלי היין כמה נאסרים וכמה יחל הכשרן

יש כלים שאין דרכן להכנס בהן יין לקיום אלא משתמשים בהם יין לשעה ומריקם אותם ועומדים לעצמם ריקם
 ולפיכך אין בהם כח לבלוע אלא מעט מזער ויש שמכניסין יין לקיימו אם לזמן מרובה או שמשתמשים בהם תדיר
 וכשמריקם מהם זה מכניסין בהם אחר ולפיכך בולעים הרב . ויש שמשתמשים בהן זמן אחד תדיר ובשפע ואח"כ מריקין
 אותה ואין משתמשים בהן עד זמן רב ואילו הן כלי הגת ולפיכך בולעים יותר מכלי שאין מכניסין לקיו אבל לא מכניסין
 לקיום כלים אלו אפי' לפי שעה גזרו בהם חכמי' כל אחד לפי מה שהוא כלי כיצד נשתמש בו עכו"ם ביינו לפי שעה או
 שהפקידו ביד עכו"ם אם כלים שמכניסין לקיום אעפ"י שלא נשתמש בו עכו"ם אלא מעט או שלא עמד כדי שיוכל
 להשתמש בו הרי זה צריך הכשר גדול כאילו נשתמש בו זמן מרובה . ואם כלי הגת הוא צריך הכשר גדול כשאר
 כלי הגת שנתישן ביד עכו"ם ואם משאר כלים שאין מכניסין לקיום צריך הכשר כשאר כלים ש
 שכיוצא בו שנתישנו ביד עכו"ם . לפיכך הפקיד או שלה ביד עכו"ם צריך לחתום אותם כדי שלא יוכל להשתמש בהם
 וא"צ שני חותמות אלא חותם אחד בכיוצא בזה אינו טורח לזי"ף ואפילו אחד . כלים שאין מכניסין לקיום כבובי והכוסות
 וכיוצא בהן בין שהם של עור בין שהן של מתכות בין שהן של עץ ושל זכוכית אם אין מזופתין משכשכין במים היטב
 ומותרין בין שהיה תשמישן ביד עכו"ם בין שהיה תחלת תשמישן ביד ישראל . היו מזופתין וחדשים אם דרכם לשים בהן
 יין בשע' זפיתה כדי למתקן מריחתו של זפת וכ"ש אם הם ישנים שנתישנו ביד עכו"ם בתשמיש יין קולף הזפת ומשכשכו
 ומותרין . לא רצה לקלף ממלאן ומערן ג' ימים ככלים שמכניסין לקיום ודיו שאין לאחר מלוי וערוי כלום . היו של
 חרס אעפ"י שאינם זפותין אם נשתמש בהן עכו"ם בתחילת תשמישן הרי הן צריכין הכשר גדול ככלים שמכניסין לקיום
 מפני שהרבה צמאים לבלוע ושאובים וכולעין הרבה : היו תחילת תשמישן ביד ישראל עד שכלעו כל צרכן הרי הן
 צשאר כלים שכיוצא בהם ומשכשכו ומותרים . כיצד כוס של חרס ששתה בו העכו"ם פעם הראשונה או אפילו פעם

שנייה

שנייה לתשמישו הרי זה אסור . שתה בו ישראל פעם ראשונה ושנייה יין או מים כבר שבע מבלוע בהיתר ומעתה אינו בולע . ולפיכך אם שתה בו העכו"ם משנייה ואילך מותר כשאר כלים שכיוצאן בו ויראה לי שלא אמרו אלא כוסו שאין היין משתהה בו אלא ממלא לשעה ושותהו אבל כד של חרס שאין מכניסו לקיום שנתן בו היין ונשתהה בו קצת אפי' פעם אחת אעפ"י שנשתמש בו עכו"ם מכאן ואילך מותר שכבר שבע בפעם ראשונה ביד ישראל : כדים של חרס אפי' חדשים אם זפתן עכו"ם ודרכן לתת לתוכו יין בשעת זפיתה אעפ"י שאין מכניסים אות לקיום הר' הן ככלים שמכניסין לקיום שבתחילת תשמישן בולעין הם הרבה כמו שבארנו . ואם אין דרכן באותם המקומות לתת בהם יין בשעת זפיתה וניכר לעין שיזפתן מצהיב בידוע שלא נתנו בהן יין ומותרים . בזמן הזה לא הורגלו לתת יין . ולפי הלוקה בקבוק של חרס מזופת מן העכו"ם אם זפתו מצהיב הרי זה מותר ואפי' שכשוק אינו צריך . כד"א בכלי חרס שאין שועץ באבר אבל השועץ יש בהן להקל ולהחמיד כמו שיתבאר . כלי שמכניס בהם יין לקיום וכיוצא בהם אפילו של עץ ושל עור אפילו לא נשתמש בהם העכו"ם אלא פעם אחת ואפילו היה תחלת תשמישן ביד ישראל צריכין הכשר גדול . אפי' לפי שעה גזרו בהן כמו שבארנו : קנקנים קטנים או בקבוק שמוליכין בהם יין הולכי דרכים אעפ"י שאין מכניסין אותן לקיום הר' הן כמכניסים לקיום מפני שהיין נתון בתוכם הדיר כשמערן ממלאין אותם פעם אחרת וכן תדיר תדיר . כמה תהא טהרתן ממלאין ומערן ג' ימים וג' פעמים ודיו . ואפי' היו זפותין שאין אחר מלוי ועירו כלום וצריך להשהות שם המים בכל פעם ופעם כמדת יום וכמדת לילה . מלא אותן ועמדו המים ג' ימים לא עלה אלא לפעם אחת וצריך למלאם עוד ב' פעמים . מלא אותם ג' פעמים בב' ימים או בג' ימים פחות חצי שעה לא עלה לו . כלל גדול אמרו צריך להשהות המים בכל פעם ופעם כ"ד שעות השהה אותם שם יתר מיכן אין בכך כלום . מלא אותם ג' פעמים בג' ימים בין בימים רצופין בין מפוזרים מותר . כלי זכוכית וכלי מתכות אפילו מכניסין לקיום משכשכם במים ודיו שאין כלי מתכות בולעין מן הצונן . כלי חרס השועץ באבר הרי הן ככלי מתכות כד"א הלבנים והשחורים ובלבד החלקים ביזתר שאין בהם בקעים ופדקים . היו בהם סדקים או בקעים הרי הן כשאר כלי חרס שועץ . כלי סחפורת של צריף הרי הם בולעים ביותר שהצריף שואב הרבה ולפיכך אין להם טהרה עולמית . ויראה לי שאפי' אין מכניסים לקיום ואפי' היה תחלת תשמישן ביד ישראל לעולם אין שופעין וכולעין הן הרבה בכל עת . כלי נתר אין בהן טהרה עולמית . כלי חרס השועץ בצריף והרי הן ירוקים אם היה תחילת תשמישן ע"י עכו"ם הרי הן ככלי נתר וככלי מחפורת של צריף ואין להם טהרה עולמית : כל מקום שאמרו שהכשרו במלוי ועירו אם הכניס בהם ציר ומוריים ועמדו בהם קצת הוכשרו . שהמלת שבהם שורף ומיבש לחלוחית היין הבלוע בדפני הכלי ויראה לי שאין דנין מציר ומוריים לשאר משקין שערב בהן מלח שאין אומרים בטבעים זה דומה לזה . אולי תערובת המלח עם ציר ומוריים פועלת כן : כלים של חרס שהחזירן לכבשן האש מותרין ק"ו מציר ומוריים . הדליק לתוכן אש אעפ"י שנתחממו שנשרה קליפתם אסורין גזירה שמא יחוס עליהם שלא ישתברו ולא יחמם כל צרכן . ויש מגדולי המורים שהורו שאם עבר חומם לצד חוץ עד שאינו יכול להגיע ידו שם מותר . הגית הכלים תחת הצנור שמימיו מקלחין או במעין שמימיו רודפים ונשתהו שם כמדת י"ב שעות מותר שהמים הרודפים העוברים עליו מעבר על עבר מפליטין היין הבלוע שבדפני הכלי : כלי עץ וכלי עור שהגעילן מותרין ואפילו כלים שמכניסין לקיום . כלי חרס שאינו מכניסין לקיום יש להם טהרה בהגעלה אעפ"י שהעידה התורה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופן בהגעלה אי אפשר שגרועה כח הגעלה מהדחה ונגוב . קנקנים של חרס שמכניסים לקיום יש מי שהורה שאין הגעלה עולה להם שהתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דפנו . ויש מגדולי המורים שהורו שהגעלה עולה להם ונראין דבריו שכל שבלע מן הצונן קל לפלוט . ואי אפשר לכל מקום שהמלוי והעירו בצונן מכשירין שלא תהא הגעלה מכשרה כ"ש שיש להכשיר כאן שאין אסורו מדברי תורה אלא מדברי סופרים . כד"א כשהגעילה בכלי ראשון אבל לא בכלי שני . כלל גדול אמרו כבולעו כד פולטו והרי אילו בולעו מכלי ראשון ואין פולטין אלא ע"י כלי ראשון :

איזהו כלי ראשון כל שהאור מהלך תחתיו פלק כלי מע"ג האש כשהוא מרותח והגעל בתוכו הרי זה כלי ראשון וי ערה מכלי ראשון ע"ג הכלים אעפ"י ששהה שם זמן מרובה אין זה כלי ראשון . ערוי של כלי ראשון אינו בכלי ראשון . כד"א בכלים שמכניסים לקיום אבל שאר כלים ואפילו כלי הגת הצריכין נגוב כמו שיתבאר אם ערה עליהם רותחין מכלי ראשון הוכשרו לא תהא הגעלה זו פחותה מהדחה ואפילו מניגוב ויש מגדולי המורים שהורו שאין כלי הגת נכשרין בהגעלה אלא בכלי ראשון . ואפשר כדברי המתירין לפי שפליטתן קלה כיון שבלע בצונן ואפשר שאפילו בכלים שמכניסים לקיום כן אלא שראוי לחוש לדברי האוסרין . יש מגדולי המורים שהורו שכליעת היין אפילו בכלים שמכניסין לקיום מועטת ואינה נכנסת ביותר מכדי קליפה ולפיכך אם העביר עליהם מלקט ורהיטני או קלפן בקרדוס הותרו וכן הורו רבותיי . ויש מרבותיי שאסרו ויראה לי דברי המתירין . כל הכלים שיש להם טהרה אם ישנם י"ב חרש הרי אלו מותרים בידוע שכל לחלוחית יין שבהם הלך . כל הכלים שנשתמש בהם

ישראל

בית ששי ושער ראשון

ישראל יין עד שלא הכשיר אסור בשתייה ומוחר בהנאה . ויראה לי שאם נהן כהוכו קיהון של מים
 דואין אם יש במים כדי לבטל קליפת הקנקן לפי שיעור אחד בשישה מותר אפילו בשתייה שאפילו תחשוב הקליפות
 כיון הרי הוא מתבטל בתוך שישה חלקי מים על דרך שבארנו למעלה שהיין נ"ט לפגם בתוך שישה חלקי מים . וכ"ש
 שטעם היין הנבלע בקליפות אילו נותנין טעם לפגם בתוך שיעור מים כזה . וכל שכן אם דרך ענבים כגת של עכו"ם
 עד שלא הכשירו שהרי החרצנים והזגין רבים על הקליפות ומבטלין אותם . ויראה לי שאפילו כן אסור להוציא
 היין דרך נקב שהנקב אסור והיין יוצא צלול משם מבלי תערובות החרצנים ויאסר שם . יין שהוא אסור בשתייה
 שכנסו לקנקנים של ישראל חזרו הקנקנים להיות כיון ואם חזר זהכנים להוכן יין חזר היין כקנקנים
 ואסור בשתייה . כל הכלים שנשתמש בהם עכו"ם כיון ישראל נותן לתוכן בין מים בין שאר בין שאר משקום ואינו
 חושש לפי שפליטתו מועטת ואי אפשר לבא לידי נותן טעם ואין חוששין שמא יבא להשתמש בהם כיון . בלי הגת
 והמתק והמשפך בולעים הם הרבה יותר משאר כלים שאין מכניסין לקיום וכבר בארנו שאפי' לפי שעה גזרו חכמים
 ולפיכך הגת שדרך בה עכו"ם או שזפתה ישראל ונגע בה עכו"ם בזמן שהיין שבה כדי לטופח להטפוח אם הגת של
 אבן היא מנגבה והיא טהורה ואין צריך לקלוף את הזפת בד"א בשלא דרך בה אבל דרך בה צריך לקלוף את הזפת ואח"כ
 מנגבו היתה של עץ יקלוף את הזפת ואח"כ מנגבה והיא טהורה . היתה של חרס אם היתה תחלת תשמישה ביד
 עכו"ם או שזפתה עכו"ם ונתן בה יין בשעת זפיתה או שזפתה ישראל ונתן בה יין ונגע בו אע"פ שקלף ונגב אסורה עד
 שימלאנה ויערנה ג' ימים שכל כלי חרס שתחלת תשמישו ע"י עכו"ם בולע הרבה וחזר שאינו מכניסו לקיום כמכניסו
 לקיום וכמו שבארנו . היתה תחלת תשמישו ביד ישראל מקלף ומנגב ובשירה . כל מקום שאמרו מקלף את הזפת
 אם ממלא ומערה אינו צריך שאין לאחר מילוי ועירו כלום כמו שבארנו . המתק והמשפך מנגב והן טהורין . נינוב
 זה כיצד אם כלי יבש הוא מדיחו היטב במים ואח"כ מקנחו יפה יפה באפר ואח"כ מדיח במים להסיר אותו אפר וחזור
 ומקנח אותו יפה יפה באפר ואח"כ מדיח . ואם היה הכלי לח כבר נותן אפר ומים ואפר . כל מקום שאמרו מנגב אם
 כלי של נסרים מחוברים הוא ככובא וכיוצא בו מתיר קשרים כדי שיכנסו המים והאפר בתוך חבור הנסרים : וכל מקום
 שאמרו ממלא ומערה אין צריך להתיר קשרים שהמים נכנסים בכל מקום ומפליט לחלוחית היין שבין נסר לנסר . כל
 מקום שאמרו מיישן י"ב חדש יש מי שהורה שצריך להתיר קשרים ויש מי שהורה להקל ונראין דבריו שהישון מכלה
 לחלוחית כל מקום שהיא . הקורה שעוצרין בה הענבים בגת וכן כלים שמשמישים ע"ג העביט של ענבים אע"פ שיש
 להם בית קבול מדיחן ודיו שאין היין משתהה בהן כדרך שהוא משתהה בגת זהמתק והמשפך . העקלים של חריות
 של דקל הן בולעות יותר לפיכך צריך לנגבן ושל שפה ושל גמי בולעות ביותר וצריך ליישן י"ב חודש . משמרת
 של יין נסך של עכו"ם אם של שער היא מדיחה שאין השע' בולע ואם של צמר היא מנגבה ואם של פשתן היא מיישנה
 בד"א בשאין שם קשרים אבל אם היו בה קשרים היין כנוס בין קשר לקשר ולפיכך מתיר קשרים שבה ומיישנה . גודות
 שמסננין בה יין בשעת הגרנות והיא של עכו"ם בזמן שהיא קשורה בחבלים של חריות של דקל מדיחן שאינן בולעין כל
 כך ואם היא של צבת' שהוא מין ממיני הגמי והיא קשורה באותו מין מנגבה לפי שהוא בולע יותר ואם יש בה קשרים
 היין כנוס בתוכם ולפיכך מתירין ומוציא היין שביניהם ומנגבין והרי הם טהורים . ויצאו דברינו כטהרה ונשלם
 השער הששי ונשלם בית היין בע"ה :

הבית הששי בית הקרושה אבאר בו עניין נטילת ידים

ואכלול כונס כן מים אחרונים ומלקתי אותם למטה סערים . השער הראשון

כל האוכל פת צריך ליטול את ידיו תחלה שנא' זהתקדשתם אלו מים ראשונים . ואחר סיום אכילתו צריך לרחץ ידיו
 שנא' והייתם קדושים אילו מים אחרונים . דברים אילו מדברי סופרים הם אלא שסמכו אותם על המקרא .
 ועיקר מים ראשונים מצוה ומשום סרך תרומה . ואחרונים חובה להשמר מן הנזק שרגיל הוא האדם לאכול אחר
 סעודתו מלה או דברים שיש בהם מלה ויש קורטים של מלה עזה מתערבין במלה ומסמא את העינים . ולפיכך
 צריך לרחוץ ידיו להעביר רעת המל' . עד איזה פרק צריך ליטול את ידיו בראשונים עד הפרק שהוא סוף הכף המחובר
 לקנה הזרוע וי"א שאינו צריך כ"א עד סוף פיצול האצבעות שהו' סוף הפרק שהאצבעות מתחברות אל הכף והראשון
 נ"ל עיקור . בד"א במים ראשונים אבל במים אחרונים יראה שאין צריך רק עד הפרק השני של האצבעות שאין מגיע
 למעלה משום סרך המאכיל וכן ראיתי לאחד מגדולי המורים . האוכל פירות או בשר או גבינה או ירקות אינו צריך
 נטילת ידים וכל הנוטל ידים להם אינו אלא מגסי הרוח . בד"א בשאכלן בפני עצמן אבל טבלן כמשקין או שנשרו
 במים ועוד המים עליהם צריך נ"י שכל דבר שטיבולי כמשקין צריך נ"י השותה כוס של יין או של שאר משקין יראה לי
 שצריך ליטול ידיו אחרת

שנטל

שנוטל בה את הכוס שמא יגע כמשקין שבכוס . זכן האוכל בעכין וכיוצא בהן לתענוג ואינו קובע סעודתו עליהם
נוטל ידיו אחת ודיו :

השער השני כמה שיעור המים הראשונים שהוא נוטל ידיו בהן רביעית לוג שהוא שיעור ביצה וחצי ביצה .
פעמים ששנים נוטלין מרביעית . כיצד היה רביעות מים בכלי ופשט אחד ידיו ליטול ואחר יוצק על ידיו
זבא שני ופשט ידיו למטה ממנו קלוח יורד על ידו של ראשון ולידו של שני שלמטה ממנו ידי שניהם טהורות אעפ"י
שנפחת השיעור כשהן מגיעין לידו של שני ידיו טהורות מפני שהן באין משירי טהרה . ויש מתירין אפילו בשנוטלין
זה אחד זה הואיל וכשעה שהתחיל הראשון ליטול מהם היה כס רביעית אף לשני זה עולין מפני שבאו משירי טהרה
כמו שבארנו . והראשון לדעת רבותי נוחי נפש . היה בכלי חצי לוג נוטלין ממנו על עניין זה אפילו ד' .
היה שם לוג שלם נוטלין מהם אפילו מאה . בד"א למיס ראשונים אבל אחרונים לא נתנו בהם חכמים
שיעור אלא דוחץ עד שיעבור זוהמא מידי בין שהיו מרובים בין שהיו מועטים . רביעית
שאמרו בין שנוטל שתי ידיו בין ידיו של גדול בין ידיו של קטן . נטלו שני בני אדם זה ידו אחת וזה
ידו אחת הרי אילו גידונין כשני בני אדם . ולפיכך אם נטל זה ידו אחת וזה ידו אחת ואח"כ חזר השני ונטל ידו
השניה הרי אלו כג' בני אדם . ולפיכך אם היה בכלי חצי לוג ידיו טהורות ואם לאו אין ידו השניה טהורה שאין נוטלין
בפחות מחצי לוג יתר משני בני אדם . מים ראשונים צריך להיות שופך מקצתן על הידים ומפסיק מפני שהמים
הראשונים של מים ראשונים טמאים שנטמאו מחמת הידים ואח"כ שופך פעם שנייה מותר הרביעית על הידים כדי
לטהר המים הראשונים שעל הידים וי"א שאם ירצה לצוק כל הרביעית בפעם אחת על הידים ועד מקום הפרק שהוא
צריך ליטול עושה ואינו גמנע . ולא אמרו להפסיק אלא בשלא נטל תחלה אלא עד חצי הפרק ולפיכך אם בא עכשיו
ליטול החצי הנשאר מפסיק בניגוב כדי שלא יחזרו המים שעל החצי שיטול עכשיו ויטמאו את המים שעל החצי
הראשון . ואם כדברי זה אינו כהלכה שהנוטל ידיו לחצאין כל יד יד לחצאין ידיו טמאות כמו שהיו . מים ראשונים
נפסלים בג' דברים כשנוי מראה ובמלאכה וכשאניס ראויים לשתיית בהמה . שינוי מראה כיצד נופל לתוכן דיו או
קומום וקנקנתום וכיוצא בזה ושנוי מראה פסולין נעשית בהן מלאכה כיצד הריח בהן את הכלים אם הכלים ישנים הם
אעפ"י שלא נשתנו מראה פסולין הריח בהם את הכלים חדשים מורחים כשרים וכי אם שרו פתו בהן . זכן הנחתום
שהטביל בהן בכרותיו הרי אילו פסולין אבל הנחתום שנטל מים בהפניו מן הכלי ונתן ע"ג ככרות כל המים שבספל
כשרים שלא נעשית מלאכה באותן שבספל אלא באותן שנטל בחפניו וקטף בהם את הככרות . בד"א בשלא נשתנו
מראה אלא אם נשתנו מראה פסולין שנטל מים בהפניו מן הכלי ונתן ע"ג ככרות כל המים שבספל
משתיית הבהמה כיצד מים מלותי או סרוחי או מרי הרי אילו פסולין . בד"א בכלים אבל בקרקע שיש בהם ארבעים
סאה כשרים שהרי הוא טובל בהן גופו ואם לטבילה החמורה כ"ש לידע . מים שנתערב בהן טיט אם נעברו עד שאין
הפרה שוחה ושוחה מהם פסולין אפילו בקרקע בין לטבילה בין לנטילה ואם הפרה שוחה ושוחה מהם כשרים . חמי
טבריא בין חמין בין צונן אם נטל מהם בכלי פסולין שאין הבהמה שוחה מהן ואם בקרקע ויש בהם מ' סאה מותרים אם
כל גופו טובל בהם כ"ש ידיו . פסק מהם בכריכה ואין בכריכה מ' סאה אעפ"י שהן מחוברין למעיין פסולין גזירה שמא
יטול מהם בכלי . המים שלפני הנפחים אף על פי שלא נשתנו מראה פסולין בידוע שנעשה בהם
מלאכה ואת שלפני הספרים אם לא נשתנו מראה כשרים אפשר שלא נעשית בהם מלאכה . כל המימות
שהם בספק אם נעשית בהם מלאכה אם לאו כשרים . וכולן כשרים למים אחרוני' בזמן שהם צוננין שכולן מעבירין את
הזוהמא . חמי האור אעפ"י שהם חמים ביות עד שהיד נכוית בהם נוטלין מהם ראשונים אבל למים אחרוני' אין
נוטלין לפי שהמי' החמים מפעפעין את הידים ואין מעבירין את הזוהמא בד"א כשהיו חמים ביותר עד שהיד נכוית בהם
אבל אם אין היד נכוית בהן נוטלין אפילו למים אחרוני' . היין כשר לנטילה בין שנתן לחוכו מים בין שלא נתן לחוכו מים
אלא שאסור לעשות כן לכתחלה שלא יהא מזלזל בדבר חשוב שנשתנה לעילוי עד שקובע כרכה לעצמו לברך עליו
בורא פ"ה . מים ראשונים צריבין ניגוב וכל מי שנטל ידיו ואכל עד שלא נגב ידיו כאוכל לחם טמא . אבל מים אחרוני'
אין צריבין ניגוב . כל שלא נטל ידיו אעפ"י שכרך ידיו במפה אפור לאכול חוששין שמא יגע בידיו כפת שלא
התירו לאכול במפה אלא לאוכלי תרומה שהן זריזין וחזקה נשמרי' הן מליגע . מי שהיו אחרים מאכילין אותו אעפ"י
שהוא אינו נוגע אלא שאחרים נותנין פרוסה לתוך פיו צריך נ"י אבל המאכיל אין צריך נ"י :

השער השלישי הנוטל ידיו למים הראשונים צריך שיטול מן הכלי . וכל הכלים כשרים ליטול מהם לידיים כין כלים
טומאה בין שאין מקבלין טומאה ככלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה בד"א בכלים שתוכן עשוי לקבל
משקין ושמתזיקין רביעית . כיצד כל כלי שאינו מתזיק רביעית אין נוטלין לידיים שהנטילה צריכה רביעית והוא
שיטול מרביעית המכונס במקום אחד . שאם נטל משמינית וחזר ונטל משמינית ידיו טמאות כשהיו . היה תוכו של
כל

בית חמישי ושער רביעי וחמישי

כלי מקבל רביעית אבל אינו יושב אלא כשהוא מסומך בדבר אחר פסול ליטול ממנו לידיים עד שיהא יושב כשאינו מסומך ומקבל רביעית הרי זה כשר . כיצד מגופת החבית שאינה יושבת אלא כשהיא מסומכת והתקינה הרי היא כשירה . המת וכפיישה שהתקינה לשבת שלא בסמיכה כשרין שהרי עשוין לקבל משקין אבל השק והקופה אעפ"י שהתקינן לשבת בלא סמיכה וזפת אותן בזפת עד שהן מקבלין משקין פסולין . לפי שאינן עשוין לקבל משקין . כלי שניקב נקב גדול עד שהוא מכניס משקין כשאדם מושיבו על המים הרי זה פסול . בד"א בזמן שניקב בשולי הכלי עד שאינן מקבל רביעית מן הנקב ולמטה אבל אם מקבל רביעית מן הנקב ולמטה כשר . בד"א בכלי שאין שבירה זו מעלה אותו מטומאתו אבל כל כלי שניקב או שנשבר שבר המעלה אותו מטומאתו פסול לפי שאין זה כלי אלא שבר כלי . המטביל ידיו בנהר או במקום כנוס משקה הראויין לטבילה ידיו טהורות אם נטילה קלה מטהרת את הידיים ק"ו טבילה החמורה . נטל ידו אחת מן הכלי הראוי לנטילה וידו אחת בטבילה ידיו טהורות . בד"א במטביל ידיו שם אבל להטביל ידו אחת וליטול באותה יד ולשפוך על השנייה ידו טמאה שאין כאן לא נטילה ולא טבילה . ואצ"ל בשחפן חבירו מים בחפניו מן הכלי או מן הנהר ונתן על שתי ידיו שאין חפני חבירו ככלי ולפיכך ידיו טמאות . נטל הוא על ידו אחת מן הכלי וחזר ונטל באותה יד פעם שנייה ונתן על יד שנייה יש מי שהורה שידי טהורות שהרי נטל הוא בעצמן מן הכלי ויש מי שאוסר ונראין דבריו . שכשך ידיו בתוך הכלי שיש בו רביעית ידיו טהורות שכל המשכשך בתוך הכלי כנוטל ממנו . הדלי שדולין בו מן הנהר או מן הכור אם ניקב במכונס משקה אין נוטלין ממנו לידיים כמו שבארנו . אבל אם היה עדיין ע"ג הנהר או ע"ג הכור וקילוח מים יורד ממנו לנהר או לבור נטלין את הידיים שהקילוח מחבר בינו ובין המים שבכור או בנהר והרי הוא כמטביל ידיו בבור או בנהר . שוקת שדולין ונותנין שם מים להשקות את הגן אין מטבילין בה את הידיים לפי שהמים שאובין הן ואין טובלין במים שאובין . ומה הפרש יש בין זה למשכשך ידיו בכלי פירשו רבותי מפני שהשוקת מחוברת לקרקע וכל שהוא מחובר לקרקע אינו ככלי לנ"י אלא הרי הוא לענין זה כבקרקה וכל שבקרקה מדין טבילה הוא ואין טבילה בשאובין . קרב ידו למקום שפיכת הדלי בשוקת ידיו טהורות שהרי זה כנוטל מן הכלי ע"י שפיכת הדולה . מים ראשונים נטלין בכלי ונטלין בין ע"ג קרקע בין שלא ע"ג קרקע וחלופיהן במים אחרונים שמים אחרונים נטלין בין בכלי בין שלא בכלי ואינן נטלין אלא ע"ג כלי או ע"ג קשאו עצים וכיוצא בזה כדי שלא יפלו המים מידי ע"ג קרקע :

השער הרביעי הכל כשרים ליתן לידיים ואפי' זב וזכה והעכו"ס לא פסלן . גדה זב וזכה והעכו"ס הכל מטמאין כלי למשא אלא לאוכלי תרומה אבל לא לאוכלי חולין . נתן הכלי בין ברכיו או בין אצילי ידיו והרכינו עד שנשפכו המים מכחו על ידיו ידיו טהורות היו מים מקלחין מן הסילון שיש בו בית קיבול של רביעית או מן הנקב שבחבית או שהטה אותה על צדה וכיוצא בו ונטל ידיו מן הקילוח או ששפך הקוף על ידיו יש מי שאוסר ולומר שאין נוטלין אלא מכה אדם . ויראה לי שא"צ כח אדם וכן יראה לי מדברי קצת גדולי הגאונים ז"ל שאין מעכב בנטילה אלא דברים אילו כלי ושיעור ומראה ומלאכה כמו שבארנו הנוטל צריך שיכוין שהוא נוטל לאכילה נתכוין הנוטל ולא נתכון הנותן או שיפכא ידיו טהורות . נטל ידיו שחרית ונתכוין להיות נטילה זו עולה לו לכשיאכל לאחר שעה ולאחר שתיים ושלש ושמר ידיו ולא הסיח דעתו מהן ידיו טהורות . בד"א במקום דחוק במים אבל במקום שהמים מצויין הרבה כל זמן שרוצה לסעוד צריך ליטול סמוך לסעודתו . ויש מי שאומר דבין כך ובין כך ידיו טהורות . ונוטל בשחרית ומתנה עליהן לכל היום ונראין דבריו :

השער החמישי הנוטל ידיו צריך שינקה ידיו שלא יהא דבר חוצץ על ידיו שכל הדברים החוצצין בטבילה חוצצין בנטילה . ומה הן הדברים החוצצין הדברים שהן נדבקים ביותר על הידיים ומונעים את המים מלבא שם כגון פייט היזן וטיט היוצרים וטיט שמערבין בו לובן ביצה שעושים אותו לתקן בו את כלי החרס שנסדקו וכיוצא בזה וכן הגלד שע"ג המכה ושרף היבש ובצק שתחת הצפורן וכיוצא בדברים אלו שהן דבוקים הרבה ושארם מקפיד עליהן אבל דברי שאינם דבוקים כ"כ כלי כלוכין שתחת הצפורן שאין דבקים הרבה אינם חוצצין וכן הדברי שאין אדם מקפיד עליהן אינן חוצצין . היה דרכו של זה להקפיד עליו וזה אין דרכו להקפיד עליו למי שדרכו להקפיד עליו חוצץ ולמי שאין דרכו להקפיד עליו אינו חוצץ . כיצד היה אחד צבע והיו ידיו צבועות אין הצבע חוצץ על ידו אע"פ שיש על ידו ממשו של צבעים . לא היה צבע אם היו ידיו צבועות ויש ממש של הצבע על ידיו הרי זה חוצץ . אבל הלח אינו חוצץ . וכן הנשים שדרכן לצבוע ידיהן לנוי וכיוצא בו אין הצבע חוצץ לא לנטילה ולא לטבילה . ובשער הטבילה מבית הנשים יתבאר בעז"ה . הפח הדעת פוסל את הידיים . כיצד היה יושב בסעודה ויצא לדבר עם חבירו והאריך עמו בדברי כשהוא נכנס נוטל שתי ידיו וכשהוא נוטל לא יטול מבחוץ שלא בפני המסובין אלא נכנס ונוטל לפניו כדי שלא יחשדוהו שלא נטל . בד"א בשגמר מלאכול ועדיין ממשיכין על השולחן כדי לשחות אבל בשלא גמרו מלאכול נוטל אפילו בחוץ שלא בפני המסובין שהכל יודעין שדעת הכל קצרה לאכול בלא נ"י ומי שגודע שדעתו קצרה הרבה אפי' לשחות

נוטל

נוטל מבחויך אם ירצה שהכל יודעים שדעתו קצרה ליכנס עד שיטול שמא יצטרך לאכול ואין דעתו סובלת לעשות כן בלא נטילה . כל הנוטל ידיו למים ראשונים צריך לברך מפני שהם מצוה ומברכין עליהן כדרך שמברכין על כל שאר המצוות ומהו מברך בא"מ"ה אקב"ו על נ"י . הטביל ידיו בנהר יש מי שאומר שמברך על טבילת ידים ורבתי הורו שמברך על נ"אע"פ שאין כאן נטילה יש בכלל טבילה נטילה . יש בכלל מאתים מנה והרי זה כמטבל ומפני שלא נצטוה על הטבילה ועל הנטילה נצטווה ועליה הוא מברך . מים אחרונים אינם מצוה אלא חובה כדי לשמור עצמו מן הנזק מפני שאדם אוכל בסוף סעודתו מלח ושמא יש בה מלח עזה שמסמא את העינים ואין מברכין על החובה אלא על המצוה . פעמים שאדם רוחץ ידיו בין תבשיל לתבשיל לנקיות לפיכך אין צריך לברך עליהם שאם ירצה אינו רוחץ : אכל גבינה ורצה לאכול בשר חובה הוא ליטול ידיו ויראה לישאנו מברך עליהם אע"פ שמצוה עליו לרחוץ עד שלא יאכל בשר לפי שאין זה מצות קבועה שאילו ביום אוכל אפילו בלא רחיצה כשרואה שאין בידיו לכלוכי הגבינה . ויש מגדולי המורים שהורו שצריך לברך על רחיצת ידים . וניטלין בין ככלי בין שלא בכלי ודיניהם כדין מים אחרונים לכל דבר ויתירים עליהם שצריכין ניגוב כמים ראשונים . פעמים שהמים האחרונים טעונין ברכה . כיצד אכל דבר מזוהם צריך לרחוץ ידיו ומברך על רחיצת ידים . ומה הוא הדבר המזוהם יש מי שאומר כל שהוא דבר לח לפי שמסתרך על הידים . אבל אכל דברים יבשין אין זה מזוהם : ויש מי שאמר דכל שאינו ממין הקרב ע"ג המזבח קרוי מזוהם וכל הקרוב ע"ג המזבח פסקה זוהמתו בד"א שצריך לברך לנוטל את הכוס לפי שאמר והתקדשתם אלו מים ראשונים . והייתם קדושים אלו מים אחרונים . כי קדוש זה שמן ערב אנה"ה זו ברכה . נשלם בית הקדושה ברוך אשר קדשנו בתורתו ועד כה ברכנו בכרכתו ואשר עד הנה עזרנו בחמלתו ברוך הוא וברוכה מתנתו א"א :

הבית השביעי בית הנשים

אמר שלמה ב"ר אברהם . לכן של ראשונים כפתחי של חולם ולכיל וליש מהם צדיק יסוד עולם מהמונס אענה ואחת מקולם . לא ידע אנוש ערכם ודרכם נס מעיני חכמים נעלם . אף כי אענם ואכנס במחיצתם והללם . וכבר קדמו שרים וטמנו הרים להרים מכשול מדרך העם . ולמדו דעת את העם וילא בעולם טבעם . לשמור את משמרת הכית מסת . לכל יהיה עת דודים משולת . ואמנם מפני שהדברים לכל מסורים . במדרי מדדים . ואין הכל בקיחין לחפש בחבורים . ופעמים יהיו העניינים המנוקשים כגרגרים . המתלקטים בין העמרים . ופעמים ירכו המתאווים . להיות העניינים לפניהם מדרך המקורה רחבים . על כן ראיתי וימלך לבי עלי לעשות המלאכה הזאת על הדרך הזה רחבת ידים . ולא היא יקרה ממני אדמק ואכנס שהכל מסויעם למלאכת שמים . ולאחר כן מאמר אחד כולל שתי הנקשות האלה וראיתי לחלק המאמר לשערים ולכתוב כל עניין ועניין בשער בפני עצמו ואכתוב כל עניין בארוכה ואחקיר אליו מלך הנמרא ודברו הראשונים כדי לעמוד על אמיתת העניינים בע"ה מלך המקורה דרך משל ומתן עד שימלא המעין החוקר בשער מן השערים מאיזה נד באתי לפסוק בפסק מפסקי העניינים הבאים בשערים האלה . ואצטרך לעתים לכתוב הלכה אחת בשנים ובשלשה מקומות לפי מה שכל האותה הלכה מן העניינים שאני צריך לדבר בהם לפי שיש הלכה כוללת או רומזת עניינים רבים ויביא ההכרח לזכור אותה בכל מקום שאזכור אותו הדין או אותו העניין ואח"כ אכתוב כל הדינים דרך קצרה על כל עניין ועניין בשער בפני עצמו למען ירוץ הקורא בו . וימלא המעין שירצה לעמוד עליו דרך קצרה אם ירצה להשען על מה שראיתי לבי להשען עליו . וחלקתי המאמר הזה לשבעה שערים :

השער הראשון מראות הדמים : אזכור בו הדמים האסורים בכלל ואפרוט מהם הדמים לכד שאנו נוהגין בהם היתר . ולא אכניס עניני להאריך במראות הדמים לפי שאין אדם בקי עכשו במראות וכל דם שתראה אנו נוהגין בו איסור

רבר תורה אין האשה מטמאה משום נדה עד שתראה דם אדום שנאמר דם יהיה זובה מבשרה ואין דם אלא אדום וארבעה מיני אדום יש האדום בקרן הכרכוס . וכמימי אדמה . וכמוזג . ועוד טמאו חכמים את השחור מפני שתחלתו אדום היה אלא שלקה . בשנתמעט הבקיאות חזרו לאסור את הכל הוץ משתי מראות ואלו הן הלבן והירוק . ירוק זה שאמרו בין ירוק ככרתי בין ירוק כזהב . האשה שראתה דם ונאבד והביאה דם אחר ואמרה לבן כזה או ירוק כזה היה אלא שאבדתו נאמנת . ורואין אם אותו צבע שהביאה מן המראות הטהורות מטהרין אותה שאין מחזיקין אותה כמשקרת שהתורה האמינתה שנאמר וספרה לה אמרו רז"ל וספרה לה לעצמה . וכן אין מחזיקין אותה כטועה בדמיונות מן הסתם . הביאה הדם בעצמו לפנינו והחזקנוהו בטמא או אפילו נסתפקנו בו אם טמא אם טהור אע"פ שאמרה פלוני חכם טיהר לי כיוצא בזה אין סומכין עליה חוששין שמא גם היא אינה יכולה לעמוד על בירורו כמו שלא עמדנו אנו על בירורו . סבורה היא שהוא כמין אותו טהור שטיהר לה חכם ואינו . ואין צ"ל בזמן שאנו מחזיקין אותו כטמא שהרי נתברר לנו שהיא טועה בדמיונו . כל דם שתראה האשה בין לח בין יבש ואפילו יבש מעיקרו טמא . ולא עוד אלא אפילו שורין אותו במים פושרין או שמעכו אותו ברוק ע"ג צפורן ולא נמוח דם טמא

בית השביעי ושער שני

וצא אלא שנתייבש הרבה והתורה אמרה דם יהיה זובה התורה רבתה כל שיהיה ואפי' יבש מעיקרו. בד"א ברם יבש אבל תרואת כמין קליפות או כמין שערות או כמין יחבושין אדומי' או כמין דבר שהוא נפרך כעפר הרי אילו ספק דם כריה כיצד היא עושה שורה אותן במים פושרין מעת לעת נימוחו בידוע שזה דם וטמאה לא נימוחו בידוע שאין זה דם אלא כריה מכה יש לה בתוך מעיה או שומא שממנה קליפות אלו או שערות אלו גופלין ואין מטמאין אותה משום פתיחת הקבר שאין פתיחת קברות לדברים קטנים כאלו: דבר זה שאמרו בין במעוברת שהפילה כמין אילו בין בשאינה מעוברת פל' שנמחו טמאה גדה ואם לאו טהורה. בד"א בזמן שהן יבשין אבל אם יש עליהן דם ואפי' מעט לחלוחית דם טמאה שדם גדה אין לו שיעור אלא אפי' כתרדל ואפי' פחות מיכן. כמה יהיו המים הפושרין כל מעת לעת. מעכתו ברוק ע"ג צפורן ולא גימוח בידוע שאינו דם מיעוך זה דחוק הוא יותר משריית המים הפושרין וכל שלא נמחה ע"י מיעוך זה בידוע שלא ימחה ע"י המים ואפי' שרויין מעת לעת במים פושרין וטהורה:

שער השני הפרישה. אכלולכו ג' עניינים הא' אם צריכה בדיקה בכל עת שהיא עוברת לשמש את הבית אם לאו ולא אפרש בשער הזה עיקור הבדיקה מה היא לכי שזה מכללי שער הבדיקה והספירה ושם יתבאר בע"ה. השני דברים הגורמי' לפירש מאשתו ואלע"פ שאינה נרגשת דם כגון שתכעה לינשא ונתפייסה וכגון עוכה אחת סמוך לווסתה וכגון הרואה דם מקמת תשמיש שהיא חסורה לומר ג' פעמים כמו שיתבאר. וכן כיעל את הכתולה שהיא חסורה לאמר גמר ביאה ראשונה. השלישי מה הם הדברים שנוהג בהם הפרישה בין בזמנים אלו בין בזמן שהיא סופרת. ואכלולעם זה כלה שפירשה גדה קודם שכל עליה הפעל:

צריך אדם לפרוש מאשתו עד שתספור ותטבול ולא מתשמיש בלבד אלא מכל קריבה בעולם ואפי' מדברים המרגילים לערוה. שנא' ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב שום קריבה בעולם. לא יגע אדם באשתו גדה אפי' באצבע קטנה ולא יושיט מידו לידה שום דבר שמא יגע בבשרה. לא תאכל עמו על השולחן אלא אם עשו היכר ביניהם בפרישת מפה וכיוצא בזה כדרך שנוהגו לאובלי בשר וגבינה על שולחן אחד ואצ"ל שלא תאכל עמו בקערה אחת. לא ישכב על מטה שהיא מיוחדת לה ואפי' אינה עמו כמטה ואצ"ל שלא תישן עמו במטה אחת ואפי' הוא בבגדו והיא בבגדה. וכל המלאכות שאשה עושה לבעלה גדה עושה לבעלה חוץ ממזיגת הכוס והצעת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו. מזיגת הכוס בכוס של יין שהוא המרגיל לערוה. הצעת המטה דוקא בפניו אבל שלא מותרת אפילו יודע שהיא מציעתו. הרחצת פניו ידיו ורגליו אפי' בצונן ואפי' הוא רוחץ והיא מוצקת ואצ"ל שלא תרחצנו ממש שהרי יש כאן גגיעת בשר. ומזיגת הכוס שאמרו אם שנחה בו להיכר מותר כיצד מזגה לו ביד שמאלה והנתחיו לפניו או שמזגה לו אפי' בימין כדרכה והגיחתו לו על הכר או על הספסל וכיוצא בזה שאין דרכה לעשות כן בימי טהרתה הרי זה מותר שהרי יש להן היכר בדבר ויזהרו בזה ולהושיט מידו לידה לעולם אסור. בדבר זה אין הפרש בין בימי נדתה ממש בין בימי לבונה שהן ימי ספירתה ויש מי שהורו שלא הקילו אלא בימי לבונה ולא יראה לי כן וכן הסכימו גדולי המורים. כשם שאסור לה למזוג לו את הכוס כך אסור לו למזוג לה ולא עוד אלא אפי' לשלוח לה כוס של יין אסור כיון כוס של ברכה בין כוס דעלמא ובלבד בכוס שיחדו לה. לא יסתכל אדם בעקב אשתו גדה וה"ה בכל שאר המקומות המכוסין שבה ודברים אלו שאמרנו בין ברואה ממש בין בבעלת כחם עשאוה כרואה לכל דבריה. אע"פ שאסור להתייחד עם כל העריות שבתורה מותר לאדם להתייחד עם אשתו גדה ואע"פ שהיא לו ערוה לפי שאין צרו תוקפו מאחר שיש לו היתר אחר איסורה. פעמים שהוא אסור להתייחד עמה כיצד כלה שפרסה גדה קודם שבא עליה חוששין מתוך שהיא חכיכה עליו שמא יסיתנו יצרו. גדר גדול גדרו בה שלא תישן עמו בכית אחד עד שיהיו שם אנשים ונשים והוא ישן בין האנשים ואשתו בין הנשים בא עליה פעם אחת אע"פ שפרשה גדה אחר ביאה ראשונה הרי היא כשאר הנשים וישנה עמו בכית אחד שכיון שבא עליה יצרו שכר. פעמים שאפי' לא הרגישה האשה בדם ואפי' בדקה ומצאה טהור אסורה לבעלה וצריך לפרוש מאשתו עד שתשב ז' נקיים ותטבול. כיצד האשה שתבעה לינשא ונתפייסה אפי' היא קטנה שאין דמים מצויין בה לא תנשא עד שתשב ז' נקיים חוץ מאותו יום של הביעה שמא מתוך שנותנת דעתה לינשא מחמדת לבעל ורואה ואצ"ל גדולה שדמים מצויין בה. בדקה עצמה ומצאה טהור חוששין דם טפה היה ונאבד. עבר וכנסה תוך זמן זה אסור להתייחד עמה אלא שהוא ישן בין האנשים והוא ישנה בין הנשים כדרך שאמרו בכלה שפירסה גדה. בדבר זה אין הפרש בין תלמיד חכם לשאר העם שאפי' ת"ח אסור להתייחד עמה כמו שאמרנו. איסור זה מסופק הרבה ואף אם היא רואה דם מועט היא שרואה ולפיכך אינה צריכה הפסק טהרה כשאר הנשים הרואות אלא כל ששהתה ז' ימים אחר יום התביעה הרי זו בחזקת טהרה וטובלת לערב ומותרת. בד"א בשבדקה בתוך אותן ז' או בתחלתן או באמצען ואפילו בסופן אבל אם לא בדקה כלל תוך ז' אע"פ שבדקה לאחר ז' ומצאה טהורה אין לה אלא אותו יום בלבד ומשלמת עליו עוד ז' ימים קודם שתטבול כשאר הסופרות לנדתן כן הורו מקצת גדולי הראשונים נוהגי נפש. ולא יראה לי כן אלא בין כך וב"כ טהורה בידוע שאין ראייה זו נמשכת ובודאי פסקה היא משעת תביעה ואילך שאם אין אתה אומר כן צריכה

הפסק

הפסק טהרה כשאר הנשים . אלא שראוי לשמוע לדברי הראשונים ולהחמיר בדבר שיש בו כרת . מאימתי מונין לה ז' ימים אילו ממחרת יום התביעה ולא שתבעוה לינשא לאחר י' בחדש שזמנה רחוק ואין מחמדת בכך ויראה לי שמונין לה משעה שמתקנין לה צרכי חופה מכירמו שערי באסיתא וכיוצא בזה . הכועל את הבתולה אפילו קטנה שלא הגיע זמנה לראות ולא ראתה ואין צ' לגדולה שהגיע זמנה לראות כועל בעילת מצוה בלבד ופורש ואפילו בדקה ומצאה טהור טמאה שמא דם טפה היה ונאבד או שהפתו ש"ז ואפילו בוגרת כיוצא בהן ואע"פ שרוב הבוגרת בתוליהן כלין בתוך מעיהן וזו בדקה ומצאה טהור כיון שמקצת בוגרת יש להם דמים חוששין לה . חמורה זו ממי שתבעוה לינשא ונפייסה שזו צריכה הפסק טהרה ובדיקה תוך ז' כרואה ודאית אע"פ שעשו זו כרואה גומר ביאתו ואפילו דם שותת ויורד ואפילו בעל נפש לא ימנע מלגמור ביאתו שאם אתה אומר בעל נפש לא יגמור אף לבו נוקפו ופורש מלבעול ונמצא בטל מפרי' ורבי' . יש מי שהורה שלאחר גמר ביאה צריך לשהות עד שימות מפני שיציאתו הנאה לו כביאתו ולא יראה לי כן אלא גומר ופורש מיד לאתהא יציאתו חמורה מגמר ביאתו ואת"ל שהנאה היא לו אף זה מגמר ביאתו . גם מקצת גדולי המורים התירו כן . ולנעוץ צפרניו בקרקע כדי שימות הסכימו הכל שאינו צריך . האשה שיש לה וסת בין קבוע בין שאינו קבוע כיון שהגיע עונת וסתה צריך לפרוש ממנה כל אותה עונה שהיא למודה לראות בה . וכמה עונה או יום או לילה . פעמים שאינו פורש ממנה עד שיבא האורת ומשעת ביאת האורת אסורה עד סוף כל אותה העונה ופעמים שאינה אסורה אלא בתוך הוסת בלבד ודינים אילו יתבארו בשער הווסתות . היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי אינו גומר ביאתו ואינו פורש מיד שיציאתו הנאה לו כביאתו אלא נועץ צפרניו בקרקע כדי שימות וממתין עד שימות ופירש . יש פרישה חמורה שהוא חייב לפרוש ממנה לעולם כיצד הרואה דם מחמת תשמיש משמשת פעם ראשונה ושני' ושלישית מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותינשא לאחר . נשאת לאחר וראתה דם משמשת פעם ראשונה ושני' ושלישית מכאן ואילך לא תשמש אלא תתגרש ותינשא לאחר . נשאת לשלישי וראתה ג' פעמים שוב לא תנשא לאחר אלא אסורה לכל עד שתכדוק עצמה . כיצד בודקת עצמה נוטלת שפופרת של אבר ופיה כפוף לתוכה כדי שלא תקלקלה ומשים בתוכה מכחול וכראשו מוך . נמצא דם על ראשו בידוע שהוא מן המקור ואם לאו בידוע שהוא מן הצדדין ומותרת ואם רצתה לכדוק בעודה תחת הראשון כ"ש שמוותרת ולא אמרו בשלישי אלא להקל עליה עם הראשון ועם השני ועם השלישי בלא בדיקה ויש מי שהורה שאין סומכין עכשיו על בדיקה זו . ואין הדברים נראין כן אלא סומכין עליה בכל עת כדי שלא תוציא אשה מבעלה . אשה זו שראתה ע"י תשמיש והיא בשעת וסתה תולה בוסתה להקל כדי שלא תתגרש מבעלה ואם יש לה מכה תולה במכתה ודוקא כשאין ניכר שיהא דם מכתה משונה מדם ראיתה אבל בידוע שדם מכתה משונה מדם ראיתה אינה תולה בה . ויש מי שהורה שאינה תולה במכתה ולא יראה לי כן ועוד יתבאר יותר מזה בשעה הכתמים שאר כלהנשים איש לה וסת קבוע מותרות לבעליהן בלא בדיקה ואינן צריכות כדיקה לא לפני תשמיש ולא לאחר תשמיש שכל אשה בחזקת טהרה עומדת עד שיודע שראתה או עד שהגיע עונת וסתה כמו שאמרנו וולא עוד אלא שאין ראוי שתכדוק בשעה שהיא רוצה דשמש את ביתה כדי שלא יהא לב הבעל נוקף ופורש ונמצא בטל מפריה ורביה . ויראה לי דוקא בשעה שהיא עוברת לשמש את הבית אבל שלא בפני בעלה כל המרבה לבדוק הרי זו משובחת ואשה שאין לה וסת פעם ראשונה ושנייה ושלישית משמשין בעדים ובודקין לאחר תשמיש אם לא ראתה בג' פעמים ראשונים הרי היא בחזקת טהרה לעולם ואינה צריכה לשמש עוד בעדים . ואם ראתה מחמת תשמיש פעם ראשונה ושני' ושלישי' הרי זו אסורה לו ותתגרש ממנו כמו שבארנו . מי שהיא חרשת ואינה מדברת ואינה שומעת או שהיא שוטה או שנטרפה . דעתה מחמת חולי צריכה פקחות לתקן אותן שהן עצמן אין להם דעת לתקן את עצמן . וכן בכל בדיקה שהן צריכות אבל הסומא בודקת עצמה ומראה לחברותיה . חרשת שמדברת ואינה שומעת הרי היא כפיקחת לכל דבריה ורואה ומתקנת לעצמה . תינוקת שלא הגיע זמנה לראות משמשת שלא בעדים שהזקתה שאין לה דמים . כל הנשים בין שיש להן וסת בין אין להם וסת הרי הן בחזקת טהרה לבעליהן כמו שאמרנו ומותרות בלא תביעה . באו בעליהן מן הדרך הרי הם באים עליהן בין ערות ובין ישנות . וכן בשוהין עמהן בעיר בד"א בשלא הגיע עת וסתה אם יש לה וסת קבוע פשוט הרי זה אסור עד שישאלנה תוששין שמא האורת בא בזמנו והוא לא ידע . בד"א בשלא שהה כדי שיבא האורת וילך ותוכל לטכול אבל אם שהה כדי שתוכל לספור ולטכול בעלה מתשבובא עליה בלא תביעה לפי שווסתות אינן של תורה ושני כפיקות יש שמא לא בא האורת ואם בא אני אומר שמא ספרה וטבלה . דבר זה שאמרנו בין באשה גדולה בין באשה נערה שהיא בושה לטכול בלא תביעה . אין לה וסת קבוע אם בא בתוך ל' יום לראיתה שהיא עונה כינונית הרי היא לו בחזקת טהרה ואם בא לאחר ל' יום הרי זו אסורה עד שתאמר לו טהורה אני שסתם נשים וראות הן מל' יום לשלושים יום . חשב בעלה ויש לה לאחר שלשים שיעור כדי שתוכל לספור ותטכול הרי זו בחזקת טהרה

בית שביעי ושער שלישי

טהרה לבעלה ובלא תביעה . ועוד יתכארו דינים אילו יותר כשער הוסתות . דברים אילו שאמרנו כמי שלא נודע בכיור שנטמאת אבל הניחה בחזקת טמאה הרי היא לו בחזקת טמאה לעולם עד שתאמר לו טהורה אני אמרה טהורה אני נאמנת שהתורה האמינה שנאמ' וספרה לה . האשה שהוחזקה נדה בשכונתיה כגון שלבשה בגדים שהיא רגילה ללבוש בשעת נדתה הרי היא בודאי טמאה ואם אמרה טהורה אני אע"פ שנתנה אמתלא לדבריה כגון שאמרה לא לבשתי בגדים אילו אלא כדי שלא תטרידני עכשו שלא הייתי בבריאותי וכיוצא בזה אינה נאמנת . למה"ד למי שידעונה שראתה ואמרה לא ראיתי שאינה נאמנת אמרה טמאה אני וחזרה ואמרה טהורה אני אם נתנה אמתלא לדבריה נאמנת והרי היא בחזקת טהרה ומותרת לבעלה .

השער השלישי הוסתות ואכל ל בי שני ענינים הא' לכאור איזה ווסת קבוע ואיזה שאינה קבוע . והשני חוסי הוסתות ואכלול עם זה הוסת שחוששת לו סמוך לזמנו ואעפ"י שאינה מרגשת בהן עדיין ואיזה שאינה חוששת לו :

כל אשה בין שיש לה ווסת קבוע בין שאין לה ווסת קבוע אינה אסורה לבעלה דבר תורה עד שתראה או עד שתרגיש שיצא הדם לבית החיצון שנ' דס יהיה זוכה בבשרה . חכמים עשו סייג לדבר ואסרוה כל אותה עונה שהיא למודה לראות בה בין שיש לה ווסת קבוע בין אין לה ווסת קבוע . בר"א בגדולה אבל בקטנה שלא הגיעה לימי הנעורים ולא הביאה סימנים אינה חוששת לוסת שאינו קבוע . וכמה עונה או יום או לילה כיצד היתה למודה לראות ביום אסורה כל היום היתה למודה לראות בלילה אסורה כל הלילה עונה זו הסמוכה לוסת שאמרנו כבר אמרנו שאינה מדברי תורה אלא מד"ס לפיכ' אינה אסורה אלא בתשמיש בלבד עוד הקילו בו שהיוצא לדרך סמוך לוסתה פוקד את אשתו פקידה זו אפי' בתשמיש ויש מי שהורה שהיא אסורה בכל קריבה בעולם כנדה והיוצא לדרך אינו פוקד בתשמיש ולא התירו לו אלא פקידת רצוי ודברי הרגל ולא יראה לי כן . הפרשיש בענינים אילו בין ווסת קבוע לוסת שאינו קבוע . איזהו ווסת קבוע כל שתקבענו ג' פעמים . פחות מכן אין זה ווסת קבוע מה היא ההפרש שיש בין ווסת קבוע לשאינו קבוע . ווסת הקבוע כשם שאינו נקבע עד שתקבענו ג' פעמים כך אינו נעקר בפחות מג' פ' והרי היא חוששת לו עד שתעקר ממנה ג' פ' אבל ווסת שאינו קבוע הרי הוא נעקר בפעם אחת וכל שנעקר פעם א' שוב אינה חוששת לו . הוסתות נקבעים בעניני רבים יש שנקבע בימים ידועים מן החדש או מן השבת כגון שלמוד לראות בראש חדש או בחמישי בחדש וכיוצא בזה או בא' בשבת וכיוצא בזה וזהו הנקרא ווסת הימים . ויש שנקבע בימים ובמעשה כגון שתקפוץ בראשי חדשים ותראה או בא' בשבת ותראה והוא הנקרא ווסת המורכב . ויש שנקבע בהפלגות שוות כגון שלמודה לראות מעשרים לעשרים וכיוצא בזה והוא הנקרא ווסת ההפלגות . ויש שנקבע מתוך המקרים שיקרנה בגופה בבא האורח כגון שמפקת או מתעטשת שאוחזין אותה צירים וחבלים ורואה וכיוצא בזה והוא הנקרא ווסת דגופא : כל מקום שנא בשער הזה ווסת הימים או ווסת ההפלגות או ווסת דגופא הכוונה אל א' מאילו הוסתות שאמרנו . ווסת הימים וכן המורכב או ווסת דגופא כולן נקבעין בג' ראיות שהרי קבעה זו ראיותיה בג' פעמים . ווסת ההפלגות אין קבוע עד שתראה ד ראיות לפי שאי אפשר לג' הפלגות בפחות מד' ראיות . תינוקת שלא הגיע זמנה לראות והיא קטנה שלא הגיע לימי הנעורים ושלא הביאה סימנים הרי היא קובעת ווסת ככל הנשים בג' ראיות בשאר הוסתות וכד' בוסת ההפלגות אלא שיש הפרש בינה ובין הגדולה שאע"פ שהוחזקה רואה וקבעה לה ווסת אם פסקה ג' עונות בינוניות שהם צ' יום ולא ראתה אינה חוששת לוסתה הראשון כלל וחוזרת זו לקדמותה ואפילו חזרה לראות באותן העונות שהיתה למודה לראות בהן אינה חוששת עד שתחזור ותקבעו ג' פעמים לפי שאינה בת דמים ותגלה שהדמים הראשונים מקרי היו . ראתה ג' ראיות מג' עונות לג' עונות מכוונות שלא פחתה ולא הותירה נתגלה שהדילוג הראשון אינו סילוק דמים אלא שינוי ווסת ולפיכך הראייה הראשונה שמכונה התחילה לדלג מצטרפת לג' ראיות האחרונים ונמצאו ד' ראיות וג' הפלגות בינוניות מכיניהן מתשעים לתשעים * אבל אם פחתה או הותירה שלא היו הראיות מכוונות אי אפשר לראשונה להצטרף עד שתראה ד' ראיות מכוונות ואינה קובעת ווסת להפלגות וכן זקנה שעברו עליה ג' עונות משהזקינה ולא ראתה הרי זו מס לקת דמים ואינה חוששת לוסתה הראשון ואיזה היא זקנה כל שקורין אותה זקנה מתמת זקנתה ואינה מקפדת חזרה וראתה דינה כדון תינוקת שלא הגיע זמנה לראות כמו שכתבנו חזרו לראות כעונות הקטנות שהיתה למודה לראות יראה לי שהיא חוזרת לקביעותה הראשון אם ווסת ההפלגות חזרה לקדמותה אם תהיה ההפלגה כמו שהיתה למודה מתחלת יום אחד ואם שאר הוסתות אפילו בפעם א' חזרה לקביעותיה שהרי נתגלה שהדילוג הראשון לא סילוק דמים היה אלא מקרה היה . וכזה חמור דין הזקנה מדין התינוקת שלא הגיע זמנה לראות . יש זמנים שאינם ראויים לקביעות ווסת אפי' ראתה בהם כמה פעמים כמה הם זמנים אילו ארבעה ואילו הם ימי נדה . וימי זיבה . וימי הנקה . וימי עיבור . ימי נדה וימי זיבה כיצד דבר תורה הרואה דם טפה כחרדל הרי זו נדה דאורייתא והרי זו מונה ששה והוא בין רואה בין אינה רואה ואם

פסקה אפי' ביום השביעי קודם בין השמשות הרי זו טובלת לערב וטהורה ואילו הנקראים ימי נדה יש אחר ז' ימים
אילו י' א יום שנקראים ימי זיבה וכל שרואה בהם יום או יומים שומרת יום כנגדם והוא הנקרא שומרת יום כנגד יום
וטובלת אפילו ביום השימור משתנין החמה וטהורה לבעלה מיד . ואם ראתה בהם ג' ימים רצופים הרי זו זבה גדולה
וצריכ' שתשב ז' נקיים ואילו נקראין י' א יום שבין נדה לנדה . ולמה נקראו כן לפי שאם חזרה וראתה לאחר י' א הרי היא
חוזרת לפתח נדה שאם ראתה דם טיפה כחרדל תשב זו והוא כבתהילה וחוזרות חלילה כן לעולם ונמצא שיש בין
נדה לנדה י' ח יום . אילו הי' ח יום אין האשה קובעת בהוסת כיצד ראתה בר"ח ובחמשה כחדש שהוא לראי' הראשונה
תוך ימי נדה אפילו נהגה כן כמה פעמים בר"ח וכה' כחדש לא קבעה וסת כה' כחדש אלא בר"ח בלבד . וכן הדין אם
ראתה ר"ח וט"ו לחדש לא קבעה וסת לט"ו לפי שראיית הט"ו עומדת תוך ימי זיבה לראיית ר"ח . בד"א בשתראה
אותה ראייה ממעיין פתוח כגון זה שאמרו אבל ראתה אותה ממעיין סתום קובע בין בימי נדה בין בימי זיב' . כיצד מעיין
סתום הרי שראתה ב' פעמים בר"ח ובשלישית ראתה בכ"ה להדשו ובר"ח אע"פ שראיית החדש השלישי עומדת בימי
נדה לראיית הכ"ה הרי זו קובעת וסת לראשי חדשים לפי שהשמים הראשונים הוחזקו ממעיין סתום וראיית הכ"ה דמים
יתירם היו שנתוספו בה ומהרו לבא . וכן הדין לימי זיבה ואתה מוצא אותה בשראתה ר"ח ור"ח חובט"ו לחדש ובר"ח
שראיית ר"ח השלישי באה בימי זיבה לראיית הט"ו : יש מרבתי שהורו בזמן הזה אין משגיחין בימי נדה ובימי זיבה
כל עיקר ובכל עת היא קובעת וסת לפי שכבר החמירו בנות ישראל על עצמן כדי שלא יבא להם הדבר לכלל טעות
ואם אתה מחלק להן בין ימי נדה וזיבה לשאר הימים נמצאת מצריכן ללמוד פתחי נדה ופתחי זיבה . ולזה הדעת
נוטה . מעוברת משהוכר עוברת אינה קובעת בימי עבודה כלל דמסולקת דמים היא כל ימי עבודה . וכמה הכרת
העובר משעברו עליהם ג' חדשים משנתעברה . וכן מניקה כל כ"ר חדש משעת לידתה ואילך אינה קובעת בהן וסת
בין שהיא מניקה את בנה בין שגמלתו או מת כשם שאינה קובעת וסת בימי עבודה ובימי הנקחה כך אינה חוששת לראי'
שתראה באותן הזמנים . וראייתם קלה מוסת שאינו קבוע שמסולקת דמים היא לגמרי ואין ראיותיה אלא מקרה ויש
מגדולי הראשונים ז"ל שאמרו שחושש' לו כדרך שהיא חוששת ללוסט שאינו קבוע וראוי לחוש לדבריו : עוברת
משהוכר העובר וכן מניקה כל כ"ר חדש אינן חוששת לוסטן הראשון כלל ואפילו היה להן וסת קבוע לפי שמסולקות
דמים הן לגמרי ואפי' הגיע עת וסתן תוך זמן אינן צריכות בדיקה ומותרו לבעליהן אפילו שופעות ורואות ואפילו באותן
עונות שהיו למודות לראות אינו אלא כמקרה : עברו ימי העיבור וימי ההנקה שאמרנו הרי אילו לחוש לוסטן
הראשון שהרי נסתלק הגורם כיצד הרי שיש לה וסת הימים אם למודה לראות בר"ח הרי זו חוששת לר"ח הראשון
שהיא פוגעת וכן כל כיוצא בזה . וכן הדין אם היה וסתה וסת מורכב או וסת דגופא . היה וסתה וסת הפלגות אי אפשר
לה לחוש עד שתחזור לראות . חזרה לראות אפילו פ"א הרי זו חוששת לקיום ההפלגה שהייתה למודה להפליג .
ויש מגדולים הראשונים שהורו להקל שאינה חוששת לוסטת הראשון כלל עד שתשוב ותראה פעם אחת באותה וסת
שהייתה למודה לראות מתחלתה לפי שהוסתות דרבנן והולכין בהן להקל . כיצד הרי שהייתה למודה לראות בראש
חדש אינה חוששת לר"ח א"א כחזרה וראתה בר"ח חזרה וראתה אפילו פ"א בר"ח הרי זו חוששת לעולם לראשי
חדשים עד שתעקור ממנה ג' פעמים וכן כל כיוצא בזה . היה לה וסת הפלגות אינה חוששת לאותה הפלגה ולפיכך
אי אפשר לה בפחות משתי ראיות כמו שבארנו . כבר ביארנו שיש וסת מורכב וכיצד וסת מורכב קפצה באחד בשבת
וראתה . וקפצה בא' בשבת וראתה ועיד קפצה בא' בשבת וראתה הרי זו קבעה וסת לקפיצות באחד בשבת . הגיע
א' בשבת ולא קפצה או שקפצה בשני בשבת אינה חוששת שהרי לא קבעה זו אלא לקפיצת שלא בשבת . קפצה
באחד בשבת וראתה ועוד קפצה בא' בשבת וראתה וקפצה בשבת ולא ראתה ובאחד בשבת ראתה בלא קפיצה אין
אומרים נתגלה הדבר שהיום גורם שהרי ראתה זו בא' בשבת בלא קפיצה ובשבת קפצה ולא ראתה אלא אומרים מה
שראתה באחד בשבת מחמת קפיצה של אמש הוא שראתה ומה שלא ראתה בשבת אפילו שקפצה בו מפני שעדיין
לא הגיע זמנה של קפיצה . קפצה באחד בשבת וראתה ובאחד בשבת וראתה ולאחר בשבת השלישית ראתה בלא
קפיצה הרי זו קבעה וסת לימים לבדם שהרי ראתה באחד בשבת בלא קפיצה כלל ולפיכך נתגלה שהיום גורם בלא
קפיצה : פעמים שתקבע האשה וסת דגופא פשוט ופעמים שתקבענו מורכב כדרך שאמרנו בוסת מורכב . פהקה
בר"ח וראתה וכן בר"ח וראתה וככ"ט יום פהקה ולא ראתה ובר"ח ראתה בלא פהוק הרי זה וסת מורכב שלא ראתה בר"ח
השליש' אלא מחמת פיהוק של אמש ומה שלא ראתה אמש לפי שעדיין לא הגיע זמנו אבל פהקה בר"ח וראת' וכן בר"ח
וראתה ובר"ח השלישי ראתה בלא פיהוק הרי זה וסת פשוט לראשי חדשים שהרי ראתה זו בר"ח בלא פיהוק כלל
לפיכך נתגלה שהיום גורם פהקה וראתה וחזרה ופהקה באיזה יום שנודמן חוששות לו שמא תראה כדרך שאמרנו
בשאר הוסתות שאינם קבועים דשמא לפיהוקין לבד תקבענו . הרי שראתה באותו פיהוק השני ופהקה בפעם
השלישית ולא ראתה אינה חוששת לפיהוקין שכבר נתבאר שכל וסת שאינו קבוע הרי הוא נעקר בפעם אחת וכבר
נתגלה שאין וסת זה קבוע לפיהוקין אבל עדיין היא חוששת לוסטת הפלגה . כיצד הרי שהיה בין פיהוק א' לפיהוק שני

בית שביעי ושער שלישי

הותרה זו לפיהקין אבל עדיין היא הושישת ליום כ' שמא להפלגת שוות כ' תקבענו . פיהקה וראתה ועוד עיטשה
וראתה ועוד חששה וראתה אין זה וסת קבוע לפי שאין המקרי קובעים וסת זה לזה ולפיכך אינה קובעת וסת עד
שתעטש ג' פעמים ותראה . או שתפסק ג' פותראה וכיוצא בזה . כיצד היא הושישת לוסת דגופא אס היה הוסת
פשוט והייתה למודה לראות בתחלת הוסת מיד הרי זו הושישת לכל המשכת הוסת שאע"פי שלא ראתה עכשו
בתחילת הוסת שמא תראה באמצעו או בסופו : הייתה למודה לראו' בסוף הוסת אינה חושישת עד סוף הוסת ובוזה
קל וסת דגופא משאר הוסתות שהיא חושישת בהן לכל עונת הוסת . בד"א בזמן שהיא למודה לראות כל הראי בתוך
הוסת אבל אם אין הראיה מובלעת בתוך הוסת יש מגדולי המורים שאמרו שהיא אסור' מתחלת הוסת עד סוף כל אותה
עונה . ויש מי שהורה גם כן להתיר לאחר הוסת ולראשונים שומעין הואיל ולמודה לראות אחר הוסת . היה
הוסת מורכב הרי זו אסורה כל אותה עונה כדרך שהיא אסורה בשאר כל הוסתות : וסתות אילו כדרך קביעתן כך
דרך עקירתן . כיצד אם קבעה וסת פשוט לפיהקין ואח"כ פיהקה ג' פעמים ולא ראתה נעקר ממנה וסת זה . אבל אם
היה מורכב אינו נעקר עד שתפיק ג' פ' כאותן הימים ולא תראה . מי שקבעה וסת להפלגות אס הייתה למודה לראות
מעשרים לעשרים ושינתה וראתה לכ"ה הרי זו חושישת לכ"ה ולכ"ה . כיצד הגיע יום כ' ולא ראתה עדיין היא חושישת
לכ"ה . ומאיזו עת היא מונה הכ' מראית הכ' ולא מזמן הכ' שהיא למודה לראות לפי שהאורח אינו רגיל לבא
בפחות מכ' ואילו הייתה מונה כ' מזמן הכ' נמצא שהיא חושישת שמא יקדים האורח לבא יום ה"ט' ולראית הכ' הרי זו אינו
בדין שזו שינתה לרחוק ראיתה לכ"ה ואנו נחוש שמא תקרב לט"ו . פעמים שלא תהיה הפלגה שתקבע בהשויה
אלא בדילוג . כל שתקבענו בדילוג שוה ג' פעמים הרי זו וסת קבוע . כיצד ראתה יום ט"ו בניסן וי"ו באייר וי"ז בסיון
הרי קבוע לדילוג יום אחד והרי זו אסורה יום י"ח בתמוז וי"ח באב וכ' באב וכן לעולם אין מדקדקין בזה בין חדש מלא
לחדש חסר שזה וסת הימים ולא וסת ההפלגות . וכן ראתה ג' בדלוג כמו שאמרנו וחזרה חלילה באותם דילוגים
בעצמם אם נהגה כן ג' פ' הרי זה וסת קבוע לדילוג חלילה . כיצד ראתה ט"ו בניסן וי"ו באייר וי"ז בסיון וחזרה חלילה
וראתה ט"ו בתמוז וי"ו באב וי"ז באב וי"ז בדלוג ועוד חזרה וראתה ט"ו בתשרי וי"ו במרחשון וי"ז בכסליו קבעה לה וסת בדילוג
חלילה וחוששת לעולם ט"ו בחדש זה וי"ז בחדש זה וכן לעולם . יש מי שהורה בוסת הדילוגים שאינה קובעת עד
שתשליש בדילוג ולפיכך אינ' קובעת בפחו' מז' ראיות לפי שהראיה הראשונ' לא ראתה אות' בדילוג אבל אם היה לה וסת
קודם שהתחילה לדלג ואח"כ שינתה וראתה בדילוג ג' פ' קבעה וסת לדלוג לד"ה לפי שאף הראשונ' בדילוג ראתה אותה .
ראתה ט"ו בניסן וי"ו באייר וי"ח בסיון דברי הכל אין זה וסת קבוע הואיל וסירגה בחדש השלישי ולא ראתה עד י"ח בו .
דלגה פעם ושתיים אינה חושישת לדילוג אע"פ שחושישת לשאר הוסתות שאינם קבועים לפי שאין חושישין לוסת הדילוג
עד שתקבענו . עונה שאמרו שאשה חושישת לה היא העונה שהאורח למוד להתחיל ולבא בה . הייתה למודה להמשך
ראייתה שנים ושלישה ימים אינה חושישת אלא לעונת התחלת הוסת שהיא העיקר והשאר אינן אלא תוספת דמים .
עברה עונת תחילת הוסת ובדקה ומצאה טהור טהורה ויש מי שהורה לחוש כל זמן המשכת הוסת . מי שאין לה וסת
קבוע חושישה ליום שלשים לראייתה הואיל והיא עונה בינונית שסתם נשים עשויות לראות כן אבל יש לה וסת קבוע
כל שלא הגיע עת וסתה אינה חושישת ואע"פ"י שלמודה לרחק ראייתה יתר מעונה בינונית לפי שהאורח חזקה אינו בא
אלא בזמנו ולפיכך עד שהגיע עונת וסתה הרי זו בחזקת טהרה בלא בדיקה ובעלה בא עליה בין עירה בין ישנה בין שוהה
עמה בעיר בין בא מן הדרך . הגיע עת וסתה אסורה עד שתדבוק ותאמר טהורה אני . שהה הבעל לאחר עונות הוסת
כדי שתוכל לספור ולטבול הרי מחשב ובא עליה בזה אמרו להקל מפני שהוסתות מדבריהם ויש כאן ב' ספיקות . שמא
לא ראתה ואם ראתה שמא ספרה וטבלה ואחת גדולה ואחת קטנה ואחת נערה ואין אומרים שהנערה בושה מלטבול
בלא תביעה . בד"א בשהניחה בעלה בחזקת טהרה ולא ידע שראתה בימי וסתה אבל הניחה בחזקת טמאה או שידע
שראתה או שילדה אע"פ"י ששהה כדי לספור ולטבול הרי היא לו בחזקת טמאה עד שתאמר לו טהורה אני .
הגיע עת וסתה ולא שהה עד שתוכל לספור ולטבול אע"פ שהניחה בחזקת טהרה הרי היא אסורה לו עד שתאמר לו
טהורה אני . בד"א בשיש לה וסת לימים אבל יש לה וסת לימים ולקפיצות כיון שהוסת תלוי במעשה אני אומר שמא
לא קפצה ולא ראתה . חמור בוסת הקפיצות שוסת הקפיצות בין שהוא מקורב יותר מעונה בינונית בין שהוא מרוחק
יתר מיכן לעולם היא חושישת לימי עונה בינונית שאני אומר אורה בעונה בינונית באובעלה מחשב ימי עונה בינונית
ובא עליה . מי שיש לה וסת קבוע והגיע עת וסתה ולא בדקה בשעת וסתה אסורה עד שתדבוק . בדקה עצמה אפלו
לאחר כמה ימים אם מצאה טהור טהורה שוסתות מדבריהם כמו שאמרנו וה"ה למי שאין לה וסת והגיע יום שלשים
לראייתה שהיא עונה בינונית ולא בדקה ביום העונה הרי זו אסורה עד שתדבוק ואם בדקה לאחר העונה ומצאה טהור
טהורה . יש לה וסת שאינן קבוע והוא לה בפחות מעונה בינונית כגון שראתה לכ"ה וכיוצא בזה אע"פ"י שלא בדקה כיון
שלא הרגישה כדס הרי זו טהרה בלא בדיקה כלל :

השער

השער הרביעי הכתמים ואכלול בו שלשה עניינים הא' הכתמים הנמצאים בין על כשרה בין על כנדיה ואינה מרגשת בהם ואכלול עם זה הכתמים הנמצאים בעד שהיא בודקת בו בין שאינו בדוק. הב' הדמי' שהיא רוחה מגופה אלא שאינה יודעת אם מן המקור טמא או מן המקור אלא שמהר המקומות הטמאים. ואכלול עם זה המעמדות וראשיתן דם השעת תשמיש מפני שזו סוף דינה בכדיקה אם יש לה מכה במקור אם לאו וכגון האשה שהיא עושה צרכיה ונמצא דם בספל שכל אילו ככללן. ככלל כתמים מפני שאפי' אתה כל לטמא אינו מן הודאי אלא מספק וכל שאסור נוספק הרי הוא בכלל בתם :

דבר תורה אין האשה מטמאה משום נדה עד שתרגיש בכשרה שנ' דם יהיה זובה בכשרה. חכמים עשו סייג לדבריהם וטמאו את הכתמים בראייה להחמיר על דברי תורה. וכמה שיעורו של כתם שחוששת לו כגרים ועוד. פחות מיכן תולה אותו דם במאכלות שאם א"א אומר כן אין לך אשה טהורה לבעלה שאין לך כל סדין וסדין שאין עליו כמה טיפידמים. כמה הוא שיעורו של גרים זה ט' עדשות שהן ג' על ג' ולפיכך אין חוששין משום כתם עד שיהא בו ט' עדשות. נזדמן לו גרים יתר משיעור זה משער בו שהכתמים דרבנן ולפיכך הולכין בשעוריהן להקל. למה הלכו אחר שיעור זה לפי שעד השעור הזה איפשר שנתמעכה שם מאכלות וממנה היה אכל יתר מיכן אין תולה במאכלות שאין דם המאכלות עושה כתם יתר מגרים. גרים זה שאמרנו אפי' שאינו מרובע אלא אפי' היה ארוך וקצר אם יש בין הכל כשעור ט' עדשות ועוד מצטרף. מקומת יש שרחש הפשפש מצוי בהם ובאותן המקומות תולה האשה בכתמיה עד כתורמוס ואינה טמאה משום כתם עד שיהא כשיעורו כתורמוס ועוד. לא נמצא השיעור כולו מצורף ממש במקום אחד אלא שנמצאו טפין טפין סמוכים זה לזה אם על בשרה הם ויש בין כולם כגרים ועוד טמאה שכל שהוא ספק על בשרה ספיקו טמא אבל נמצאו על חלוקה בעניין זה טהורה עד שיהא בו גרים ועוד מחובר ביחד במקום אחד. יש מי שהורה שהאשה אינה חוששת לכתם עד שתדע בכירור שהוא וכיצד היא עושה תעביר עליו שבעה סמנין ואם עבר הרי זה דם ואם עמד הרי זה צבע ואינה חוששת לו. ואין ראוי לסמוך על הוראה זו אלא חוששת לל מן הסתם אבל אם העבירו עליו ז' סמנין כסדרן ולא עבר ודאי טהורה שאין לך דם שאינו עובר ע"ז סמנין והוא שהעבירן כסדרן. האשה שהיא טמאה משום כתם צריכה שתפסיק בטהרה כנדה ואחר הפסק טהרה מונה ז' נקיים חוץ מיום שהפסיקה בו בדרך שאמרנו כרואה ודאית כיון שהכתמים מדבריהם הקלו בהם שלא לטמא כל הנשים ע"ז כתמים ואינו היא שטמאה משום כתם כל שהגיע זמנה לראות ואפי' לא ראתה מעולם ואינו היא שהגיע זמנה לראות כל שהיא בת י"ב שנה ויום אחד שנכנסה בימי הנעורים ואפי' לא בדקה ולא נודע אם הביאה כ' שערות חוששין לכתמיה דחזקה כל שהגיע לכלל שנותיה הביאה סימנין. אבל אם בדקה ולא הביאה סימנין יראה שאין חוששין שמא נשרו דכתמים דרבנן ולא אמרו חוששין לנשירה אלא בשל תורה. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות אפי' ראתה פעם ושתיים אינה חוששת לכתמיה ואפי' סדינין שלה מלוכלכין בדם אפי' שאין לה כמה לתלות ועיקר דברים אילו מפני שהכתמים אינן מדברי תורה אלא מד"ס ראתה ג"פ הרי היא ככל הנשים וכתמיה בראייתה. ויש שמורה שאין זו חוששת לכתמים אפי' שתראה ד' פעמים ולא יראה לי בן הייתה שופעת דם ואפי' כמה ימים אינה אלא כראייה אחת ואפילו מדלפת שהדם נוטף ויורד טפה אחר טפה בדלף אינה כפוסקת אלא כשופעת. אבל אם פסקה מעט וחזרה וראתה ג"פ אפילו ביום אחד הרי זו מוחזקת בדמים וכתמה טמא כראייתה. תינוקת שלא הגיע זמנה לראות שראתה ג"פ פוסקה מראות ג' עונות שלמות שהן תשעים יום הרי זו חוזרת להתירה הראשון שהפסקה מוכיח שהדמים הראשונים מקרה של דמים יתרים היה ונסתלק המקרה וחזרה זו להיות כשאר התינוקות בנות גילה שאין להם דמים וכתמיהן טהורין עד שתשוב ותראה עוד ג"פ. אין האשה חוששת לכתמים עד שימצא הכתם במקום שאפשר שנטף מן המקור ממש. ביצד הרי שנמצא הכתם בחלוק למעלה שלא כנגד בית התורף או שנמצא על בשרה למעלה מבית התורף כגון שנמצא על כריסה או על גבה הרי זו טהורה שאי אפשר שנטף שם מן המקור. ואין חוששין שמא נגעה בידה במקום התורפה והביאתו כאן שאין מחזיקין טומאה ממקום למקום. בד"א בשלא נזדקרה אבל אם בריא לה שנזדקרה והגביה רגליה למעלה וראשה למטה הרי חזר למעלה בלמטה והרי חוששת לכתם שנמצא על בשרה בין כגבה בין בכריסה בין בחלוקה. נמצא על בשרה לבר למטה מן החגורה או למעלה מן החגורה וידעה בכירור שנזדקרה אפילו עברה בשוק של טבחים טמאה דכיון שהיא רואה מגופה ונמצא הדם על בשרה לבר חוששין לה ומחמירין עליה כספקותיה ואומרין שאם בא שם מעלמא לא על בשרה לבר היה אלא גם על חלוקה. בר"א בשעברה בשוק של טבחים או אפילו נתעסקה בכתמים. אבל אם יש לה מכה בגופה במקו' שאפשר שנטף שם מאותה מכה הרי זו תולה במכתה ואפי' נמצא הכתם על בשרה לבר. הייתה המכה על צוארה ונמצא הכתם בירכה או בשוקה אינה תולה בה שאי אפשר לדם מכה שבצואר לטפוף כאן ואין אומרים שמא בידה נגעה במכתה ואח"כ הביאתו כאן בידה. נמצא על חלוקה ועל בשרה אם עברה בשוק של טבחים או שנתעסקה בכתמים בין שנמצא למטה מן החגור בין שנזדקרה ונמצא למעלה מן החגור

עברת

טהורה : לא

בית שביעי ושער רביעי

עברה בשוק של טבחי' ולא נתעסקה בכתמי' או נמצא למטה מן החגור טמא' וה"ה למעלה מן החגור והוא שידעה
בכירור שנזדקרה. נמצא על הלוקה לבד ולא עברה בשוק של טבחים ולא נתעסקה בכתמי' למטה מן החגור טמאה
למעלה מן החגור אפילו נזדקרה טהורה. שאם דם זה בא מן המקור על בשר' ג"כ היה נמצא. ויש מן הגאונים
שהורו דלעולם כל שיש לתלות בשוק של טבחים או בעסק כתמים תולה וטהורה ואפילו נמצא על בשרה לבד.
והראשון נ"ל עיקור. הרואה כתם על עקבה ועל רגליה ואפילו בראש גודלה טמאה דאפשר שנגע עקב בבית
התורפ' בשעת ישיבה ושמא נטף ג"כ על רגלה או אפילו בגודלה בשעת שהיא מהלכת. נמצא על שוקה ועל
פרסותיה מכפנים טמאה. מאחורי שוקה או אפילו מן הצדד' במקום שניכר שא"א לטפסף שם מן המקור טהורה.
נמצא על קשרי אצבעות ידיה טמאה ואע"פ שאין היד מגעת שם בשעת שהיא עומדת וזקופה הוששין שמא שחתה
ונגעה שם לפי שהידם עסקניות הם. ויש מרבותי שהורו שאין דברים אילו אמורים אלא בזמן שבדקה ולא נטלה ידיה
לאחר בדיקה אבל מן הסתם אינה חוששת לו לפי שאינה עשויה ליגע שם אלא במתכוין כדי שלא תלכלך ידיה שם.
נמצא על כיתיד של חלוקה אם יכול להגיע אותו מקום של חלוקה כנגד בית התורף אפילו בשעת שהיא שוחה טמאה
חוששין שמא שחתה ונגעה ואם לאו טהורה. בד"א בשאינה פושטתו אבל פושטתו ומתכסה בו כלילה ואפילו לא
כסתה בו אלא ראשה בכל מקום שימצא בו טמא מפני שהוא עשוי להזור אילך ואילך ושמא נתהפך ונגע שם. וכן
הדין אם נמצא שם במעפורת שהיא מכסה בה את ראשה בלילה. כדרך שאמרו לענין טמאה ה"ה לענין טהרה
שאם היה לה מכה בצוארה ונמצא הכתם בחלוקה אפילו למטה מן החגור ואפילו במקום שא"א שנטף שם מן המכה
אם הייתה פושטתו ומתכסה בו הרי היא תולה במכתה שאני אומר נתהפך ובא לה כנגד צוארה. נמצא על בשרה
למטה מכנגד בית התורף כתמים גדולים עשויין טפין וכן אם הכתם עגול כשיר או שהוא עשוי טפין כשורא
או כחצובא או שאורך הכתם לרוחב יריכה אע"פ שמתוך צורת הכתמים האילו נראין שלא באדם מן המקור טמאה
לפי שהחלוקה עשוי להתהפך כאן וכאן ומתוך כך נטף הדם פעם כאן ופעם כאן. והוא שיש כגרים ועוד במקום א' חלוקה
זה שזכרנו בו בכל מקום חלוקה הכדוק הוא בין שהוא בדוק לה בין שבדקתו חבירתו והשאלתו לה. לקחה חלוקה מן
השוק ואינה יודעת ממי לקחתו לשאל ממנו אם בדוק הוא אם לאו הולך להקל שכבר היה שם דכתמים דרבנו ספיקן
להקל. האשה שבדקה עצמה בעד הכדוק לה ונמצא עליו דם אפילו טפה וכתדל בין עגול בין משוך טמאה ולא עוד
אלא אפילו נמצא על הכתם מאכולת מעוכה טמאה ואין אומרים דם זה ממאכולת מעוכה זו היה ועד זה מעכו לפי
שאותו מקום בדוק הוא אצל מאכולת. וכן הדין. וכן הטעם כשבדקה בו והניחתו בקופסא ואחר שעה בדקה אותו
ומצאה עליו דם כל שהוא בין משוך בין עגול. בדקה בעד הכדוק לה ואח"כ טחה ביריכה או שהניחתו תחת הכר או
תחת הכסת ולמחר נמצא עליו דם אם הכתם עגול ואין בו כגרים ועוד טהורה תולין במאכולת שמא מאכולת
נתמעכה ישם תחת הכר או תחת הכסת או ביריכה. ואע"פ שהעד בדוק הוא חזקה אם דם קנוח היה משוך היה ואם משך
טמא ואפילו אין בו כגרים ועוד ואין אומרים בזה דם מאכולת הוא כמין שהעד בדוק אצלה וזה חומר בעד מבחלוקה
שכתם הנמצא בחלוקה אע"פ שהוא בדוק בין עגול בין משוך תולין אותו להקל במאכולת עד שיהא בו כגרים ועוד.
בדקה בעד שאינו בדוק אפילו הניחתו בקופסא ולמחר נמצא בו כתם אפילו גדול כגרים ועוד ואפי' היה הכתם משוך
טהורה. אשה זו בחזקת טהורה עומדת ועד זה אינו בדוק אע"פ שבדקה עצמה בו מספק לא נטמא אותה ויש מי
שהורה בזה להחמיר כל שיש בו כגרים ועוד. והחמיר תבא עליו ברכה: ואיזה עד הבדוק יש מרבותי שכתבו
כשבדקתו ולא הניחתו עד שבדקה בו אבל אם בדקתו ואח"כ הניחתו ולאחר שעה בדקה בו אין זה עד בדוק שאני אומר
כשהניחתו נכתם בו ממקום אחד ולא נ"ל כן אלא כל שבדקתו בין היא בין חברתה ולא נודע שנכתם בו כתם מצד אחד
ולא העבירתו בשוק של טבחים או צד העוסקין בכתמי' הרי זה בחזקת בדוק וכזה ראוי להורות: שתי נשים שלבשו
חלוקה אחד בדוק ונמצא דם בחלוקה למטה מן הסינר של זו ושל זו שתיהן טמאות. למעלה מן הסינר של זו ושל זו
שתיהן טהורות ואע"פ שאין להם במה לתלות אני אומר נתעסקו בכתמי' אם יש בו בצד המתעסקי' בכתמים ושכחו
ולא הרגישו. בד"א בשלא פשטו אותו כלילה לכסות בו את ראשו. אבל כסו בו את ראשו שתיהן טמאות. כסתה
אחת מהן את ראשה ולא השנייה אותה שכסת' בו את ראשה טמא' וחברתה טהורה: היתה אחת ארוכה ואחת קצרה
אם מגיע הכתם כנגד בית התורף של ארוכה שתיהן טמאות. כנגד בית התורף של קצרה קצרה טמאה וארוכה טהורה'
דלמעלה מן הסינר הוא לארוכה: האשה שלבשה חלוקה בדוק וכשפשטתו בדקה עצמה וחלוקה ומצאה טהורה
והשאלתו לחברתה ונמצא כתם בחלוקה הראשונה טהורה והשנייה טמאה. ובדיקת חברתה כבדיקת עצמה דבחלוקה
הבדוק הוא לה: ג' נשים שלבשו חלוקה א' בדוק שבדקתו הראשונה ופשטתו ולבשתו השני' וכן השלישית ולא
הייתה בדיקה בין ראשונה לשנייה ובין שנייה לשלישית ואח"כ נמצא דם בחלוקה כולן טמאות דמי תולה במי בד"א בשלא
בדקה אחת מהן עצמה תוך שיעור לוסת של מציא' אבל אם בדקה אחת מהן עצמה תוך שיעור וסת של מציאה ומצאה

טהור

טהור היא טהורה והשתי טמאות בדקו שתיים הוך אותו שיעור ומצאו טהור שתי אילו טהורות זה שלישי טמאה בדקו שלשתן ומצאו טהור שלשתן טמאות דדם זה מהיכן בא * וכן הדין בשבדקו ספסל אחד וישבו שלשתן בזו אחר זו ונמצא עליו דם לבסוף. וכן הדין למטה הבדוקה שישבו עליה שלשתן בזו אחר זו. בדקה הראשונה שלבשה החלוק או שישבה ע"ג הספסל אי שישבה על המטה. ומצאה טמא ואפילו שתיים הראשונות בדקו ומצאו טמא כולן טמאות לפי שאי אפשר לראשונות לבדוק תוך שיעור וסת לזמן שלבשו את החלוק. או שישבו על הספסל. או שישבו על המטה אבל אם האחרונה שהיא לובשת את החלוק או שיושבת על הספסל או שיושבת על המטה קנחה עצמה תוך שיעור וסת של מציאה ומצאה טמא אותה שמצאה טמא מצלת על חברותיה והיא טמאה וחברותיה הראשונות טהורות. אזהו שיעור וסת שאמרו שמצלת על חברותיה כל שתקנה עצמה בעד שכידה אבל אם בדקה עצמה בחורין ובסדקין אחר זמן הוא זה ואינה מצלת על חברותיה וכולן טמאות. בד"א כשהיו שתיים שוות אבל אם היתה זקנה שעברו עליה ג' עונות שלא ראתה דם ואחת שאינה זקנה או אחת מעוברת שהוכר עוברת ואחת שאינה עוברת אחת בתולה דמים ואחת שאינה בתולה אחת מניקה אחת שאינה מניקה. זקנה תולה בשאינה זקנה. ומעוברת בשאינה מעוברת. ובתולה בשאינה בתולה. ומניקה בשאינה מניקה. וכשם שתולה בחברתה כך תולה בעצמה. כיצד עוברת שלבשה חלוק שלבשהו קודם שהיית עוברת ונמצא עליו דם תולה בימים שלא היית עוברת וכן כל כיוצא בזה: היתה אחת מניקה ואחת עוברת או אחת זקנה ואחת בתולה אין זו תולה בזו: היה הספסל או המטה גדולים וישבו עליהם ג' נשים בבת אחת דין אחד יש להם כמו שיתבאר:

בדקה החלוק ולבשתו ואת"כ השאילתו לישראלית נדה או לנכרית הראויה לראות וראתה אע"פ שעכשיו אינה רואה הראשונה תולה בהן וטהורה. הייתה הנכרית ראוי לראות אבל לא ראתה מעולם אינה תולה בה. השאילתו לישראלית שומרת יום כנגד יום אפילו בשני שלה או לגדה ולזבה בימי ספירתה ואפילו ביום ז' לספירתה. בעלת חלוק תולה בהן והיא טהורה וחברתה ששאלתו מקולקלת שאילו כבר היו טמאות ותולין טמאה כמי שהייתה טמאה. השאילתו לקטנה שלא ראתה מעולם ולבשתו קטנה זו לאחר שנבעלה קודם שתחי' המכה וכן אם השאילתו לנערה שלא ראתה מעולם ולבשתו תוך ד' לילות לבעילתה ונמצא עליו דם הרי בעלת החלוק תולה בהן. ואפילו בזמן הזה שאין נותנין לבתולה אלא בעולת מצוה בלבד לפי שדמן מצוי ולפיכך תולין בהן. השאילתו ליושבת על דם טהור יש מי שהורה שתולה בה ואפילו בזמן הזה לפי ששורת הדין היושבת על דם טהור וטהורה וליפיק אם תתלה בה אי אתה מקלקל אחת מהן ואפילו שהחמירו עכשיו בנות ישראל בכל המקומות שלא לישב על דם טהור לעצמן החמירו אבל שלא להציל על חברתן לא החמירו. ויש מי שמחמיר בזו שלא אמרו תולה בה אלא בזמן שהיו בועלים על דם טהור. אבל עכשיו אינה תולה. השאילתו לבעלת הכתם בין שהייתה יושבת על הכתם קודם שאלה בין שראתה כתם לאחר שאילה אין בעלת החלוק תולה בה לפי שאין בעלת הכתם זה יודעת בבירור שהיה ממנה כתם זה שהיא יושבת עליו כדי שתתלה בו. לבשה חלוק בימי נדתה ואח"כ נתכבס החלוק ולא בדקתו לאחר הכבוס ולבשתו בימי טהרה ואח"כ נמצא בו כתם. אם נתכבס ע"י ישראלית ואין הישראלית לפנינו לשאול אותה אם בדקתו בשעת הכבוס אם לאו. אין תולין בו להקל ולומר מימי נדתה נשאר שם לפי שהזקת בנות ישראל בודקות הסדינים והחלוקים בשעת הכבוס. הייתה בפנינו הישראלית שכבסתו אם אמרה שלא בדקתו בשעת הכבוס הרי זו תולה בו לומר שמתחילה הי' שם ולא עבר עם הכבוס שאין הכתמים מתכבסים ועוברים עם הכבוס. נתכבס החלוק ע"י שפחה ונכרית אפילו אין לפנינו הרי זו תולה שמתחלה היה שם שאין הנכרית או השפחה מקפידות לכבס הכתמים. ואם אפשר לעמוד על עיקרו של דבר אם מכרת במראיתו אם הכתם מקדיר או מגליד וראינוהו שהוא מגליד בידוע שלאחר הכבוס ואם מקדיר בידוע שלפני הכבוס. ואם אינה בקיאה בכך תולה להקל כמו שבארנו. ויש מי שהורה להחמיר עד שחדע שאינו מגליד: לבשה חלוק הבדוק לה ופשטתו וכבסתו והשאילתו לחברתה ונמצא עליו כתם אם מגליד בידוע שלא היה מראשונה והיא טהורה וחברתה טמאה. היה הכתם מקדיר בידוע שלא היה משנייה ולפיכך שנים טהורה וראשונה מקולקלת. ואם אין יכולה לעמוד על עיקרו של דבר שתייהן טמאות: ג' נשים שהיו ישנות במטה אחת כיחד והיו משולבת זו בזו כשליכות הסולם שרגליהן עוברות זו בזו ונמצא דם בא' מהן כולן טמאות דכל שהוא מושלבו' זו בזו אפשר שדם זה מכל א' מהן היה מזו כמו זו. ואם לא היו משולבות זו בזו ונמצא דם תחת האמצעית כולן טמאות אפשר שהפנימית דחקה לצד חוץ ובאה במקום האמצעי מאונס השינה וכן החיצונה דחקה לצד פנים ולפיכך שלשתן טמאו. נמצא דם תחת הפנימי והאמצעית טמאות והחיצונה טהורה. נמצא דם תחת החיצונה חיצונה ואמצעית טמאות ופנימית טהורה. בד"א כשעלו דרך מרגלית המטה אבל אם עלו כולן דרך החיצונה כולן טמאות שאני אומר אולי דרך עברת הפנימית נטף ממנה דם זה. לא נאמרו דברים אלו אלא כשנמצא דם בגוף המטה. אבל נמצא בסדין שבמטה בין כך וב"כ כולן טמאות שהסדין עשוי להתהפך אילך ואילך והרי זה כחיק שלבשו

אותו

בית שביעי ושער רביעי

אותו ב' או ג' שכולן טמאות . כד"א בשלא בדקה א' מהן תוך שיעור של מציאה או שבדקו עצמן לשלשתן ומצאו טהור דדם זה מהיכן בא ומי תולה במי אבל אם עורן במטה וקנחה עצמה אחת מהן הוה שיעור וסת של מציאה ומצאה טמא היא טמא והשאר טהורות : קנחו שתים ומצאו טמא הן טמאות והשלישית טהורה . בדקה א' מהן ומצאה טהור תוך שיעור וסת של מציאה היא טהורה והשתים טמאות . בדקו שתים ומצאו טהור השתים טהורות והשלישית טמאה : ג' נשים ערות שהיו שוכבת במטה ביחד או יושבות על ספסל א' בבת אחת ונמצא דם תחת א' מהן היא טמאה וחברותיה טהורות ואפילו נמצא תחת האמצעית היא טמאה וזחיצונה ופנימית טהורות . לפי שכל א' מכרת ויודעת מקומה ואין אחרים נכנסת במקום חברותיה . על דרך החיצונה ונמצא דם תחת החיצונה כולן טמאות . נמצא דם תחת האמצעית האמצעית והפנימית טמאות והחיצונה טהורות נמצא תחת הפנימית היא לכד טמאה והשאר טהורות . היה להן עסק לצד פנים ודרך להתנודד ממקומן ולהתקרב לצד פנים אעפ"י שנמצא תחת הפנימית שתים הפנימיות טמאות . מעשה היה בכ' נשים שהיו טוחנות בריחים ונמצא דם תחת הפנימית ובא מעשה לפני חכמים ואמרו שתיהן טמאות . נמצא תחת החיצונה היא טמאה והפנימית טהורה שאין פנימית דוחקת לכא לצד החיצונה נמצא דם ביניהם שתים הקרובות אליו טמאות . הדברים שאמרו בזמן שאין להן במה לתלות אבל אם יש להן במה לתלות תולות כמו שיתבאר . לפיכך אם נתעסקה א' מהן בכתמים ואיפשר שמעסק זה היה כולן תולות בה והוא שאפשר שנגעה באן בכתמים . כבר ביארנו שהכתמים מדבריהם ולפיכך הלבו בהם להקל בכל דבר שהיא יכולה לתלות . כיצד שחטה בהמה או חיה או עוף או שנתעסקה בכתמים או שישבה בצד העוסקים בהם או שעברה בשוק של טבחים וכיוצא בזה ונמצא דם בבגדה בין שנמצא בעליון או אפילו בתחתון ולא בעליון הרי זו תולה שאני אומר משם ניתז ובא על בגדיה וכבר בארנו למעלה שאם נמצא על בשרה לכד שאין תולה בהן אלא אם נתעסקה היא ממש בהן ונמצא על ידיה שהי' תולה בהן שהרי נתעסק ממש בכתמים . נסתפקה אם עברה בשוק של טבחים או אם נתעסקה א' לא אינה תולה מספק . בד"א בעיר שהטבחים או העוסקים בכתמים דרכו לעמוד במקום ידוע מן העיר אבל אם דרכו להתעסק באן ובאן תולה אפילו מספק שמא נתעסקה במקום שעברה ולא הרגישה . ולפיכך אמרו עיר שיש בה חזירים אין חוששין לכתמי הנמצאין על בגדי' לפי שרגילים באשפות ואובלים נכילות ושמה דרך עברתן נגעו כאן וכאן . כדרך שהאשה תולה בכתמי שנתעסק' כך וצלה בכתמי שנתעסקו בהן בנה ובעל לפי שהם רגילים ליגע בה היה מכה בכנה קטן ובעלה ונמצא דם במטה תולה בהם כדרך שתולה במכתה . היה בה מכה ונמצא דם בחלוקה במקום שאפשר שנטף שם מן המכה עצמה או שנמצא דם בסדינים שלה הרי זו תולה בה . הוגלד פיה המכה כל זמן שהיא יכולה להתגלד ע"י חבוך תולה בה . נתעסקה בכתמים שחורים ונמצאו על בגדיה וכתמים אדומים או שנתעסקה באדומים ונמצאו שחורים אינה תולה לפי שאין תולין השחור באדום ולא האדום בשחור . בד"א בשגודע בכיור שאינו דומה זה לזה אבל אם זה אדום וזה אדום או זה שחור וזה שחור ואינו ניכר אם דומה ממש אם לא הרי זו תולה אדום באדום ושחור בשחור שלא אמרו כתמים להחמיר אלא להקל . ואפי' נתעסקה במי תלתן או בכשר צלי או בשרף של שקמה או בקילורין אדומין קצת תולה בהן כל כתם אדום . פעמים שהיא תולה בעסק אחד כל כתם שתמצא בין אדום בין שחור כיצד הרי ששחטה תרנגולת תולה בה כל כתם שדם שח טתה אדום ודם אכריה שחור ודם בני מעיה כקרן כרכוס . פעמים שתולה אפילו השחור באדום או בהפך כיצד הרי שניתז על בגדיה צבע אדום ולא הקפידה לבדוק את בגדיה במה הוא ובאיזה מקום ניתז ולאחר זמן נמצאו עליו כתמים אחרים ואפילו שחורים הרי זו טהורה . שאני אומר הואיל ולא הקפידה זו על כתמים שנתעסקה בהן ושניתזו על בגדיה כך נתעסקה בכתמים אחרים ואינה זכורה לפי שאינה מקפדת . אף על פי שהאשה תולה בעסק כתמים אינה תולה המרובה כמועט כיצד שתי נשים שנתעסקו בצפור אחד ואין בו אלא כסלע דם ונמצא כסלע על זו וכסלע על זו שתיהן וכן כל כיוצא בזה . וכן אשה שנתעסקה בגרים ונמצא עליה כשני גריסין ועוד הרי זו טמאה . נתעסקה בפחות מגרים ונמצא עליה כגרים ועוד טהורה שאני אומר כתם זה מעסק הכתמים הוא וכבר היה שם דם מאכולת שנצטרף אליו ליתר מגרים אבל בשיש שם ב' גריסין ועוד אפי' תמצא לומ' שהיה שם מאכולת כבר בארנו שאין דם מאכולת זה מגיע ליתר מגרים . ועסק כתם זה שנתעסקה בו לא היה יתר מגרים א"כ ועוד זה מהיכן בא ולפיכך טמאה : פעמים שאפילו לא נתעסקה בכתמים אינה חוששת עד שיהא בו כשני גריסין כיצד נמצאת מאכולת מעוכה על הכתם אני אומר מאכולת זו נתמעכה כאן וכגרים מן הכתם ממאכולת היה והשאר הרי הוא ככתם גרים שתולין אותו מן הסתם במאכולת וטהורה . ויש מי שהורה להחמיר ולא נראו דבריו . שלא נאמר שאין תולין מרובה כמועט אלא בנמצא עליו כגרים ועוד על שיעור אותו מיעוט שנתעסקה בו כמו שכארנו . כבר בארנו שבמקום שרחש הפשפש נמצא אין חוששין לכתם עד שיהא בו כתורמוס ועוד . וחזר שם שיעור התורמוס כשיעור הגרים לכל הדינן שאמרו . יש מי שהורה שאין תולין אלא במה שדומה לו ועכשיו אין אנו בקיין במראות ולפיכך אין הוראה זו נכונה . פעמים שהאשה רואה דם מגופה ממש ואינה חוששת כיצד

הרי שהיא עושה צרכיה וראתה דם עם מימי רגליה בין עומרת בשעת צרכיה בין יושבת על הספל או על שפת הספל ומזנקת לתוך הספל בין נמצא דם בתוך הספל טהורה שחזקה דם שיצא עם המים משכיל המים באו אין טמא באשה אלא הבא מן המקור. ואצ"ל איש ואשה שעשו צרכיהן בתוך הספל ונמצא דם בספל שהי' טהורה שיש כאן כ' ספיקות : האשה שרואה דם מחמת תשמיש כבר בארנו בשער הפריש' שהיא אסור' לאחר שהחזקה בכך ג"פ. בד"א כשאין לה מכה בבית הרחם אבל יש לה מכה מותר כמו שנתבאר בשער הפרישה לפי האשה בחזקת טהרה עומד עד שתרא' ודאי וכל שיש לה לתלות ראית' במכתה תולה. נתבאר לה שדם מכתה משונה מדם ראית' הרי זו טמאה. יתר על כן אמרו שאפילו לא בדקה עצמה אם היא מרגשת בעצמה שיש לה מכה נאמנת לומר מכה יש לי במקור שאפשר שממנו הדם שותת ויורד שהתורה האמינתה על טהרה שנ' וספר' לה. ויש מרבותי שהורו להתמיר בזמן הזה שאין אנו בקיאים במראות הדמים ושמה נשתנו מראית דמים שלה ממראה דם מכתה ואין מכיר והמתמיר תע"ב. הבועל את הבחולה אף על פי שהדם שותת ויורד הרי זה בחזקת דם בתולה עד שיגמור ביאתו אבל לאחר גמר ביאתו הרי זו אסורה בין גדולה בין קטנה. וכל שתראה אפילו לילות ואפילו קודם שתחיה המכה הרי זו בחזקת טמאה וכמו שיתבאר בשער הפרישה. פעמים שאין לה במה לתלות ואפי' בן אינה חוששית כלל. לכתמים כיצד בדקה קרקע עולם או כל דבר שאינו מקבל טומאה ולא טומאת מדרס וישבה עליו ונמצא עליו דם ואפילו מלוכלך כולו בדם אינ' חוששת שלא טמאו את הכתמי' אלא הנמצאים ע"ג דבר המקבל טומאה. הכתם הנמצא ע"ג צבעונין יש מי שהורה להקל אלא המתמיר בדברים אילו תע"ב :

השער החמישי הכדיקה והספירה : אכלול כונג' עניינים האחד הזמנים שהיא צריכ' לכדוק עצמ' אחר שראת' כגון להפסק טהרה ולספיר' הטבעה ימי נקיים : והכ' מה הוא עיקר הכדיק' הזאת אם כדיק' חורי' וסדקי' או אפילו כדיקה כל דהו כלא שתכדוק חורי' וסדקי' והג' כיצד ס' פר' ומחל'ה זמן סופר' ומה הן הדברי' הסותרין ספירת' ושאינם סותרין אותה

האשה שראתה ב' או ג' ימים והרגישה שפסקו דמים שלה אם לא בדק' עצמה אע"פ שהרגישה שפסקו דמים הרי זו בחזק' טמאה עד שתפריש בטהרה. בדקה עצמה שחרי' ומצאה טהור' אע"פ שלא בדקה עצמה בין השמשו' הרי זו בחזקת טהרה. ראתה יום א' בלבד ופסקה בו ביום ובדקה עצמה ומצאה טהור' הרי זו בחזק' טהרה. ויש מחמירין בזו מספק ומעיינה פתוח. לעולם יהא אדם מלמד בתוך ביתו שתהא האשה בודק' עצמה יום הפסק טהרה במוך דחוק ויהא שם כל בין השמשות שזו בדיקה מוציא' מידי כל ספק. אע"פ שהפרישה טהרה ביום שפסקו דמים שלה צריכה שתהא בודק' כל ז' ימי ספירתה כדי שיהי' ספורים בבדיקה לפניה. לא בדק' עצמה מימי הספירה ובדקה ביום השמיני אע"פ שמצאה טהור' אינה טהורה שאין כאן ספורים ולא צלה אלא יום שמיני בלבד. בדקה יום א' מימי הספירה ושאר בל הימים לא בדקה או שבדקה יום ז' ושאר הימים הראשונים מימי הספיר' לא בדקה טהורה. כיון שבדק' כתחילתן טהרה אע"פ שלא בדקה בסופן או שבדקה בסופן ולא בדקה בתחלתן הרי זו בחזקה טהורה בדקה באמצע ולא בדקה לא בתחלתן ולא בסופן טהורה. שהרי הייתה לה בדיקה בימי הספירה ולא תהא בדיקת האמצע גרוע מבדיקת התחלה ובדיקת הסוף. ויש מורי' בזו להתמיר. האשה ששמשו ואת' בפרשה גדה או שמצאה כתם כיון שהפרישה טהור' הרי זו מונה מיום שני להפרשת טהרתה ואע"פ שהיא פולטת ש"ז. ולא אמרו פולטות כרואה אלא לטהרות אבל לא לבעל. ויש מגדולי המורי' שהורו' שהפולטת כרואה אפילו לבעל ולפיכך אינה סופרת עד יום ה' לשמושה שהרי זו פולטת כל שיש עונות שלמות. קנחה עצמה יפה יפה חזקה הכל גתכבד ולא נשאר ממנו כלום הרי זו מונה מחרת אותו יום שקנחה עצמה. הלכה ברגליה חזקה דרך הלוכה פולטת את הכל ויש מי שמור' גם בזו להתמיר עד שתקנח יפה יפה או שתכבד את הכית. לעולם ילמד אדם את ביתו שתהא מכבדת בית התורף יפה ורוחצת במים חמים כדי שלא תביא לידי ספיקות הללו. כל בדיקות בין בדיקת הפסק טהרה בין ימי הספירה צריכות בחורין ובסדקין. במה היא בודק' אינה בודקת לא בעד שחור ולא בעד אדום ולא בכגד פשתן חדש אע"פ שהיא לבן ונקי. מתוך שהוא קשה מעט שמה יעוותנה אלא בודק בצמר נקי ורך או בכגד פשתן שחור לבן ונקי או בצמר גפן. אור היום יפה לבדיקה של בית. ואין בודקין מטותיהן אלא ביום ומזבירין אותו לשבת :

השער הששי היולדת והיושבת על דם טהור. אכלול כונג' ענייני' הא' הדברים שתשכ עליהם משום ולד מן הודאי או מן הספק ושאינה יושבת עליהם אלא משום נדה בלבד הכ' מהו שנקרא דם טהור ומתי תתחיל לספור ליושב' על דם טהור ובעת הדבר מלוי אם בהפסק דם וימים וטבילה או אפילו כלא הפסק דמים ראשונה הכ' דין יושבת על דם טהור בזמן הזה אם נוכחים בו על דיני התור' אם לאו

בית שביעי ושער הששי

המפלת חתיכה אדומה ושהורה בין ירוקה מלבנה קורעה ואם אין בה עצם אינה מטמאה לידה אבל טמאה נדה ואע"פ שלא יצא עמה דם שא"א לפתיחת הקבר בלא דם . וכן המפלת וידוע לה בבירור שהוא תוך ארבעים וא' טמאה נדה ואינה טמאה לידה . שאין הולד נוצר בפחות מארבעים ואחד ויש מי שהורה דכל שלא גמרו מ"א יום ולא יצא עמו דם אפילו לנדה אינה חוששת שאינו אלא כמים ואין לו פתיחת הקבר ויש לחוש להתמיר : המפלת כמין קליפות כמין שערות כמין עפר כמין יבחושין אדומים תטיל למים פושרין אם נמוחו בידוע שהוא דם יבש וטמאה נדה ואם לאו טהור' מכולם שאין זה אלא דם בריות בעלמא ואין חוששין לדברי קטנים כאילו פתיחת הקבר . ואין בזה שהוחזקה מעוברת לשלא הוחזקה מעוברת . בד"א בשלא יצא עמה דם אבל יצא עמה דם ואפילו כל שהוא טמאה נדה . וכמה שרייהן מעת לעת והוא שיהיו המים פושרין כל מעת לעת . וכבר פרשתי בשער מראו' הדמים כל וולד שיש בפניו מקצת צורת בני אדם כגון המצח והגבין והעין וגבת הזקן הרי זה וולד ואמו טמאה לידה אע"פ שכל גופו כמין בהמה חי ועוף ודגים וחגבים ושרצים . אבל אין בו מצורת אדם בפנים אמה טהורה לידה . דבר תורה שאין הכל הולך אל אחר הכרת צורת פנים עבשו שאין אנו בקיאים בצורו' בכולן חוששין לולד ואמו טמאה לידה מספק . ואם היה נדמה זה זכר תשב לזכר ואם נקיבה תשב לנקיב' ואם אינו ידוע תשב לזכר ולנקיבה . וולד שנברא בעין א' ובירך א' בין מן הצד בין באמצע אמו טמאות לידה מספק . היה ושטו אטום או שהי' גופו אטום מלמטה עד ארככותיו או שהי' גולגולת ראשו אטומה או שהי' פניו טוחות שאין חוטמו בולט ואין צורתו נכרת או שהפילו בריה שיש לה שני גבין וב' שדראות אמו טמאה לידה מספק : המפלת מלא דם מלא מים או שהוא מלא גווני' בין שהוא מלא בין שאינו מלא וכן מלא בשר בין צלול בין עכור אע"פ שאינו מרוקס הרי זו טמאה לידה מספק ויושבת עליו שבועים שמא נקיבה היא : מי שלא הי' מעובר' והרגישה שהפילה ואינה יודעת מה הפילה הרי זו טמאה לידה מספק ויושבת שבועים שמא וולד היה ונקיבה הי' : המפלה חתיכה קורעה אם יש בתוכה עצם או חתיכה לבנה היא טמאה לידה ויושבת לנקיבה אבל אין נותנין לה ימי טוהר שמא הפילה אותה חתיכות והרחיקה לידתה ושמא זה במה שהפילה רובו של וולד ושלמו ימי טהרה . בד"א בחתיכה לבנה שמתוכה ניכר שיחתיכת וולד הי' אבל של שאר מראות לא . ויש מי שהורה להתמיר ואפילו בשאינה לבינה לפי שאין אנו בקיאים במראו' . וכן המפלת יד או רגל שיש להם חתוך אצבעות הרי זו טמאה לידה ואין נותנין לה ימי טוהר שמא הרחיקה לידתה כמו שאמרנו . ואם אין לה חתוך אצבעו' אינה חוששת לולד כלל אבל טמאה נדה . ומגדולי המורים הורו שאין טמאה לידה : המפלת וולד שושטו נקוב או שפניו ממוסמסין כגון כלי מתכות שנצרף טמאה ליד' . וכן המפלה וולד מרוקס הרי זה וולד גמור ואמו טמאה לידה ומדברי סופרים אין נותנין ימי טוהר עד שימלא גופו שערות כולדות הנגמרים . המפלת שליא הרי זו טמאה לידה לא שהשליא וולד אלא שאין שליא בלא וולד ואע"פ שאינו נמצא עכשיו בהוכוודאי נימוח שפיר של שליא זו בד"א בשליא גדולה טפח אבל פחותה מטפח טהורה אלא שיש להתמיר עליה כדי שלא יבא הדבר לכלל טעות : היולדת תאומית מונין לה מן האחרון בין לימי טומאה בין לימי טהרה כיצד ילדה נקבה קודם שקיעת החמה ונקבה אחרת לאחר שקיעת החמה מונין לה שבעתים מולד שני וכן הדין לימי טוהר וה"ה ליולדת ב' זכרים . ילדה נקבה לפני שקיעת החמה וזכר לאחר שקיעת החמה מונין לה מן הנקבה לפי שימי טומאה וימי טהרה של זכר נכללין בתוך ימי הנקב ילדה נקבה קודם שקיעת החמה ונפל לאחר שקיעת החמה ואין ניכר אם זכר אם נקבה הולכין באלו להומרא ומונין לה שבועים מן הנפל שמא נקבה היא וימי טהרה מן הראשון שמא נפל זכר היא . וכן מונין לה בסוף מספקימי נדה מן הראשון וימי נדה מן האחרון . וכן חדין בשילדה זכר לפני שקיעת החמה ונפל לאחר שקיעת החמה מונה שבועים מן האחרון שמא נקיבה היא וימי טהרה מן הזכר . ילדה ואח"כ הפילה שליא תולין שליא זו באותו וולד שיצא ראשון ואין חוששין לולד אחר מחמת שליא ואפילו יצאתה חשליא לאחר הולד כ"ג ימים . בד"א בשילדה וולד חי אבל הפילה נפל ואח"כ הפילה שליא חוששין לולד אחר לפי שאין תולין את השליא בנפל אלא בולד חי חוששין שמא נימוח שפיר של שליא זו ונימוחה שליא של נפל זה ולפיכך מונין לה ימי טומא' משעת יציאת השליא ויושבת עליה לזכר ולנקבה . הפילה השליא ואח"כ ילדה בין וולד חי בין הפילה נפל כל שהשליא יוצאה קודם לולד אין תולין אותה בולד זה אלא בולד אחר לפי שאין שליא יוצאה לעולם קודם לולד :

המפלת דמות בהמה היה ועוף ודגים ושליא קשורה בו אין חוששין לולד אחר ואם אינה קשורה בו מטילין עליה חומר זכר ונקבה לפי שהנפילים הנראים לשאר המינים בשיש להם שליא אין שליא אתן מהן וזו הואיל ולא יצאה קשורה עמו ודאי של וולד אחר היה ונמוח . ילדה נקבה ובתוך ימי טהרתה חזרה וילדה זכר הרי זו יושבת לזכר שבעה ואע"פ"כ עולין למניי ימי טהרת הנקבה ואין משלימין לה ז' ימים טהורים שהתורה אמר' ויששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה רצופים ולא מפוזרים . פעמים שהאשה מעוברת ומתעברת ואותו וולד אחדון פוחס צורת של וולד הראשון הוא שקראו חכמים סנדל שדומה לסנדל של ים שאין לו צורה .

סנדל

סנדל זה לעולם יוצא כרוך עם הולד אע"פ שהסנדל אין לו צורת פנים נרון כולד ולד היה אלא שנרצף
 מדוחק הולד השני ולפיכך יצא עם זכר יושבת לזכר ולנקבה שמא סנדל זה נקבה היא יצא בפני עצמו בידוע שאינו
 סנדל אלא חתיכה וקורעין אותה אם יש בה עצם טמאה לידה ותולין אותה בבן קיימא ואין נותנין לה ימי טוהר שמא
 הרחיקה לידתה כמו שבארנו : המפלת טומטום או אנדרוגינוס תשב לזכר ולנקבה וכן טומטום וזכר ואנדרוגינוס
 וזכר : מאימתי מונין לולד ימי טומאת וימי טהרה אסיצא כתקונו מונין לה משיצא ראשו ולא כל ראשו
 אלא אפילו פדחתו בלבד . ולא סוף דבר שיצא ראשו לחוץ ממש אלא משיצא
 חוץ לפרוזדור . הראש שאמרו בין של ולד חי בין של נפל ואפילו יצא מחותך לעולם הראש ברובו .
 יצא מהופך כגון שיצא דרך מרגלותיו אינו כילוד עד שיצא רובו של ולד בין חי בין נפל בין שלם בין מחותך . הוציא
 העובר את ידו והחזירה אמו טמאה לידה מדברי סופרים ואין נותנין לה ימי טוהר עד שיולד . נולד מונין לה ימי
 טומאה וימי טהרה משעה שיצא רובו או ראשו כמו שבארנו . הוציא רגלו טמאה נדה שא"א לפתיחת הקבר לאיברי'
 בלא דם ונ"ל שאינו מטמא לידה . לא אמרו ביד אלא שהם מיכו הדבר למה שבתו ויהי וגו' ויתן יד הכתוב עשה לידת יד
 לידה אבל בשאר איברים לא אמרו ויש מי שהורה בין ביד בין ברגל ויוצא דופן אין אמו טמאה לידה אפי' יצא עמו דם
 דרך דופן טהורה מכולם . אינה טמאה לידה עד שיצא דרך רחם ואינה נדה אלא בדם היוצא דרך רחם . כבר בארנו
 שא"א לפתיחת הקבר בלא דם ולפיכך כל היולדת בזמן הזה כיוולדת בזוב ואפילו לא ראתה דם כלל לפי שכבר החמירו
 בנות ישראל לישב ז' נקיים על דם טיפה כהרדל והיולדת בזוב צריכה ז' נקיים מכל דם ולפיכך היולדות זכר יושבת ז'
 לזכר והיולדת נקבה יושבת שבועים בין רואה דם בין אינה רואה דם שהכתוב קראה נדה אעפ"י שישבה ז' לזכר
 ושבועים לנקבה אינה טהורה לידתה עד שתספור ז' נקיים מדם לגמרי . ז' נקיים אלו בין שספרה אותם אחר שבוע
 של זכר ושבועים של נקבה בין שספר' אותם בשבוע של זכר ושבועים של נקבה שימי לידתה שאינה רואה בהם
 עולין לה לספירת ז' אף על פי שדבר תורה כל היולדת ששלמו לה ז' לזכר ושבועים לנקבה טובלת לערב וטהורה
 לבעלה בין רואה בין אינה רואה ואפילו שופעה בשטובלת שהמעין אחר הוא והתורה טהרה וכל דם שתרא' משעת
 שטבלה ואילך טהור וזהו דם טוהר שאמרו תורה . עכשיו החמירו בנות ישראל לאסור כל דם כדי שלא יבא הדבר
 לכלל טעות כמו שהחמירו בנות ישראל לישב ז' נקיים על דם טיפה כהרדל כדי שלא יבא הדבר לכלל טעות בין ימי
 נדה לדם . זכה כ"ש שיש לחוש שלא יבא הדבר לכלל טעות בלידה עצמה לפי שאינן בקיאות בדין מנין ימי לידה
 שמא הוצי' העובר ראשו או רובו קודם בין השמשות וגמר לידה לאחר בין השמשות או שהוציא ראשו חוץ לפרוזדור
 קודם בין השמשות ואינן בקיאו' בכך ויבאולטעות להוסיף יום בימי טהרתה לפיכך כל שדואה דם ואפילו בתוך מ'
 של זכר ובתוך פ' של נקבה טמאה ויושבת עליו ז' ימי נקיים :

השער השביעי אכאך בו דיני הטבילה אכלול בו שלשה עניינים האחד זמן הטבילה . השני המפיה . והדברים המוזכרין בטבילה
 לבעלה . השלישי כמה היא טובלת אכל כדיני המקוואות בהכזרן ופסולן לא אכניס עמי שכבר עמד א'
 קדוש הרב הגדול רא"ב ז"ל וביאר עניניהם ביאור רב ומי יבא אחרי הנולך את אשר כבר עשה .
 וזקק וטהר כמפי משה . גלה עמוקות ופירש את הקזה . ומחלקים אשאל
 להדריכני באמתו וילמדני משגיאות יצילנו . ככתו' ככל לכי דרשתך
 אל תטני ממלותיך

אין האשה עולה מטומאתה אף על פי שספרה ז' נקיים עד שתטבול במי מקוה שאינן שאובין או במי מעיין ובלבד
 שיהא במעין מ' סאה . בניין אב לכל הטובלים ורהץ את בשרו במים שכל גופו עולה בהם ושערו חכמים מ'
 סאה : ויש מן הגדולים שאמרו שהמעין מטהר בכל שהוא ובלבד שיהא במים כדי שתטבול כל גופה בהם כבת א'
 ולראשונים שיזמעי' להחמיר בדבר שיש בו כרת . אין טובלין ככלי שלא אמרו תורה אלא מעיין ומקוה מים לפיכך
 היה טיט ורפש במקום שהיה טובלת לא עלתה לה טבילה : לא תעמוד ע"ג כלי עץ שמקבלין טומאה מגבן ולא ע"ג
 נסרים שראויין למדרסות ולא על שום כלי הראוי' למדרס והטביל מפני גזירות מדה צאות של כלים . עברה וטבלה
 לא עלתה לה טבילה . אבל נותנת היא כלי זמורות תחת רגליה מפני הטיט שאינ' חוששת וכן לא תעמו' ע"ג כלי חרס
 ולא ע"ג בקעת ותטבול ואף על פי שאין כלי חרס מטמא מגבן ולא ראוי למדרס חשש חכמים הוא שמא תפחד
 שלא תפול ולא תטבול כראוי עברה וטבלה ע"ג אילו לא עלתה לה טבילה : דבר תורה הזכה טובלת ביום ז'
 לספירתה משתנין החמה ומותרת לבעלה מיד ועכשיו כל הנשים כזבות מאחר שהחמירו על עצמן לישב ז' נקיי'
 אפילו על טיפת דם כהרדל אלא שאסרו חכמים לעשות כן מפני שמכנסת עצמה בספק שמא תראה בו ביום לאחר

בית שביעי ושער שביעי

תשמיש וסותרת ספירתה והרי הוא זכה למפרע כשעת תשמיש כיון שאסרוה לשמש בו ביום אסורה לטבול אפילו ביום ז' שאם הטבול תבא לידי תשמיש ותכנס לספק זה כמו שבארנו . לא טבילת יום ז' כלבד אסרו מחשש ספק זה אלא אפילו לעולם לא תטבול ביום משום סרך יום השביעי ולעולם אינה טובלת אלא בלילה . היתה יריאה לטבול בלילה מפני רוב הצנה או כפחד אריות או מפני גנבים או שנועלין דלתות המדינה בלילה וכיוצא בזה הרי זו מותרת לטבול ביום ז' וביום השביעי לא תטבול כדי שלא תכנס בספק כמו שאמרנו עברה וטבילה ביום ז' יש מגולי המורים שהורו שלא עלתה לה טבילה ויש מי שהורה להקל אחר שטבילתה טבילה דבר תורה ואין בטבילת אלא חשש רחוק ונראין דבריו . הטובלת צריך שלא יהא עליה שום דבר חוצץ מן הדברי' שהיא מקפדת עליה לעתים ואינה חפוצה שיהיו עליה . לפיכך צריכה האשה לעיין בעצמה בשערה סמוך לטבילתה שלא יהא עליה שום דבר מאוס או טמא קשורה במקום שער שבה . עזרא וכו' ד תקנו שתהא האשה חופפת כל מקום שער שבה וסורקת במסרק או מפספסת בידה היטב כדי שלא יהיה שערותי' קשורין זה בזה . כבר נהגו בנות ישראל לחוף כל גופן ולשטוף במים חמין בשעת חפיפה ומנהגיפה הוא להן . וכן ראוי להנהיגן כדי שתהא להן שמירה יפה בכל גופן . חפיפה זו שבמקום שער שאמרנו לא תהא במים קרים מפני שהם מסככין את השער אלא במים חמין או בחמי חמה שהמים החמים יפים להחליק השער . וכן לא תחוף בנחר מפני שהנת' מהתך את השער וחוזר ומסתבך בין שאר שערותי' ולא באהל מפני שהוא מסבך את השער וכן הדין לשאר הדברים שמסככין את השער . חפיפה צריכה להיות להיות לכתחילה סמוך לטבילתה לפיכך לא תחוף אשה ביום וטבול בלילה אלא חופפת בלילה וטובלת כדי שלא יתקשר שום דבר על שערה משעת חפיפה עד שעת הטבילה . גזדמנה לה טבילה בשבת וא"א לחוף בלילה הרי זו חופפת ביום ושומרת שערות ראשה וטובלת בלילה . ואף אם גזדמנה לה טביל' בשבת וחלו ב"ט של ר"ה או של גליות לפני השבת הרי זו חופפת ברביעי בשבת וטובלת בשבת שלא דחו זמנה של טבילה מפני חפיפה שתהא סמוך לטבילה כיון שא"א . ובלבד שתהא מעיינת ובודקת היטב בשעת טבילה כל גופה ושערות ראשה שלא יהא הדבר חוצץ . חפפה ועיינה בעצמה בחול ביום וטבילה לערב או למחרת עלתה לה טבילה בדיעבד לא תפפה ואפילו עיינה בעצמה לא עלתה לה טבילה ולא עוד אלא אפילו חפפה לאחר טבילה וסרקה במסרק ולא מצאה אפילו נימא קשורה לא עלתה לה טבילה שאני אומר שמא בשעת טבילה היה ועכשיו גתר או נשר עם המסרק או עם הפספוס ואצ"ל אם חפפה במקום שער ולא עיינה בשאר גופה שלא עלתה לה טבילה שזו צריכה לעיין דבר תורה : הרי שחפפה וברקה עצמה וירדה וטבלה ובעלייתה נמצא לה דבר חוצץ בין על בשר' בין על שערה אם סמוך לחפיפה ולבדיקה טבילה אינה צריכ' לחזור ולחוף ולטבול ואם לאו צריכה לחוף ולטבול שאני אומר בין חפיפה לטבילה נדבק בה ולא הרגישה : כמה הוא סמוך שאמרנו באוחה עונה שחפפה שעי' כנזהרת בחפיפה יותר . כד"א בשלא נתעסקה באותו מין לאחר טבילה אבל נתעסקה בו לאחר טבילה אינ' חושש' שאני אומר מעסק זה נדבק בה אחר טבילה שהרי רגלים לו בר שמתחלה חפפה ובדקה עצמה זכזקת בדוקה היא עומדת . ויש הגדולים שהורו גם בזה להחמיר עד שתאמר בריא לי שלא היה עלי בשעת טבילה : טבילה סמוך לחפיפה אלא שנתעסקה בין חפיפה לטבילה פרברים שעושים חציצה או שנתנה תכשיל לבנה . אם אותו תכשיל מן הדברים שנדבקים ועושים חציצה כגרים של פול וכיוצא בזה אף על פי שלא נמצא עליה דבר לאחר טבילה לא עלתה לה טבילה שיש לחוש שמא נדבק מן התכשיל והיה עליה בשעת טבילה ועכשיו שלא נמצא שמא עם יציאתה מן המים נתנדנד ונפלה . ולפיכך לא עלתה לה טבילה א"א כ' עיינה בנפשה לאחר נתינת התכשיל או לאחר עסק הדברים החוצצין . לעולם ילמד אדם בתוך ביתו שתה' האשה חופפת ומדיחה קמטיה ובית הסתרי' שלה בשעת חפיפה . אף על פי שאין צריך שיבא בהן מי צריך שיהיו ראויין לבא בהן מים . מעשה באשה א' שטבלה ונמצא בה עצם בין שינייה והצריכה חכמים טבילה אחרת : אשה לא תטבול בנמל מפני שנעשה טיט עבה על שפת הנהר ונדבק בין אצבעות רגליה וחוצץ . ואעפ"י שלא נמצא עליה טיט ורפש כשעלתה שאני אומר עם יציאתה מן המים נפל עם הנדנד . לא היה שם טיט אינה צריכ' להגביה רגליה ולשוט באמצ' המים ואף על פי שדורסת על הרצפה אין כאן חציצה לפי שהמים מקדימין לרגליה ולא עוד אלא שיש שם טופח ע"מ להטפוח שהוא חבור עם שאר המים לטומאה ולטהרה :

נכנסין

צכנסין בתוכן : נתנה מעות בפיה וטבלה עלתה לה טבילה . הרצועות של עור בראשי הכנות או חוטין של צמר או של פשתן שעל הראש או שגודלת בהן את השער הרי אלו חוצצין . בד"א בזמן שהן בראש וכ"ש בשאר מקומות שבגוף אבל בצואר אין חוצצין לפי שאינן מהודקין שאין האשה חונקת עצמה : חוטין של שער אינן חוצצין בד"א שיש בהן ג' שערות או יותר לפי שאינם מתהדקות אבל באחת ושתיים לא כמו שבארנו . לפלוף יבש משהתחיל לירוק בזמן שהוא חוץ לעור וגליד שהוא חוץ למכה והרטיה שעליה ושרף של תאינה ושל שקמה ושל חרוב יבשם חוצצין . לחים אינם חוצצין . והשאר כל השרפים בין לחים בין יבשים חוצצין . הדם והדיו . והדבש והחלב . יבשים חוצצין לחים אינם חוצצין : גלדי צואה שעל הבשר . הטיט והבצק שתחת הצפורן אפילו כנגד הבשר . וצואה שתחת הצפורן שלא כנגד הבשר הרי אלו חוצצין . איזהו שלא כנגד הבשר היה הצפורן גדול ועודף על הבשר ונמצאת צואה בצפורן תחת אותו מקום שעודף על הבשר זהו שלא כנגד הבשר . לפיכך נהגו בנות ישראל ליטול צפרנים בשעת טביל מפני שאינן בקיאות לכוין כנגד הבשר ושלא כנגד המלמולין . וכן הגרגרים שנעשים על הבשר כשידיו של אדם מלוכלי בטיט או בבצק או בזיע והוא מוללן אחת על חברתה הרי אלו חוצצין : טיט היוצרים וטיט היון שהוא טיט הכורי ועץ יוני שהוא הטיט העבה והנדבק הרי אלו חוצצין לפי שנדבקין הרבה ועושין חציצה ודרכן של ב"א להקפיד עליהם . ואפילו היו בבית הסתרים דרכה של אשה להקפיד עליהן כדי שלא תתגנה על בעלה . ובלבד שדרכה להקפיד עליו חוצץ ואפילו בחרדל . לא הקפידה זו בהן בטלה אצל כל הנשים . וכל שרובן מקפידות חוצץ אפילו במי שאינה מקפד : השירים והנזמים . והטבעות וכיוצא בהן מן התכשיטין בזמן שהן דחוקין חוצצין . רפויין אין חוצצין שהמים באים בהן . אף על פי שתכשיטין אלו אין האשה מקפדת בהן אדרבה נוי הוא ורוצה היא האשה בתכשיטיה פעמים יש שמקפדת ומסירה אותה בשעת לישה וכיוצא בו . וכן הטעם לחוטין ורצועות שכראשי הכנות : היתה חברתה אוחזת בה בשעת טבילה לא עלתה לה טילה . הדיחה ידה במים עלתה לה טבילה . שמשקה טופח שעל ידיה חכור למים שבמקוה . רפתה ידיה עד שבאו בהן המים ג"ל דב"ש שעלתה לה טבילה . ויש מרבתי שהורו שלא עלתה לה טבילה גזירה שמא לא תרפה ולא יראה לי בן שלא גזרו בטבעות הרפויין משום דחוקין וכטבילת העבדים בקולר שבצואר שהרפוי אינו חוצץ : צבעים שעל ידי הנשים או שעל השער לנוי יראה לי שאין חוצצין לפי שאינן מקפידות בהן לעולם אדרב' חוזרות בהן ומתחדשות אותם תמיד לנוי . אע"פ שצבע זה פושט בכל השער ורובו . אע"פ שאינן מקפיד עליו חוצץ כאן מקפדת ורוצה להיותו והרי זו כאלוהוא מגופו של שער וכנגד צבוע שאין הצבע בדבר הנוסף וחוצץ אלא כעיקרו של בגד ואינו חוצץ שהרי מצינו טבילה לפרוכת . אע"פ שיש בהן תכלת וארגמן ותולעת שני . ועוד יראה לי שאין ממשו של צבע בשער ועל הידי אלא מראית של צבע ולפיכך אינו חוצץ . ואינו דומה לכתב שחוצץ שממש הן בכתב . וכן הנשים שמלאכתן לצבוע יראה לי שאין אותו צבע שעל ידיהן חוצץ מן הטעם הזה שאין ממשו של צבע אלא מראית של צבע . ועוד כל מלאכתה בכך אינה מקפדת . למה"ד לדם שעל בגד הטבח ורכב שעל בגדי מוכרי רבב שאינן חוצצין שכל הדברים בהקפדה הם תלוי : חציצה באשה הנשואה בבית הסתרי ואין חציצה בהן לא באיש ולא באשה הפנויה . לפי שזו מקפדת ואלו אין מקפדין : קוץ שתחוב כאדם בזמן שנראה חוצץ ולפיכך אשה שנכנס לה קוץ בין ביד בין ברגל או בשאר הגוף לא תטבול עד שתעקור אותו בכדי שלא תראה ממונו בחוץ כלום או שלא תרגיש בו ותקפיד עליו : לפלוף שבעין ואפילו יבש וכוחל שבעין ואפילו שע"ג העין וריבדא דכוסילהא ואפילו לאחר שלשה ימים אינן חוצצין : וכן גליד שעל המכה ולכלוכי צואה שעל הבשר וצוא שתחת הצפורן כנגד הבשר והצפורן המדולדלת אינן חוצצין : לא תטבול אשה בנמל אפילו במקום שאין שם טיט . מפני שבני אדם מצויין שם חוששין שמא מתוך שהיא יריאה שלא ירגישו בה בני אדם חמהר לטבול ולא תטבול כראוי עברה וטבלה עלתה לה טבילה . האשה לא תטביל זקופה ממש . ולא שוחה ממש אלא דרך גדילתה איזהו דרך גדילת האשה נראית כעורכת וכמניקה את בנה לתחת הדר . כדי שלא יסתר בה מקום הגלוי האשה צריכה שתעמוד אשה אחר' ע"ג כשעת טבילה ותראה שלא יהא שער משערו ראשה צף על פני המי . כרכה שערותיה על ראשה בדבר שאינו חוצץ כחוטין וכיוצא בהן מן הדברים שאינן חוצצין אע"פ שטובלת בינה לבין עצמה עלתה לה טבילה וטהורה :

ויצאו דברינו בטהרה :

אברך אתה אשר לו התהלה והברכה . שהחיינו וקיימנו לגמור המלאכה . עשוי' כדת וכהלכה . ואתם בית ישראל לקנות ממני חיבור זה אל תחוסו על כספכם . הלא מצער היא ותחי נפשי ונפשיכם . הנוני חנוני . כי באתי בכף העוני . ובלעות אלקי יערבוני . כי טרם נתקו מיתרי ושודד אהלי . שלל הייתי בביתי ורענן

ורעגן בהיכלי . ועתה מצוקות חזקות כחרוני . סכוני גם סכוני . יחד על התלאות הטבעיות השווים לכל אישי
 המין . פניתי לשמאל ואין תומך ואין עוזר לימין . עברו עלי עתים ושעות . אשר לא ראו אבותי ואכנת אבותי
 בהם לרעות . ועתה הנני כגר בארץ ואורח . מפני רעות הזמן ברח . ועל זאת נכונו רעיוני . ויבכיון עיני .
 בראותי רבים מעמי הארץ המתיירים ואנשי לצון . אשר לא הגיעו לרועה צאן . להם בית ודירה . מטה כסא
 שלחן ומנורה . ואני עני ואביון . לא מצאתי לנפשי פדיון . וקורות הימים התעו אותי . עד כי נעויתי שחותי
 כמעט שכנה דומה נפשי . לולא אלקי אברהם הי' בעזרי להוציאני . מתלאות
 להפשי . ועל זאת אורה יהוה לבי עלץ . אשר נתן לי חן בעיני הגביר המפורסים כ"ה אברהם שטרעלץ
 אשר היה לי לעזר ולהועיל . להוציא מהשבתי מכה אל הפועל . לבנות הבית על מכוני . ולא חס על
 הונו . תהא משכורתו שלימה . מאת שוכן שמימה : ואני אישיס בה' מבטתי .
 לחדש כנשר נעורי וכחי . ולישועהו חכיתי . להביאני בשמה אל ביתי .
 שלא אצטרך עוד לידי מתנת בשר ודם . ויצילני מכרום זולת לבני אדם .
 עוד אזכה להגות בתורתו . וישים בלבי אהבתו ויראתו . יפדה
 למחכי וקץ ישעותו
 א"א
 כ"ד נבוה וחדל אישים יצחק איצק היילפרון מק"ק ווראניקיע"א

וזאת לדעת כל מקום שהגהתי בספר הזה מטעותיו שהי' בדפוס המוקדם לא מלבי הגהתי ולא סמכת עלי הלילה
 כי אם הכל על פי ספר ת"ה הארוך כאשר יראה עין הקורא בו

ושיצא ביתה דנא עד יום עשרין ותלתא לירח אייר די היא שנת תקל"א לפ"ק

פל ידי הפועל בפוסק במלאכת הקודש באמונה הדרוקר מטה כן כהר"ר יהודא ליב זצ"ל מק"ק ואלקווא ולע"ע פה ק"ק בדליו

